
Manoscritti.
Conv. Soppr.
G
1
1019

Manoscritti.
Conv. Soppr.
G
1
1019

XIV

Sermones
uarij
de
tempore

S. Maria Novella
N.° 1019

[illegible]

[illegible] amore [illegible]

[illegible] ualer [illegible]

[illegible]

mem[illegible] [illegible] hic [illegible]

ad [illegible] Ca [illegible] hic [illegible] q [illegible]

[illegible]

I

No 1019 G.

[illegible]

Sermonem consiteor ... fratres. numquam libenter audio que iam audisse contigerit. nec palato fercula sapiunt et si bene sapiant sepius iterata. Animum enim male compositum ad noua quelibet desideria rapitur. semper que recentia captat. quia nondum ut decuit uetera stabiliuit. Unde fit ut iuxta philosophum qui tabernarios dicit plures habere hospites et paucos amicos. multa legam. sed pauca retineam. quia nouorum cupidus ad aliud feror. et uix aut numquam semel lecta reuiso. Vos autem fratres non sic. sed audita repetite. lecta sepius iterate. quia melius est ut idem philosophus asserit. per pauca legisse et habere semper ad manum que legeris. quam euoluere plurima. quorum nulla memoria teneatur. Modicus enim cibus si bene masticatur .20.
ingeritur: cito transit in nutrimentum. superfluus uero quia retineri non ualet: emittitur. et dupplex importat corpori nocumentum. dum et ipse corpus non iuuit ut debuit: et qui iuuaret alterum impediuit. Sic et recentium lectio sermonum. dum prurientem mulcet auditum: uertit in fastidium uetera. rursum que dum aliis alia congeruntur: a uentre memorie sine salutis effectu pertransiens in cecta descendit. Assentiamur ergo philosopho. et cibum moderate sumamus. qui corpus habeat nutrire non premere. Legamus secundum intellectus nostri capacitatem que sufficiant ad salutem. non que mentis aciem aut multitudine obruant: aut errore decipiant. aut obscuritate confundant. Pauca ergo in corde suscipite. contrite dentibus. mente reuoluite. et si congrue inueneritis: recondite in uasis uestris

D. septuagesima

Circumdederunt me gemitus mortis: et dolores inferni circumdederunt me. In tribulatione mea clamaui ad dominum: et exaudiuit de templo sancto suo uocem meam. Simpliciter aliqua fratres simplicibus uobis de institutione presenti diuerum exponenda. ne quem uestrum moueat scrupulus: et statum fidei sinceri diuinique bone intentionis euitat. Siquis autem scriba doctus est in regno celorum. quia non omnia possumus omnes: proferat de thesauro suo noua similiter et uetera. nos enim non prohibemus. quin potius audiuimus nichilominus et ... parati sumus. Sufficit equidem paruitati nostre quod debito predicationis assignamus.

Sermones uarii de tempore

G 1. 1919

MSS

BIBLIOTHECAE NOVELLAE

20 sicut tamen sine sermone tantus non pereat dies. Sufficere potest et utinam sufficiat creditoribus nostris: si iuxta vulgare proverbium. a malo et paupere debitore: vel paleas utcumque extorqueant. et contenti esse paucis addiscant. nec plus sapere: quam oportet. Quam ergo querunt nec inmerito solet a pluribus. est enim quod moveat questionem. quare scilicet hodie sancta mater ecclesia lugubrem induat habitum. letitie signa deponat. te deum laudamus. gloriam in excelsis deo. et alleluia. consueto more non cantet. quare septuagesima nominetur. et ab hodie [illegible] domini in pasca per cantum gemitum incipiens dicat. Circumdederunt me gemitus mortis et cetera: vellem si daretur a domino vobiscum addiscere. ne quod ab omnibus tam sollempniter agitur: ab aliquibus forsitan ignoretur. Nichil enim in ecclesia Christi que sancto constat spiritu congregata. sine nutu ipsius esse credimus ordinatum. et ideo preteriri non debet incognitum: si quod latet in misterio sacramentum. Revelet utinam ille qui fecit oculos nostros ut considerare possimus mirabilia de lege sua. Legimus ergo a principio creature de terra formatum hominem. et gratuito dei beneficio non cuiusquam meritis: in paradiso locatum. Unde cum per culpa fuisset eiectus: devenit in terram spinas et tribulos germinantem. ibique secundum domini vocem. in sudore vultus sui lacrimarum pane cibatus: gemitus mortis edidit ante mortem. sciens utique mortalem procul dubio moriturum. Post mortem vero: dolores inferni. usque ad salvatoris adventum qui septuagesima septima factus est generatione: cum tota posteritate sustinuit in tormentis. Hinc est genesis lectio recitata. que ab hodierna die sumens exordium. et omne tempus quadragesimale percurrens: ad sacrum usque pasca producitur. eo quod principium doloris et gemitus ab ipsa protoplausti origine cepit. nec umquam per tot secula sua cum propagine portare desiuit. donec amarus in cruce. sed salutifer ligni gustus. contra dulcem in paradiso sed mortiferum. positus: de inferno inferiore. plus quatriduano fetentem eripuit. ac reduxit in patriam. ubi cum esset in honore primus: non intellexit. Quid enim est aliud mortalium vita sub sole. nisi quedam preoccupatio mortis. ut in vita miser experiatur homo. quod sit passurus in morte. Vivebat utique ac regni maiestate florebat. qui presentia sunt ac ventura mala prospiciens: inter ipsa rerum blandimenta clamabat. Circumdederunt me gemitus mortis et cetera. His gemitibus attestantur veri de stirpe pullulantes omnes filii filiorum adam: qui mandata domini suo cum genitore transgressi: parentum non impari mortis sententiam exceperunt. Huius imaginem facti portat ille populus ebreorum. qui gratuita dei bonitate peculiaris effectus. et in terra promissionis velut alter adam in alto quoque paradiso locatus: in similitudine prevaricationis ade. prevaricatus est legem dei. et quasi membrum mortificatum in corpore. nec de illa quam numquam usus fuerat gloria paradisi. nec de sua iam peregrinatione. videbatur sentire dolorem. Quapropter adversus dei beneficia factus ingratus: pulsus est et ipse de terra lactis et mellis. et relegatus exilio: diutina sub captivitate penas ingratitudinis sol- 21
vit. nec ante reatum perfidie potuit expiare. quam ibidem septuagesimam perfecisset annorum. ut flagello castigatus addisceret: quid peccato suo quid dei bonitati deberet.

Horum ergo memoriam faciens provida mater ecclesia: peccata patrum simul et dei vindictam filiis representat. ut ponant in deo spem suam. et non obliviscantur operum dei. et mandata eius exquirant. nec fiant sicut patres eorum: generatio prava. sive exasperans in superbia conditorem. Licet enim originalis culpe nodo soluti simus gratia ihesu christi. in quo sicut peccavimus omnes. sic et omnes mortui fueramus morte dampnati: quia tamen sicut et pater adam liberi sumus arbitrii. et in similitudine prevaricationis ipsius. in multis excedimus omnes: tam spontaneum quam et necessarium filii adoptionis sumunt cum ecclesia matre lamentum. Et quia de similibus idem solet esse iudicium: simul quoddam peregrinationis imagine in ieiunio et fletu et planctu. numero quoque non temporum sed dierum. suam et ipsius septuagesimam in pasca producunt. quando redemptor humani generis protoplaustum adam captivitatis iugo solutum: in statum pristine libertatis adduxit. ut sicut patrem in culpa secuti sunt filii. sic et septuagenaria correctione puniti. eodem beneficio redemptoris. patrem in libertate sequantur. Preveniamus enim et preoccupemus faciem domini penitentia et confessione. per aliorum penas edocti. quam sit durum incidere in manus dei viventis et regnantis in secula. Ad hec quia peculiaris dei populus de omni tribu et natione [illegible] facti sumus in christo. et in terram promissionis adducti. ubi panem angelorum mortalis [illegible]ducat homo. nec tamen sumus gratie sicut expedit grati. antequam compiamur a domino, et captivemur ut illi. voluntarii formam exilii sumimus. et habitum iocunditatis. in

cinerē ꝛ cilıcıū cōmutam⁹. Nosmet ipsos arguentes in mundo: ne cū mun
do post modicū a dn̄o iudicemur. Nō ḡ canım⁹ alleluia. nec cetera q̄ leticiā
p̄muunt exp̄mim⁹. qm̄ sicut audistis: nō in patriā s; in exılio sum⁹. ꝛ q̄ᵒ ca
ticū leticie in t̄ra cantabim⁹ aliena. Suspendim⁹ interī organa nr̄a donec
ueniat illa dies. q̄n̄do cū patrib⁹ nr̄is adam ꝛ ȝorobabel ab exılio redeun
tes ad patriam: mutua collaudatiōē dicam⁹. Hec dies quā fecit dn̄s exultem⁹
ꝛ letem̄ in ea. Qua ū fiducia quaue spe. libent̄ id faciam⁹: sequens uersicul⁹
docꝫ. qui cū dixisset. circūdederunt me gemit⁹ mortis ꝛ dolores inferni: sub
iungens ait. in tribulatiōē mea clamaui ad dn̄m: ꝛ exaudiuit de t̄plo
scō suo uocē meā. Fidelis enī ē ille qui merentes erigit sospitate. dn̄ dic.
Tristicia ur̄a que sine dubio tollet̄ aliq̄n̄do: conuertet̄ in gaudiū qd̄ nemo
tollet a uob̄. Hoc ḡ introıt⁹. hoc ꝛ ip̄a collecta docet. ut p̄ius affligi deinde
sp̄are uitam debeam⁹. Preces inq̄t p̄p̄li tui clement̄ exaudi. ut q̄ iuste p̄
peccatis nr̄is affligimur: p̄ tui nōis gl̄a misericordit̄ liberem̄. Hoc ꝛ ep̄la
sequens insinuat. que p̄ius ad stadiū currere iubet: ac deinde currenti bra
uium pollicetur. Hoc ip̄m ꝛ graduale. qd̄ a tribulatiōē incipiens: dicit.
Adiutor in oportunitatib⁹ in tribulatiōē. Ac mox in spei consolatione de
sinit: ubi dicit. Sperent in te qui nouerūt nomen tuū. Tract⁹ ū qui de
p̄fundis peccatorꝫ exclamat: quā cōfident̄ id faciat. apparet in fine. cū
dicit. qm̄ apud te p̄piciatio ē. Euglīū ū quid aliud quā laborē p̄sentis
uite patientissime ferre docet. ut in fine digna laborantes mercede remu
neret. Voca inq̄t operarios: ꝛ redde illis mercedē suā. Post euangliū
ubi scilicet laboratū ē in uinea dn̄i sabaot: de percepto denario d̄i laudē
p̄sequit̄ offerenda cū dicit. bonū ē confiteri dn̄o ꝛ cetera. In fine ū misse
ubi xp̄i corp⁹ in misterio sumit̄: uelut in ultimo uite longa desideriū ex
pectatiōē lassata: reuelari sibi rogat ecc̄lia quē dilexit. quasi dicat. Iam
satis ē qd̄ l   usq; te p̄ speculū ꝛ enigma cognouim⁹. Ostende nob̄ amodo
faciē tuā ꝛ salui erim⁹. ꝛ hoc innuit communio que cantat̄. Illumina faciē
tuā sup̄ seruū tuū. Finalis aūt oratio que post communio dicit̄: eternitatem

uite p̄mittit cū dicit. Fideles tui d̄s iam in parte dextera collocati: sicut
olim angli boni p̄ tua dona frument̄. ut quēadmodū illi sēp desidant uidē
qd̄ amant. ꝛ sēp qd̄ desiderant habent: sic isti eadē ꝛ percipiendo req̄rant. ꝛ que
rendo sine fine p̄cipiant. Si ū querat̄ quare singl̄is annis id agit̄. ꝛ uno potissi
mum t̄p̄e. quare nō sēp in luctu sim⁹. aut sēp in leticia uiuim⁹. s; dū alterū
intēūptur altero: neutrū continuare ualem⁹: ad medelā sciat nr̄e infir
mitatis ēē dispositū. ut nec sēp ieiuni sim⁹ ne deficiam⁹ in uia: nec sēp leti.
ne patriā appetere desistam⁹. Colūba enī quā noe dimisit ab archa: q̄a cibum
exteri⁹ nō inuenit. ieiuna rediit statim ad archā. Coruus aūt ubi cadauera
repperit: delectat⁹ illecebris. dereliq̄t p̄im⁹ auctorē salutis sue. Sic humana p̄   ·22·
peccatū corrupta conditio: solet in p̄sp̄is obliuisci dn̄i creatoris sui. aduersitatib⁹
fracta: meli⁹ agnoscere creatorē. Si talis ēēt conditiōıs hō qui peccare nō pos
set. aut saltē post peccatū fortit̄ abstinere: nō egeret sepi⁹ iterare ieiunium.
q̄ nō iterasset peccatū. Nc aūt q̄a sēp peccam⁹ ex q̄ᵒ nascimur in peccatis. p̄rem
nia castigari sēp egem⁹. ut scilicet malū qd̄ cotidie pullulat. q̄a penit⁹ extirpa
ri nō potest: cotidiana saltē incisione secet̄. Quare ḡ nō cotidie ieiunam⁹.
qui nunquā peccare desistim⁹: ꝛ hoc quidē cunctis peccatoribꝫ saluberrimū
ēēt. ut sicut totiens man⁹ abluūt. q̄ᵒtiens ad p̄andia sedent. ita q̄ᵒtiens aīam sor
dib⁹ inq̄nāt: totiens abluere lacrimis nō cessarēt. Sed totū factū ē ut scripta
dixim⁹. a patre misericordiarꝫ ad solaciū nr̄e fragilitatis. ut q̄cq̄d p̄ ignoran
tiā. p̄ uī. inuidiā. auariciā. luxuriā. toto cōmittit̄ anno. breui t̄poris
particula puniat̄. ut delinquentes uindicta nō nulla coherceat. ꝛ secutura
post modicū remissio consolet̄. Si q̄s aūt īportun⁹ insurgit querere. quare
hoc t̄p̄e pot⁹ ꝛ nō alio fiat: sciat hoc t̄ep⁹ magis ad ieiuniū facere. q̄n̄do dies
int̄ longos ꝛ breuissimos mediı. neutriq; mēsurā excedit. ꝛ soles eq̄noctio t̄
perati: nulla p̄ualent tedia ieiunantib⁹ irrogare. Q̄s enī estiuo t̄p̄e sub
solis ardoribꝫ. longissimis horarꝫ spaciis contr̄ illud q̄ legit̄ in messe. inge
mere. cōtristari. ieiunare. sine scandalo posset: maxime cū labor ꝛ estus
tantā messoribꝫ ingerat sitim: ut ip̄i uix sufficiāt ad refrigeriū fontes.

Quis uero in autumpno, quando fructus et botri maturitate turgentes religio-
sos senes et interdum regulares uiros ad gustum inuitant? Quando febres et mor-
bi frequentes occurrunt et excocti langoribus homines uix pauci periculum mortis
euadunt? Hieme interdum nullus erat et maxime pauperibus ieiunandum, quando frigus
asperrimum terre corpora gelat et cogit terrenis, ut nisi frequentibus cibis uiuere fo-
ueantur, spiritum retinere non possint. Aprilis ergo nullum hoc tempore fuit, quando pauperes
sub tepore solis mitissimi agriculture deseruiunt, uinearum putationibus
occupantur, mulierculae pagos et rura discurrunt, nascentia gramina et olera col-
ligunt, quibus refecte post horam illum qui dat escam omni carni gratiarum actione
collaudent. Ad hoc non solum conueniens, sed et necessarium fuit indicere ieiuni-
um his diebus, quando uidelicet Christum dominum post percepta immo data fidelibus gratiam
lauacri salutaris quadraginta dies cum suis noctibus ieiunasse, ac non multo
post crucis nouimus subisse tormentum. Congrue ergo tota cum redemptore suo ieiu-
nat ecclesia, tota pariter Christo pro nobis assumpta uolenter afflictione compatitur, ut de
resurrectione pariter colletetur. Nec mouere quempiam debet, quod non sic notati sicut etiam
et numerati septuaginta sunt dies, set aliquot de numero desunt. Quia misterium hoc
a prima feria que dies dominica est incipiendum, et in eandem erat utique consummandum.
Quod certe fieri non posset, si totam ebdomicostam adimplere uellemus, quam oporteret
a secta tertia incipere feria et non esset conueniens, quia omne opus bonum a deo et in deum
perficitur, qui est finis et origo cunctorum. Adde quod ipsa genitrix omnium tellus nimium con-
tracta rigoribus solitoque spoliata decore uidetur quodammodo dampnare quod fecit. Dum
fructus et folia in quibus dudum fuerat luxuriata deponit, comis uerticem nudat,
exasperata corticibus horret et inculta facie squalenti habitu penitudinis
speciem et formam afflictionis ostendit. At ubi cum lacrimis et merore satisfaciens
de commissis penitentie tempus impleuit, immo penitendi magisterium tribuit, ad solis
aspectum quasi reconciliata uirescit et iocunditatis faciem floribus adoptata re-
sumens exultatione qua potest suum et ipsa predicat creatorem. Sic et quecumque de
terra nascuntur sensibilia pariter et insensata post defectum in melius cum matre cuncta
proficiunt, et sic qua fecerat ordinauit suis profectibus creatori laudes et preconia

soluunt. Nunquid ergo solus homo propter quem facta sunt omnia, per tempus illud suo de-
bito careret profectu, qui solus omnium que sub celo sunt et potestatis iure prelatus et con-
ditionis constat honore perfectus? Deficiat ergo secundum tempus omnis caro que utique fenum est,
et flos in nobis depereat carnis. Defectum in carne sue mortalitatis ostendat,
ut in ea qui iam mortuus fuerat spiritus reuiuiscat, et cum nascentibus de terra uirgultis
sursum caput attollens, quasi de humilitate proficiens sibi de morte uitam acqui-
rat. Angelis pariter de conuersione leticiam, de fructu iusticie deo gratias agat.
Sic unusquisque uestrum, sic et communiter omnes, si uere filii sumus, si legitimi, si non ad-
ulterini uel spurii cum matre nostra ploremus ecclesia, induamur uultum meroris ad
tempus, mortificemus in terra membra nostra cum Christo, ut cum ipso post tempus in gloriam resur- 23
gamus. ¶ Moraliter autem una queque fidelis anima, quia per septem dies omne uol-
uitur tempus, septuagies toto uidelicet tempore uite affligitur et ieiunat, cum illo ge-
mens et eiulans qui dicebat: Heu mihi quia prolongatus est incolatus meus. Viri sancti
presentem uitam exilium reputant, unde dissolui cum apostolo cupiunt et esse cum Christo, quia donec
in mundo sunt, re uera peregrinantur a domino. Et nos itaque fratres et filii, si recte quod est
in rebus humanis considerare uelimus, totum uite nostre curriculum quod ipsis septua-
ginta clauditur annis, quorum maxima portio labor et dolor est, unam tantum nos
septuagesimam possumus estimare, in qua nichil liceat aliud nisi flere iugiter mala
que fecimus, ut cum iudex aduenerit, in sponte purgatis non possit inuenire quod
puniat. ¶ Monemus ergo et obsecramus in domino, ut quandecumque his diebus quos mater ecclesia nobis
non ad ingurgitationem, sed potius ad parasceuen futuri ieiunii dedicauit, corda
nostra et corpora nec crapula grauentur et ebrietate seruemus. Quia nulla est salutis
fiducia, ubi miseram hee male bestie mentem oppugnant. Nec tuta quidem hone-
stas, nec honesta securitas, que talibus circumdata machinis obsidetur. Precipue
cum ubicumque fuerit crapula corpus et animam grauat, ubi uero defuerit, preterite memo-
ria satietatis utrumque discruciat, et sic eum nec presentia liberos nec absentia patitur
esse quietos. Nichil est quod a multis pueriliter inclamatur: comedamus ad satias
et bibamus, ut inueniamur ad ieiunia fortiores. Vane sunt cogitationes huius
modi et opiniones falsissime, quia quanto pleni ante comedimus, tanto minus

in posterum tegrum ieiunarem. Est enim argumento quod dicunt, quoniam inceptum ieiunium graviter, paulatim assuefactum melius toleratur. Iugis et cotidiana saturitas ventris folliculum dum replet extendit, extensus semper appetit quo repleatur. Primum ieiunium secto viam parat. triduano iam nichil obsistit. quoniam liberius curratur ad cetera. quia meatus corporis omnis porrectione ad sanum modum reducti appetere desinunt. quod eis possit iure negari. Et quod hii quindecim dies ad preparationem sequentis abstinentie sunt instituti et ecclesie genitur ut audistis insinuat. et probat consuetudo non improbanda grecorum. qui per octo dies ante quadragesimam ab esu carnium penitus abstinent, ut ad ieiunia fortiores surgant. et disciplina quadam exercitati ut modica regulatis studiis sese paulatim informant. Agite ergo o filii mei. agite mecum filii patris Ade. qui uno gustu totam perdidit sobolem. Et gule per omnia si quid imparem potestis imminuite. quatinus aliquid de solito minuatur. ut saltem ad solitum apostoli non apponatur. Quod enim amplius est a malo est. Sufficit diei malicia sua. sufficiat a carnibus non abstinere. satisque diebus nichil reuerentie dari. Ceterum plurima pluribus addere. predico uobis sine periculo non esse. Sed tacitus aliquis de clero respondet. et nos homines sumus sicut ceteri homines mortali carne circumdati. Non possumus abstinere. quando populus universus manducat et bibit. Non nego. sed audi quod sequitur. Sedit populus manducare et bibere. ac post primus surrexerunt ad ludum. quod ante non fecerant. Et hoc est quod uobis timeo. quoniam esca ventri et venter escis. simul utrumque destruetur a domino. Turpe quidem clericis exemplum a populo sumere. et non potius exemplum dare. Unde poeta moraliter inquit. Non petere exemplum sed dare dignus eras. Si cum populo vivitur clericus deponat cum officio nomen. quia non potest idem esse in choro simul et foro. nec in theatro nenias populares cum mimis et histrionibus plaudere. et cum angelis in ecclesia gloriam in excelsis deo, et in terra pacem annunciare de celis. Denique si tantum tibi vita complacet secularis. ut relicto christi iugo velis respicere retro: placeant et cetera mundi. nunc dico regum iussa. precipue impia dominorum. baiulorum iniurie. molestie primorum. servicia. pensiones. angarie. tributa. labores. domestica cura. rei familiaris inopia. carceres et flagella. denique suspendia. mutilationes et mortes. a quibus omnibus onus est per dei gratiam ecclesiasticus ordo securus. Vis populariter vivere et non servire cum populo. Vis cum

clero libertate letari. et non cum ipso regulariter vivere? Audi christum dicentem. aut unum sustinebis et alterum contempnes. et e converso. Sed dicis. Numquid cum populo salvari non possum? Audi fratrem apostolum. In qua vocatione vocatus est aliquis in ipsa permaneat. quia nemo militans deo secularibus implicatur. Non nego sed confidenter affirmo salvandos in suo ordine populares. ac pueritatis studium quia gradatim ascenditur etiam ad clericatum perfice. Clericum vero periculose de gradu suo descendere. et aut in sua professione salvandum aut aliter salutis fiduciam non habere. Hec ista ut confundam clericos dico. spero enim meliora de uobis et uicinora saluti. sed tamquam malorum expertus quecumque possunt accidere pertimesco. ·24· Vos autem filii studio sancte conversationis efficite ut nichil in pastore timoris, nichil sit in grege periculi. sed ante iudicem que nunc pendet in dubio utriusque causa salvetur. Prestante domino ihesu christo qui venturus est iudicare cunctos et salvare quosdam in secula seculorum. Amen. **In capite ieiunii.**

VII. Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. Debito sacerdotalis officii quod indigne suscepimus. et iugo christiane professionis quo vitam bene portemus astricti: solvere cogimur debitum quod non habemus. Et cum simus pauperes et mendici, compellimur aliis sufficientiam ministrare. Exigitur enim a nobis parvuli nostri frangere sibi panem. et si non fuerint saturati: sic est consuetudo, murmurabunt. Ego vero huiusmodi donum domini non habeo. confisus autem deo. Ecce habetis hic moysen uobiscum. prophetam magnum, divine legis latorem. qui frequenter loquitur in monte cum domino facie ad faciem. et potens est manna uobis de celo deponere. et adaquare populum in deserto. ipsum audite. Magistrum iacobum dico. virum approbatum a deo. domesticum apostolorum et prophetarum. qui habet clavem david et potest accipere librum et aperire signacula eius. de plenitudine cuius multi manducaverunt et saturati sunt nimis. et adhuc super est ei cofinus plenissimus fragmentorum. Sunt et alii quamplures in medio fratrum nostrorum prophete. audiant illos. Michi autem iam lasso et caliganti pre senectute pariter et labore, sufficiat de cetero benedicere filiis meis et dicere. Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. Omnipotens ergo universorum

deus secundum quod essentialiter bonus est et forma boni. volens divitias communicare
mortalibus. creaturam mundi huius quam fecit ex nichilo. quasi campum sationis aptavit.
in quo postquam herbas frutices et arbusta produxit: genus humanum quasi terre
seminarium iecit. quod in tribus ante temporibus diligenter excoluit. ut ut ultimo
tempore fructum ex eo perciperet suavitatis. Ut autem huius grana sementis et crescere
possent et germinare: spacium huius seculi per quatuor etates distinxit et tempora.
ut anni similitudinem faciens. ordine temporum competente servata. sata paula
tim perduceret ad maturitatem. Primum ergo tempus fuit: ab adam usque ad noe.
In quo sicut nuper audistis: ille prudens agricola exiit primo mane seminare semen
suum. Quod utique tempus autumni speciem obtinet. quia terra semen acceptum interius occulta
vit. nec de matris utero foras prodire permisit. Genus enim humanum per illud spacium
sub silentio degens. quasi sub terra latuit. nec in aspectum viriditatis. hoc est ali
cuius virtutis erupit. Cuncta enim cogitatio cordis humani vite erat ad ma
lum intenta. et omnis caro corruperat viam suam super faciem terre. Secundum autem tempus a
noe usque ad moysen fuit. quod hyemis videtur imitari naturam. que percepta in illu
tum semina sic calcat et despicit: ut desperare cogantur et coloni de fructu: et ger
mina de profectu. Unde per idem tempus inundatio diluviorum excrevit. que totam
pene generis humani sementem oppressit. ut pro certo crederes penituisse dominum:
quod hominem fecisset in terra. Tertium vero tempus a moyse usque ad christum dominum fuit. quo
videlicet tempore multifariam loquens deus patribus in prophetis: quasi radius solaris
illuxit. qui nebulas hibernales abiciens: veris tempora serenavit. Inde
iam seges bonorum solis animata calore: de sub terra paulatim erupit. et legis eru
dita mandatis: quasi sarculis emundata sursum caput ad divine cogniti
onis lumen cepit efferre. Extendit ergo palmites suos usque ad mare. misit
propagines. produxit ramos et folia. et fidei floribus adornata: spem concepit quasi
fructum iusticie paritura. ubi plenitudo temporis advenerit. Quartum vero
tempus a nativitate redemptoris ac deinceps agitur. quod bene tempus estivum designat.
quando per calorem decocte segetes: mature in area triturantur. et percussis paleis:
fructus reconduntur in horreis. Quando etiam consummato temporum fructu: peractus

clauditur annus. ut novus incipiens iterum fluat. Quo tempore dei filius venit genus
humanum querere et salvum facere quod perierat. Cuius ventilabrum in manu eius. et
purgabit aream suam. et congregabit triticum in horreo suo. paleas autem comburet
igni inextinguibili. De hoc tempore dictum est. levate capita vestra et videte regio
nes quia albe sunt iam ad messem. De hoc quoque dictum est. Cum autem tempus fructuum appropin
quasset: misit dominus vinee querens fructum in ea. sed non invenit. Putas enim quod
veniens filius hominis invenisset genus fidei super terram. Expectaverat quidem ut faceret
uvas: fecit autem labruscas. Quando enim christus advenit: nichil in terra veritatis
invenit. Unde sub specie dolentis conqueritur dicens. Filius hominis non habet ubi caput
reclinet. et in propria venit. et sui eum non receperunt. Et agricole videntes filium. edu ·29
xerunt extra vineam et occiderunt. ut malos male perderet. et conducat alios qui reddant
ei fructum in tempore suo. Unde et iohannes ad se venientibus dicit. Facite fructus dig
nos penitentie. et nolite vacare foliis. et dicere pater noster abraham est. Ipse quoque dominus
in evangelio ait discipulis suis. Posui vos ut eatis et fructum afferatis. et fructus
vester maneat. Videtis ergo quoniam tempus christi tempus fructuum est. et bene per hoc estivo tempori
congruit. quando et fructus bonorum operum perquiruntur igne caritatis excocti: et finitur
circulus anni simul et etatum mundi. Primo enim tempore: miser homo paradiso
depellitur. Secundo: fluctibus opprimitur. Tertio: flagellis atteritur. Quarto: reconciliatur.
Primo tempore dicitur. videte ne sumat de ligno vite. Secundo tempore dicitur. ego disper
dam eum cum terra. Tertio tempore dicitur. circumcidatur carnem preputii sui. et oculum pro oculo. et den
tem pro dente. Quarto tempore dicitur. venite ad me omnes qui laboratis et onerati
estis. et requiem dabo vobis. In primo tempore: datur pena pro culpa. In secundo: mors
pro peccato. In tertio: lex pro transgressione. In quarto: gratia pro gratia. Patet
ergo. quoniam tempora que processerunt: inutilia nobis et infructuosa fuerunt. quando
quidem nichil hominum contulisse videntur: nisi quod iuxta providentiam ipsius huic
obsecuta sunt temporum. et minoribus filius sicut ismahel patriarcha futurorum nescia
deservierunt. Hoc ergo solum tempus est acceptabile deo. gratum angelis. optatum sanctis.
salubre mortalibus. Acceptabile deo: quia in omni loco dominationis eius offertur ei
oblatio munda et immaculata. nec est hodie in mundo idolatria. ut quis adoret

creaturā ꝑcreatore. Si licet quidā in fide trinitatis aberrent: oīs tam
unū dm̄ patrē confitent̄. Gaudiū angl̄is. quia letant̄ sūmope sup uno pecca-
tore penitentiā agente. ⁊ sup oue dudū ꝑdita: nc̄ autē x̄ humeris ad ouī-
le reducta. Optatū sc̄is: q̄a receperunt denariū ꝓ quo laborauerāt tota die.
Salubre mortalib;: q̄a ceci uident ⁊ surdi audiunt. Hoc est tēpꝰ quale nō
fuit ex eo ex q̊ gentes ēē ceperunt: usq; ad diē hāc. Hoc tēpꝰ ē ante tēpora p̄-
paratū. post tēpora reparatū. celi ⁊ t̄re grā tēpatū. Quando uidelicet ue-
tera t̄ansierūt: ⁊ noua facta sūt omīa. Quando imber abiīt ⁊ recessit: ⁊
uox turturis audita ē in t̄ra nr̄a. Quando facta ē uox salutatiōis tue in
aurib; meis: ⁊ exultauit in gaudio infans in utero meo. Quando pax ⁊ iusticia.
celū ⁊ t̄ra. d̄s ⁊ hō osculati sūt inuicē. Quando annunciatū ē gaudiū mag-
num qđ erit omī ꝑplo. ⁊ facta ē gl̄a in excelsis d̄o. ⁊ in t̄ra pax hōib; bone uo-
luntatis. Merito ḡ f̄rs mei tempꝰ istud licet post alia tēpora: tam p̄cedis tē-
porib; grāꝝ obtinuit ꝑrogatiuā. q̄a cetera sic dixim̄ data sūt ad laborē: hoc
autē ad fructū laboris. Inde ē qđ dn̄s uentilabrū in manu tenere dicit̄: ⁊ areā
suā purgare. quia fructū iusticie querit de omī ope qđ patrarat. Uentila-
brū nāq; instrumentū ē ligneū. supi simplex. inferi triptitū. qđ coloni tiden-
tē appellant. Huiꝰ ministerio trituratū in area grānū: simul cū paleis sursū
iactat̄ in aera. ⁊ agente uento: triticū sepat̄ a stipula. Significat autē uir-
gā ecclasticē discipline. que t̄ra grāna peccatoꝝ: trina correctiōe castigat. a t̄re-
nis corda suspendens: ⁊ celesti grē munda reformans. Omē peccatū enī.
suggestiōe. consēsu ⁊ opatiōe comittit̄. Suggestiōe suadet̄. consensu pla-
cet. ope consumat̄. Ponit̄ ḡ cont̄ triplex peccatū triforme remediū. ut sic
unū peccatū t̄farīā ꝑpetrat̄: sic ⁊ uno correctiōis tridente mundet̄. Qđ
sola suggestiōe comissū ē: sola cordis cōtriciōe deleri potest. Qđ autē etiā
consensu aīam polluit: oris confessiōe lauat̄. Qđ u͛ patratū ē ope: simili debet
satisfactiōe mundari. Hoc ē solū ⁊ sumū. hoc ē unicū ⁊ singlare infir-
mitatis humane remediū. Hec ē medicina peccatoꝝ nr̄oꝝ. quā q̇s sc̄s
conuenient̄ apponit: etiā si mortuus fuerit uiuet. Hec ē area nr̄e contriciōis.

hec ē tabula naufragii nr̄i. ꝑ quā de ꝑiculis eripi: ⁊ ad portum quietis licet
cū labore ꝑuenire possim̄. Hec ē scđa tabula ueteris testamti. que post p̄-
mā nr̄is erratib; multū ē utił ⁊ necessaria. Hec ē scđa circūcisio filioꝝ isr̄l. fac-
ta cultris lapideis post t̄nsitū iordanis in monte ꝑputioꝝ. sine qua t̄rā pmis-
sionis intrare nequibāt. q̄a post lauacrū x̄ane regeneratiōis ꝑ quā dat̄ plenis-
sima remissio peccatoꝝ: sequit̄ cū dolore durissima penitentia comissoꝝ.
Hic ē alter turturū qui offerebat̄ in tēplo in redēptione capitis masculini. qm̄
hīt sēp ⁊ gemere de p̄teritis: ⁊ seruare continentiā de futuris. Hec ē illa scala
iacob: que defixa licet in t̄ra. tangebat tam̄ cacumine celos. ꝑ quā ⁊ ascensus ·26·
erat ad supos: ⁊ descensus ad inferos apparebat. Ꝑ hanc enī hoc ē ꝑ penitē-
tiā. ⁊ peccatores humiliati conscendunt in celū: ⁊ ꝑ arrogantiā eleuati de
celo decidunt̄ in t̄rā. Hec ē etiā area t̄iturtiōis ⁊ imo t̄bulatiōis humane.
ꝑ quā t̄i grāna iusticie nr̄e secnant̄ a paleis peccatoꝝ: simul cū paleis ⁊ ipā
ꝑibīt. Accedam̄ ḡ oēs toto corde ad penitentiā. ⁊ teneam̄ cōfessionē. qm̄
q̇ tenuerint eā beati. Et qm̄ sic audistis ager iste mundꝰ ē. d̄s autē agricola.
genꝰ humanū messis aut uinea: ꝑuidendū ē nob ⁊ uob f̄rs kmi. ex q̊ tēpꝰ
messiū ⁊ putatiōis aduenit. ⁊ securis ad radicē arboris posita ē. ne qđ absit
inueniam̄ arbores infructuose. ⁊ dicat̄ de nob. Succide illā: q̄a t̄rā occupat.
aut fasciculi zizanioꝝ colligati ad cōburendū. aut palee inutiles ⁊ sine
pondere meritoꝝ. in cōbustione ⁊ cibꝰ ignis. Q̄a sic in p̄senti grāna separant̄
a paleis ⁊ illa recondunt̄ in horreis. palee u͛o iaciunt̄ in flāmas: sic erit in
cōsummatiōe scl̄i. Exibūt angl̄i ⁊ separabūt malos a bonis. ⁊ illi q̇dē ibūt in uitā
eīnā: illi u͛o in caminū ignis ardentis. Recolite frequent̄ ⁊ cogitate qm̄ tēpꝰ
acceptabile ⁊ dies salutis ē. Opem̄ ḡ dū tēpꝰ habem̄. q̄a ueniet ut̄ credite
tēpꝰ: q̄n̄ nemo poterit opari. q̄n̄do circūdabūt peccatores inimici sui uallo. ⁊ co-
angustabūt eos. ⁊ ad t̄rā ꝓsternent. ⁊ ꝑ pectus affligent timentis. eo qđ nō cognō-
uerint tēpꝰ uisitatiōis sue. Uisitatiōis nr̄e tēpꝰ istud ē f̄rs mei. q̄n̄do uisitauit
nos oriens ex alto. ⁊ fecit nobcū mīam suā. Quisq̇s ḡ in hoc tēpore fidelit̄
⁊ studiose laborat: mercedem in futuro recipiet. scđm suū laborē. qui autē

ociosus fuerit et tempus visitationis sue neglexerit: in novissimo confundetur et
audiet. Serve nequam et piger. ligate illi manus et pedes. et cetera que secuntur. Quod
avertat a nobis deus in die furoris sui. in die tribulationis et ire. in die calamita-
tis et miserie: cum surrexerit dominus percutere terram. Accingimini ergo filii. conforta-
mini fratres in domino. assumite arma lucis. a dextris et a sinistris. et pugnate cum
antiquo serpente. quoniam adversarius noster diabolus: sicut leo rugiens circuit querens non
quod devoret. sed quem devoret. Quare si aliquando pugnandum est pro patria et pro gen-
te nostra. pro liberis et coniugibus. pro focis et aris: multo magis ac magis pugnan-
dum est pro animabus nostris. quia non querit hostis humani generis tollere predia et possessiones
nostras. non querit divitias et opes nostras: sed querit animas nostras rapere. et perdere in
gehenna. et quam dabit homo commutationem pro anima sua: nullam vere. Proinde fratres
et filii vigilate attentius et orate. castigate corpora vestra ieiuniis. sanctificate
ieiunia vestra elemosinis. operamini in caritate perfecte. sine ira. sine odio. sine
detractione. sine invidia et contentionibus ieiunate. Nemini dantes ullam
offensionem: ut non vituperetur ministerium vestrum. nec blasphemetur per nos nomen
christianum: inter gentes barbaras inter quas habitamus. Sed in omnibus honorifice-
tur deus. per ihesum christum dominum nostrum. Qui est benedictus in secula seculorum. amen.

xiii. Item in capite ieiunii.

Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam. et cetera.
Sepe contestatus sum vobis fratres et filii mei quia non veni vocare iustos sed
peccatores. non veni docere perfectos: sed monere torpentes. non sum missus
dealbare parietes: sed edificare super fundamentum illud apostolorum et prophetarum.
preter quod nemo potest aliud ponere. quod est christus dei benedictus in secula seculorum.
Nolite ergo putare quod ego docturus sum vos. aut exquisitis humane sapi-
entie verbis allocuturus. est qui doceat vos magna et mirabilia. qui subti-
libus induat. dulcibus pascat. et tanquam scriba doctus in regno celorum de
thesauro largissimo nova et vetera largiatur. Iacobus quidem et si non apostolus:
tamen discipulus apostolorum. Cui bene fecistis: si intendatis. tanquam lucerne
ardenti in tenebroso loco. Sunt et alii vobiscum et in medio vestri plures: qui

prodesse queant et delectare possint. mihi vero sufficiat: ponere lapides qui
non destruantur. super lapidem illum unum et angularem: qui abscisus de mon-
te sine manibus concidentium. excrevit in montem excelsum valde. ut subi-
ciat omnia regna mundi: et exaltetur solus in die illa. Hunc lapidem indi-
scripti edificatores, reprobaverunt. dum litteram intuentes non spiritum: parietem suum
blandis sermonibus superterius munierunt. et ideo ex eis lapis super lapidem
non remansit: quia caritatem que est ad coherentie glutinum non habuerunt. Nos
autem qui per gratiam et non verba tantum legis sed caritatis dona percepimus: non diligamus
verbo neque lingua. sed opere et veritate. Etenim si linguis hominum loquar et angelorum. ·27·
caritatem autem non habeam: et cetera. Fratres mei. deus caritas est. et quicquid a principio factum
est in celo et in terra. ab angelis ad hominem. ab homine usque ad pecus. a summo celorum
usque ad abyssos. a sensibilibus ad insensibilia: totum ex caritate constat esse
creatum. Quid enim moveret omnipotentem illam divinitatem et nichilo penitus
indigentem. rationales condere creaturas. ad participationem bonorum ipsius.
que necessitas. facere oves et boves et pecora campi humanis usibus profutura.
nisi caritas sempiterna suggereret. que cum sola esset in sue proprietatis essentia omni-
um bonorum largitate plenissima. maluit plures beatitudinis habere consor-
tes. Creavit ergo ex caritate bonitas immensa que voluit. et creatis speciem
quandam sue bonitatis infudit. ut et mutuo se cuncta diligerent. et per
sue dilectionis imaginem suum testarentur auctorem. Ut enim ab ipsis rerum
primordiis assignemus. quomodo celi et terre maris et aeris mirabilis scilicet illa
fabrica mundi consisteret. ubi tam diversa loco quam et qualitate certa quodam cari-
tatis vinculum colligaret. Quomodo in gignendis et nutriendis rebus tantum
a se invicem dissidentia unanimiter convenirent. et iuncta semel federa per
tot tempora conservarent. si non a gratia creatrice quandam benivolentie gratiam
contraxissent. Quod et de cunctis inter elementa contentis intelligendum est.
quia nec humana siquidem creatura. nec beluina substantia ex tam diversis com-
posita subsistere posset: si non ea quedam naturaliter insita vis amoris an-
necteret. Summus enim opifex rerum sicut ex caritate condidit omnia: sic et

caritate cuncta ligauit. Ut quemadmodū ab uno tanta rerū uarietā
ꝑcesserat: sic ordine sue dispositiōis seruato ad unū rursus uniu̇sa redi
rent. Inde utiq; fuit qđ cū hōiem ad participanda diuine beatitudi
nis gaudia. sic̄ diximˀ a pͥncipio caritas benigna creasset. ⁊ ille mi-ser
rimˀ se ipm̄ a caritatis iunctura soluisset. nō sustinuit illū grā que cre
auerat deperire. s; descendit de supnis ad ima. de deitate ad humani
tatē. de excelso celoꝝ habitaculo ad uterū uͥginalē. ut tanto iā artius
hōiem ad suā dilectionē astringeret. q̄nto manifestiˀ hōiem ad suā di
lectionē monstraret. Factˀ ē ex caritate altissimˀ ds̄ humillimˀ hominū.
descendit de sūmo celoꝝ usq; ad inferna deorsū. ut hōiem q̇ elongaue
rat fugiens: cū dō reuocaret iuniū. Uenit ꝑ grām ad hōiem ds̄. ut
hō ꝑ grām rediret ad dm̄. Et ut breuitˀ multa concludā. sola dm̄
caritas inclinauit ad hōiem. sola caritas hōiē sublimauit in dm̄.
Pauca de caritate breui sermone ꝑstrinximˀ. ut cicı̄ si ds̄ dederit ad
caritatis opa ueniamˀ. Memini me frs̄ kmı̄ qđ ⁊ uos meminisse
nō dubito. singulis annis ab anno uidelicet uīı̄ ꝑbratˀ ꝑımo usq;
ferme decennıū. fr̄itatē urām de penitentia sepˀ admonuisse. ⁊ uicia
singloꝝ gn̄alit̄ tangens. ne quēquā manifeste confunderē. quo ad
uiuit ds̄ correxisse. prudentes imitando colonos. q̇ uites positūri ut
oleas. fruges saturi ut olera: spinas ante uellunt ⁊ tribulos. t̄rā aratˀ
scindunt ⁊ uomere. sarculo fodiunt ⁊ emundant. ut in t̄rā bonā ⁊
diligentˀ excultā bonū supueniens semen: facilˀ crescat. ⁊ in numerū
centene fertilitatis multiplicatū exsurgat. Fodimˀ annuatī circum
arbores olim infructuosas. dū corda q̇rūdā t̄renis desideriis obdurata.
stimulo cōpunctionis ad penitentiā scidimˀ. posuimˀ ad radicē scđm
euangelicā doctrīnā fimū ⁊ stercora. dū sordes illoꝝ ⁊ crimina cōmemo
rantes. abhorrere fecimˀ mala que cōmiserāt. posuimˀ sepes in girū. ne
q̇s forte inimicˀ irrūperet. dū agriculturā nrām a [illegible] uos. omipo
tentis auxilio a prauoꝝ incursione tutā seruar[illegible]. Ut diuimˀ etiā

mōntū posse ut sciē datū ē nob. nascentia subinde supflua resecare.
dū frm̄ uicia paulatim crescentia falce correctiōis āputare curauimus.
tore q̇netiam ubi dī ꝑ modulo nr̄o duriciā t̄re molliuimˀ. omemq; dilıḡn
tiam ꝑsecuti. q̇cq̇d spectabat ad cultū ḡtant̄ impendimˀ. ut uineā dn̄i
sabaot nr̄e custodie deputatā. de infecunda fructiferā. de sterili fertilē
aliq̄ndo redderemˀ. ⁊ nc̄ qđ sup ē frs̄. n̄ ut fructū afferatis in patientia.
Si uere penitet cōmissoꝝ. si sordent ante mentis oclos scelera. si erubesci
tis ante faciē dn̄i quē offendistis: facite fructˀ penitentie dignos. offerte
dn̄o sacrificiū cordis contribulati. ne si forte ueniat dn̄s uinee querens fruc
tū in ficulnea circūfossa tot annis ⁊ irrigata. ⁊ nō inueniat: indignatˀ
sententiā maledictiōis ꝑnunciet dicens. Succide illā. q̇a t̄rā occupat sine
causa. Omīs enī arbor que nō fecerit fructū. excidetˀ ⁊ in ignē mittetur.
Uos ḡ frs̄ ⁊ filii quia iā sic credimˀ uere penituistis. q̇a iā correcti estis. ⁊
mala displicent que fecistis. tantillū qđ supē uite cū dī adiutorio scificate.
uicia in uirtutes. mala studia in bona cōuˀtite opa. ⁊ omīs iniq̇tates ꝑte
rite nō recordabuntˀ. Ubi te inuenero inq̇t: ibi te iudicabo. Addidicistis
ecce tot annis. declina a malo. de reliquo discite. fac bonū ⁊ inq̇re pacem.
S; dicis. Qđ bonū faciā ut habeam pacē. qđ faciendo uitā etn̄ā posside
bo? Audi moysē te illū legis diuine latorē. audi xp̄m noue grē largitorē.
si te xp̄i facē queris imitatorē. In his inq̇t duob; mandatis: uniu̇sa lex
pendet ⁊ ꝑphe. Imitare fr̄at̄ eū qui cepit facē ⁊ docere. si eiˀ grām desid̄as
obtinere. Mandatū inq̇t nouū do uob: ut diligatis inuicē sic dilexi
uos. Fecit re uera qđ docuit. q̇a cum dilexisset suos q̇ erant in mundo:
in finē dilexit eos. in tantū. ut aīam suā daret ꝑ eis. Hec re uera fuit
ꝑfecta karitas ⁊ consūmata. qua maiorē nemo potest habere. que forasˀ
mittit omnem timorē. dū intern̄ omnē seruat amorē. Inde ē. qđ cū pau
lus apl̄s tante caritatis illiˀ grām cognouisset. ⁊ in seipō poti ⁊ mirabiliˀ
fuisset expt̄. eidē caritatis flāma succensus. apte clamabat dicens. Si
linguis hōium loquar ⁊ angloꝝ. si distribuero in cibos paupeꝝ faculta

tes meas. ſi tradidero corp̄ meū ut ardeā: caritatē aūt nō habeam: nich
ſum. Ecce frēs mei ecce uidetis amici qm̄ ſine caritatis fulgore nec ele
moſine ualent: nec ieiunia pſunt. Sine caritate penitentia uana ē. ⁊ oꝛa
tio uertit̄ in peccatū. Cū caritate aūt: etiam minima queq; maioꝛa ui
dent̄ in oclis dn̄i. quia nō attendit bon̄ dn̄s quanta facias: ſ; ex q̄nta ca
ritate pcedunt que facias. Sola ḡ caritas ē que oīe bonū facit. que malū
nullū. Caritas inq̄t apl̄s patiens ē. benigna ē. Caritas om̄ia credit.
om̄ia ſperat. om̄ia ſuſtinet. ⁊ ut om̄ia breuit̄ cōphendat: gen̄alē dedit
ſententiā dicens. Scim̄ qm̄ diligentib; dn̄m: om̄ia coopant̄ in bonū. Ecce
uidem̄ apte qđ om̄ia bona ſola caritas faciat. nc̄ uideam̄ qm̄ malū nullū
faciat. Caritas inq̄t. nō agit pperā. nō inflat̄. nō ē ambicioſa. nō irritat̄.
nō cogitat malū. nō querit que ſua ſt̄. ⁊ ut om̄ia ſimul intelligam̄: dilec
tio inq̄t malū nō opat̄. Diligere dn̄m ⁊ diligere pximū: hoc ē caritatem
habere. Quicūq; diligit dn̄m ex toto corde ſuo ⁊ pximū tanq̄ ſe ipm̄: pcep
ta ueteris ⁊ noue legis impleuit. Diligere aūt dn̄m ex toto corde: ē gr̄ā
⁊ amorē ei ſup om̄ia deſiderare. querere ⁊ obſeruare. uoluntatē ei pposſe
in om̄ib; adīplere. Illū frib;. filiis. opib; . ⁊ deliciis. adhuc aūt ⁊ aīe ſue
pponere. Diligē pximū tanq̄ ſe ipm̄: ē ſalutē ⁊ uitā. honorē ⁊ pacē. ⁊ oīa
bona tanq̄ ſibimetipi uelle parit̄ ⁊ optare. ⁊ quecūq; mala ut adu̇ſa ſibi
quis timet ⁊ execrat̄: a pximo ſimilit̄ uelit ⁊ optet excludi. Hec ſt̄ frēs
duo p̄cepta caritatis. in q̄b; ⁊ ex quib; ſalus humana conſiſtit. Hec ſūt
due tabule teſtam̄ti digito dī conſc̄pte. quib; nouus dī ppl̄s erudit̄. ne q̄q̄
ſic antiq̄t dentē p dente repetere: ſ; ut a minorib; ad maioꝛa conſurgēs.
pcutient̄ addiſcat altām pcutienti prebere maxillam. ⁊ oīa debitori re
mittere: ut ⁊ ſibi om̄ia dimittant̄. ⁊ ad ultimū p amicis indubitant̄ ſi
neceſſe ſit animā ponere. Plus dicā. Hec ſt̄ duo teſtam̄ta. p que hoīes
inſtructi ſt̄ filii dī. coheredes aūt x̄. Ergo q̄cūq; uis ſaluus eē. q̄cūq;
aīa xp̄iana cuiuſcūq; etatis aut oꝛdinis homo quic̄q; uitā cupis eternā:
hoc fac ⁊ uiues p eū q̄ uiuit ⁊ regnat in ſc̄la ſc̄loꝝ amen.

·ix· In capite ieiunii·

Si abſcondi tanq̄ auru̇ peccatū meū. ⁊ iniquitatē meā celaui in ſinu
meo: oriat̄ m̄ tribulus p frumto. ⁊ p oꝛdeo pullulet ſpina. Cotidia
nis emergentiū hinc inde curaꝝ fluctib; agitat̄. ⁊ inundantiū negotioꝝ
multiplici uiciſſitudine fract̄: ſi q̄ndo q̄eris ut modice portū dat̄ attingē.
⁊ de pelago tēpeſtatis auulſus. deſideriū meū uelim optata uobcū colla
tione reficere: nō tot̄ ⁊ integer uenio. ſ; moꝛe naufragi iactura iactatiōe
turbat̄: ipis uideoꝛ litoꝛib; īnatare. Terra ſub pedib; tremit. aer obſcu
rit̄ inuoluit̄. montes ⁊ cāpi diffugiunt. ⁊ dū in uertigine ducit̄ ſp̄s:
tot̄ m̄ mund̄ in oꝛbē rotare uidet̄. Unde nec certa poſſū ueſtigia figere:
nec aciem mentis libera quo uellē intentione mandare. Hec aūt nō lo ·29·
quoꝛ ut imperitiā meā remediis querā excuſatiōis obducere. q̄ hac ueni
publice cū ceteris accuſare. dū ante retuleri ſi abſcondi peccatū meū ⁊ cetā.
ſ; idcirco iſta p̄miſerim: ut defectū meū ⁊ cauſas defect̄ cōpaſſiōis octo
metientes: ad libatione meā. ad conſolatione uiām. tanto inſtanti xp̄i
miam imploretis: q̄nto me xp̄i mīa uideatis āpli indigere. Quā infirmita
tē meā īmo ⁊ iniq̄tatē ego cognoſco. ⁊ peccatū meū corā me ē ſep. qđ ſi
forte tanq̄ homo celare uelim ⁊ abſcondere furti in ſinu meo: tribulus ⁊
ſpina m̄ p frugib; oriant̄. Homo iſte ꝟiam q̄ p̄m̄ abſcondere peccatū ſuū
tēptauit. ac multos mortaliū in hac tēptatione induxit: adā ꝓtoplaſt̄
fuit. qui de ligno pditiōis humane dū cont̄ uetitū tangere p̄ſūpſiſſet.
⁊ nudū ſe īmo nudatū ptin̄ agnouiſſet: fugit ⁊ abſcondit ſe a facie dn̄i.
q̄ a uenit qm̄ uenit iudicare t̄ram. Uocat̄ aūt ⁊ interrogat̄ a dn̄o ubi nā
eēt adam. quē ⁊ accuſabat fuga ⁊ ipā reū latibula teſtabant̄: quē ⁊ con
ſcientia condēpnabat. ⁊ ipā manifeſtū nuditas faciebat: nō dixit in coꝛ
de ſuo miſer. confitebor iniuſticiā meā dn̄o. foꝛſan remittet īpietatem
meā. ſ; abſcondere uolens iniquitatē ſuā: ad excuſatiōis falſa remedia
conuolauit. dicens mulier quā dediſti m̄ ⁊ cetā. O infelix hō nō t̄ ſuf
ficit q̄ impie feceris. qđ impie factū nō confiteris. qđ nō petis ueniā.

qđ ĉmen impudent̄ excusas. ū ⁊ conditorē accuseꝭ ⁊ nō tantū participē
uetitū ⁊ auctorē tu sceleris dicas. Mulier inqt quā dedisti m̄. q̄si diceret.
nō ē in me culpa qui mandatū tuū sup̱be contēpsi ⁊ uocē uxoris audi
ui. qui facultatē habens omīū que sūt in paradiso comedere. solū uetitū
gulosus appetii. q̇ gl̄am īmortalitatis amara morte mutaui. q̇ sciens
⁊ prudens me de alto p̄cipitē dedi. s; illi subaudi qui m̄ talē dedit uxo
rē. Q̄m ġ excusando sese. abscondere uoluit peccatū suū. ⁊ fugiendo
fallere putauit oc̄los iudicis cuncta cernentis. dat̄ ē illi tribulus pro
frumto. ⁊ p ordeo spina. q̄ndo tristi cōmercio p deliciis paradisi. su
scepit t̄rā spinas ⁊ tribulos ġminantē. Vbi labore simul ⁊ erūna cō
fect̄. tādiu penā sue p̄sūptionis iusticia dictante portauit. donec reu
teret̄ in puluerē unde sūpt̄ erat. tristicia nascituris pat̄ne calamitatis
iura relinquens. O pr̄ patrū adam. o mat̄ uiuentiū eua. quā satī
erat ante ruinā ab illicitis abstinere. ut p̄t casū salt̄ pacificas confessio
nis offerre. Ecce merito ur̄e p̄uaricatiōis cunctos trahitis uobcū ad
mortē. ⁊ excusatiōis exēplo. ad initiū ducitis uniūsos. Hecine parentes
inclita cura ē omīū filioꝝ. Hecine bona filiis thesaurizatis o patres.
Hoc p genitoribꝫ suis posteritas tota debebit. ut sēp lugeant tales ha
buisse parentes. O q̄ tristis pat̄na possessio. quā dāpnosa filioꝝ here
ditas. Cui cū foret renunciatura si posset soboles uniūsa. cogit̄ tamē
genuina successione patrioꝝ subire sarcinā debitoꝝ. Ecce filii tui
adam ire filii ⁊ gehēne. pat̄ne similitudinis emulatores. tuā t̄ po
tissimū imaginē rep̄sentant. ut ab eis statū p̄cipias. corruptiōis semina
que fudisti. ⁊ ex p̄mitto cōdiscat pat̄ infelix. mortis calicē quē filiis p̄pi
nauit. Tu enī filius p̄buisti. unde p dolor alt̄ occidit alt̄ occidit̄. ⁊ tuā
ipsoꝝ aīam p̄transiuit gladi⁹. ut iā uideres in filiis. qđ ēēs ip̄e passurus.
nec īmerito. que enī seminauit homo. hec ⁊ metet. Peccauit enim
adam. ⁊ occultare uolens peccatū. fugit ⁊ abscondit se. Similit̄ ⁊
cayn dū frēm mactasset. querenti respondit. nescio ū sit numquid

ū tn̄ leges nullu c cogit̄ ? hbd tratē adire. Vt re delibandi. .ec. ⁊ E. mmi. l. Vr.

custos ei⁹ sum ego. ⁊ fugit a facie dn̄i. Sic ⁊ filii iacob dū frēm uen
didissent ismahelitis. suā putauert̄ op̄ire nequiciā. tunica tantū ad
patrē remissa. Sic ⁊ saul rex israhel dū inobediens extitisset. nec iuis
sa p samuelē dn̄i mandata seruasset. excusare p̄fidiā uoluit dicens.
Audiui uocē dn̄i ⁊ ambulaui p uiā quā p̄cepit m̄. Sic ananias ⁊ sa
phira dū partē p̄cii abscondissent. furto mendaciū addiderunt. Sic
⁊ multi filioꝝ adam. naturā patris secunt̄ ⁊ act⁹. ut qđ male uiuendo
cōmiserunt. deteri⁹ excusando cōgeminēt. ⁊ qui poterant clementissi
mū iudicē p cōfessiōis humilitatē ad indulgentiā p uocare. negantes
miseri cōpulerunt pot⁹ ad uindictā. Quib⁹ dn̄s quia sapiens corde
ē ⁊ iusticiā diligit. culpas inp̄perat ex cognitiōe. ⁊ penas infligit ex
equitate. Vnde peccanti ade ⁊ sese p cacitē excusanti. p increpatione
dicit̄. Quia obedisti uoci uxoris tue plusquā m̄. maledicta t̄ra in
ope tuo. Cayn q̊; dū se nichil scire de frē nimis audacter assereret.
cōfestim increpat⁹ audiuit. Ecce uox sanguinis frīs tui clamat ad
me de t̄ra. Quare maledict⁹ eris sup t̄ram ⁊ cetera. Filii aūt iacob
p̄p̄t cōmissū faci⁹ tēpore necessitatis angustia cohartati. cōpulsi
sūt ⁊ reatū suū agnoscere. ⁊ irā iusti iudicis confiteri. dicentes. Me
rito hec patimur. quia peccauim⁹ in frēm nr̄m. Ad saul aūt signat̄ ·30
ī p̄patū ē p p̄p̄hetam. Pro eo qđ abiecisti sermonē dn̄i. abiecit te ds̄ ne
sis rex. ac deinceps sp̄s dī malus agitabat saulē. ⁊ sic cū detrimento
salutis ⁊ regie dignitatis. addidicit cōfiteri peccatū inobedientie.
qđ antea contumacit̄ excusabat. Ananias ⁊ saphira. furtū qđ ne
gando celauerant. inuiti cōfessi sunt moriendo. Multa nob̄ p̄cta
⁊ multoꝝ occurrunt exēpla. qui similia facientes. p mercede pa
ria receperunt. S; quia iā uidim⁹ qđ p̄iculi pariet excusatio pecca
toꝝ. ad solatiū nr̄e fragilitatis. q̇đ econtrario ualeat accusatio
uideam⁹. ut p̄spectis alterutris. liquidū sit utrū respuere. utrum
eligere debeam⁹. Et ne cui forsitam indubium ueniat testimonia

quelibet ꝑegrina: illud in p̉ncipio ꝓponam̄. qđ ⁊ ꝑ dignitate ꝑsone. ⁊ pro
magnitudine sceleris nulli constat ignotū. Rex ille dauid fidel̄ ⁊ sc̄s.
de quo manifeste dn̄s loquit̄ inueni uirū sc̄dm̄ cor meū: homicidium
adulterio copulauit. ⁊ qui sepe cū iuste posset ulcisci pepercerat inimicis:
deuotissimū militē. ⁊ in dn̄i sui dilectione feruentē: nequit̄ ⁊ sine causa
mandauit extingui. At ū ducť in causā respondere cōpellit̄: nō ad pro
pinquoꝝ suffragia uana cōfugit. nec uoluit in p̉ncipibꝰ suis in quibꝰ nō ē
salus cōfidere. nō abscondit tanquā adā peccata sua ut negando plus
iudicē ꝓuocaret. sed tactꝰ dolore cordis intrinsecꝰ. ⁊ humiliatꝰ ad puluerē:
semetipsū accusando clamabat miserere mei ds̄: qm̄ iniquitatē meā ego
cognosco ⁊ cetā. Quid aūt clamando q̉d cōfitendo ꝓfecerit: audi peccator.
⁊ disce quid facias. audi quicūq; similia cōmisisti: ⁊ fac similit̄. Transtu
lit ds̄ inq̉t ꝓpheta peccatū istud a te. O p̄clara confessio. quā nulla cōfusio
comitat̄. que dū reū magis ꝓnunciat: eū meliꝰ liberat a reatu. Sic ⁊ illa
mulier cananea. dū se canē ēē nō denegat. quinīmo ⁊ canē paruulam
ꝓfitet̄: audire ꝓmius meruit. Magna ē fides tua. fiat t̄ sicͭ petisti. Sic
⁊ altera mulier que erat in ciuitate peccatrix. dū sua delicta nō celat. s; lac
mis ⁊ gemitu publice ꝓtestat̄: audiuit. dimissa st̄ t̄ peccata multa.
Sic ⁊ latro quondā appensus in ligno: unā confessionē ꝓmeruit. ut de
crucis supplicio: saltum faceret in refrigerium paradisi. ¶ Breuit̄ fr̄s
ista tetigimus. ut meliꝰ simpliciores possint agnoscere. simplicibꝰ enim
loq̉mur nō ꝑfectis. quid sibi uelit qđ dicit̄. si abscondi tanquā hō
peccatum meum oriatur m̉ tribulus ꝓ frumento. Tunc enī quisq;
quasi homo peccatum uidetur abscondere: quando ꝑ iniquitate
quam fecit nō corde conteritur. nō increpatione confundit̄. nō cōfite
ri festinat: nec punire reatum. Videt̄ ⁊ enī sic hō homini sic dō posse
peccata celare. ⁊ quia nō penitet dū tēp̄ ē penitendi: nō consequit̄ miām
dū tēp̄ ē miserendi. Tunc aūt peccatori tribulus orit̄ ꝓ frumento ⁊ ꝓ ordeo
spina consurgit: quando uidelicet in regione uiuoꝝ mali possidebūt agrū

sanguinis de iniquitatis ꝑcio cōparatū. qui paratꝰ ē ad putredinē ⁊ cadauera
mortuoꝝ. Spinas aūt ⁊ tribulos germinabit. quia ⁊ praua cōscientia
stimulabit interius: ⁊ carnem affliget exteriꝰ peccatricē. Frumentū enim:
cibus ē hominū. ⁊ ordeū: pabulū iumentoꝝ. Per frumentū ḡ ⁊ ordeū:
animā intelligam̉ ⁊ carnem. Sicͭ enī hō rationalis intus: sic p̄sidet aīa
carni. Unde ē illud. nolite fieri sicͭ equs ⁊ mulus. s; in chamo ⁊ freno ma
xillas eoꝝ astringe. Qui ḡ ꝑ discretionē presidere debuit. ⁊ excessus car
nis freno discipline corrigere. si se miserabili ꝓbuit mutatione iumentū. ⁊
suū carnis fecit supbiā assessorē: in retributione iustoꝝ. quando hoīes ⁊ iu .31.
menta saluabit ds̄. ubi et animā ⁊ carnē inmortalitate donabit. peccator
inpenitens ꝓ hac beatitudine tribulos ⁊ spinas recipiet. q̉a corpꝰ ⁊ aīam:
gehēne flāma cremabit. Quare hoc: Quia cū constet om̄s de uenena
ta radice creatos offensionis macula nō carere. quia nemo mundꝰ a sorde:
cū manifestū sit qm̄ in iniq̉tatibꝰ concepti st̄ hoīes. ⁊ cotidie cumulent
peccata peccatis. qua temeritate q̉s audeat corā dō qui nouit figmentū
nr̄m aut de iusticia gloriari. ut de infirmitate nō erubescere: Quid aūt
ē in infirmitate salutē nō querere. ū saluatorē negare: Quid ē in pecca
tis ueniā nō postulare. ū iudicē nō timere: Iustissimū ḡ ē ut ira dī de
seuiat in filios diffidentie. qui patientia xp̄i ⁊ clementia conditoris: in
supbiā abutunt̄. qui obstinatie mentis indurati sicut cor pharaonis: hu
miliari nō possunt ad penitentiā. s; pociꝰ letant̄ cū malefecerint. ⁊ exultant
in rebꝰ malignis. quoꝝ finis interitꝰ ⁊ stipendia peccati mors. quoꝝ deus
uenter ē. ⁊ glā mutabit̄ in cōfusionē. Ecce uidetis anima mea. fr̄s ⁊ filii mei.
gaudiū ⁊ corona mea. ecce uidetis aꝑte quā sit ꝑiculosū quā pestiferū
xp̄ianis: peccatū abscondere. quā sc̄m ⁊ salubre mortalibꝰ: reuelare. Reue
la inq̉t ꝓpheta dn̄o uiā tuā ⁊ spera in eo. tanquā si diceret. ū reueles sperare
nō potes. Quia nescio quo pacto si tu peccatū detegis. ipe tegit. ⁊ beati quoꝝ
tecta sunt peccata. Si aūt occultare uolueris: ipe reuelat. quia nichil opertū:
qđ nō reuelet̄. Penitemini ḡ ⁊ cōuertimini filii hominum. ut deleantur

urã peccata. ne quando irascatur dñs: ⁊ pereatis. Confiteamur alterutrũ
peccata nr̃a. ⁊ oremꝰ ad inuicem ꝑ salute omniũ nr̃m. ut in die resurrectio-
nis uniuse carnis: nõ recipiamꝰ spinas ⁊ tribulos in maledictionẽ. ſ; cum
iustis mereamur audire. Venite benedicti ꝑcipite regnũ qđ parauit
ds diligentibꝰ se. Qui uiuit ⁊ regnat in sc̃la sc̃loꝝ. Amen.

·x· **Item in capite ieiunii.**

Cum operatꝰ fueris t̃rã: nõ dabit fructꝰ suos. ſ; spinas ⁊ tribulos g̃minabit
t̃. Et verba m̃ desiunt eadem ꝑsepe monenti. Quia dũ uite cupio
satisfacere caritati. ita q̊tiens oportuit dicẽ quicqđ habui spũs quicqđ oris effudi:
ut nichil m̄ relictũ in sporta nichil sit in crastino reseruatũ. Quid g̊ fa-
ciam? Unde panẽ hodiernũ exq̇ram? Fodere t̃rã meã utiq; arida ⁊ inaq̊sa
nõ ualeo. uicinas segetes mendicare testis ẽ dñs erubesco. Scio quid
faciã. Accedã furti ad horreũ dñi mei. ⁊ fraude qualibet nõ tamẽ in
fraude: aliqđ rapiã. unde sibi tẽpe uillicationis mee ut partẽ exsoluere
debitoꝝ. ⁊ amicos in futuro ut paucos. q̊a de meo nõ possũ: de suo m̄ ua-
leam cõparare. Quare frĩtatẽ urãm oro kmĩ. ut considerata rerũ
penuria: modicũ id qđ de paupe uena stillauerit. cũ caritate qua tribuitur
accipiatis. Quia nichil ẽ tã angustũ ⁊ breue: qđ larga nõ possit caritas
ãpliare. Pauca st̃ g̃na que sulcis infodimꝰ ad sementẽ. ſ; multa cũ g̃ra
post modũ reconduntur in horreis. Et uos quidẽ si delectũ habueritis in
cultu t̃re nõ illiꝰ que p̊mo parenti spinas ⁊ tribulos g̃minauit. ſ; que lac-
te fluit ⁊ melle in regione uiuoꝝ: centuplũ accipietis ⁊ insup uitã et̃nã.
Notũ ẽ omnibꝫ dilectissimi. qđ a p̊ncipio creature ꝓpt̃ ade peccatũ grande.
sic ẽ offensus omnipotens: ut omnia que siue in g̃ne siue in spẽ ab uno reꝝ
opifice creata st̃ ad usũ hõis ualde bona: facta sint econtrario ualde ma-
la. intantũ: ut q̊ prius benedixerat omnibꝰ opibꝫ suis. mutata ꝓ merito q̊li-
tate sententia: loquens ad p̃uaricantẽ dicat. Maledicta t̃ra in ope tuo.
Cum operatꝰ fueris eã: spinas ⁊ tribulos g̃minabit t̃. Si iuxta litteram
considerare uelimꝰ. nõ egemꝰ ab aliq̊ doctoꝝ addiscere quã efficax in nr̃am

miseriam illa dũi maledictio fuit. quã ꝑtinax a p̊mo parente incipiens: ꝓ pro-
le cũ filiis ꝑseueret in finẽ. Quis enĩ nescit ut cet̃a taceamꝰ q̃nto labore p⁹
t̃ra ꝑscinditur aratur ⁊ seritur. q̃ntis sudoribꝫ seges excolitur seruatur ⁊ metitur. q̃ntisq;
miseros angustiis afficiat hoĩes ante quã ueniat in escam. ut opa sit ferme
biennii panis unꝰ diei? Hec quia nota st̃ omnibꝫ. ⁊ sciri certe possunt meliꝰ
quã doceri: transeamꝰ siccante si placet. ne dũ t̃re picta scribimꝰ: incurramꝰ. Nõ
decet enĩ t̃renis cũ patre adam insudare laboribꝫ: qui filios ade ad celi regnũ
fugere suademꝰ. Inspiciamꝰ g̊ f̃rs attentiꝰ que sit hec allegorice t̃ra que ma-
ledictione tam ualida feritur a dño. ut exculta magis tribulos ⁊ spinas: non
hoĩs alimẽta ꝓducat. Quomodo ꝓpt̃ peccatũ hoĩs maledicta sit t̃ra que non
peccasse uidetur. ⁊ particeps facta sit ultionis: que delicti conscia nequaquã
fuit. Certe si t̃ra hec quã pede terimꝰ intelligatur: mirũ si stare possit ad litt̃ã.
ut colonis suis sic male grata respondeat. cũ utiq; uideamꝰ agrestẽ ⁊ absq;
hominũ cura tellurẽ. nõ spinas tantũ ⁊ tribulos: uerũ etiã g̃tissima hoĩu
⁊ iumẽtoꝝ pabula sua sponte ꝓferre. Agros aũt ⁊ ortos ⁊ pometa q̃nto di-
ligentiꝰ excoluntur: tanto nõ spinis ſ; fructibꝫ constat uberiꝰ abundare. Quod
si dicatur q̊a tellus nõ ꝓpt̃ se que peccare nõ potuit ſ; maledicta sit ꝓpt̃ illũ
hoc ẽ ad penã illiꝰ qui mandatoꝝ dñi t̃nsgressor effectꝰ. in sudore uultꝰ sui
uicturus erat ⁊ moriturꝰ in t̃ra. iuxta illud psalmiste t̃ra fructifera in salẽ in
salsuginẽ a malicia inhabitantiũ in ea: quare queso nõ eque maledicitur
aer ignis ⁊ aqua. beneficio quoꝝ ⁊ t̃ra fructificat ⁊ uiuunt omnia que nascuntur
in t̃ra? Nunquid enĩ minꝰ egemꝰ aere ac ceteris elementis ad uitã. minꝰ ꝑ hec aut cor-
rumpimur aut uiuimus? Tolle unũ q̊libet elementoꝝ: ⁊ reliq̃ parit̃ interi-
bit. Si aũt omnia simul aduersus p̃uaricatorẽ conuitata sunt elementa: quare nõ
omnia simul obnoxia maledictioni fuerunt. cũ nõ minꝰ hec preciosa sint hoĩ certe
quã t̃ra. nec aliunde t̃ra peccantibꝫ aduersetur. nisi dũ aeris illi beneficia subtra-
huntur? Sꝫ ponatur ideo t̃rã speciali maledici. qđ hõ de t̃ra sumptꝰ ⁊ in t̃ra cõ-
sumendus erat. qđ inde queso ad rem insensibilẽ ⁊ inanimatã. que nec pec-
cati stimulũ nec mandantis ipsũ. nec iudicis poterit sentire tormentum?

Numq͞d enim cū ille nequā peccasset cayn. innocens t͞ra in scelere alieno. ⁊
non pot͞ actor sceleris conuict͞ ⁊ cōdēpnat͞ ē sup t͞rā. Maledict͞ inq͞t eris sup
t͞ram ⁊ cet͞a. Non t͞ram ſ; hoīem maledicit in t͞ra. Sic ut de similibus
idem iudiciū. ut adam maledicend͞ erat in t͞ra: ut pellus in sīcadio puni
enda. Nā cur in patre punit͞. in filio muni͞: Aut forsitan q͞a p͞ma ille mu
dā ⁊ sine macula t͞rā p͞mo scelere maculauit. ⁊ ubi g͞mano fedauit san
guine p͞m͞. Siū tam g͞ue peccatū erat q͞d in paradiso cōmittebat͞ ut ⁊
t͞rā pollueret quā pedib; attingebat: ille iusti͞ maledici potuit t͞re locus
ubi p͞ncipalit͞ agebat͞. nō cet͞a plenitudo t͞raꝝ. que sic innoxia: sic ēē de
buit a pena penit͞ aliena. Si enī sola malicia hōium nō aliunde cor
rupta ē t͞ra: ibi certe corruptio: ubi ⁊ malicia cepit. ibi quoq; maledic
tio: ubi ⁊ causa maledictiōis emersit. Nā utiq; paradisi loc͞. tantū ab
omī fuit corruptione seruat͞ īmunis: ut n͞ ꝓpulsus abinde fuisset adā:
inrisset etiā post peccatū. dn͞o contestante. Videte ne sumat de ligno uite
⁊ uiuat in et͞nū. Sed nō paradisus nō t͞ra maledicat͞ paradisi. nō aer.
ignis. ⁊ aqua. nō ip͞e deniq͞ qui peccauit adam. ſ; t͞ra maledicit͞ ei. ut
necessario cōpellamur. aut causā hui͞ exponere maledicti: aut aliam
c͞te cōfingere t͞ram que maledictiōi ꝓxima sit. ut nec iniq͞tas apud dm͞.
nec prauus in littera compareat intellect͞. Maledicta inquit t͞ra ī ope
tuo. Prim͞ ig͞ hō de t͞ra t͞ren͞: infirmitatē ex sua conditiōe contexit.
ꝑ quā ⁊ inqua: uelut fragilis ad illicita declinauit. Gustū enī uetiti
cibi licet sp͞u mediante: sola tamē caro misera cōcupiuit. sola ē delectata.
sola gustauit. que de limo t͞re formata: cognata sibi t͞re nascentia nec
dubiū ꝑuenire cognouit. Sola ig͞ in adam nec īmerito maledicit͞ t͞ra.
que illi ⁊ materia fuit: ⁊ causa peccandi. Materia: quia de t͞ra contra
xerat q͞d t͞rene cibum arboris appetebat. causa u͞: quia sp͞s qui dat͞
erat ad uitā. quasi cōpatiens infirmitati sue carnis assensit. Male
dicit͞ ꝰ t͞ra ade: ⁊ ip͞e a maledictiōe seruat͞. punit͞ in hōie caro: ut
sp͞s aliquando saluus fiat. Maledicit͞ t͞ra ⁊ laborat adam. coterit͞

caro ⁊ affligit͞ sp͞s. ut quēadmodū in cibo uetito nō comedit sp͞s ſ; mini
sterium p͞stitit comedenti: sic in maledictiōe nō pereat sp͞s: ſ; carni con
doleat ꝑiture. Vnde ē illud. Corrupta ē t͞ra malicia hōiū. ⁊ ego disꝑ
dam eos cū t͞ra. Quasi dicat. q͞m in t͞ra hoc ē in carne peccauit: nō reser
uabo uindictam ei͞ in et͞nū. sed tradam eū in interitū carnis. ⁊ disꝑdam
in t͞ra ꝑ quā ⁊ in qua peccauit. Et hoc quidē modo iusti͞ apparebit. ut
t͞ra malediceret͞ ade. que nō sic antea uidebat͞ aliene contagione peccati
corrupta. ſ; ꝓpriu sceleris rea: ꝓpriū offense deitatis anathema suscepit.
ut sic p͞ncipalis extitit in t͞nsgressiōe: speciali periret maledictiōe dāp
nata. In filio aūt cayn. qui tanq͞ hostis nature nō exhorruit sanguinē
fundere fr͞is ⁊ innocentis: t͞ra nō debuit iterū maledici. quā a patre iam
dudū sua traxerat cū maledictione ꝑfusam. sed ꝓprie meruit maledic
tiōis nota signari. qui ꝓpriū factū peccato parentis adiecit. Hec
de t͞ra mortalitatis n͞re ac de ip͞si͞ maledictiōe pauca p͞misim͞. ut que
de cultu ⁊ operatiōe sequunt͞: ꝑ hec p͞missa melius uideam͞. Cum op͞at͞
inq͞t fueris t͞rā ⁊ cura ꝑpensiore colueris: spinas ⁊ tribulos g͞minabit
t͞. Omis t͞ra fr͞is km͞ sicut ante monstrauim͞: q͞nto studiosi͞ colit͞: tanto
magis ⁊ munda reddit͞ spinis. ⁊ humanis reb͞ accomoda. sola tellus
humane carnis ingrata colonis: amicis efficit͞ inimica. ut maledictā
n͞ dubites a p͞mevo que sic in suos cultores armat͞ sic ꝑsequit͞ amatores:
ut cū eis cupiat peruntib; deꝑire. nec p͞us adu͞sari desistat: quā tu desina͞
hanc amare. Infelix humana conditio. suū nutriens ꝓprius stipendiis
hostē. qui tantū habet seuire crudeli͞: q͞nto pluribz honorat͞ obsequiis
⁊ mollioribz fuerit blandiciis delinit͞. Nulla tā fera ꝑ totū orbē belua
reperit͞: que humanis nō uincat͞ officiis. ⁊ in amorē nō mansuescat
alūpni. que beneficiis hōium si posse det͞ ⁊ scire: uicē continuo nō repen
dat. Sola carnis officia pereunt. ⁊ in ꝑniciē sui conuertunt͞ actoris. Nul
lus ē t͞re locus tam siccus ⁊ asp͞: quē humana cura nō irriget. ⁊ in aliquē
usū ꝑtinacit͞ excolendo ꝑducat. sola sic dꝑim͞ hōis caro obligat͞ inuriis.

beneficiis ꝓuocat̃ ad malū. despecta: uirtutes. exculta: uouit tribulos ger
minare. Agite nūc o filii ade. opamini t͞rā ⁊ excolite carnē u͞rām. fouete
cibis ⁊ potibꝫ. piperibꝫ ⁊ salsamītis accendite. deliciis soluite. balneis emol
lite. pigmentis ⁊ odoribꝫ in cōtēptū nature uiri feminas redolere. q͞a quāto
studiosi᷒ oꝑati fueritis ⁊ cōfoueritis eā: tanto maiores tribulos g͞minabit
⁊ spinas ad cōbinendū. Operamini t͞rā donec in puluerē dissoluamini. corrūpi
te carnē uiciis ⁊ desideriis u͞ris. ut cū ea pariter ꝑeatis. Ferunt illi q̇ de mira
bilibꝫ mundi sc͞psserūt genꝰ ēē serpentis uip͞a noīatū. qd̾ nullo unq̄ t͞pe
nulla fecunditate binarꝫ potest excedere numerū nec in plures filios
dilatari. Quarꝫ alt͞a quia sexū neutra habere dinoscit̃: ore concipit. alt͞a
ꝑpinat uenenate sobolis semīnū. ubi ferale copulā ferale nec minetto
sequit̃ in continenti diuortiū. nec distat a monstruoso coniugio: suppli
ciū capitale. Nā femina furioso libidinis ardore succensa: caput maris
dū osculat̃ abscidit. ⁊ crescentibꝫ post modū in utero geminis: ⁊ ip͞a ꝑimit̃.
q͞a dū filii ad exitum ꝓperant: cū nō habeant aliunde. ꝑ mediū uentris eiū
punt. Cōdignū q̇ppe tali genitorꝫ genꝰ ē mortis. ut qui uenena diffundit
in osculū: suū ꝑ oscula uitus experiat̃. Dignꝰ ⁊ genitrice taliū exitꝰ filiorꝫ.
ut in partu mat̃ effeta discat: qd̾ seuicie patiuerit in conceptu. Digna q;
laudū p͞conio supbis nature prudentia. q̄ mortifero generi crescendi
causā ademit. dū tale crescentibꝫ exicium adinuenit. Hui᷒ ad imaginē
si dicere fas ē in paradiso mat̃ eua cōcep̄. q͞ndo lignū deuetitū ab ore ser
pentis suggestum accepit. tc̄ etiā ⁊ marē ꝑemit: q͞ndo mortiferū ore cibum
marito porrexit. tc̄ nimirū morsu delectata cōcep̄. qd̾ amaricata post mo
dicū peꝑit in dolore. Ex hoc g͞ infelici conceptu: ꝑcreate st̃ intra hocē in
carne humana: spine libidinū ⁊ tribuli uiciorꝫ. q͞s p͞mi parentes in in͞ta
p͞cula cōceperunt. sꝫ nō potuerūt in nos absq; sui ꝑiclo parturire. Tales ig͞
sētꝰ: ⁊ ipi morsu concipimꝰ. q͞ndo carnē n͞ram in luxuriis enutrimꝰ. q͞ndo cib
⁊ potib; ultra debitū uentris gurgites īp͞regnamꝰ. unde illa ꝓdeunt
germina uiperarꝫ. que nob̄ tanto ꝑpiꝰ mortē inferant: q͞nto mag͞ appro
pinquant ad partū. Nūquā enī filii uipe sine matris interitu pariunt̃.
nūq̄ tribuli carnis humane foras erūpunt in ope: ũ uulnata ꝑus leta
lit̃ mente. Illa delectat̃ dū concip̄ mortē suā. ⁊ nos insensati: dulce gu
stamꝰ amaritudinē mortis n͞re. Illa morsum habet ꝑ coitu. in nob̄ mor
su cōcipit̃. qd̾ in coitū aliq͞ndo ꝓferat̃. Illa dum parit: emorit̃. caro n͞ra
parere gestit: ut moriat̃. Hec st̃ ille spine ꝯtem. que de carnis n͞re pul
lulant cultu. h̄ ē illa maledictio t͞re: quā patres n͞ri suis cōdignā meriti[s]
acceperunt. ⁊ possidendā in carne uite filiis hereditario reliquerūt. Cū
opat̃ inquit fueris t͞rā: spinas ⁊ tribulos germinabit. ubi plane restat
intelligi. qd̾ si abiectā dimiseris ⁊ incultā: ñ possit ꝓducere spinas in ger
mine quāquā habeat in radice. Ab hac g͞ t͞re cultura si sapitis: si m̄ cre
ditis om͞s qui celi gaudia suspiratis. longe recedite. ad cultū mentis
aīum reuocate. cultꝰ enī carnis cibꝫ ⁊ potꝰ ē. cibꝫ aūt ⁊ potꝰ inmoderatꝰ:
spine st̃ ⁊ fomenta libidinū. nec potest mens ēē secura: ubi frequent̃ ista
cōueniunt. ubi sepiꝰ īpugnat̃ ab istis. Facile clericꝰ matutinas excitat̃
ad horas: qui cibo fuerit maritꝰ ⁊ potu. nec carnis inquirit consortium
aliene qui parcꝰ nutritor extiterit sue. Non querit̃ in sōpnos longissimos
cutis sicca. nec molli delectat̃ in culcit̃: caro ieiuniis indurata. Caro enī
epulis grauidata: qd̾ ñ g͞minet opa carnis? Si caro casta fuerit in cibo
⁊ continens a potu in q̇ luxuria regnat: nō habet parere qd̾ nō concepit.
Sepiꝰ mes poculum aque: restinguit̃ ilico flāma luxurie. Tolle supfluū
potꝰ ⁊ cibi: ⁊ uincere inflare supbia carnis. Om͞s ortus irriguus q͞nto plꝰ
fuerit sarculis emollitꝰ. cōfotꝰ stercoribꝫ. imbribꝫ humefactꝰ: tanto magis
ꝓrūpit in folia post modicū arritura. Cucurbita dū nimio lasciuit humo
re: nimia q; petulantia rubos āplexat̃ ⁊ spinas. sic caro que nimis afflu
it nutrimentis: in ꝓxima queq; nocumēnta declinat. Ab arbore uitis uite
parabolā discite. que ñ fuerit putata frequent̃ ⁊ a suis supfluitatibꝫ de
cimata: inutilis erit colono. tantū q; frōnia luxuriabit in pāpinis: ut
a radice siccet̃. fiatq; in cōbustionē ⁊ cibꝫ ignis. Om͞s enī arbor que nō

fecerit fructum: excidetur et mittetur in ignem. Sic unusquisque uestrum ab angu-
dis aque potibus et assiduis fontibus lacrimarum, incendia luxuriose carnis extin-
xerit, et crescentes tribulos uiciorum, sancto parsimonie ferro putauerit: unum
carnis et uite fasciculum faciet, et spinis ac tribulis alligatum in gehennam mittet
arsurum. Et quoniam in principio noluit a noxiis uoluptatibus temperari: occupabit
luctus et ruina. quando tristi mercede donatur temporalibus iocis eterna suspiria compen-
sabit. Recordare inquit scriptura quia recepisti bona in uita tua. Quapropter
agite queso patres et domini. agite fratres et filii mei. fugite procul a terra cum male-
dixit deus. ne forte quod absit: cum ea pariter disperreatis et moriamini. nullaque
portio uestra seruetur in terra uiuentium: quam preparauit deus diligentibus se. Occidite
potius carnem uestram in terra. ut post modum resurgat in celo. quia non uiuificatur:
nisi prius moriatur. Operamini non cibum qui perit et perimit: sed qui manet et cu-
biat in uitam eternam. Nolite morsum concipere quod sine morte nequeat parturi-
ri. Venter inquit escis et esca uentri. deus autem destruet utrumque. Mortificate
membra uestra cum Christo membra uestra que sunt super terram. ut uiuere possitis et regnare
cum ipso qui uiuit et regnat cum patre et spiritu sancto: solus et uerus deus in secula
·XI· seculorum. Amen. Item sermo in capite ieiunii.

Thesaurizate uobis thesauros in celo. ubi nec erugo nec tinea demolitur.
Consueuerat caritati uestre fratres karissimi de scriptura ueteri conuiuium aliquod remi-
nando semper apponere. unde greges dominicos tempore ieiunii pasceret. quatenus
deposito uellere criminum et omni superfluitate carnalium uoluptatum: confessione
diluti. abstinentia castigati: in die festo uelut greges tonsarum que ascenderunt
de lauacro gemellos fetus in sacrificium hoc est munditiam mentis et carnis offer-
ret. Nunc autem quia uires iam deficiunt ad trahendum et dentes ad ruminandum
obstupuerunt: necessario mutaui propositum. et omissis in circuitu ueteris scoptis
litterarum: in loco pascue ibi me collocaui. de mensa euangelii refectionis
materiam sumens. Vbi taurum et altilia sunt occisa. ubi iam apposita et parata
sunt omnia. ubi nec nos quidem in ministrando. nec uos in comedendo mul-
tum credimus laborare. Qui enim non ministrari uenit sed ministrare: omne

·hic deficit·i·carta ad minus.

clamitat in plateis. Omnes sicientes uenite ad aquas. et qui biberit ex aqua
quam ego do: uiuet in eternum. Vetus Abraham dum de terra migrat in terram:
multa confecta media panem meum ducare cogitur alienum. nouus autem de
quinque panibus: hominum reficit milia quinque: et dimittit reliquias illorum par-
uulis suis. Vetus israel populus cum duce suo terre possessionem inquirit. et in solitudi-
ne morte inuenit. uos autem non sic. sed ego uiuo et uos uiuetis. Honora patrem
tuum et matrem ut longeuus sis super terram. hic autem qui non reliquerit patrem et ma-
trem. non erit me dignus. Et re uera karissimi sic fuisse necessarium reor. ut quamdiu
tempus exegit noua spargere semina terris: ut antiquus agricola terre diligen-
tiam habens cultum terre doceret. et surgenti noue segeti: crebro suggere-
ret fomenta telluris. Unde est illud. crescite et multiplicamini et replete terram
et subigite eam. Hec enim poterat fructum de terra colligere: que nondum semine
repleta constabat. Etenim quomodo a solis ortu usque ad occasum nomen domini laudare-
tur. si non essent ubique terrarum pueri qui laudarent? Primum ergo prudens agro-
la terram suam arauit. sciuit. excoluit. solibus fouit. imbribus irrigauit. in-
dulgens ad liberorum propaginem uxores habere quamplures. sorores et consan-
guineas ducere. passim liberas et ancillas ad carnis amplexus allicere. ut
sic in feruore corruptionis sue luxurians tenera seges excresceret. in tantum
ut maledictum uiri populos haberet. qui moriens semen non reliquerit super terram.
At postquam tempus fructuum appropinquauit. et regiones albe facte sunt iam
ad messem: cessauit ulterius terram excolere. non uult de cetero nutrimenta terre ducti
salubria in noxia ministrare. Non uult manipulos humane in facie
quos de terra produxit in altum: terre sulcis rursum infodere. qui ad hoc in terra semi-
nauit aliquando: ut tandem de terra colligeret. et in celi horreum comportaret.
Nichil est enim quod tantum timeatur agricolis: quam pluuias tempore messis in-
gruere. et iam maturatas intempestiuo spicas humore corrumpi. Hinc est
ergo quod dicitur: nolite thesaurizare uobis thesauros in terra. quia tempus seminis
preteriit: et tempus messionis aduenit. Nolite thesauros uestros sensum et inten-
tionem uestram in terra recondere. ubi ut tinea ut erugo consumat. hoc est

cum terrena corruptiõe disperierit. aut tineas efficiunt ⁊ fiunt. q̄ ubi
celi uolucres appellant̄. Quicq̄d enī de t̄ra nascit̄: in t̄ra p[er]it. ⁊ q̄cq̄d ex
aere hoc ē ex diabolo inspirat̄: similit̄ diabolus habet. Quid g°. The
saurizate uob̄ thesauros in celo ⁊ cetera. Celum erariū publicū ē. ũ q̄cq̄d
reponim̄: saluū nob̄ sua cum integritate seruat̄. Ibi nec t̄ra cū sua q̄lita
te corrūpe quia longe deorsum ē. nec fur idest diabolus unquā potest
auferre. quia p[re]cet̄ ē abinde. nec h̄t ulterius locum in celo. Illic deposuerat
ille sapiens creditor qui dicebat. scio cui credidi ⁊ cert̄ sū. quia depositū
meū seruabit ⁊ reddet in illa die. Si enim benignus ē dn̄s in largiendo
sua. quia dat omīb; affluent̄ ⁊ nō improp[er]at: certe ⁊ fidelis erit in conseruando
nr̄a. qui etiā ⁊ multo plura restituet. quia sup multa constituet. quos
fideles inuenerit sup pauca. Quid ē g° nolite thesaurizare in t̄ra s; i celo
thesaurizate. n̄ q̄d ap̄ls exponit dicens. si cōsurrexistis cū xp̄o de t̄ra. nolite
sap[er]e que sunt sup t̄ram. s; que sursū in celo sunt sapite. ubi xp̄s ē in dextra
dī sedens. Ministri dn̄i. sacerdotes dī. coheredes x̄. q̄d q̄ritis xp̄m in t̄ra.
In celis ē. ⁊ hoc orat cotidie patrē. ut ubi ego sum ⁊ illi sint mecū. idest ut
tota illoꝝ dirigat̄ intentio: ubi ego sum. in celo uidelicet nō in t̄ra. Quisq̄s
g° ministroꝝ x̄ seminat in corruptiõe. q̄sq̄s thesaurizat in t̄ra. aut cū p̄nci
pib; p̄fide gentis xp̄m regnare nō credit in celo. aut cū p̄fide meretis uida
partē habere nō curat in regno xp̄i ⁊ dī. S; forsitan dicitis: edisserre nob̄
parabolā istam. quis sit thesaur̄ in t̄ra recondit̄. quis e contrario in cel. ⁊
qualit̄ reponendus. Euangelica uob̄ uoce respondeo. Adhuc sine intellectu
estis. nō intelligitis quia q̄d in os intrat in uentrē uadit ⁊ deorsū p̄icit̄.
Quicq̄d mercede dat̄ aut accipit̄ t̄porali: totum cū t̄pore perit. ⁊ in seces
sum emittit̄. Quicq̄d aut̄ celestiū fit cōt̄platiõe bonoꝝ: in celo uiget ⁊
p[er]petuat̄. Audi nēpe q̄d sequit̄. Ubi ē thesaurus tuus: ibi ē ⁊ cor tuum.
Consequentia s̄t hec duo. nec abinuicē separant̄. Conuertibilia sunt ⁊ se se
mutuo comitant̄. Ubi ē thesaurus tuus: ibi ē ⁊ cor tuum. ⁊ e conuerso
ubi ē cor tuū: ibi ⁊ thesaurus tuus. Uis g° scire quis ⁊ ubi sit thesaur̄ tuus.

quere diligent̄ quale ⁊ ubi sit cor tuū. ⁊ ibi reperies thesaurū tuum.
Ut puta si carnis illecebras diligis. si uentri faues. si gule deseruis. si
lucris īhias temporalib;. si pecuniā congeris. si honorem ambis. si ad
magistratum aspiras: ibi ē cor tuum. ibi nec dubiū ⁊ thesaurus tuus.
Ille p[ro]culdubio thesaurum suū fodit in t̄ra: qui talentū cuilibet mune
ris de patris largitate p[er]cipiens. ad gl̄am largitoris nō curat expendere.
s; quasi nichil accepit. munus diuine gr̄e p inuidiā aut torporē male
grat̄ occultat. Verbi gr̄a. siquis scientiā scripturaꝝ. siquis magnitudi
nē ingenii. siquis copiam diuitiaꝝ. siquis potentiū grām ⁊ fauorē. siq̄s
decorem uult̄ ⁊ stature p̄stantiā. siq̄s sp̄uale donū aut beneficiū q̄libet
t̄porale nō studeat p illius honore qui tribuit ceteris impt̄iri. ut in omīb;
honoretur dš: s; totum in t̄ra hoc ē ad usum p[ro]prie carnis deuoluit. Si
hec feceris. si delectatus fueris in talib;: p[ro]certo thesaurizas in t̄ra. ubi tecū
⁊ ipsa peribunt. E contrario si oclī nr̄i semp ad dn̄m. si cor nr̄m ardens erit i
nob̄ de ih̄u dum loquit̄ nob̄ in uia ista. si nob̄ mundus crucifixus ē ⁊ con
cupiscentia mundi. si deniq̄ om̄ia reliquim̄ ⁊ expediti sequimur xp̄m: p[ro]fec
to thesaurizam̄ in celo. ubi xp̄s ē uita nr̄a. Illuc g° frat̄ ⁊ filii. illuc iacta
cor tuū ⁊ cogitatum tuū. ⁊ ip̄e te nutriet in eternū semp in celis: cui seruisti
moriturus in t̄ra. Illuc fr̄s ⁊ amici mei bona ur̄a p̄mittite ubi possitis il
la postmodū inuenire. Quid iuuat hodie unūquemq; ur̄m delectatio pre
terita carnis. aut leticia quelibet t̄poralis. Annō magis mentē excruci
at ipsa p̄teritaꝝ recordatio uoluptatū. Re uera facit. facit in tantum:
ut q̄ndoq; de industria fugiamus nr̄oꝝ memoriā peccatoꝝ. offerentē se
nob̄. imo importune p horas singulas ingerentē. ut cenanti comes assi
stat. dormire uolenti: uigilias offerat. dormienti: requiem neget. euigi
lanti: p̄ma occurrat. ⁊ sic euntē comitet̄ ⁊ stantē: ut nec in uita letum.
nec deserat in morte securum. Sic erit in consūmatiõe sclī. imo multo de
terius. q̄ndo abscondita cordis nr̄i: oculis hominum ⁊ angloꝝ patebunt.
⁊ spurcicia carnis: ipsis etiam amatorib; suis odiosa sordebit. n̄ diligent̄

fuerit in p̄senti uita stimulis penitentie puncta. [illegible] cōfessiōis apta.
attenuata uigiliis. lacrimis lota. castigata ieiuniis. elemosinis delibuta.
S; instat adhuc importunus scrutator 7 dicit. quō thesaurizabo in celis.
qui nichil in t̄ra possideo? Mendicus sum. pecunia careo. nō habeo uestē.
alieno cibo sustentor. q̄d aūt quō possim thesaurizare: monstrato. Qualis
hō nō p̄cipis que dī sīt? Non querit dš pecuniā tuam: s; fidem rectam.
conscientiam bonā. 7 caritatē nō fictā. Quicq̄d gule. quicq̄d uentri. q̄cq̄d
carnis uoluntati pro xp̄o subtraxeris. q̄cq̄d boni feceris ut sustinebis adū
si: totū t̄ reponit̄ 7 seruat̄ in celo. Hanc ip̄am de qua murmuras paup̄
tatē si lete. si patient̄ feras. si cū ea parit̄ innocentiam serues 7 humi
litatem: multitudo diuitiar̄ consequet̄ in celo. Si nō habes uestē quā
paup̄i tribuas: habes certe u̇bum dī. quo poteris miserum consolari.
Habes amicos diuites 7 uicinos. a quib; paup̄i potes m̄iam impetrare.
Si nō potes hoc ip̄m: at saltem cor tuū ad cōpassionē deflecte. colloquium
misce. consilium p̄be. 7 carnē tuā in paup̄e īmo xp̄m pauperem ne despexis.
Si nō audes de mensa dñi tui dare fragmentū panis egeno. nec uini
poculum sitienti: quam daturus eras quadram in sortem pauperis super
mensam relinquito. 7 uētri sup̄fluū detrahe saturitati. 7 uicē largito
ris ip̄leſti. Non ē q̄d te nōie paupertatis apud xp̄m excuses. 7 auariciam
tuā op̄ias uelamīo necessitatis. Paup̄ est in hoc sc̄lo xp̄s. nec erubescit
modicam dare ut accipe stipem. qui etiā sola cupientis dare q̄ndoq; conten
tus ē uoluntate. Quicq̄d p̄ xp̄o diuiseris totum xp̄o dedisti. unde t̄ xp̄m
ac si dederis obligasti. Petrus non dedit naniculā: s; dimisit p̄ xp̄o. 7 p̄ miā
meruit in ecclia cathedram in iudicio sedem. Xp̄s in redemptionē tuā
semet ip̄m p̄tium inestimabile soluit. 7 tu magno estimas in bucella
panis sibi grās soluere? Benignū ē xp̄s. 7 caritate t̄ 7 humanitate cōuict᷒.
Facile ip̄m poteris 7 modico p̄mereri. Pauca p̄o dñō si m̄ sc̄a placent.
Si aūt xp̄m habueris: cum xp̄o 7 om̄ia possidebis. q̄a ip̄e erit om̄ia in
om̄ib; 7 cū om̄ib; nob̄. Amen. Item in capite ieiunii.

xij. Inter uestibulū 7 altare: plorabunt sacerdotes 7 ministri dicentes.
Parce dñe parce p̄p̄lo tuo. 7 reliq̄. Quid sit uestibulū q̄d altare: queren
dū ē p̄us ac deinde qualit̄ int̄ utrūq; plorandū. Vt aūt meliꝰ pateat q̄d
aspirante dñō p̄ponit̄ exponendū: paulo altiꝰ ordiamur. ut q̄s expectandꝰ
sit finis ex ip̄o faciliꝰ p̄ncipio colligat̄. ¶ Tabnaclm factū ē p̄mū in quo
erant candelabra 7 mensa p̄positio panū q̄d dicit̄ sc̄a. Vbi iuxta morē
sacerdotes intrabant ulli t̄poris sacrificia cōsumantes. Sc̄dm aūt factum
ē tabnaclm q̄d dicebat̄ sc̄a sc̄oȝ. in quo erat archa federis 7 tabule testamti.
uirga quoq; aaron que fronduerat 7 urna aurea habens manna. ubi solꝰ
pontifex idest sūmꝰ sacerdos: semel intrabat in anno. cū sanguine quē oblaturꝰ
eēt p̄ sua 7 p̄p̄li ignorantia. Non ē t̄poris instantis exponere. quid hec om̄ia
q̄d singula mysterii portent. s; p̄ loco p̄ t̄pore p̄ re quoq; necessitate que
uidebunt̄ apta legamꝰ. 7 dolori nō multis acuarus. s; in q̄ntum posse dat̄
7 scire necessarius dūtaxat occurramꝰ unguentis. Nemo enī uineā aut
ortum ingrediens: om̄s simul flores carpit 7 fructꝰ. nemo p̄it in fisica: os
uni morbo simul ingerit medicinas. s; e multis: que fuerint magis op̄or
tuna ministrat. aliis ad alia reseruatis. Possumꝰ itaq; tabnaclm p̄mum
7 cetā. nō q̄si m̄sum sub p̄mo qui p̄ grām ẋ sc̄dm tenemꝰ. nec p̄ momētū ita
tum sub umbraculo nō habente statū: s; quatinꝰ p̄ ea t̄nsitū habeamꝰ ad
uita. Primꝰ enī p̄p̄ls: p̄mū tabnaclm habuit. sc̄ds uꝰ: sc̄dm possedit. Et
iō facta sunt nouissima p̄ma 7 ecōuso. quia lex p̄ moysen data ē: 7 grā p̄ ihm
xp̄m. Vetꝰ 7enim testamentū: tabnaclm instituit p̄mum. in quo erant can
delabra que lumen p̄bent ad alterz t̄nsituris. Nouū aūt testam̄tū: sc̄dm
constituit tabnaclm. ad q̄d usq;: p̄mū p̄tendit̄ 7 una toti edificii forma mon
strat̄. ubi q̄d nec tabnaclm aliud: nec testam̄tū habet̄. q̄a lex 7 p̄p̄he usq;
ad xp̄m. Quid g̃ uetꝰ ē testam̄tū n̄ p̄paratio quedā 7 cōmeatꝰ ad nouū? Qd
aūt tabnaclm p̄mū n̄ uestibulū? q̄d sc̄dm n̄ altare dicamꝰ? In toto enī eccl̄ie
corpore q̄d nemo dubitat sc̄dm: altare sancti a cunctis ēē p̄bat̄. Vn̄ 7 p̄mū:
sc̄a. sc̄dm uꝰ: dicit̄ sc̄a sc̄oȝ. Int̄ illud itaq; uestibulū 7 istud altare sacerdotē

ſt ordinati. qui hec duo inuicē xp̄i teſtamēta cōpaginent. ⁊ unā cōſtituāt
ex duab; tabul legem x̄. Quoꝝ ꝓpriū ⁊ ſpeciale miniſteriū ē: peccata
ppł̄i deplorare. orare ꝓ cunctis. ꝓ ſingulis interuenire. unde ⁊ greco noīe
pbri hoc ē interceſſores dicunt̃. Ueꝰ ğ teſtamētū: uia fuit uenturis ad fidē x̄.
unde ⁊ iter facientib; ꝓ uiatico ad tēpꝰ dat̃. ꝑ quā nō ſtandū. ſ; tranſeundū erat
ad nouū. Ubi archa ē teſtamēti plena ſacramentoꝝ. ubi nō quib; poptaris
ſiue ſacdos ſ; ſolus pontifex id eſt ſumꝰ ſacdos nr̄ dn̄s xp̄s ih̄us ſemel intiuit.
quia ſemel mortuus ē ꝑ peccatis nr̄is. ut nos offerret dō ſcificatos aſpſiōe
ſanguinis paſſionis ſue. Ut aūt dn̄s nr̄ utriq; conditor teſtamēti q̇ non
uenit legē ſoluere ſet īplere documēto monſtraret apto. nō in ceřia nō ē ntā
ueterib;. ſ; ꝑ omia conſonare uera nr̄is: etiā apud nos illiꝰ formā tabnacłi
uoluit exhiberi. ut partem eccłie ꝑncipalem quā nos pſbiteriū appellamꝰ.
quaſi ſcā ſcōꝝ a uulgari plebe ſecerneret. in qua manna ſeruat̃ antiquum.
ſeꝑ reficiens ⁊ nūq̄ deficiens. ⁊ calix ſumit̃ ſanguinis ih̄u x̄ ꝑficiens oīb;.
⁊ ſufficiens uniuſis. Quē locū cotidie ſic uidetis. oīs intrāꝰ. oīs de ſacrificio
x̄ ſanguinē guſtamꝰ ⁊ carnē. Nos ğ fr̄s locū ſūmi pontificis optinemꝰ. q̇ ſcā ſcōꝝ
intramꝰ. nos ppłm dī ſanguine x̄ ſcificare debemꝰ. nos ignorantie ppłi ueniā
poſtulare. Quod ſi quis prudentiꝰ obiciat. cur oīs ingredimꝰ cū ſoliꝰ ſit intrare
pontificis. ⁊ quare cotidie ſumimꝰ cū ille ſemel in anno. ⁊ xp̄s ſemel tantū
ſit īmolatꝰ: ſciat q̇a multi unū corpꝰ ſumꝰ in xp̄o. ⁊ licet ſepe a fidelib; itetur:
idē tamē ē ſacrificiū nō diuiſum. Illi enī nouā annis ſingulis hoſtiā īpone
bant. nos eundē xp̄m ſepe ſumimꝰ ⁊ īmolamꝰ. Semel ğ īmolare qđ una
tantū ac ſimplici fide unā ſeꝑ ſit ad ſalutē. Nos ğ oīs ad clericatꝰ mi
niſteriū ordinati: ſūmi pontifices ſumꝰ. q̇a uicē gerimꝰ ſacdotis. ⁊ licet plu
res numero conſtituti. eo qđ morte ꝑmanere uetamur: uniꝰ tamē officium
peragamꝰ ⁊ nomē. Oīs enī ſcā ſcōꝝ ingredimꝰ. oīs ſic ante iā diximꝰ xp̄i
ſanguinē cōmunicamꝰ. Monſtrato ğ aperte qui ſimꝰ: ſupeſt uidere q̄les eē
debemꝰ. ne forte in uacuū ſit grā que data ē nob. Et qm̄ e ueteri tabnaclo
cauſe nr̄e ꝑncipiū ſumpſimꝰ: qualiť debeamꝰ in cauſa ꝑcedere. ex ipa melius

materia doceamꝰ. Precipit̃ aūt in lege. ut pontifex ſūmꝰ qui miniſtrat ī
tabnaclo federis: ad nullū penitꝰ mortui hoīs cadauer accedat. nullum
mortuū omino contingat. Ceteris ſacdotib; licebat ex lege nō paſſim
ad q̄ſlibet mortuos: ſ; noīatim ad patrem ⁊ matrem accedere. fratrem
ſiue ſororem. filiū ut filiam. Et hos quidē mortuos naturali quadam
pietate tangentes: īmundi habebant̃ uſq; ad ueſpam. ⁊ n̄ prius aq̄
ſcificati: nō audebāt locū ſcificatiōis intrare. Nota ſt̄ iſta fidelib; ⁊ eoꝝ
interp̄tatio manifeſta. ideo nec īmorari ſingulis uolumꝰ: nec ꝑlixitate ur̄am 38
ſuꝑfluus onerare. Mortuū ſac̄ ſcptā peccatū appellat. ꝓ cauſa ponens
effectū. ut q̇a ꝑ peccatū mors intrauit in mundū: ipam q; mortē peccatū cog
nominet qđ ſine dubio cauſa extitit mortis. Mortui ğ parentes. fr̄es. ⁊
filii. illa tantū peccata deſignant. q̄ ſic ꝑ naturā nr̄e nō tantū adiuncta ſ;
etiā innata ſt̄ carni: ut illis oīno carere minime ualeamꝰ. ſic̄ eſt cōcupiſcen
tia ꝑ libidinē. temptatio ꝑ ſuggeſtionē. delectatio ꝑ temptationē. ꝓ qb; īmundi
ſumꝰ uſq; ad ueſpam: hoc eſt uſq; ad ultimū uite. ſet tamē fonte lacrimaꝝ
abluti: nō ideō min̄ ſcā ſcōꝝ id eſt eťna tabnacła ſi maiora nō obſiſt intrāꝰ.
Quod ſi temptatio uſq; ad peccati conſenſū ut opꝰ nefandū ꝓceſſerit: iā nō paren
tis ſ; extranei cadauis cōtactu polluiſti te ipm̄. unde repbaꝰ a miniſterio:
tanquā indignus infamis habeberis in eťnū. Sūmꝰ aūt ſacdos qui nullū
penitꝰ mortuū attingebat: xp̄m dn̄m ſacdotē magnū ſignant̃ inſinuat.
qui peccatū nō fecit nec inuentꝰ ē dolus in ore eiꝰ. Si aūt q̄rat̃ quare ſit
mortuus qui peccatū nō fecit. cū ſic ante mōſtratū ē ſtipendiū peccati
mors: audiat ꝓphām dicentē. ꝓpt̃ peccata ppłi mei ꝑcuſſi eū. ⁊ ipē nō
ſua ſ; peccata multoꝝ tulit. Diximꝰ aūt ſupiꝰ ſi recolitis. q̇a nos q̇ ſcām
tabnaclm̄ hoc eſt ſcā ſcōꝝ intramꝰ: oīs magni ſacdotes ſumꝰ. Oīs ğ a cō
tactu mortui penitꝰ ꝓhibemꝰ. Quid ğ: nū qđ ſine peccato uiuere poſſumꝰ.
cū ſcptura teſtet̃ qđ nemo ſit mundꝰ a ſorde ⁊ in peccatis conceptꝰ ſit hō. ⁊ ſi
dixerimꝰ quia peccatū nō habemꝰ ueritas in nob non eſt. S; ſi non mandata
diſcere pēſamꝰ: ſeruare forſitan etiam peccatores mandata ualemꝰ. ut ad

nullum mortuũ. hoc ẽ mortale peccatũ perire inclinem. Sic ẽ fornicatio. adul-
terium. furtũ. homicidiũ. ⁊ cetera que certũ aĩe periculum mortis ĩportant. de quib;
dr̃. aĩa que peccauit. ipsa morietur. Sed his utcũq; transcursis. ueniam⁹ ad illa ppt̃
que p̃missa sũt ista. ⁊ ppositũ psequam̃ in fine. Precipit̃ itaq; sũmo pontifici
cui⁹ ⁊ uos om̃s ⁊ nos imaginẽ gerim⁹. ut intrans ppiciatoriũ. p̃us qdem p
sua ignorantia. deinde p pplo p̃ces ⁊ hostias offerat. ut ppiciet̃ dñs pplo
suo ⁊ nõ moriat̃. Audite frs ⁊ intelligite. intendite me cũ qui sitis. ⁊ qd ee
debetis attendite. Ecce sic audistis mors ⁊ uita ppli de uita pendet ⁊ ſcĩmo
nia ſacerdotum. Si recte offerat ſacerdos p pplo. ppiciabit̃ dñs pplo suo et non
nõ peribit. Si aũt ſacerdos neglexerit. aut ſc̃a ſc̃oꝝ pollut⁹ ⁊ inmund⁹ intra-
uerit. ⁊ male quidẽ ⁊ indigne calicem dñi biberit. ppt̃ que irat⁹ ds pplm
ſuũ morte pcusserit. nonne ds requiret iſta de manib; uris. qui accepto p̃cio
ſatis facturi p pplo. inconſulte ad iudicẽ uenientes. pdicionis ppli cauſa fui
ſtis. Aut forſitan mercedẽ ppli recepiſſe negabitis. Ecce inqt ſcriptura
omẽ qd mouet̃ ⁊ uiuit dedi uob in cibũ. excepto qd carnẽ cũ ſanguine non
comedetis. ſanguinẽ eni cunctaꝝ beſtiaꝝ requirã de manu aĩaꝝ uraꝝ.
Quid frs mei. quid ẽ omẽ qd uiuit in t̃ra. n̄ hõ ppt̃ quẽ factũ ẽ qcqd mouet̃
in t̃ra. Qui aũt hoĩu ⁊ beſtiaꝝ uocabulo n̄ ſacerdotes ⁊ ppli deſignantur.
Et ne qs u̾bũ calũpniet̃ audituꝝ. ueteres reuoluat ſcripturas. ⁊ intelliget
me nõ temere ſ; cõfident̃ poſuiſſe qd dico. Quis eni indignũ exiſtimet
carnales hoĩes. ſiue ppt̃ ſimplicitatẽ. ſiue ppt̃ ferociã beſtias appellari.
ubi ſacerdotes ipi tum quia laborant in u̾bo di. tũ quia deputati ſũt ad
cuſtodiam gregis. boues noĩant̃ ⁊ canes. Boues inqt arabant ⁊ aſine
paſcebant̃. ⁊ boui trituranti os nõ alliget̃. Dign⁹ ẽ eni opari⁹ cibo ſuo. ut q
altario deſeruit. de altario pcipiat alim̃ta. Sic ⁊ apls dupliciter mandat
pbros honorari. nec magnũ qui ſpũalia ſeminat. ut metat carnalia mete̾.
E contra de pigris ⁊ malis ſacerdotib; qui torpent amane in ueſpam ocioſi.
⁊ conſumunt dies ſuos in uanitate. dicit̃ p pphetam. Canes muti non
ualentes latrare. nõ aſcẽdiſtis ex aduſo nec uos oppoſuiſtis p pplo di.

ſic abraham feciſſe p ſodomis legim⁹. ⁊ moyſes deleri mauult de libro di.
ne uideat exterminiũ ppli ſui. ⁊ apls anathema cupit ee p frib; ſuis. que
ſane om̃ia nõ deſpectu grẽ di. ſ; affectum intime caritatis oſtendunt. Ex
quib; plene colligit̃ nequaquã ee extrinm rationi. ſi ſacerdotes a pplo tam
iuſticie meritis tũ differentia diſcretionis. tãq̃ a beſtiis hoĩes ſepam⁹. Qua
quẽadmodũ aĩalium carnes excepto ſanguine hoĩ conceduntur in eſcam. ſic
⁊ ppli ſacerdotib; ſubiciunt̃ ad uſum. ſanguine tantũ hoc ẽ aĩe ſalute ſerua
ta. Quod ſiqs cauillare uelit ⁊ dicere. nichil nob ad pplm. qa nichil a pplo ſ; ·39·
totum de largitate p̃ncipũ poſſidem⁹. intelligat ⁊ reges a pplo recipere qd
largiunt̃. ⁊ ſic nec pplm ſine p̃ncipe regi. ita nec ſine pplo regẽ. Quecũq;
eni bona poſſident clerici. officia certe ſunt ppli. beneficia regis. Om̃ia g̃
quib; ſaturamur ad uomitũ. luxuriam⁹ in ueſtib;. ſupbim⁹ in equis. in delicis
ſoluimur. in diuiciis gl̃tamur. carnes ſũt ppli t̃re. qui p ymbres ⁊ ſoles. p
uigilias ⁊ labores. p mille diſcrimina uite ⁊ duras corporis paſſiones. p mari p
t̃ras. cõgregant ⁊ cõportant. unde nos uiuim⁹ ⁊ ociamur. Hui⁹ qd eni ſudorib;
nr̃is panis uiuet in menſa. uinũ reſultat uitro. Certe multi ruſticoꝝ labo
rant ⁊ nos labores illoꝝ cõſumim⁹. ⁊ dũ uentres nr̃os illoꝝ bonis explemus.
ipi fame pereunt ⁊ cruciant̃. Videtis g̃ qñtũ ſalutẽ illoꝝ curare qñtũ eoꝝ
ſanguinẽ ſeruare debem⁹ intactũ. quoꝝ miſeras carnes ſic depaſcim̃ ⁊ potam⁹.
Quom aũt ſanguis illoꝝ a carne ſit excipiend⁹. qmodo ſalus aĩe conſeruanda.
docet ſcripta que dic̃. Sacerdos q mortuũ nullũ cõtigerit. hoc ẽ qui nichil morta
le cõmiſerit. ingrediat̃ ſc̃a ſc̃oꝝ. ⁊ offerat hoſtias pacificas dño. tã gente tã
ſe. ut ſuis optineat p̃cib; qd nõ ualet p ſe rudis ppls impetrare. Alioqn cũ
uenerit dñs rationẽ ponere cũ ſeruis ſuis. ſanguinẽ cunctaꝝ beſtiaꝝ requiret
de manib; nr̃is. ⁊ peccata ſimplicis ppli p quib; mortẽ incurrit. ulciſcetur in
miſeros ſacerdotes. q carnes hoĩum q dixim⁹ deuorantes. ſanguinẽ ſeruare de
buerunt illeſum. Tc̃ aũt carnẽ cum ſanguine comedit homo. quando ſacerdos
tes tẽporalia bona pcipiens. miniſtrare nõ curat et̃na. Tc̃ miſeri ſacerdotes
carnẽ uere cũ ſanguine comedunt. quando mortalia ſubiectoꝝ edentes.

et non perferentes mutalia: suum et populi corpus et animam in gehennam perdunt. Unde fit ut
qui morte unius cuiuslibet fratrum minorum eterna septupla puniendi: pro multorum interitu
septuagies nec interitu puniam. Quid ergo dicemus ad hec? Quid faciendo uitam
inueniemus eternam? An propter multitudinem peccatorum in desperatione nobis a facie domini
fugiendum? Absit. Numquid maior est iniquitas nostra misericordia redemptoris. que totius
mundi tulit generaliter unica peccatum? non. Multus est dominus deus noster ad ignoscendum.
multum placabit super malicia peccatorum. tantum hodie si uocem eius audistis: nolite
obdurare corda uestra sicut patres nostri fecerunt et prostrati sunt in deserto. illi enim
manducauerunt et saturati sunt nimis: et ira dei descendit super eos. Nos
autem inter uestibulum et altare. inter nouum testamentum et uetus. hoc est inter legem et
euangelium positi. inter populum et dominum medii. ieiunemus et ploremus pro ignorantia nostra
et populi nostri. Clamemus igitur et dicamus. parce domine nobis et parce populo tuo. nec
patiaris seruos tuos iterum captiuari: pro quibus sanguinis precium exsoluisti.
Reuoca ihesu christe et reconcilia deo patri redemptos tuos. Qui cum deo patre uiuis
et regnas in secula seculorum. Amen. Item in capite ieiunii.

·xiij· Conuertimini ad me in toto corde uestro. in ieiunio et fletu et planctu. et scindite
corda uestra et non uestimenta uestra. Beatus papa Gregorius uir eloquentia et sanctitate
mirabilis: signanter in opusculis suis de uita et predicatione pastorum expressit dicens.
Aliquando secundum merita subiectorum: uita quoque pastorum et sermo disponitur. ut taliter
uiuant in pontificali sede prelati: qualia sunt et publica opera uulgi. scriptura teste que ait.
regnare facit ypocritam propter peccata populi. Et quam luxuriose uiuendo carnalis
populus in se prouocat iram dei: ipsum quo sanari poterat sermonem predicationis ueri
subtrahit dominus. ubi per comminationem loquitur dicens. ego mandabo nubibus meis
hoc est doctoribus et ministris meis. ut non pluant super eos imbres. id est eloquia
predicationis. Aliquando secundum proprie meritum uite disponitur officium lingue. ut
bona predicare non possunt: qui mala numquam desinunt operari. iuxta illud psalmiste.
Peccatori autem dixit deus. quare tu enarras iusticias meas et cetera. Quod et si nec
in merito tuo accidere. ut ex praua consuetudine uite: subtrahatur copia gratie.
et licet forte cooperetur ad impedimentum predicationis etiam subiecte conuersatio plebis. ego

tam multarum conscius iniquitatum. peccatis meis totum ascribo: quod talentum mihi
diuinitus creditum. seruus nequam et piger in terra defodi. nec expendi dominicam
pecuniam ad usuras. in molestia corporis: in noxie mentis conscientia propter
dictum. Hinc utique fuit quod cum uellem post ocium et torpore expectantibus uobis aliquid
de scripturis exponere: proficere non inueni. sic alienatus et stupidus: ut nec noua
quidem elicere. nec uetera ualeam recordari. Et quia de proprio necessitati uestre
non habui quod offerrem: ad aliena me subsidia contuli. malens cum erubescentia
mendicare: quam uobis in hac uia quadragenarie peregrinationis deesse. Monemus
itaque non docemus. et cum propheta clamante clamamus. conuertimini ad me in toto corde
uestro. scindite corda uestra et non uestimenta uestra. Hec est uox unius prophete. sed in causa
tam celebri tam perfectibus humanis idonea: testis forte non sufficeret unus. ideo
certe tali. ut in ore duorum: fortius ueritas astruatur. Quid alter obsecro loquitur?
Hodie si uocem inquit audieritis eius nolite obdurare corda uestra. Fidelis iste
uerus deus. fideles et prophete dei. tanta per innumere etate distantes tanta in inuicem
unitate concordes: ut nullus possit hesitare fidelium. unum esse spiritum qui loquitur
in utroque. Quid enim est aliud corda scindere quam non obdurare? quid aliud in
durare corda quam penitentie punctura non scindere? Et cur istud potissime
prophetarum eximii tantopere commonent et inculcant. nisi quia melius utpote fami
liares celestium secretorum intelligunt. quod apud illos erga mortales abhominetur et hor
reat immortalis? Inter omnia scelera fratres karissimi quibus prouocatur ab homine deus: nichil
est quod moueat acrius ad uindictam quam cordis duricies obstinati. nolleque ad pe
nitentiam flecti: quamdiu tempus est penitendi. Unde in exodo comminatur et dicit.
induratum est cor pharaonis et ego indurabo illud: donec compleuero indigna
tione mea in illum. Ad moysen quoque de filiis israel. cerno inquit quod populus iste
dure ceruicis sit. dimitte me ut irascatur furor meus in eos. et deleam eos a
facie terre. Et alibi de impenitentibus et obstinatis. Dimitte inquit ut qui in sordibus
sunt: sordescant adhuc. ne forte conuertantur et sanem eos. Et apostolus de his qui iterauerunt
cum malefecerint. et sine retractione perseuerant in malis: secundum inquit du
riciam suam et impenitens cor eorum: thesaurizant sibi iram in die furoris

et ire iusti iudicii dei. et adiciet. Numquid divitias bonitatis dei contempnis? Nescis quia patientia dei ad penitentiam te adducit? Sed quid ego super huius detestatione peccati hoc est cordis in malicia perseverantis scripturarum testimonia congero. cum ipse dominus ac salvator lata manifeste sententia huiuscemodi condempnet et dicat. Si peccaverit quis in patrem aut filium remittetur ei. si vero in spiritum sanctum peccaverit. non remittetur ei nec in presenti nec in futuro. In huius inquisitione sententie multi laboraverunt sanctorum. quid sit videlicet in patrem peccare vel filium. et quomodo remissibile statim. quid vero in spiritum sanctum delinquere. quod semel admissum non possit ulterius relaxari. Super hunc ergo locum scrutator verborum diligentissimus Augustinus. cum in longum suo more produxisset disputando sermonem. ut inveniret quod posteris traderet. ad ultimum nichil aliud esse comperit. peccare in spiritum sanctum. quam cor habere semper inpenitens. ac sine spe remissionis et venie delectari iugiter in peccatis. In spiritu sancto namque plena penitentibus datur remissio peccatorum. Peccat ergo in spiritum sanctum sive blasphemat. quisquis aut non credit. aut non curat a spiritu sancto peccata remitti. Restat ergo ut numquam remissionem percipiat. quicumque remissionem negavit. nec tantummodo iustissime dampnationis inveniat. qui numquam suis inpietatibus finem ponunt. Ecce fratres et amici karissimi ecce videtis quid et quam terribiliter committitur obdurato corde peccantibus. ut qui penitere dum licuit noluerunt. et si quando velint redire non possint. Hec est enim iustissima retributio persistentium in peccatis. ut non mereantur gratiam compunctionis. set sine fine peccare collibeat. qui tormenta gehenne passuri sunt sine fine.

His autem qui carnis fragilitate vel occasione quibus superati labuntur. et se reos confitentur et dolent. contristantur ad mortem et cum suspiriis et gemitibus auxilium de celis implorant. hoc eximium celestis gratie munus hoc promittit per prophetam dominus dicens. Auferam cor lapideum de carne vestra. et dabo vobis cor carneum ut me colatis et timeatis et ambuletis in preceptis meis. quod est utique dicere. Quia nature vicio corruistis. et resurgere dum cupitis sine adiutrice gratia non potestis. ego auferam inpossibilitatis vestre duriciam. et dabo cor molle. hoc est facile ad penitentiam scindi. quia nolo mortem peccatoris. sed magis ut convertatur et vivat. Intendite fratres et diligenter attendite. quantum intersit inter penitentes et inpenitentes. inter conversos et obstinatos. quantum scilicet ergo inter remittetur ei: et non remittetur. Si penitet commissorum si doles et ingemiscis. si convertaris et speres. licet peccaveris in patrem et filium quia patris et filii nequaquam precepta servasti: converso tamen indulgentia reservatur quia peccare cessasti. Si vero perstiteris et obdurato in spiritum sanctum peccasti. non remittetur tibi in hoc seculo nec in futuro. Moneo ergo et obtestor caritatem vestram per diem iudicii fratres. ut si mea verba minus: monita saltem prophetarum et apostolorum intendite. queque sonuerunt in auribus corporis: mentis intellectibus applicate. Convertimini ad dominum in toto corde vestro. in ieiunio et fletu et planctu. et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Convertimini quia aversi fuistis. Unde et quo? A diabolo ad deum. a malo ad bonum. Et quomodo vel qualiter? In ieiunio et fletu et planctu que sunt vere signa conversionis et opera. Scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Vestimentum fratres anime nostre. caro exterior est. qua scilicet anima tegitur et conscientia occultatur. Sic ergo nichil ad carnem pertinet si vestimentum scindatur exterius: sic nichil anime afficit castigatio carnis. si non interior spiritus mereat et absconditum luctum ostendat ei qui videt in abscondito deus. Quid iuvat atterere carnem ieiuniis. pugnis contundere pectus. genas unguibus scindere. dilaniare capillos. et cinerem spargere. tabescat invidia. libidine sordeat. cupiditatibus ardeat. avaricia estuat. fastidiat pauperes. divites inhonoret. maiores invideat. minores spernat. maligne compares emuletur. Hec ergo et similia fratres. quisquis servat ac fovet interius: et si carnem exterius maceret. ieiunet bis aut quater in sabbato. continuet noctes vigiliis. psalmis et orationibus vacet. macilenta per ora lacrime defluant. capucio frontem obducat. vultum deponat in terram. non scindit corda sed vestimenta: hominibus non deo ieiunat. ab homine non a deo mercedem expectans. Tales in evangelio dominus execratur ubi phariseos increpat dicens. sepulcra forinsecus alba: intus plena ossibus et putredine mortuorum. Tales quoque per prophetam dominus arguit dicens. Lavamini. mundi estote. Ac ne forte mundiciam corporis dumtaxat monuisse

putauerit. quod et pharisei reprehendebant in discipulis christi. qui non lauabant manus
quando panem edebant: quod intenderet dominus expresse signauit. qui cum diceret laua
mini. mundi estote: subiunxit. auferte malum cogitationum uestrarum ab oculis
meis. Ecce quomodo spiritus sanctus spiritualia querat. ecce qualiter conscientias monet
non manus abluere. corda non corpora scindere. quia carnes quantumlibet sor
didas: spiritus mundus emundat. et sanctorum corpora sceleratis manibus cruentata: can
didissima de pulueribus format configurata corpori claritatis christi. qui mortu
us est pro nobis et resurrexit. illamque sanctissimam nostre substantie quam assumpsit de
uirgine carnem: nequaquam balneis fotam. nec delibutam unguentis. sed
ardore caritatis eximie. nec non et igne passionis excoctam: in patris gloria col
locauit. Ad quam pro modulo participandam. uidendamque: nos utinam dignos
efficiat. qui nos gratuita clementia cum serui essemus in fratres et filios adop
tauit. christus filius dei uiui. qui est benedictus in secula seculorum Amen.

.xiiii. Sermo in quadragesima

Scitis quod hii qui in stadio currunt: omnes quidem currunt. sed unus accipit
brauium. ¶ Rebecca mulier fortis et sapiens: caligante pre senectu
te marito. sicut nouerat uelle grandeuum. edulis edulium parat. sciens utique
senem annosum minus aptum ad fortia. et in comedendo plus laborare quam refici:
si non delicatis atque sorbilibus aleretur. Non dubia est patris ieronimi scientia
litterarum. sed tamen senectute grauatus: clamat libere cum poeta. Nunc oblita
mihi tot carmina. uox quoque merim ipsa fugit. Seneca preceptor impera
toris. uir omni scientia preditus ac uirtute: in etate matura memoriam quam
hebetatam. eam inquiens esse primam: in quam prima senectus incurrit. Et
mihi si quis erat dicendi carminis usus: omnibus pene sensibus imminutis. ma
xima iam ex parte defecit. quoniam et si mens quandoque prompta sit meditari
quod querit: non sunt tamen organa presto quibus meditata ualeat explicare.
Cerebrum uigiliis exsiccatum: querit requiem sed non recipit somnos. Visi
bilis radius: aspectu solis offenditur. et qua potissimum gaudet: lucem non
sustinet intueri. Auditus grauius in semetipsum reliditur. et cum nulla foris

quandoque sit uox: assidue tamen interius quasi sonitum patitur aquarum intrantium.
Odoratus magis est in nocumento quam usui. dum sepius cerea trahens: per
nauseam turbat sensuum officia reliquorum. Gustus uero qua sensum mortificatus
amisit: quicquid ingeritur dampnat. nichilque illum preter noxia quoque delectant.
Stomachus et natiuo dudum et accidenti nuper frigore gelatus: nec appetit
escas nec digerit appetitas. Vnde fit ut cum membra non habeant iuxta de
bitum enutriri: cotidie minuantur. omnemque recusent sucis manita laborem.
Liceat ergo mihi fratres karissimi. ut tantorum exemplo uirorum: qui fortia ruminare ·92·
non possum. nec dentibus tremulis duriora conterere: leuioribus uti. faci
lesque ac sine labore quesitas: quandoquidem potiora non ualeo. dapes ieiu
nantibus ministrare. Non sum uenatus altilia celi. non uestigaui conchas
in profundo latentes. ad catulum pauli propinquiorem accessi: unde prandium
uobis qualecumque paraui. Vos ergo sic ad apposita currite: ut apprehen
datis. Scitis enim quod hii qui in stadio currunt: omnes quidem cur
runt. sed unus accipit brauium.

Scitis quod hii qui in stadio currunt: omnes quidem currunt. unus autem accipit
brauium. ¶ Dominus ac magister noster qui est christus deus benedictus in secula. cum
hominibus et inter homines conuersatus. dum facit et docet: perfectam nobis et uiuendi regulam
et docendi formam impressit. Ipsum ergo debemus non in sua perfectione qua singulariter
bonus est: sed in nostra infirmitate quantum ipse dederit imitari. ut sic ille nostre pro
nobis formam dignatus est assumere seruitutis: sic et nos operum ac uirtutum ipsius
cuius similitudinem gerimus. et imaginem induamus. Ipse enim attendens utpote
qui nouit. mortalitatis humane figmentum: non solum rudibus populis. uerum et
discipulis scientia et uirtute prouectis: semper in parabolis loquebatur. et sine parabo
lis non loquebatur eis. Cuius magisterii doctor gentium secutus exemplar: ut au
ditores suos attentos reddat et dociles. frequenter in communi sermone si
militudinibus utitur. ut et simplices faciat: et discant eruditi docere. Quod
in huius serie lectionis apparet. in qua bonorum imagine futurorum: presentium
estimatione pensauit. et currentibus pro uite presentis anfractus ostendere cupiens

rectitudinis iter: quia facie ad faciē mostrare nō potuit. q̄si p̄ quoddā
similitudinis speclm̄ reuelauit. Scitis inquit qđ hii qui in stadio currūt.
om̄s quidem currunt. s; unus accip̄ brauiū. Aliā inq̄t scs̄ ieronim̄ uisa:
⁊ aliā audita narrant᷑. Cui conuenient᷑ adiungere possum᷒. qđ aliā au-
dita mouēt: ⁊ aliā uisa. Quecūq; enī solis uerbis addiscim᷒. solo credul-
tatis ānectu tenuit᷑ in corde ligam᷒. que ū demōstratiōib; ⁊ p exēpla docem᷒:
forti incentiuo mentis affigun᷒. dū ea q̄si p̄ cudā uisionis oculos agnita:
memorie tenaci comendam᷒. Nescio enī quo pacto ⁊ si sint eadem. uerio-
ra tam̄ apparent que figuris exp̄muntur ⁊ formis. quā illa que negantur
sensib; aliis: ⁊ solo percipiunt᷑ auditu. Sic ḡ dn̄s p̄idē sic discipulus dn̄i
consequent᷑ expleuit. Nos aūt qui ad regale p̄ndiū inuitati. nouissimo
etiā loco sum᷒ indigni: quia saluatorē nrm̄ p̄ ardua uirtutū seq̄ nō possum᷒.
p̄ humilitatis semitam el aptm̄ q̄ntū possum᷒ imitemur. Illud recolentes
admoniti: imitatores mei estote filii kmi sic ⁊ ego xp̄i. Si aūt ueri aplōr
imitatores fuerim᷒: etiā cōseq̄ntᷓ ⁊ x̄. cui᷒ imitatores apli uirtutū p̄ fectib᷒
extitisse noscunt᷑. Quid ḡ in hac ep̄ta doceat qđ suadeat apls: uideam᷒.
eumq; u̇bo simul ⁊ op̄e: p̄ nr̄a possibilitate sectemur. Scitis inq̄t qđ hii q̇
in stadio currunt: ⁊ cetā. Cursus nr̄ ad stadiū fr̄s: uita cōmunis est.
cotidie p̄pinquans ad mortē. Tota enī hec uita: cursus uni᷒ stadii ē. cui᷒
p̄ncipium: natiuitas. finis aūt: mors. ibi enī incipit: hic finit᷑. Conue-
niens ḡ ⁊ rem tangens exp̄ssa similitudo: nichil penit᷒ dubitare. nichil
querere patitur auditorē. dum ad ea que doc᷑ concionator intendit: nō
obscuritatib; dubiūs. s; apto ueritatis exēplo: mentes audientiū trahit.
Scitis inquiens qđ hii qui in stadio currunt ⁊ cetā. Solent ḡ castroꝝ duces
⁊ consules ciuitatū quib; io studiu sempē fuā rē puplicā armis ac uirtute
tueri: robustissimā iuuentutē ne forte ocio ⁊ quiete torpescat. uariis
exercitare laborib;. ⁊ ubi causas belli nō habent: bellico tam̄ c̄tamine
iuuenum aīos ad uictorie glām cōcitare. Eligit᷑ itaq; p̄ dispositu re-
gionis haud p̄cul a menib; ciuitatis lata planicies ⁊ ap̄tē sine frutice

campus. qui ⁊ gratū cunctis spectaclm̄ p̄beat. ⁊ ip̄a loci facies ad cur-
rendū etiam pigros inuitet. Ubi designatis ad cursū ex arbitrio mili-
tū spaciis: ponit᷑ in t̄mino lapis siue qđlibet stationis aliud signum. sta-
dium abinde nōiatū. Iuxta qđ militaris affigit᷑ hasta. gerens in ūtice
palliū: p̄ largitate p̄ncipis p̄ciosum. ⁊ hoc grece brauiū dicit᷑. sonat aūt
latine: donum siue melius donatiuū. Huc itaq; dieb; certis ac festiuis
p̄cipue: spectatum nobilitas om̄is. ⁊ numerosa cōfluit p̄p̄li multitudo.
Seligunt᷑ iuuenes glē cupidi. ostenditur cursus. palma p̄ponit᷑. uict᷒: cōfun-
ditur. uictor: sua lauro donat᷑. Nam q̄sq̄s forti᷑ agens ad stadiū p̄mus cur-
rendo puenit: is brauiū uictorie signū. ac uictoris insigne reportat. cōfu-
sis erubescentia ceteris. ⁊ a munere male merito reprobatis. ¶ Posita ḡ
forma nō indecent᷑ milicie sc̄laris ⁊ palma: nr̄ apls athletas x̄ quib; iugis
ē colluctatio nō solum adūsus carnē ⁊ sanguinē. uerum ⁊ cō p̄ncipes tene-
braꝝ. milicia est enī uita hōis sup̄ t̄ram: p̄mo quidē ad laboꝝ c̄tamina.
dehīc ad p̄mia uirtutū: inuitat. ostendens: quia sic solus ille q̇ fortiter
egerit. coronam uictorie p̄meret᷑: sic ecōtio. nullus ū certauit᷑ legitime.
coronat᷑. Om̄s quidē currunt: s; unus accipit brauium. Om̄s in hac uita
currentes sum᷒. simul ad celeste brauiū contendim᷒ om̄s. ali᷒ fide tantū: nō
op̄e. ali᷒ op̄atione tantū: nō fide. s; q̇a nō ita uolentis nec ita currentis ē
regnum dī: nō om̄s qui sic currunt inueniunt. s; uni᷒ accipit brauiū: qui
scilicet equis passib; gradit᷑ p̄ utrumq;. Uni᷒ aūt nō ideō ponit᷑ qđ de tota
simul eccl̄a saluet᷑ un᷒. cū utiq; ab oriente ⁊ occidente uenturi sint ⁊ pos-
sessuri cū p̄p̄tis ısac patriarchis regna celoꝝ. s; ideō scribit᷑ un᷒: quia quisquis
e pluribus sibi regnum uiolentis meritis uendicabit. non coget᷑. sic in
bellica p̄da solet accidere: sortē suam aliis nō simul uirtute currentib;:
dispertire. Proprīam inq̄t apls nō alienā mercedē recipiet unusq̄sq; scdm̄
suū laborē. Si enī brauiū retributiōis et̄ne unus eēt singulariter accepturus:
nequaquā plures admonuisset apls dicens. sic currite: ut app̄hendatis.
Et in piscina que dudū quinq; porticib; girabat᷑: ad motū salutaris aque

ſani facti ſunt multi. quamquam non niſi unus ſanaretur e multis. hoc eſt qui primus
ex reliquis deſcendiſſet. In apocalipſi iohannis apoſtoli cum ſpiritus ſeptem loquatur eccleſiis.
uni tantummodo id eſt uincenti permittit edere de ligno uite. Huic ſenten
tie: illud ex euangelio uidetur aptari. ubi tantas electorum exprimitur ueritati
uoce dicentis. erunt duo in lecto uno. quorum unus aſſumetur: et unus relinquetur.
multi enim ſunt uocati: pauci uero electi. Anguſta quoque ſalutis eſt uia. et
pauci gradiuntur per eam. Quid eſt enim aliud brauium curſus. niſi laboris
merces que tribuitur in ſtadio eterna ſcilicet uita que in electorum morte ſuc
cedit. Quod autem anguſta uia et pauci qui per eam uadunt. non omnes quidem cur
runt. ſed unus hoc eſt rarus accipit brauium. Curſus ergo recte ad ſtadium: quaſi an
guſta eſt uia. quoniam perfectorum probabilis uita: per multas tribulationes tendit
ad regnum. Unde et ſequitur. Sic currite: ut apprehendatis. Poſt indictum
laboris curſum et propoſitum patientie donum: cognite currendi regulam
monſtrat. per quam non uelud dicturus: perfecto poſſumus ad brauium peruenire. Omnis
inquit qui in agone contendit: ab omnibus ſe abſtinet. Ordinata currit ora
tio. nec a ſuo quoquam tenore digreditur. Si enim curſus et militia eſt uita hominis
ſuper terram: comparatio diſcere querimus. non quomodo currendum nobis ad brauium. quoniam pro
celeſti ſit gloria militandum. Et hoc quidem doctor egregius cunctis neceſſarium
in omnibus eſſe cognoſcens. ſuoſque reddere [cupiens] expeditos ad curſum: omnis inquit qui
in agone contendit. ab omnibus abſtinet. Nemo enim militans deo: ſecularibus
implicatur. ſed ab omnibus abſtinet que ſibi ut currenti: ut eſſe poſſunt impedimento
pugnanti. De ſocrate multa ferunt hyſtorie ueterum. inter que non tacen
dum illud exiſtimo. quod dum ob ſingularis ſapientie famam rogatus aliquando
ueniſſet ad regem. multamque apud eum pro ſcientie meritis gratiam inueniſ
ſet: ſatiſfaciens regi ſuper his que petebat. continuo reditum poſtulauit.
Quem rex honorare pro ſua uirique dignitate decernens: argentum aurumque
multum. ueſtes et ſuppellectilem obtulit precioſam. maiora promittens in poſterum:
ſi eius contubernium mereretur. Sed cum ille tamquam philoſophus animo ſuperaret opem
et aulam: recedebat uacuus. ſuo locupletior rege. pluris habens nolle

recipere quam uelle dare. Rex autem pauperis magnanimitatem miratus: diſcipulo
qui fuerat ſocrati comitatus aliqua portanda donauit. et perfecti ſunt ſoli. Cumque
duo pergerent ſimul. et longo tractu ſocrates expeditus precederet: diſcipulus cla
mare cepit a tergo. ut comitem expectaret. Cui ſocrates. cur inquit tardus
incedis? et ille oneratus ſum ait. Ad quem ſubridens depone inquit omnis et
abice. ſi libere cupis ſocratem ſequi. Attendite ſacerdotes et clerici. audiant
omnes qui gloriantur nomine chriſtiano. et mandata que ſeruare nolunt in cauſam
ducunt. eaque ut difficultatis nimie ut impoſſibilitatis accuſant. pro eo
quod dixerit. niſi qui renunciauerit omnibus meus diſcipulus eſſe non poteſt. Ecce
philoſophus humane laudis et glorie ſeruus. quia tamen uirtutis imaginem
pretendebat: ſui exemplo diſcipulum docet. non poſſe cum magiſtro pariter ·44·
currere: ſi non ſimiliter diuitias mundi contempnat. et cum eis habendi cupi
ditates deponat. Quid faciet diſcipulus chriſti qui ſurſum contendit aſcendere ubi
chriſtus eſt in dextera dei ſedens? Qualiter ſumpta cruce ſequi poterit chriſtum aggra
uatus peccatis. deſideriis carnis obnoxius. filiorum ſarcina preſſus. et mille proinde
cupiditatibus illigatus? Sed tacita forſitan dicitis. Nos pauperes ſumus. peculi
um non habemus. oblationibus uiuimus. elemoſinis ſuſtentamur. paucula que de
officio noſtro proueniunt: non ſunt contraria me ſed potius neceſſaria uite. Nichil ergo
tenemur abicere. qui nichil quod debeamus relinquere poſſidemus. Uiderunt epiſcopi
et principes ſacerdotum. qui cum repleti ſint opibus uſque ad uomitum. non deponunt
marſupia plena. ſed urgent. non alunt pauperes certe: ſed ſpoliant. non ſpargunt
congregata: ſed cumulant. que habent non erogant. ſed rapiunt que non habent.
Sic laici clericos. ſic clericelli diacones. ſic illi uicarios iudicant. ſic de ca
nonicis preſbiteri ſentiunt. ſic centenarii de millenariis aſſerunt. ſic
canonici de prelatis. ſic omnes in genere de ſuis maioribus cenſent. nullus
propria: ſed aliena tantum diiudicat. cum utique ſcriptum audiant ſemper et
legant. nolite ante tempus iudicare. et tu quis es qui iudicas alienum ſeruum?
ſuo domino aut ſtat aut cadit. qui enim iudicat me: dominus eſt. An tu qui iudi
cas alios effugies ipſe iudicium dei? an non in quo iudicas alterum te ipſum

condempnas. An non quiſq; onuſ ſuũ portabit. ⁊ anima que peccaue-
rit morietur. Ego de aliis diſcutere nolo. iudicare non debeo. ſ; me
potius uobiſcum accuſo. me ſic̃ ipſi dicitis reprehendo. Fateor me poſſide-
re diuitias. auri ⁊ argenti habe. ſine quo nec in aula prefecti: nec in eccła
preeſſe decet epm. Quod totũ ſiuiſtis agere: ex ſententia ura deberem
paupib; elargiri. ⁊ paup abire poſt pauperem xpm. S; hoc ſane de ppriis
nõ de alienis. ⁊ ſemel nõ pluries facere poſſem. ſeruus ſum enĩ ſup ta-
lenta dñi conſtitutꝰ. non mea poſſideo: ſ; aliena. nõ ſemel ſ; dũ uixero
teneor diſpenſare. Mea inquã non ſunt mea ſ; plurium. nõ ad uſus p-
prios ſ; neceſſitatib; eccłie reſeruata. nõ ut habeam ppetuo cuſtodienda:
ſ; ut ſpargam oportuno tẽpore cuſtodita. Vnde nec relinquere poſſũ:
⁊ imprudent̃ effundere pertimeſco. Fidelis inquit ſeruus ⁊ prudens quẽ
conſtituit dñs ſup familiam ſuã: ut det illis cibum p tẽpore ⁊ tritici
ad menſuram. Si quid g̊ pret̃ menſuram dederit. ⁊ incaute bona dñi pdig̊
ſparſerit: ut imprudens ſeruus ut ẽẽ conuincit̃ infidelis. Adde quod in
talib; nõ attendit dñs facultates ſ; animum poſſidentis. non diuitias
quas ipſe largit̃: ſ; auariciã dampnat. quam potiſſime deteſtat̃. Quid
iuuat nõ habere diuitias ſi habendi cupido nõ deſit: ſi habentib; ſep
inuideas: ſi maiorib; detrahas: ſi de paupertate queraris: ſi de ſorte tua
cc dñm murmures: ⁊ quia plura non poſſides. gr̃as de paucis nõ agas.
Tales paupertas beatos non facit: ſ; conuincit ingratos. Beati pauperes
inquit. nõ cenſu: ſ; ſpũ. non argento: ſ; animo. nõ neceſſitudine tandẽ:
ſ; uoluntate. Temporaliũ rer inopia: nõ liberat cupidos a reatu. ſ; tanto
accuſat inſtantius: quanto tẽporalib; uinculis expediti. cum ſequi poſſit
libere xpm: ſola pbantur ambitione teneri. Adde quod ſinguli urm bona
eccłie. que ratione proportionis ubi ſufficiunt ⁊ abundant. ut ad
eccłiam redire debuerant unde fluxerunt. ut fuerant ſaltem paupib;
diuidenda: in ſupbiam ⁊ abuſionem conuertitis. ⁊ unde magis ad grar-
actiones aſſurgere debito beneficior ure tenemini: inde contra

deũ amplius intumeſcitis. cc paſtorem ⁊ epm urm: pſumptiõis calcaneũ
eleuatis. cc compares ⁊ minores: ſupcilium ⁊ frontẽ adducitis. ubera patris
quib; dulcia corpor ⁊ animar alimenta ſuxiſtis. quib; impinguati ac
dilatati eſtis. que pauperes olim labris mollioribus elambiſtis: nũc cer-
uicoſi ac fortiores effecti. dentibus accuſationũ apud eos qui foris ſunt.
⁊ detractionum morſib; laceratis. Nonne hec ad aures dñi ſabaot dicit
dñs: nonne perfoſſo pariete uidet dñs ⁊ deteſtat̃ cunctas abhominatiões
quas iſti ut illi de ſanctuario ſuo faciunt in abditis ⁊ ſecretis. nõ enim
de omnib; dico nouit dñs qui ſunt ei. Videant illi qui hereditatem dñi
transferre conantur ad alienos. ⁊ xpi tunicam ſcindere que integra uni
ſic̃ uoluit dñs ſorte prouenit. Ego nõ iudico quẽquã. eſt qui querat ⁊
iudicet. qui enim non credit iam iudicatus ẽ. quã tales ⁊ ſi nos ex patien-
tia toleremꝰ: anathema ſunt ipſo iure. ni conuertantur ⁊ ſanet eos dñs ds ipſor.
S; longe paulatim egredimur: cupiditat̃ rer pſequentes in clericis. nõ
opes ſine peccato queſitas. ſine quorlibet leſione poſſeſſas. cũ timore dĩ ⁊
amore ſeruatas. cum ratione qñdo ⁊ quib; expedit largiendas. Ceptũ g̊
redeamꝰ ad iter. ⁊ quomodo cõfeſſorib; xpi ſit currendum interiꝰ: ſaltem
p exteriora diſcamꝰ. Sic currite apłs inquit: ut cõprehendatis. Vidi
oc̃lis ipſe meis ticini cõmoratꝰ aliqñdo huiuſmodi currentes ad ſtadiũ. ubi
uentũ eſt ad articłm loci: nõ ſine cachinno multor. nudos equos aſſenſo
reſq; nudatos. nichil pt̃ uirgam ⁊ frenũ alter quo uelocĩ ſcilicet. alter q̊
rectius curreretur habentes. Vidiſtis ⁊ ipſi iuuenes frequent̃ in paleſtra
luctantes: nudo corpore manus cõſerere. nulla ueſte pt̃ unã ⁊ ea dũta
xat ad honeſtatem retenta. His g̊ ⁊ ſimilib; pbabilit̃ conſtat. quãm debe-
at omnis qui in agone contendit. ab exteriorib; abſtinere. Videamꝰ an ⁊
ab his que neceſſaria qñdoq; uident̃: ſit interiꝰ abſtinendum. Videmꝰ
itaq; pugiles quos uulgo campiones appellant. nõ ꝰ ieiunos ad ſua cer-
tamina conuenire. ut ſi nature neceſſitas exigat: cibi modicum ſumere.
quo uires euigilent corporis: nõ obruant. Scimus enim qa frequent̃

ista coram positi uidimus. Dum aliqs exercitatus huiuimodi puocat ad luc
tam. si forte superatur ab alto. ebrietate pudorem excusat. asserens se nō
uirtute fortioris: s; meri temulentia superatū. Iurat deinde nō bibitu
rum se uinū: donec sobrius congrediat̄ in crastinū. fidē uirtutis sue:
uerius experimento facturus. Sic pot̄ 7 cib; strenuissimas etiam uires ener
uat. Sic crapula cunctis est inimica uirtutib;. ut hanc inudū 7 sui defenso
res accusent. fautores dāpnent. amatores abiurent. Qd̄ g̊ faciet clic̄ c̄c̄
libidinem pugnatur' si uino crapulat' exestuet. nesciatq; hoc est nō intelli
gat amens. q̄nti. quā horrendi sit criminis. quā difficile ad ultimū puniendi
patrē heu dormire cū filia. carnisq; propros generare. q̄ semp aīe uirtutes
impugnent. Aunō q̊sq; nrm̄ spūaliū ē filiar. sic 7 carnaliū pat̄ extitit lot.
7 ipi ad instar dum quedā p sobrietatē picta fugiū. p ebrietatem incurrim
alia forsitan nō minora. Nonne sacerdotes 7 clerici p̄t illos q̄ specialit̄ aliqs
de sac̄ fonte susceperit. ut in suos p cōfessionē receperit etiam uniusalit̄
omnium fideliū quos dī ūbū regenat 7 mat̄ eccl̄a parturit. uere parentes
sunt 7 patrini. Cum quib; si uino ut ardore libidinis ebrii misceant'. ince
stum cōmittunt. tanto amplius execrandum: quanto sacratior ē ē spūalis
debuit parentela. Audiui dō teste non mentior: de quodam religioso
referri. qd̄ dum ēēt castitatis amator. nec biberet ob gr̄am continentie
uinum: rogatus a suis uxorem ducere. filios procreare: acquiescere noluit.
turpe ducens uirum uirtutis mulierum illecebris emolliri. Cumq; insta
rent amici ut saltem biberet uinum quo mēbra fouentur debilia. ne per
mediam siccata deficerent: tandem coact' assensit. bibensq; inebriat' ē stati.
miroq; modo qui paulo ante legitimam coniugū copulam spretis amicor
consiliis. pro sola inmundicia respuebat: mutata sententia protinus in
adulterii baratrum ultro se p̄cipitem dedit. certa posteris documenta
relinquens: quid uiolentie potus. quantum uina furoris habeant. qd̄
infirmis 7 debilibus faciat: quando sic fortibus dn̄atur. De cāphio
nib; simile quiddam audiui pcepi. quod dū pares in cāpo duo soli cōfli

[illegible] diei uesp̄ adesset: cum neutra pars alteri cederet. cōferen
tib; illis ad inuicē. un' illor si bibem inq̄t. fortior ad arma cōsurgerē. tu
u quid sentis. Cui doctior alt̄: do licentiā inq̄t. bibe si placet. Gauisus
ille: pateram fudat' haustam absorbuit. 7 sic tot' repente miser obstu
puit. ita neruii sudore laxati: ut nec arma quidē ferre nec cū aduersario
cōferre ualeret. Cōfusus g̊ 7 uict' suā alteri glām dedit. Et sic omīb;
qui in agone contendunt uer' edictū ē necessarie cōsuetudinis abstinē:
ut pudor sit uino uere picti solos x̄tianos hāc obseruantiā cū diabolo
pugnaturos negligere. quā ut p̄miserim: in cōparib; suis uidem' seli mi
lites obseruare. Et illi quidē: ut corruptibilē coronā accipiant. nos aūt:
incorruptam. imarcessibilē. conseruatā in cel̄. p̄paratā ab origine
mundi. omīb; qui diligunt eum in fide non ficta. S; queso te paule
qd̄ alios ad currendū inuitas. si qd̄ altius ūbo nō exemplo cōfirmes.
Nō ē uir fortis: in duro certamine clamare solū. nō arma capescere. moni
tis socios: nō exemplis ad fortia puocare. Scimus quidē te cū omīb; currere.
omīs 7 enī currunt. s; quomodo curris ostende. ut uideam' gesta 7 credam'
relata. Ego inq̄t sic curro: nō quasi in incertū. Audite q̄ curritis omīs.
7 q̊modo curreat' attendite. Ille f̄r̄s in incertum currit: qui sine meritis
p̄mia sperat 7 sine labore mercedē. Paulus aūt: nō currit dubi' de coro
na. quia nō sedet ociosus ad opa. Hic ē modus 7 ordo currendi. p iusti
cie meritū: ad gl̄e p̄miū anelare. Duob; inquit pedib; curro. fide sunt
7 opatione cōtendo. Vultis opa cognoscere mea. Plus īquā omīb;
laboraui. picul' fluminū. piclis latronū. picul' in mari. piclis in t̄ra. 7
qd̄ ē molestius tolerare. picul' in falsis f̄r̄ib;. Fidem uultis addiscere. Scio
qd̄ ē certissime credo quia reposita ē m̄ corona iusticie. quā reddet iustus
dn̄s in illa die. Sic ego curro secur' p fidem 7 opa. sic currite uos: 7 appre
hendetis. Qsqs enī sine his duob; ut sine altero currit: in incertum
uadit. quia nec fides sine opib;: nec ualent opa sine fide. Seq̄t'. Sic pu
gno: nō quasi aerem uberans. Manu docta pugnat in plūi. 7 exercitat'

ad bella: certis ictibus adversarium ferit. Sic dux exercitus nostri pa[illegible] pro arma iusticie dimicans: hostem iaculis orationum figebat. que profecto non aerem verberant. quia non inanium cedunt orationes sanctorum quia fides et iusticia comitatur. Ille aerem verberat: qui sine bonis operibus orat. Qui autem scutum fidei et verbum dei gladium portat. qui bona que novit operatur. et docet instanter alios operari: non aerem verberat. sed virtute potenti ab ostio mentis propulsat longius hostem. sciens omnis temptatoris insidias nichil contra fidei opera et orationis instantiam prevalere. Vidimus paule cursum tuum. audivimus plura et opiniones bellorum. sed qualiter in agone contendens ab omnibus te contineas: auditoribus tuis rogatus expone. Aut forte qui predicas non furandum: furaris? qui predicas abstinendum. comessationibus vacas? Absit. Immo castigo inquit corpus meum et in servitutem durissimam redigo. ne forte cum aliis predicavero probitate: reprobus ipse comparear. Vicisti paule vicisti. cursum consummasti fidem servasti. quin etiam et cum tuo galileo illo qui exultavit ut gigas ad currendam viam: ad bravium glorie pervenisti. Nunc scio vere quia verax es et viam dei in veritate doces. dum super montibus ad instar quorumcumque sermonibus altius: virtute consummas. Totum quod doctoris est optimi vita pariter et doctrina tuis auditoribus impendisti. Nichil habemus adversum te querere ultra ut querere. cum a doctore perfecto et sciendi data sit regula: et perficiendi monstrata sit via. Quod super est fratres karissimi ut sicut apostolicis disciplinis instruimur. sic et moribus informemur. Sic ad exemplum ipsius hec sacra ieiunia percurramus. ut pascale bravium comprehendere sine offensione possimus. Ecce tota licet hec vita sicut ante iam diximus. cursus unius stadii sit: quasi tamen ad minorem comparatione. cursus brevior intra longiorem statuitur. stadiumque propinquius et bravium temporale ad sempiterni similitudinem exhibetur. Quadragesimale siquidem spacium ad totius anni comparationem. quasi cursus minimus est. cuius est stadium: pasca. bravium vero: pascalis leticia. quadam perhennitate nobiscum in anni reliquum permansura. Accingamur fratres karissimi et ad cursum istum immo et ad bravium. totis viribus aspiremus. scituri pro certo. quia quisquis ignavus aut piger in hoc fuerit agone repertus: multo

fiet [illegible] maiore. Quis enim quadraginta fortitur annorum spacia currat. qui dierum quadraginta in cursu defecerit. desieritque pigritia et torpore explere quod cepit. In hoc breviore maior cursus addiscitur. ac per istud parabile pallium: ad illud inestimabile bravium pervenitur. Ad hunc itaque cursum ad agonem istum karissimi abstinentia permaxime necessaria est. non solum escarum et potuum a quibus abstinent et pagani: verum et cogitationum malarum. livoris et odii. malignitatis et ire. somnorum et ocii. loquacitatis et rixe. fornicationis atque libidinis. superbie et elationis. omniumque preterea que cursum possint offendere nostrum. aut modo quolibet retardare. Nisi enim abundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et gentium que in circuitu nostro sunt: non intrabitis in regnum celorum. Si autem caruerītis regno cum nichil sit medium: necessario sententiam audietis quod deus avertat. perditionis eterne. Sicut enim in vita presenti qui non est mecum contra me est: sic in regeneratione futura due sunt hominum partes. salvandorum scilicet ac perdendorum. que iudicis dextere ut sinistre nomine designantur. Bifariam etenim universitas hominum dividetur. quorum alteri pro qualitatibus meritorum in celis: alteri pro scelerum quantitate. sua loca subibunt in penis. Omnis inquit qui in agone contendit: ab omnibus abstinet ut audistis. Ab omnibus malis precepit apostolus abstinere. ne si vel unum supersit pro incuria: noceat. et frustra sit abstinentia reliquorum. Qui enim omnia mandata servaverit. offenderit autem in uno: factus est omnium reus. Et parvus in via lapillus: grande pro offensionem pedum facit impedimentum viantium. Non quod unum vicium virtutes superet universas: sed quod parum a multis virtutibus recedatur. et modicum fermentum totam massam corrumpit. Quas enim virtutes in luxurioso laudabis? A quibus autem dominum incus excusabitur ebriosus? Quid deo dignum offeret iracundus? Que munera largietur avarus? Que deus accipiet de rapina pauperum olocausta? Et sic persingula si velis inspicere: nullum repperies vicium quod non totam animam perditionem importet. Minima que vis sagitta: letale vulnus infligit. Regulus in via. cerastes in semita. tanti feruntur esse veneni: ut morsu brevissimo quecumque petierint equum et ascensorem conterant in momento. et idcirco

ab omnib: monet apl's abſtinendū: quia unū quodlibet po[illegible]tem
afferre. Sicut g̃ a cibis omnib; ieiunat᷑: ſic ⁊ ab om̄ib; cauendū eſt corrup
tionib; uicioꝝ. Vidiſtis agonem x̄pi. uidiſtis ⁊ ſtadiū. eſtote fortes
in bello. ⁊ cum antiquo ſerpente ieiunio ſimul ⁊ oratione pugnate. excu
tite puluerē pedum ⁊ om̄s carnis ſordes abicite. parate pedes ad curſū.
ſerpentes ⁊ ſcorpiones calcate. deponite ſuperfluitates contrarias. ⁊
reiecta ſindone: nudi ꝑfugite. Comeſſationes ⁊ ebrietates relinquite.
ſup omnia luxuriā abdicate. ad brauium expediti concurrite. ⁊ ſic curri
te: ut comp̄hendatis. P̄ſtante dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o. qui cum patre ⁊ ſp̄u ſc̄o
.XV. uiuit ⁊ regnat in ſc̄la ſc̄loꝝ. Amen. Item in quadragesima.

Solent homines qui terrena ſapiunt. quoꝝ ds̄ uent᷑ eſt ⁊ finis interit᷒:
ad nuptias ⁊ conuiuia iocoſa concurrere. alii uentris ingluuie. alii
puellaꝝ illecebris. alii muſicoꝝ mulcedine ducti. ad luctū u᷒ ⁊ exeq̇as
defunctoꝝ. p̄t᷑ eos quos ad hec amara neceſſitas trahit: ut rari certe. ut
nulli conueniunt. c̄c dicente ſc̄ptura. melius ē ire ad domū luct᷒: quā ad
domū conuiuii. In altero enī: incentiuū ꝑpetue carnis. in altero: finis uniuſe
carnis addiſcitur. ⁊ qđ extrema letic̄ie t̄poralis occupet luct᷒: mortis exp̄i
mento ꝓbatur. Multo meli᷒ g̃ locū meroris adire. quo miſera caro cōpūcta.
ſaltim ꝑ monitū defleat cōcupita: quā ubi laſciuius terrā uideat oc̄ls. qđ
anim᷒ capiat impudicus. Quicūq; ſunt g̃ quos ad ſacrū cōuentū ut cant᷒
ſuauitas. ut ornat᷒ eloquii. ut certe dulciū epulaꝝ appetit᷒ illexit: ē̄e uolo
p̄monitos. apud nos tale prandiū non haberi. Querant alibi qđ delec
tet. ſolitiſq; deliciis: ſua deſideria paſcant. ne forte c̄c nos murmurent:
u᷒ nō fuerint ꝑ ſua libidine ſaturati. Nos enī in luctu muſicā fugimus.
⁊ qui ieiunia cunctis ꝑpetuū indicere: in ubi dī cibo. quo fideles aīe recre
antur: epulari lauti᷒ declinam᷒. S; ecce dum hos ut illos ex caritate cor
ripio. dum minis ac blandiciis ad ſtudia uirtutis accendo: ab om̄ib;
nec īmerito rep̄hendoꝛ. quia qđ dico faciendū: nō facio. qđ impero: nō
obſeruo. Fateoꝛ ⁊ ipe peccatū meū. ⁊ cū accuſantib;: me ipm̄ accuſo.

M[illegible] uidem magna maiores: ⁊ fortia facere fortes. licet ea nec digi
to moueam. Non uos ſcandalizet iſtud obſecro fr̄s. nichil enī ad uos. un᷒ q̇ſq;
ꝑ ſe rationem reddituruſ eſt dō. Prefect᷒ ſum opum. impono ceruicib; hōīu.
conduco ſegnes ad opa. nō ad āgariam traho. nō gratis laborare cōpello.
denariū ſingulis diuinum ꝓmitto. qđ meū eſt in uinea dn̄i facio. Vos
uideritis: ſi ſic aut min᷒ qđ urm̄ ē faciatis. Michi plenā ſpero ſufficit ad
mercedem: ſi peccatores ab errore cōūtam. ſi boni emulatores efficiā. Nec
timeo ꝑpetue ſalutis diſpendiū: dū in uos lucri faciam xp̄o. cū ipa ur̄a ſalua
tio: me ualeat de quāplurib; apud iudicem excuſare. Ac ne forte ſic͠ ut ſerui
murmuretis de premio: accipite ipi ⁊ legite. uit᷑ uos ⁊ patrem familias:
taxatā ex denario cautionē. .25.

Tribularer ſi neſcirem mīas tuas dn̄s. Tu dixiſti: nolo morte peccato
ris. ſ; cōūtatur ⁊ uiuat. Querenda x̄pi ſūmope fuerat. ſi neſci
retur ab hōīe: uoluntas dī. quatenus creatori ſuo rationalis ſciret obſeq̄
creatura. ⁊ cui᷒ ex conditione portat imaginē: eidem eēt e ueſtigio uoluntate
cōformis. Quis enim mortaliū ita mentis eſt ꝑdite. ut ei merito diſplicere nō
timeat. cui᷒ dn̄um ſuſtinet ut uiuit᷒: Quis illi pomia nō deſideret cōpla
cere. a quo bona cuncta que poſſidet ꝑcepiſſe nō dubitat. ⁊ ſperat in reli
quū ꝑcipe potiora. S; ecce bonus ⁊ iuſtus dn̄s. ut om̄is tollat᷑ nr̄e ꝑdi
tionis occaſio: manifeſta dedit indicia ſue circa nos benigniſſime uolun
tatis. qui q; condiderat hōīem ut ſaluaret: dedit ⁊ conſilium ne periret.
Nolo inquit mortem peccatoris: ſ; uolo ut cōūtatur ⁊ uiuat. Quid peccato
rib; leti᷒ hoc audito. ubi nō uapulare. nō nox̄e dari ꝑcipit᷑ male meritos ſer
uos. nō ad ultimū culpas redimere cruciatu. ſ; cōūtant᷑ iniq̇t tantū ⁊ uiuāt.
Audiant om̄s ⁊ colleterent᷒. om̄s enim peccauerunt: ⁊ egent mīa redēptio
ris. Audiam᷒ om̄s ⁊ cōūtamur qui in multis offendim᷒ om̄s. S; dicet
aliquis in ſecreto noxie cogitationis. falſamq; de miſeratiōē dī fiduciā
mente concipiens: inquiet. Tribularer ſi neſcirem mīas dn̄i. miſeratio
nes enī ei᷒: ſup om̄ia opa ei᷒. Vbi g̃ mīa ſuperabundauit delicto: nō eſt

quare tribulari debeam ⁊ affligi. Non ego inuam dī quasi [illegible] moueamur ⁊ simus. s; audi qđ sequit᷑. Si recte offeras ⁊ nō recte diuidas̄ inq̄t scriptura: peccasti. Ds̄ enim: iudex iustus. fortis ⁊ patiens. nec irascitur p singulos dies. In diem inquit pditionis seruabitur. ⁊ in temp ulcionis ducetur. Nisi cōūsi fueritis: gladiū suū uibrauit. arcū suū tetendit ⁊ in eo parauit uasa mortis ēt̄ne. Si ğ speras: utiq; recte offers. at si tantū speres ut timorē abicias: nō recte diuidis. peccasti. Paria nāq; sunt: ⁊ eq̄s passib; diuidenda. ut nulli plus sperare quā timere liceat. ⁊ eō uerso. Legit᷑ in historia romanoꝝ. qđ dū nobilis quidā de longinquo

Fr̄ nobili

romā uenisset. uidissetq; cesaris augusti potentiā. ⁊ ei multa p̄t̄ opinionē usus humanitate fuisset. miratꝰ simul utrūq;: dixisse fert᷑ ad cesarem. Qui te timet o cesar: ignorat mansuetudinē tuā. qui nō timet: potentiam nescit. Sic ⁊ de dō sentire licet in bonitate. s; nec min̄ tamē iudicis potentiā formidare. quē nec auro corrūpe. nec prudentia fallere. nec ullo possis ingenio declinare. Audisti quia miserator dn̄s ⁊ misericors: audi quia iudex iustus ⁊ fortis. Misericordiā lauda: s; iudiciū time. mīa sperari nō potest: n̄ iudicium timeat᷑. Unde psalmista: qui timent dūm: sperauerūt in dn̄o. Ac si dicat. qui nō timent: sperare nō possūt. Qđ ē ğ iudiciū inquies qđ timeam. ut mīam inuenire possim. Audi fr̄ ⁊ parūp attende. Legē posuit ds̄ parentib; p̄mis in paradiso. ⁊ in lege signauit iudiciū. Legē: q̄ndo phibuit ne de ligno gustarent. iudicium: q̄ndo subiunxit. qua die comederitis: moriemini. S; ille: nimi iudiciū metu ro. de mīa plus sperauit. ⁊ idō sententiā mortis incurrit: quia nimis de mīa neglecto timore p̄sūpsit. Hanc legē ⁊ nob. s; alio quidē modo: ⁊ alio mandauit ordine custodiendam. Protoplastū enī quia nōdū peccauat: peccare phibuit. peccantē: morte dāpnauit. Nos aūt de massa peccatrice pgenitos. quia iā nō peccare nō possum: nō tam peccare vetat: quā post peccata monet ad meliora cōūti. dicens. nolo mortē peccatoris: ⁊ cetera. Ecce hinc lex dni irrephensibilis. inmaculata. conuertens aīas. de cui.

obi[illegible] gstabit ille cum dicat. ⁊ enī seruus tuus custodit eā. ⁊ causā ꝓpt quare faciat: exponit dicens. in custodiendo illam retributio multa. Et nos serui sum. filii carnis utiq; peccatricis ⁊ obnoxie morti. filii ire. filii uindicte. s; abluti sum. s; mutati. s; lib̄ati sumꝰ gratis sanguine ihū xp̄i. si tamē comitamꝰ a lege peccati: ⁊ ultra nō seruiamus peccato. qui enī facit peccatum: seruus est peccati. Quid ğ erit nobis inquies. si peccatum uitemus. ⁊ sub lege dī uiuamꝰ. Retributio utiq; multa. Qui enim in lege dn̄i meditat᷑: solut᷑ est a lege peccati ⁊ mortis. uitamq; possidebit ascript᷑ in libro uite. Hec ē hereditas seruoꝝ dī. hec retributio illoꝝ: qui seruant testamēntū eiꝰ ⁊ testimonia eiꝰ. S; tacit᷑ aliq̄s respondebit. Scimꝰ re uera quia bene cessurū ē bonis. ⁊ doctore sup huiꝰmodi nō egemꝰ. ostende poti: quid de lege dn̄i timeamꝰ. si hāc non obseruemꝰ nec conuitamur. Dixi iam ⁊ audistis. n̄ conūsi fueritis inq̄t: gladium suū uibrauit. arcū suū tetendit. ⁊ aptauit in illo uasa mortis inferne. Hec ē pars omīs iniq. ⁊ extremꝰ eoꝝ: qui dixerīt dn̄o dō. recede a nob. uiaꝝ tuaꝝ scientiam nolumꝰ. Ubi sunt ğ misericordie dn̄i queritis. Multe quidē p omnem modū. quia nō sumꝰ cōsumpti nec p singla peccata puniti. s; supuixumꝰ ⁊ ad penitentiam reseruati sumus. Parū ne nob istud uidetur: n̄ adhuc pseueretis in malo ⁊ faciem dn̄i puocetis addentes p̄uaricatiōes. Patientiam habe in me seruus quidā ait dn̄o suo: ⁊ omīa reddam t̄. Ecce dn̄s patienť agit uobcū. ⁊ pestum ei ut unū de mille nō soluitis. Qđ obsecro expectatis. n̄ ut iterꝰ quandoq; nec inmerito dn̄s. qđ de istis cotidie uidemꝰ accidere. ligari iubeat ingratos ⁊ foīntes: mittiq; in pfundū inferni. donec uniūsa reddatis in morte. qui nec pauca reddē curastis in uita. Quis fugere demonstrabit a uentura ira. cū surrexerit dn̄s percutere t̄ram. Nescitis quia patientia dī ad penitentiā nos adducit. Qđ sodomite nō fecissent ⁊ gomorrei. si mala supuentura p̄sciret datū fuisset. ante quā in peccato suo repentinis hiatib; absorti fuissent. Quid illa t̄ribit in igne ⁊ sulfure animadūsio facta ē in sodomitas

⁊ gomorreos. nisi inuisibit demonstratio futuri iudicii. ubi [illegible]
entie uermis nō moritur. ⁊ uindex peccatorum ignis nō extinguet᷑ qui pa-
ratͤ ē diabolo ⁊ membris eiͧ. Et illi quidē nōdū legem acceperant. nōdum
noticiam dī habebant. sꝫ tamē quia cͣ legē nature peccabant. alia qͦꝫ pt̄
naturalē morte mulctati sunt. ut mors a consueta morte dissimilit᷑. eu...
ēēt exp̄imento pessime illorum conuersationis in uita. Sꝫ forsitan dicitis. Merito
passi sunt tribulia: qui tam horribilia commiserunt. O quot fuere post illos
sub lege. quot etiam sub grā ꝑpudorum sodomite. incestuosi. fornicatores. ad
ulteri. coniugum uiolatores. raptores uirginū. ꝑdones ⁊ homicide. qͦt
sacerdotes ⁊ clerici qᵒ nō sine cordis dolore considero. nocte scortati sunt
⁊ mane xp̄i corpͧ in iudiciū acceperunt. nec tamē in articulo puniti sunt
aut puniunt᷑: sꝫ dī patientia sustinent᷑ in uita. quatenᵘ aut a suis inte-
rim scelerib; corrigant᷑. aut nulla tandē ratione ualeant excusari. qui
noticiam dī habentes ⁊ agnoscentes uoluntatem ipsius: app[illegible]unt adhuc
peccare ei. conuertentes grām que data ē eis: in superbiam ⁊ abusionem. ccdi
cente aplo. uidete ne in uacuū grām dī recipiatis. quia tēpore inqͭ accep
to exaudiui te. si post tēpͧ clamaueritis: nō exaudiā. Non ē enī in infer-
no redemptio. Tempͧ enī ꝑsentis uite: peccatorib; ad penitentiā indultum
ē. ut sicut ante iam diximᵘ. ut sero cōpuncti corde reuertant᷑ ⁊ uiuant.
aut cū impiꝰ sine fine pereant obstinati. Sꝫ dicit aliquis at homo: cuiᵘ
mens est obnoxia carni. De p̄teritis iste ꝓphetat. ueteres enumerat ca-
sus. nichil ad nos. uiderunt illi ⁊ illi. quia uetera transierunt. imber abiit ⁊
recessit. nos tēpore grē uenimᵘ. sub quo noua facta sunt oīa. ⁊ flores ap-
paruerunt in t̄ra. quādo seueritas antiquate legis: mutata ē in clementiā
euangelice pietatis. quādo cōputruit iugum a facie olei. ⁊ oīa in xp̄i cōfes
sione lauant᷑. Hanc sectam defendunt ⁊ amant uana cōfidentia saraceni.
firmant asserentes. qᵒ sola inuocatiōe detestandi nōis ⁊ opis execrandi pseu-
do ꝓphe sui: mundent᷑ ab oīb; iniquitatibus ⁊ sordib; suis. At longe
ꝓpha nr̄. imo ꝓphetarum ⁊ apostolorum magister ⁊ dn̄s. nō inqͭ oīs qui dicit m

dn̄e dn̄e [illegible] sꝫ qui facit uol[illegible]atem patris: regnum habet intrare celorum. Au
diant ḡ illi qui gesta ueterum ⁊ tempora ꝑdigiorum nichil ad se ptinere
fatentur. Quecūqꝫ scripta sunt a p̄mis sc̄lis inquit apl̄s: ad nr̄am doct
nam scripta sunt. ad quos fines sc̄lorum deuenerunt. idem est enī dš ⁊ dn̄s
omnium. qui iustificat circūcisos ꝑfidem: ⁊ ꝑputi fidei baptizatos. Au
diant ⁊ illi: qui uocati ꝑ grām xp̄i censentur uocabulo. ⁊ in hoc solo putāt
uitam ēnam habere. non attendentes: quia fides sine opib; mortua ē.
⁊ qᵒ ait apl̄s grā dī in me uacua nō fuit. Si enī apud te xp̄i grā uacua
fuerit: erit utiqꝫ ⁊ infructuosa t̄. sicut ⁊ seruo nequā talentū in t̄ra de
fossum. Colligimᵘ utiqꝫ uetera: sine quib; nequaquā noua subsistunt.
⁊ p̄teritorum gesta referimᵘ. quo nr̄a meliᵘ roborent᷑. Sꝫ ne longe petamᵘ
exempla. ⁊ de seueritate diuini iudicii maneamᵘ in nr̄is scelerib;. solo
nōie xp̄iano securi: omittamᵘ illa que forte ꝓpt̄ antiqͥtatē minᵘ pectora tan
gunt. ue[illegible]amᵘ ad proxima ⁊ in medio t̄rentia mala. queqꝫ iā nō tantū audi-
ta ꝑcipe: uerū etiam manu contingere. corde pauescere. ꝑprijsqꝫ licet
oculis: ⁊ non sine lacrimis intueri. Hinc enim soli sumᵘ de ierosolima peg̃ni.
qui nesciamᵘ que facta sunt in illa me miserū his dieb;. de ih̄u nazareno.
quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes iterū gentib; illudendū. iterū
crucifigendū. ⁊ utinam sicut assolet: die tercia surrecturū. Et enim
ꝓpt̄ peccata sacerdotum eiᵘ: t̄ra tradita ē in manᵘ impiū. quia cōmixti sunt
int̄ gentes: ⁊ didicerunt opa eorum. qᵒ est factū illis in scandalū ꝑfens. unde
merito locum ꝑdiderunt ⁊ gentē. Factᵘ est dī filiᵘ in derisum inimicis suis.
⁊ in canticum tota die. subsannatio exprobrantis in faciem ⁊ obloquentis.
Vah qui destruis regna mundi: ⁊ oīa subiecisti sub pedib; tuis. qui alios
saluos fecit: saluū faciat semetipsum si potest. si filiᵘ dī ē: tollat crucē suā
de manib; nr̄is ⁊ credimᵘ ei. Rursus in stabulo ponitur qui continet
mundū. iacet iterū in p̄sepio iumentorum. factᵘ obprobriū hoīum. qui hoīes
⁊ iumēta saluabat. Transfert᷑ ioseph in egiptū: ut iterū captiuus seruiat
faraoni. Querit᷑ int̄ cognatos ⁊ notos a matre anxia xp̄s: nec inuenit᷑.

queritur in templo: sed non comparet. Aq[illegible] ab occidente [illegible]
succubuerunt. quia obscuratus est oriens. et immutatus est color optimus
auri. Pia mater aliquando bethleem: nunc autem facta crudelis ut strutio.
non est misera filio uteri sui. dormiens quippe oppressit eum. Cecidit
heu cecidit uirgo filia syon. dispersi sunt lapides sanctuarii per compita plate
arum. Sancta sanctorum: canibus. et preciose porcis date sunt margarite. Incliti
tui syon ecce seruiunt in catenis. et seruus salomonis impius ieroboam:
super decem tribus dominatur. et nisi propiciatus aliquando misericors deus semen nobis
reliquerit in iacob: procul omnia cedant. sodome similes erimus et gomorre.
Quid nobis uidetur? Nonne melius fuit sodomitis et gomorreis. qui
subuersi sunt in momento. et uno forte breuique discrimine tantum expiatum est
scelus. quia non iudicat deus bis in idipsum. quam uidere tot mala christiane
gentis. et sanctorum iniurias. cedes. incendia. monasteria diruta. fedatas ecclesias.
derisa fidelium sabbata. polluta cum suis altaribus uelamenta. prophanatas
edes. libros legis exustos. rapinas preterea pauperum. spolia pupillorum. pue
rorum raptus. prostibula matronarum. stupra uirginum. ludibria monachorum.
fluuios sanguinum. occisorum cruorem. nobilium seruitutem. iugulum princi
pis. catenas regis. et quod est audire christicolis horror et extrema calamitas:
quia gloriam domini translatam uidemus ab israel ad philisteos. et abhominatio
nem desolationis sedentem in loco sancto? Quis obsecro zelum christiane professionis
habens. non totiens moritur. quotiens subeunt hec tanta pericula mentem?
Quid enim percussit dominus tam grauiter corporis principale. nisi ut omnia membra
pariter ingemiscant? Numquid sola peccauit ierusalem. ut sola pre ceteris pu
niretur? Turpe quidem dictu sed licet uera fateri. nullum apud eos tam
graue delictum fuit: cui simile non apud nostros ut si quod est grauius inueniatur.
et deinde similiter uel acrius puniendum. Quid ergo fuit omnes in simili faci
nore deprehensos non simili ferire sententia. nisi ut manifeste daretur intel
ligi. quod olim propheta predixit. et nos in principio sermonis tetigimus. misericordiam
et iudicium cantabo tibi domine? Expone tu nobis domine mysterium uaticinii

· Hic deficit .i. carta uel plures ·

huius.

cõmotus in filium: iam meritas inquit fili disciplinę patris male seruatę
penas exsolues. ꝛ quam sit ꝑiculosum in bello decreti fines excedere: trans-
gressoris caput suo cunctos horrore docebit. Et mox contione uocata:
lictores adesse. stipitem figere. filium alligari. cesumq; uerberib; securi
iuuenem trucidari precepit. Quo facto: tantus cõmilitones terror inuasit:
ut perire omnia mallent quam iudiciũ consulis experiri. cõmurmurantib;
inuicem atq; dicentib;: quid hic aliis faciet. qui filio nõ pepercit? Hinc g̃
ad pugnam aĩs cõcitatis: ꝛ a consule signo dato: tanto impetu in hostes
incurrunt. ut dum mortẽ appeterent: uictoriam obtinerent. ꝛ expugna- ·41·
tis hostib; cum redissent: consuli gratias ꝓ seueritate. ꝓ iudicio laudes. ꝓ
quod uincere cõpulisset egerunt. Effecit sane prudentia consulis. quod in iu-
dea cayfas aliq̃ndo ꝓphauit. ut unus moreretur homo de ꝑplo: ne tota
illa romanorum multitudo periret. si sic omnes ut ille contra iussum ac preter ordinẽ
processissent ad bellum. Corripuit unius temeritatis. ꝛ quem habebat in
uita karissimum: ut multos a morte redimeret. ꝛ coronaret in urbe uictores.
Sic ꝛ deus uit in ipsa iudicii seueritate misericors: nõ parcit interdum dilec-
tissimis suis. nec locis sco nomini dedicatis. ut alios supplicii similitudo in-
cipiat. doceatq; potius uiam uirtutis arripere: quam subire seueritatis ex-
perimentum. alios instanter ex iudicio punit: ne plura punienda cõmittant.
aliis interim ex intima parcit: ut ab excessu reuocet insolentes. ꝛ sic omnes
in presenti cõmouet ꝛ castigat: ut nõ habeat bonus dominus. quos in futuro con-
dempnet. Quid ergo mirum si locum natiuitatis xpi cum habitatorib; suis.
occulto quidem nobis. sed iusto nec dubium iudicio perdidit. qui proprio filio
ex intima non pepercit? Perdidit in presenti nocentes. ut eosdem qui pro nomine
passi sunt xpi: coronet martires in futuro. Hodie si quereretur ab illis
quib; datum est ob xpi nomen occumbere: propiciam dicerent seueri iudicis ul-
tionem. quia misericors dominus sic in fine percussit: ut parceret. nõ pepercit:
ut sine fine feriret. quib; momentaneę mortis cõpendio: uitam repensauit

etiam. Beati qui ſic corripiuntur a domino: ut hinc ad meliora proficiant. nec
minus e regione felices: qui iuſtis aliorum correptionibus emendantur. ante
quam et eis ſuperueniat repentina calamitas. qui coram oculis domini praua
ſimiliter operantes: dubitare non poſſunt. a iuſto iudice ſimilia ſe paſſuros.
Nunquid enim tu qui primum uides ſuis maleficiis interceptum. putas quod effugi
es ipſe iudicium dei. qui ſimiliter operatus? Si naturalibus ramis hoc eſt ſanctis et
electis ſuis. non pepercit in preſentiarum deus. quid queſo faciet oleaſtro? Si nec
iuſtus ſua poterit iuſticia liberari. ego mille peccatorum laqueis inuolutus. in
conſpectu domini qualis et qualiter apparebo? O quam periculoſum eſt fratres incidere
in manus dei uiuentis in ſecla. unde non eſt diffugium uſpiam. nec eſt
qui de manu poſſit eruere. Quare monemus uniuerſitatem ueſtram et obteſtamur
in domino fratres: ut conſideratis periculis que propter peccata noſtra circumdederunt
nos ſicut apes. et exarſerunt ſicut ignis in ſpinis: conuertamur ad dominum in
toto corde noſtro. et flagella furoris dei noſtris impendentia meritis. peniten
tia et confeſſione. deinde ſatiſfactione condigna. nec non elemoſinis et ſup-
plicatione. quantocius poſſumus auertamus. Occurramus a longe properanti domino licet.
ne poſtquam uenerit: non liceat obuiare. Hec iſta putetis accidiſſe fortui
tu. non eſt malum in ciuitate: quod non faciat dominus. quia ſibi uindictam reſeruat:
et ipſe retribuit. Moueant ad penitentiam corda noſtra: ut penituit aliquan
do niniuite. doceantque in ſacco et cinere mortis uitare diſpendium.
et ab imminenti uindicta: deo placita conuerſione ſaluari. Si mea uerba
minus: ſaltem poete moneamus attendite. res tua tunc agitur. paries cum
proximus ardet. Cum feriant unum: ſimul omnes fulmina terrent. Fratres et
conſacerdotes mei. ſi quid unquam non credidiſtis et credite. quia non commiſſi
fueritis: ex conſcientia quod ſequitur timeo. gladium ſuum uibrauit
et certe. Timeo uobis: et timeo mihi. ſed maxime populo dei: mee cuſtodie deputa
to. Quia non ſteterimus in aduerſum. et oppoſuerimus murum pro populo noſtro:
ſanguinem illorum requiret dominus de manibus noſtris. et qui pro nobis non ſufficimus

reſpondere [...] peccatis: pro illorum exceſſibus in cauſam adduci. tanquam ceci et du
ces cecorum: cum ipſis pariter in foueam decidemus inferni. Rogamus ergo per cari
tatem chriſti. per ſalutem ueſtram kariſſimi. ut de uita populique redemptione ſolliciti: cum
omni humilitate. omnes unanimes in his ſacratis ieiuniis. dei populum monitis uerborum
et exemplis operum doceamus. Clamemus ad dominum in cinere et cilicio poſtulan-
tes. quatinus ab eccleſia ſancta ſua. a domino rege et regno. a populo ſimul et nobis.
hoſtem repellat et gladium. nec claudat ora canentium et laudantium nomen
ſanctum ſuum. dies noſtros in pace diſponat. peſtem et inediam auferat. det
cor contritum et humiliatum. det ſpiritum bonum petentibus ſe. qui nunquam a 42
caritate chriſti patiantur auelli. Non exterreat puſillanimes celum deſur-
ſum et terra deorſum. non ſuſtineat debiles: quam ferre non poſſint in temptatio
nem adduci. ſed pius et bonus dominus: protegat quos creauit. cuſtodiat quos
redemit. ut ab omni hoſte ſecuri: in ſua ſemper laude letentur. Qui ui-
uit et regnat trinus et unus deus: per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

· XVI · Item in quadrageſima.

Querite dominum dum inueniri poteſt: inuocate eum dum prope eſt. dere
linquat impius uiam ſuam et uir iniquus cogitationes ſuas: reuertatur
ad dominum: et miſerebitur eius. Oportebat equidem uiri fratres nos qui prelatus of
ficium gerimus. et nomen qualecunque paſtoris ſuper gregem dominicum portamus
indigne: ſapientibus ſapientiam proponere. perfectos perfecta docere. et expectationi
ueſtre poſt longa ieiunia: plenos coſinos celeſtium ſacramentorum offerre.
Sed ego infelix qui ſecularibus occupatus negociis ocioſus in uinea domini longo iam
tempore perſtiti. et diu iam a bonis me miſerum ſilui. ſicut facere fortia nequeo:
ita nec dicere grandia poſſum. Ecce fere uiceſimus miſero mihi uoluitur annus:
ex quo ſtipendia chriſti percipiens ſeculo militaui. Noctes et dies. eſtus et imbres.
uigilias et labores. et mille diſcrimina paſſus: uires corporis ſimul et dominica
talenta conſumpſi. Nichilque relictum eſt diuitiarum in manibus. unde faciem
domini placare confidam. Quid ergo cum uenerit dominus uinee quid faciet agricol

illis: Malos certe male punit. Quod avertat a nobis ipse: qui monuit me ab uberibus matris ecclesie ad militares excubias invitum avelli, involutum tamen tali: detineri coactum. Nolite ergo fratres mei nolite michi molesti esse, nolite importune quicquam exigere: quod me certius non habere. Nuper enim de longinquo peregrinationis et de excursu secularium occupationum regrediens: abscondi me vix vos ad momentum a turbine populorum clamantium: et a pluvia sollicitudinum et querelarum. nichilque preciose mensis ad usum: nichil exquisiti saporis ad gustum appono. sed vocem tantummodo quam audivi de longe contestantis: querite dominum dum inveniri potest.

Postquam genus humanum in prima dampnationis propagine de paradiso deliciarum expulsum est. et exigente iusticia in tenebras exteriores adductum: dereliquit unusquisque dominum factorem suum et recessit primum a deo salutari suo. Et alius quidem per desperationem: alius per superbiam. alius per luxuriam alius per incontinentiam: alius per impietatem. alius per gulam: alius per ignorantiam. male senserunt de deo. blasphemaverunt sanctum israel: alienati sunt retrorsum. erraverunt ab utero: locuti sunt falsa. non est intelligens: neque requirens deum. Omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt. non est qui faciat bonum usque ad unum. Per desperationem: sicut caym. qui nequiciam suam miseratione divine preponderare putavit. nec tantum est posse reum iustificare: qui potuit iustum creare. ac propterea vagus et profugus factus est super terram. Per superbiam: sicut filii nebroth. qui calcaneum suum contra conditorem levantes contumacie fabricam erexerunt. et confusi sunt: nec potuerunt stare. Per luxuriam: sicut gomorrei et sodomite. qui cum creaturam ad imaginem dei factam turpissimo sceleris genere fedaverunt: celesti furore percussi horrendum sue perditionis iudicium seculis omnibus reliquerunt. Per incontinentiam: sicut populus ille qui sedit manducare et bibere. et primus ludere surrexerunt: et perierunt ab exterminatore. Per impietatem: sicut ieroboam et multi regum israel. qui ad iniuriam summi dei: statuas et idola construxerunt.

et servierunt creature potius quam creatori. quorum gloria in confusione et exitus illorum sine honore. Per gulam: sicut dives ille purpuratus et iugium epularum amator. qui dum vixit: sepulcrum patens os suum exhibuit ad ingluviem. moriens: sepultus est in inferno. neque descendit cum eo gloria eius: sed mors amara depascit eum. Per ignorantiam vero: sicut populus gentium qui ambulabat in tenebris. qui zelum dei habentes sed non secundum scientiam: commutaverunt gloriam incommutabilis dei in similitudinem corruptibilis creature. Et quia conditori suo nescierunt esse subiecti: condignam erroris sui mercedem recipientes servi facti sunt bestiarum. His talibus peccatorum tenebris excecati: viam domini nescierunt propterea perierunt. Sed postquam venit lux vera que lucet in tenebris. et a tenebris obscurari non potest. apparuit benignitas et humanitas salvatoris nostri dei. apparuit via veritatis et vita. apparuit magni consilii angelus. et in terris visus est et cum hominibus conversatus est: aperti sunt primum oculi cecorum ut viderent salutare dei. et cognoscerent te solum deum: et quem misisti ihesum christum. Hoc itaque tempus post tempora multa venturum propheta considerans. quando videlicet oculi ad oculum mortales deum viderent. quando peccatores et peccatrices ad veniam vocarentur. quando magi ab oriente dominum quererent et invenirent. quando de gentibus ceci viderent et de iudea pauperes discipuli regnum celorum evangelizarent: quando veri adoratores in spiritu et veritate non in montibus adorarent. quando deus de prope et non deus de longe videretur: nostri temporis homines adhortatur et dicit. querite dominum: dum inveniri potest. Quasi diceret. quoniam multi reges et principes multi sacerdotes et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt: beati vos qui cum illo iustissimo et beatissimo symeone clamare potestis et dicere. viderunt oculi mei salutare tuum. Sed quia constat multos mortalium et quamdiu inter homines conversatus est et post resurrectionem et ascensionem suam usque in hodiernum diem quesisse dominum salvatorem. nec invenire potuisse: postquam admonuit propheta negligentes ut quererent. etiam doce-

ſtuduit: quomodo quęrerent ut inuenirent. Ait ergo. Derelinquat impius
uias ſuas: ⁊ uir iniquus cogitationes ſuas. Multi re uera de iudeis.
multi de gentibus: dominum quęſierunt: ⁊ inuenire minime potuerunt.
de quibus dicitur: quęretis me ⁊ non inuenietis. ⁊ in peccato uestro moriemini.
Quęſiuit enim herodes xpm infantem. ſed quoniam non reliquit uiam impietatis
ſuę: illum inuenire non potuit. Quęrebat ⁊ ſaulus ardentiſſime dominum
quem non tamen inuenit: niſi poſtquam uias perfidię dereliquit. Quęſi
uerunt principes ſacerdotum ⁊ pharisei ihesum nazarenum ⁊ crucifixerunt. ſed
quoniam ſecuti ſunt uias ſuas: ad xpm dominum non peruenerunt. At contra petrus
⁊ andreas iacobus ⁊ iohannes ⁊ multi diſcipulorum xpi relictis retibus ⁊ naui
reliquerunt patrem ⁊ errores ſuos: xpm ſalubriter inuenerunt. quia fide
liter quęſierunt. Vnde ⁊ congaudentes ad alterutrum: dicunt. Inue
nimus meſſiam qui dicitur xps. Quoniam autem per uias impiorum iudei pariter ⁊ gen
tiles non incongrue intelliguntur: utrique enim populus infidelitatis arguitur.
ne tamen iſtos attendas: etiam xpianos ereticos ſtudioſe propheta notauit
cum diceret. ⁊ uir iniquus cogitationes ſuas. De corde nimirum exeunt
peſſime cogitationes atque blaſphemię. Iudei namque: quaſi propria legis perfi
di. gentiles: per idolatriam impii facti ſunt. Et quoniam in uiis ſuis utrique
pertinaces fuerunt: ad dominum qui eſt uia uitę peruenire non potuerunt.
Heretici uero quoniam fidem xpi ſuſceperant: uiis ſuis procul dubio renunciauerunt.
ſed apud ſe non recte cogitantes. ſed ſcrutantes ſcrutationes iniquas: in uia
uitę miſeri defecerunt. Prudenter ergo propheta ſanctiſſimus reprehendens utroſque:
reuocare contendit. Illos quidem qui xpm dominum ⁊ dei filium negant: impie
tatis accuſans. iſtos quia uiam ueritatis agnoſcentes ſuis cogitationibus
diſſipare conantur: arguens iniquitatis. quoniam ⁊ impium certe est conditorem
celi ⁊ terrę dominum ⁊ dominum abnegare: ⁊ iniquum in uia dei gradientibus heretice pra
uitatis ſcandalum ponere. Ecce karissimi liquido uidere poteſtis: quanta ſanctis
patribus cura noſtrę ſalutis fuit. ut ſalutis auctorem non ſolum uenturis populis

nuncia[...] uerum etiam ad quęrendum ad inueniendum ad inuocandum
populos admonerent. Quod ſi patres antiqui promiſſam celitus humano generi
gratiam a longe conſpicientes. uenerari. diligere. ac nobis ſcribere ſtuduerunt:
nos acceptam deſpicere non eſt conſilium uiri fratres. Scimus enim quoniam quę
cumque ſcripta ſunt: ſcripta ſunt utique ad doctrinam ⁊ correptionem noſtram. ut per
conſolationem ſcripturę: credentes ſpem habeant in futuro. non credentes:
inexcuſabiles ſint apud dominum. quia ſi non miſiſſet ſi non ueniſſet ſi non locutus
eis fuiſſet: peccatum non haberent. Nunc autem: excuſationem non habent
de peccato ſuo. Si autem inexcuſabiles erunt illi qui non crediderunt. quoniam
excecatum est inſipiens cor eorum: quis noſtrum ſatis poterit excuſari. qui uidimus ⁊
cognouimus gloriam eius gloriam quaſi unigeniti a patre. qui ⁊ gloriamur in libertate
glorię filiorum dei. ſi uias noſtras ſequamur. id eſt deſideria carnis amemus. Si
loquenti domino non acquieſcimus id eſt mandata eius ſeruare contempnimus.
Si ſcimus uoluntatem eius ⁊ non facimus. Si credimus ⁊ non obedimus. Seruus
inquit ſcriptura ſciens uoluntatem domini ſui ⁊ non faciens: punietur magis.
An diuitias bonitatis eius contempnimus. An neſcimus quoniam patientia dei ad peni
tentiam nos expectat. Scimus utique ⁊ ideo minus excuſari poterimus. quoniam ⁊ uo
luntatem domini ſcimus: ⁊ operandi tempus habentes: obſtinati tamen operari negli
gimus. Quid ergo fratres quod conſilium capimus. Quid faciemus ut operemur opera
dei. Audiamus conſilium uiri dei: ut uenire poſſimus ad uiam dei. Quęrite
inquit dominum dum inueniri poteſt. inuocate eum dum prope eſt. ac ſi dicat.
nolite in uacuum gratiam dei recipere. nolite negligere. tempore accepto exau
diui te: ⁊ in die ſalutis auxiliatus ſum tibi. ſed quęrite dominum dum inueniri poteſt.
Inuenitur enim ab his qui non temptant illum. ⁊ qui fidem ſuam numquam mutant
ab eo. Qui mane inquit uigilauerit ad me: inueniet me. Inuocate eum
dum prope eſt. Prope eſt enim dominus: omnibus inuocantibus eum in ueritate.
Ecce inquit uobiscum ſum: cunctis diebus uſque ad conſummationem ſeculi. Vbi
inueniri poteſt: ⁊ dum prope eſt. hoc eſt dicere. Quamdiu ſumus in hac uita.

mortali. quā diu liberi arbitrii priuilegio fungimur. quādiu et peccare
possumus et peccatorum penitentiā agere. quia in inferno: nulla est redēptio
liberans. nulla penitentia iuuans. nulla confessio ad salutē. In inferno
enī quis confitebitur tibi. Propterea frēs et filii sicut a principio sermonis
audistis. quia nō ueni docere perfectos sed uocare peccatores ad penitentiā.
rogo uos et admoneo per caritatem xpī que superat omnē scientiā et omnem
sensum. ut derelinquat unusquisque uiā uias suas. hoc est desideria cor
dis sui. et unusquisque cogitationes suas hoc est carnales meditationes
abiciat. et conuertatur ad dnm̄ quādiu facile est inueniri. Nemo uestrum
blande se consoletur et dicat. scio quia peccator sum. sed quid. nō sum solus mihi
sunt mecū. reges et principes. epī et abbates. monachi et eremite. similia uel
peiora committunt. et ego melior illis ero. Quecūque locū post mortē uenire
adiero: multos habiturus sum socios. Si uelit perdere ds̄ omēs peccatores
terre: quis hominū sine peccato ut accessit ad uitam. ut a uita deces
sit. Qui necā in angelis suis repperit prauitatē. Quare ds̄ hoīem
de limo terre formauit et carnis instrumēta composuit. nisi ut fruamur terrenis
et delectemur in carne. Numquid ds̄ requiret ista. Ipse enī nouit figmentū
nrm̄. Parcet populo suo clementissimus dn̄s. nec patietur frustra perire creaturā
quā fecit. ad laudem et gloriam nominis sui. Hec et similia confingentes:
uulnera sua demulcent. nō ut mortē deuitent: sed ut dolorē nō sentiant
mortis. Hee sunt cogitationes que separant a dō. quia uane sunt et peruerse.
Hee sunt inmissiones per angelos malos. quas ille serpens antiquus: quasi
ad consolationē sensibus humanis insibilat. dicens. nequaquā morie
mini: sed eritis sicut dii. Qui dum nos hucusque persequitur. et in ueteratas
exercet inimicicias: hoc conatur efficere. ut qui peccare nō metuimus:
nec iudicium formidemus. Dulces equidē syrenarū cantus. sed in perniciē au
ditores trahunt. Re uera frēs multi sunt peccatores: pauci uero electi.
sed unusquisque pro se reddet racionē dō. Multi sunt peccatores: et multa

sunt to[...]a gehenne. multi sunt peccatores: sed non minus ardebit quis
cū multis ardebit. Aut forsitan quod a multis peccatur: minimū est. Nonne
multos immo cunctos assumpsit diluuiū. et noe solus euasit quia iustus
in ea generatione repertus est. Nonne sodomis uorago cunctos absorbuit, et solū
lot sua iusticia liberauit. Nonne multa filiorum israel obsolum murmuratiū
prostrata sunt in deserto. et soli duo de tanta multitudine terrā promissionis
intrauerunt. Numquid multitudo illis uel illis immunitati fuit. Ecce omēs
gentes quasi non sint: sic sunt coram eo. Ipse enī percutit: et occidit. et nō est
qui de manu sua possit eruere. Nolite frēs errare. nolite uana nobis:
et falsa in futuro promittere. parcit utique peccatoribus ds̄: sed si peccare cessa
uerint. si preterita mala defleuerint. si bona de cetero fecerint. Vocat
ds̄ peccatores. sed prius ad penitentiā. ac deinde consequenter ad ueniā.   44
Recipit dn̄s peccatores et manducat cum illis. sed conuersos: nō obsti
natos. sed peccata plangentes: non iniquitates iniquitatibus apponentes.
sed in presenti: non in futuro. In illa enī uita: non aratur sed metitur. nō semi
natur: sed manipli colliguntur. non in terra sparguntur: sed in horreo congre
gantur. In hac enī uita: peccatores inuitantur ad ueniam. in illa: exclu
duntur ad penā. In ista dicitur: uenite ad me omēs qui laboratis et ego
reficiam uos. in illa dicitur: ite maledicti quia nescio uos. In ista qui
perseuerauerit usque in finē: saluus erit. in illa qui peccauit sine fine: sal
uus esse nō poterit. In hac ergo uita frēs querite dnm̄ dum inueniri potest.
ut in illa eū uidere possitis sicuti est. quod ipse prestare dignetur. qui uiuit
in secla seclorum. Amen. Item in quadragesima.
xvii. Homo quidam habuit duos filios et reliqua. Numquā frēs et filii
mei suspicatus sum fore. numquā certe meam uenit in mentē: ut etiam
in presens parabola conueniret. et uos meū proposita similitudo notaret.
Verum quia nō est in manu hoīs uia eius. sed gressus hominis a dn̄o diriguntur.
factū est etiā istud a dn̄o. et est mirabile in oculis nr̄is. Collegerā nuper omēs

sarcinulas meas et perscrutata suppellectili domus mee. substantiam meam per
modicam undecumque confeceram. quam duobus filiis die magno festiuita
tis palmarum in commune dispergerem. Consueueram panes in alueolo me
ditationis quos messoribus cunctis simul offerrem. et ecce subito apparuerunt
de regia cappella qui dicerent. pater da nobis portionem substantie que
nos contingit. fer productum quod habes in manu tua paruulis nostris. alio
quin inficiemus te et domum tuam. et fremebant in eum. Raptus ergo in momento
de terra: positus sum in medio eorum. ubi circumdantes circumdederunt me.
et impotentem uiri potestatem habentes et regalem munificentiam assueti: coege
runt quicquid habui facultatis expendere. nichilque mihi relictum est diuitiarum
in manibus: unde uel illos pascam qui mecum portant pondus diei et estus:
uel meipsum utcumque sustentem donec pluat dominus super terram. Putabam
me fateor debitis absolutum sollicitudinis sarcinam deposuisse et paup
ertatem meam libertatis munere consolabar. et ecce senior filius iacob magnus
cum turba multa et strepitu stetit ante ostium helisei. et indignatus nolebat
intrare. Cui cum blandirer et dicerem tu fili semper mecum es et omnia mea
tua sunt oportebat quidem illos ut semel in anno comederent uitulum sagi
natum: econtrario respondebat. illi manducauerunt et saturati sunt nimis.
et isti non fuerunt saturati hodie: murmurabunt. Summa ergo necessitate
compulsus simulque considerans illud uulgare prouerbium multa filii mater
macra: necessariam mihi adinueni parabolam que et patris defleret angustiam:
et filiorum aliquatenus ingluuiem deliniret. Accipite ergo grate: quod importune
rogastis. et libenter rependite: quod rogamus. ut breuissimam patris substantiam:
breui liceat spatio terminare. Homo quidam habuit duos filios et cetera.
Multa super hunc locum sancti patres et doctores ecclesie dei spiritu sancto dictante
scripserunt. que si uelimus uniuersa colligere: et tediosum erit sepius au
dita repetere. et onerosum tot congesta narrare. Omittamus ergo si placet
parabole huius intima perscrutari. et quid de uocatione gentium in filio penitente

quid de iudeorum reprobatione contineat in filio seniore: medullitus querere
desistamus. Quia sicut diximus difficile nobis esset cuncta disserere: et uobis forsi
tan laboriosum audire. Dimittamus magna maioribus. et diuitibus suas diui
tias demandemus. Nos autem panem cibarium quandoquidem in hac solitudine
alium non habemus: simplicibus hoc est nostri similibus apponamus. quamquam et de
licatis soleant illa conferre. et rusticana interdum prandia: plus placere. Vi
deamus ergo attente quid iste paterfamilias de duobus filiis habet disponere
quod ex filiorum dispositione docere. et que nostre uiderimus utilitati congruere
moribus conuenire nostris quantocius commodis applicemus. Homo ergo qui substan
tiam filiis petentibus bipertiuit: ille sine dubio est ad quem communiter omnes 96
clamamus. Pater noster qui es in celis panem nostrum da nobis hodie. qui dat escam omni
carni. et presto est omnibus se inuocantibus in ueritate. Filii autem maior et minor:
clerus et populus fidelium sunt. qui potestate accepta per gratiam effecti sunt filii
per adoptionem. Maior ex illis filiusfamilias: significat nec dubium ordinatos
in ecclesia sacerdotes. qui quanto domino domus ex familiaritate propinquiores adherent:
tanto scientia et sanctitate populo preminere creduntur. tantoque honoris priuilegio
gaudent: quanto tunc populis maiores habentur. Isti quidem nullam a patre portionem
requirunt quia nec leuite quondam israhelitice plebis: sortem cum ceteris acce
perunt. Pars enim illorum dominus est. et ipsi decimas ab hominibus sumunt nec
decimantur: qui in ministerium sanctificationis assumpti: cum hominibus non flagel
lantur. Adolescentior filius lasciuus: indubitanter est ordo laycorum. qui substantia
patris accepta: peregre proficiscitur in regionem longinquam. quia layci nimirum
largioris indulgentie licentiam acceperunt. scilicet uxores ducere.
filios procreare. longe quadam arbitrii libertate discurrere: nec continentie
legibus coherceri. luxuriose corporis et anime substantiam dissipare: ac
per hoc ad uirtutum inopiam deuenire. uni de mundi principibus adhe
rere: hoc est uoluptatem sequi. porcos pascere: id est sensus mulcere carna
les. nec abinde saturari: quia nichil est umquam libidini satis. multaque

dispendia pati. per que coactus tandem et humiliatus ad penitentiam: et erro
rem suum possit agnoscere. et miseriam non pudeat confiteri. Quasi enim de
longa peregrinatione redeunt fatigati: quando peccatores ad ecclesiam a qua
plurimam deuiauerant reuertuntur. et omnia consumpsisse et nichil habere cogno
scunt quando se et innocentiam perdidisse: et minimis etiam iustitie bonis egere
fatentur. Quibus pia mater ecclesia non solum peccata non improperat legis non sup
cilio pharisei publicanum fastidit in terra prostratum: non securum negat accessum.
sed etiam redeunti procul occurrit. fesso brachia subuentionis. mesto lacrimas com
passionis. nudo stolam iocunditatis. deuio calciamenta iustitie. diffidenti
anulum securitatis. laboranti blandimenta solaminis. bucellam petenti:
communionem elargitur. Quod utique minoribus filiis hoc est laycis per seculi ua
na currentibus frequentius euenire uidemus. dum uel egestate confecti morbo uel
senio debilitati: prius quidem ad se ac deinde ad ecclesiam redeunt. ut mea
quasi de sodoma fugientes saluentur. Clericis uero proh dolor aut numquam
aut raro contingit ut uel sero delonge redeant. ut suam paupertatem
agnoscant. ut ad penitentiam humiliati confiteantur et dicant. pater pec
caui in celum et coram te. quin potius uidemus in ordine sacerdotali quamplures
carnis spurcissime sordibus inuolutos: alios suo iam coputruisse fetore.
alios in dies uelut iumenta putrescere. alios in stercoribus diem ultimum
operiri. et quoniam induratum est insipiens cor eorum ut compungi nullatenus ualeant
ad penitentiam: eo ipso se sanctos oculis hominum mentiuntur quod peccata sua
non produnt. et alios qui crimina confitentur quasi peccatores despiciunt et asper
nantur. Unde bene subiungitur. Senior autem filius erat in agro. Erubes
cant sacerdotes et clerici. qui laycis ingredientibus: exteriores remanent. qui
angelis in celo de peccatore penitentiam agente gaudentibus: miseri con
tristantur. qui nec redeuntibus officio quidem adesse: nec conuiuio cum
his interesse merentur. Clericis enim et sacerdotibus nostri temporis quasi peculia
re uicium istud est quod relictis studiis litterarum per quod et discere poterant et docere.

neglecto predicationis et orationum officio ad quod specialiter sunt uocati con
tempto etiam secretario diuine contemplationis per quod se ceteris efferunt
et gloriantur: terrenis cupiditatibus inhiant. uxores non ducunt sed habent.
filios et filias generant. quos non hereditatis eterne. sed perpetue paupertatis here
des instituunt. et rerum et ordinum uice mutata: populus orationibus uacat et
clerus secularibus implicatur. Et indignatus inquit nolebat intrare. Layci
peccantes sicut ait quidam grecorum catholicus: facile corriguntur. clerici autem:
inemendabiles sunt. Pudet enim sacerdotem peccantem exemplo minoris filii
hoc est sui minoris ad penitentiam humiliari. et ideo fratrem uidere non
potuit reuertentem: quia imitari noluit penitentem. Quibus omnibus quid aliud
quam in hoc mundo per exempla corripimur ut non cum hoc mundo dampne
mur. Dum enim sedemus in cathedris seniorum et delonge uenientem fratrem
hoc est de lubrico uite redeuntem aspicimus: non indignari sed potius congau
dere debemus et deo gratias agere: quia qui perierat inuentus est frater et qui
mortuus fuerat resurrexit. Non debemus confidere in uerbis mendacii
nec arrogare nobis dicentes. Ecce tot annis seruio tibi: et numquam manda
tum tuum preteriui. et numquam dedisti michi edum ad epulandum. quasi di
xerimus ista: mentimur et ueritas in nobis non est. Quis enim mundum
gloriabitur se habere cor? Quis tamen apud deum qui nouit abscondita
tenebrarum gloriari possit et dicere. ecce tot annis seruio tibi cum utique terre
nis desideriis occupati plus uentri uideamur seruire quam deo. plus uanita
tibus seculi quam officiis diuinis insistere. plus uiciis quam uirtutibus obedi
re? Quomodo ergo tot annis seruimus ei qui per tot uicia declinamus ab eo?
Non enim deo sed peccato deseruit: quisquis per gulam per superbiam per luxuriam et
per uicia queque dilapsus a dei seruitute recedit. Qui enim facit peccatum:
seruus est peccati non dei. Illud autem quis audeat attestari quod dicitur. man
datum tuum numquam preteriui. cum utique et sic cetera taceamus hoc ipsum
est dei preterire mandatum. quod nec fratrem diligimus nec patris ipso subiacemus.

quinetiam ut verius fatear nec patrem diligere comprobamur quia qui
diligit me mandata mea custodit. Qui ergo fratrem non diligit: nec pa
trem amat de fratris dilectione mandantem. Illud autem quam perspicue men
dacium sit quod dicitur numquam dedisti mihi ad epulandum: nullus ignorat.
cum manifestissime constet: quia quod ceteris preminemus quod ordine sa
cerdotali quasi primogenitura gaudemus. quod ei tot annorum servicium impu
tamus: totum sit de gratia patris. qui nos et novi testamenti ministros effi
cere: et ad convivium vituli saginati etiam indignatos dignatus est
invitare. Quod enim frater ante recipitur: non patris culpa sed nostra est. qui cum
simus familiares in domo: foras exivimus in agro. et dum vagabundi
per exteriora dilabimur: nec inmerito preventi sumus a iuniore. et facti sumus
novissimi in retributione denarii qui putabamur in ordine primi.
Quod utique iustissimo sed occulto dei iudicio fit. qui deponere potentes de
sede: et exaltare humiles consuevit. ut qui de primo gradu esse minorem
volebamus tumidi superbire: ab eo qui nos et illum vocavit dare locum merito
compellamur. ut homo qui cum in honore esset non intellexit: addiscat intelli
gere cum rubore. Nos ergo et negligentie nostre debemus irasci: non adversus pa
trem familias qui bonus est indignari. quia non negat panem domesticis
suis: qui vitulum fugitivis indulget. Quomodo frugi filium exhere
daret qui non abdicat luxuriosum. Quomodo amicos ad nuptias
invitatos excludat qui claudos et cecos intrare compellit. Sed fratres et
domini. paradigma filii senioris quod sacerdotes et clericos specialiter tangit:
ad doctrinam et correctionem nostram suscipiamus. quia si pudor est ante
alios ad nuptias dominicas non intrare: multo verecundius multo pericu
losius extra ianuam remanere. Ecce layci cotidie nostri scilicet iuniores
post peregrinationem redeuntes ad patriam: lacrimis et gemitibus incumben
tes ieiuniis et confessionibus inclamantes: vim faciunt regno dei. et de
manibus nostris violenti rapiunt illud. Ecce ab oriente et occidente et

de cunctis

de cunctis partibus ceci et claudi currentes adveniunt ut recumbant cum
prophetis et patriarchis in regno dei. et nos filii regni dispensatores mysteriorum
dei coheredes Christi foris stabimus sicut virgines fatue. ut de filiis lucis fiant
filii tenebrarum. Absit absit hoc a ministris Christi. ut ipsi foris remaneant
per arrogantiam qui per iter humilitatis alios introducunt. absit hoc ut
sibi paradysi ianuas obstruant: qui ad aperiendum omnibus claves portant.
Quid bonus ille paterfamilias disciplinato filio poterit denegare. qui super
bum ita consolatur ut dicat. fili tu semper mecum es. et omnia mea tua sunt.
Ecce fratres audistis quia omnia mea tua sunt. quid queris. quid indignaris. 48
Omnia nimirum dedit: qui filium unigenitum dedit. cum quo et omnia
nobis donavit dum nos hodierna cum discipulis cena per corpus et sangui
nem filii sui ad dei reformatos imaginem in filios adoptavit. Qui ergo ha
betis omnia: desistite querere portionem. Quia quod unum est: divisionem non
patitur. quod autem divisionem suscipit: stare cum integritate non potest. Ecce
audistis quia regnum dei intra vos est. currite ut comprehendatis: apprehen
dite ut teneatis. tenete nec dimittatis: ut tenentes possideatis regnum
eternum paratum electis et sanctis ab origine mundi. quod et nobis prestare dignetur
qui vivit in secula. Possunt autem non incongrue secundum alium intellec
tum et aliter ista distingui. et per patrem duorum filiorum unaqueque anima fidelis in
telligi. que per usum rationis in homine quasi pater prestat in domo. que duos
tantum generat filios. duo scilicet opera caritatis exercet. dum per dilectionem
dei et proximi: et contemplationi vacat et actioni deservit. Quorum alter maior
alter dicitur esse minor. quia diligere deum ex toto corde: primum est et magnum
mandatum in lege et ordine et dignitate. Secundum licet posterius ordine: simile
tamen est in dilectione. quia hoc mandatum habemus a deo. ut qui diligit
deum diligat et fratrem suum. et quamquam maria sedeat semper ad pedes domini et
intenta divine speculationi capere verbum illius. quamquam martha ministret
et pluribus occupata turbetur: sorores tamen nichilominus sunt que diversis

studiis uni domino servire contendunt. Quod itaque iunior filius accipiens por-
tionem egreditur maiore filio remanente: ad eundem pertinet sensum in-
duximus. quia cum uterque sit filius: alter per contemplationem diligens vacat:
alter per dilectionem circa proximos sollicitus operatur. Dum enim fidelis anima per
intima spiritualis desiderii superna suspirat: quasi seniorem filium domui vacan-
tem habet. cum vero per compassionem proximorum necessitatibus subvenit: iuniorem
filium profert. qui frequenter ad tempus dimisso peregre proficiscitur. et universa luxuri-
ose devastat. Quia dum exterius pauper pascitur et elemosinarum largi-
tionibus vacat: inutiliter tempus vite consumere creditur. nisi rursus ad contem-
plationem redeat: et que per exteriorem occupationem tempora secrete conversationis
perdiderat: penitudinis et lacrimarum compensatione restauret. Adversus
quem bene frater dicitur indignari. et ab eo faciem sue cognitionis avertere. quia
dum mens humana per actiones secularium exterius rapitur: cum ad interna redie-
rit confusione quadam retunditur. et dum ea que paulo ante bene specu-
lando cognoverat modo quasi minus acuta non attingit: absentem procul dubio
maiorem et quasi indignatum sentit. Sed redeunti longe pater occurrit et
revocato convivium parat: quia post tribulationes et flumina lacrimarum
quibus foris affligitur intra claustrum sancte cogitationis se colligens: me-
lioris spei dulcedine satiatur. Quod autem frater nolebat intrare: hoc ipsum
quod diximus videtur astruere. quia si fuerit anima exterioribus oculis vel
per modicum evagata: difficilius ad interna revertitur. et vix ei que paulo
ante patebat via celestium aperitur. Unde bene subiungitur. Et egres-
sus pater cepit rogare eum. Excusat semet ipsam apud dominum fidelis anima quasi
propter dominum etiam aliena curaverit. et ei blandiens orat ne propterea faciem suam
avertat ab ea. quia quamvis spem bonam de divina miseratione conce-
perit: necesse est precibus insistat. ut in nobis ostium speculationis ad ipsum
aperiat per quod ad nos intrare dignetur: et visionis sue copiam faciat
per quam plenius in convivio delectemur. Non est enim gaudium

convivantibus plenum: nisi ad vitulum saginatum frater uterque con-
veniat. Hec simphonia et chorus adinvicem consonantes: tanto con-
vivio respondebunt: nisi contemplativa pariter et activa concordent.
Hoc enim simphonia et chorus insinuant: quod duo caritatis opera
monstrant. quod duo fratres. duo vel sorores assignant. Hii sunt ge-
melli fetus qui detonsam quem ascendentem de lavacro comitantur
geminum videlicet caritatis affectus: qui sanctam animam lacrimis dealbatam
deposito vellere hoc est carnis onere in eterna patria consecuntur. Hoc
idem faciunt corpus et anima. ut altera quasi per fidem: alterum per operationem
ad pascale sacramentum accedat. Ubi si hec duo nostra plene consense-
rint: quicquid postulaverint impetrabunt quia plenum de convivio gau-
dium reportabunt. Epulari autem et gaudere oportebat. Quod in gaudio
et epulis parabola terminatur. illud videtur respicere quod alibi dicitur. Non
erit ultra luctus neque clamor. sed nec ullus dolor. quoniam priora transierunt.
hoc est anima nostra que dudum in carne posita multa vitiorum de
terrena cohabitatione contraxerat: in ipsa quoque studuit castigare quod fecit.
dum adhuc in vita consistens: quicquid rubiginis habuit flumine lacrimarum
delevit. Cui sola de reliquo superest retributio consolationis hoc est coro-
na iusticie quam reddet illis in illa die quam et nobis non reddere sed dare
·xviij· dignetur qui vivit in secula. Item in quadragesima.

Media nocte surgebam ad confitendum tibi. media nocte clamor
factus est. media vita in morte sumus. Sicut ego fraternitati vestre
quicquid precibus apud dominum. quicquid apud homines sermone vel scientia valeo
libenter impendo: sic in his que vires excedunt a vobis extimo non
debere gravari. Quoniam et si iustum est patrem petere quod habeat elargi-
ri: certe nimis improbum erit illud exigere. quod nullo valeat a non haben-
te prestari. Consuetudinem itaque vocis officio debitum predicationis
quo vobis teneor alligatus exsolvere. mente oculis lingua totisque

[illegible marginal gloss]

uariis laborare. ut totum ſi fieri poſſet ſpiritum ſilius patrie caritatis in-
funderem. nec tamen ualebam totum exprimere quod uolebam. Non pro.
eſt enim facile ſemper ad inuenire que dicas. congrue que inueneris ordi-
nare. memorie ordinata recolere. ſingula mente ſignare. cuncta
ſingillatim exponere. et in his omnibus et modeſtiam ſeruare laborum:
et a catholice ueritatis ſemita non exire. Ad hec ſi multa breuiter
dixero: non erit fame tollere ſed augere. ſi pauca uelim pluribus tendere:
non farre ſed paleas. uentres pauperum explere uidebor. Vulgaria riſum:
communia faſtidium habent. recentia deſunt: uetera tranſierunt. noua
ſemper ut diximus inuenire. et inuenta memorie continuatione referre.
labor eſt quam ſcribere maior. Hinc ergo mea neceſſitate compulſus. inde
ueſtra commoditate prouocatus: uocis officium in ſcripturam mutaui. ut
in altero labori parcere ſeruus. ne forte clamando deficeret. in altero:
ieiunantibus de cena melius prouidere. ne non ſaturati: de media ſicut
aſſolet murmurarent. Accipite ergo uos ipſi et legite. ac ſi quid paupere uideri-
tis in lecto. quod oculis ſapiat ut palato: recondite in uaſis ueſtris. et ſerua-
te dum ſponſus aduenerit.

Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. et media nocte clamor factus eſt.
et media uita in morte ſumus. et cetera. Mare magnum ac ſpacioſum ſacra
dinoſcitur eſſe ſcriptura karissimi. quod ſi perſpexeris in ſuperficie: aut nulla quidem
aut rara eſt. ſi paululum altius inueſtigaueris: multa inueſtigantibus narrati-
ua primus exhibebit. Norunt hoc melius illi: qui aſcendunt mare
ſcripturarum in nauibus. facientes operationem in aquis multis. Ipſi uiderunt
opera domini: et mirabilia eius in hoc profundo. Nos autem rudes actum di tantaque
profunditatis ignari: cum illis ducere non audemus in altum. ſed ſtantes ſecus
ſtagnum geneſareth: a terra laborantes in remigando conſpicimus. magnum
que reputamus tantum. ſi quid ab illorum manibus rapimus. unde nos utcumque
paruulos nutriamus. Illi media nocte conſurgunt ad confitendum.

[illegible marginal note]

nos in die ſteritamus et oſcitamus. atque utinam qui nulla cum eis aſ-
ſurgere uirtute ualemus: quomodo ſaltem illa media nocte conſur-
gant inſpicere mereamur. Omnis ergo actio ſpiritualis. omnis intentio pro.
chriſtiane ſedulitatis ad bonum. omne denique uirtutis opus: tres habere
noſcitur dimenſiones. principium ſcilicet. ſtatum. et finem. Principio
incipit. ſtatu regitur. ultimo terminatur. Principium facile eſt.
ſtatus difficilis. finis appetibilis et iocundus. Bona principium uolun-
tas ordinatur. ſtatum: perſeuerantia regit. finem: ponit ſpes mercedis
in finem. Principium arripere: timoroſum. medium tenere: laborio-
ſum. finem contingere: glorioſum. Principio deficere: turpe. a 60
medio reuocari: dampnoſum. finem perdidiſſe: miſerrimum. Princi-
pio cepiſſe: laudandum. medio perſeueraſſe: magnificum. bene con-
ſummaſſe: beatum. Principium ergo multorum eſt. ſtatum regere: forcium.
finem apprehendere: beatorum. Hoc ipſum uidemus in diuinis operibus ob-
ſeruatum. ubi tres hominis ſtatus: miro ſed occulto iudicio diſpenſantur.
Primus uidelicet ante peccatum. medius poſt peccatum. ultimus in futuro.
Et primum quidem ſicut ante iam diximus: poſuit timoroſum dicens.
quacumque die comederis morieris. Secundum: poſuit laborioſum. ut illud. in
ſudore uultus tui comedes panem tuum: donec in puluerem reuertaris.
Vltimum: ſtatuit glorioſum. quando ſanctis et predeſtinatis ad uitam: glorioſus
apparebit in maieſtate ſua. Hoc ipſum tres ſeculi ſtatus uidentur innuere.
Primus ante legem in diluuio: timoroſus. ſecundus ſub lege: laborioſus.
tercius ſub gratia: fructuoſus. Hunc etiam ordinem dominus et ſaluator in
euangelio ſeruaſſe uidetur. dum primo conuocans apoſtolos: timorem incuteret
dicens. niſi quis renunciauerit omnibus: non poteſt meus eſſe diſcipulus. ſecundo:
dum et laborem preſciens diceret. trademini a parentibus et fratribus et amicis.
tercio: dum ſalutem promitteret poſt laborem dicens. qui perſeuerauerit
uſque in finem: hic ſaluus erit. Sed dicitis. Quorſum hec? neſcimus

quid loqueris. Recolite sermonis principium: et intelligetis. Media
nocte surgebam ad confitendum tibi. Ad litteram ut alia transeam ad
presens: non parum laudanda virtus est viri. qui tali tempore ad confiten
dum exsurgit. quando cuncta remissius agere. quando fessis artubus
indulgere quietem. et quadam morte sepulta. ne humana solent nec di
vina curare. Qui autem media nocte consurgit: dubium non est. huc
et inde ad opus huiusmodi totum insistere. tota mentis intentione vacare.
Sed ideo noctem posuit: ut intelligas virum dei nec nocte quidem a laude
cessare. sed die ac nocte legem domini meditari. simulque veterem prophetiam:
novum extunc evangelium exordiri. ubi media nocte precipitur in ad
ventu sponsi cum lampadibus surgere. totamque huius sancti noctem
insomnem ducere propter fures et timores nocturnos. Noverat utique
vir fidelis et prudens: furem non esse venturum principio noctis. quando
vigilant omnes in domo. sed medio noctis silentio: quando solet in homines
sopor altus irruere. quando dormitant et dormiunt multi. et fures ef
fodiunt et furantur. Paucas habet temptationes: omne virtutis principium.
in via prestruuntur insidie. ubi lassus et esuriens populus: ollas rememorat
carnium. et relictos suspirat pepones egypti. Abdo propheta qui precepto dei
comminatus fuerat ieroboam super vitulis aureis et templis abhominatio
nibus suis: nichil mali passus in aula tyranni. redibat sospes ad propria.
cumque iam fessus itineris medio restitisset: a pseudo propheta decipitur. revocatur.
manducat et bibit in domo devertit. et mox a leone suffocatur in via.
Abner ille princeps militie regis saul: cepta revocatur a via. et insidiante
ioab: per miser hasta confossus. Denique vir ille famosus qui descende
bat ab ierusalem in iericho: in via sicut audistis a latronibus captus est et
vulneratus. ubique nudus adhuc et semivivus iaceret: nisi bonus ille sama
ritanus suum accelerasset adventum. Hanc viam multis obsessam periculis pre
viderat: qui dicebat. in via qua ambulabam absconderunt laqueum

mihi. et funes extenderunt in laqueum. iuxta iter scandalum posuerunt. Per
hanc viam solus ille transiit illesus: qui mundus ab omni sorde peccati.
confidenter agebat: dicens. singularis sum ego donec transeam. Venit
enim princeps mundi huius: et in me non habet quicquam. Sic omnis temptatio le n
ne prendit initium. et pavonis ad instar: caput habet innoxium. tenue blandam
que cervicem. et que variis coloribus: aspectum demulceat intuentis. ut nichil
timoris in reliquum: nichil videatur habere suspecti. Circa pectus autem dilata
tur et alas. pluma deformis. color funereus. mortis imaginem preferens. et comparatio
a prima capitis specie: toti corporis qualitate contraria distans. Que ne
diligens oculis pervidere possit. quia pervisa despiceret: memorata volucris. 61
proprie conscia deformitatis: posteriores statim pennas expandere. suam
cunctis gloriam ostentare. ad hec intuentium oculos mentemque convertere:
ut decore pennarum et gloria. feda valeat medium corporis operire. Sic ille ser
pens antiquus. blando capite mollia suggerens: cur inquit lignum suave
gustu visuque delectabile non gustatis. Cumque illi primis suggestionibus
quasi nova capitis specie delectati vellent sequentia quam sunt turpia co
gitare. dicerentque ne forsitan moriamur: ille pravus elevata falsitatis
et mendacii penna: colore decoris et glorie pallorem mortis obtexit. Non
inquit moriemini: sed eritis sicut dii scientes bonum et malum. ut dum ad alta
promisse dignitatis intenderent: latens in medio precipitium non viderent. Hoc
ergo ordine: singulos mortalium temptat. dum prima quidem suggestione:
caput ostendit innocuum. affirmans nullum esse in cogitatione periculum. quia
primi motus sunt isti. et nemo potest hominum primos compescere motus.
Secundo: dum paulatim cogitationem ipsam ad delectationem trahit: quasi colli
planicie deblanditur. asserens nec in ista quidem esse mortale peccatum:
sinens ulterius non rapiatur. Tercio dum rursus per delectationem etiam ad
assensum inclinare conatur: pretendit media. que quia negare non potest
esse turpissima: posterius nititur coloribus obumbrare. Quasi enim quibusdam

pennarum coloribus: unusquisque suam turpitudinem operit. dum nature neces-
sitatibus: suam miseriam consolatur. allegans. aut non esse peccatum cum
absoluta quempiam et libera commisceri. cum sit proprium nature donum. aut
si forte sit. multis apud deum et homines posse rationibus excusari. quod ubi uide-
licet: nichil fiat contra naturam. quod ad nichil aliud sint illa carnis instru-
menta disposita. quod nichil in fidem nichil peccetur in proximum. sed sola
probetur esse carnis infirmitas quemadmodum fames sitis et cetera. adul-
timum super esse remedium penitentie cunctis. quod utpote qui nouit figmentum
nostrum misericors deus: nulli hominum. nulla hora. nullo umquam tempore de-
negauit. sed omnibus in commune statuit peccatoribus adhibendum. His igitur
blandiciis. hac uarietate colorum: ne media perpiantur uicia. rationis oculus
offuscatur. donec miser homo usu delectatur et gustu. sono tandem pauo-
nis uocis attonitus: in morte se suam intelligat delectationem. Vox enim
insana et ipso fragore terribilis. manifeste prodit exterius: quid intus horroris
inhabitet. quoniam mente interiore perpellat in fine: cuius in principio spes delec-
tabat aspectum. Cum non dubie potest illud sapientis aptari: quod egre-
gie de simili protulit [illegible]. ingreditur inquit blande nichil hostile preten-
dens. sed postea mordebit ut coluber: et quasi regulus uenena diffundet.
Tuta sunt a principio cuncta. in medio pericula reseruantur. et iuxta poetam
omnibus inuenies que post iactantur in altum nauibus: a portu mite fuis-
se fretum. Nemo enim ieiunans: a primo statim diluculo sentit mediam.
sed a meridie plus incipit esurire. dilatumque ad uesperam: grauius sentire
ieiunium. et tunc relictas escas recolere. tunc esse durum murmurare. tunc di-
uinis oblatrare mandatis. tunc patres sanctos superstitiosos dicere: et sacros in
multis canones accusare. Audiui deo teste non mentior. quod dum quidam
nostri ordinis cuius taceo nomen. febre correptus traheretur ad mortem: mona-
sterium petiit. habitum induit. sanctamque professus religionem: reliquum uite
christi milicie deputauit. Qui post aliquos dies ab egritudine conualescens:

cepit deo deuotus existere. uitam laudare monasticam. amare ieiunia.
frequentare uigilias. iugum obedientie ferre. et equis passibus ut in de-
liciis ad patriam festinare. At ubi per annum siue biennium in hac de-
uotione cucurrit: resumptis uiribus et pristina corporis sanitate. cum uide-
ret ceptum iter in longum protendi. nec finem ieiuniis et orationibus dari:
cepit miser itineris medio frangi. et de fine desperans: religionis assumpte
principium excusare. causas et occasiones confingere. quod non uicturus claustrum
intrasset: immo protinus moriturus. non ut uitam augeret parcitate et labore:
sed in breui terminaret utrumque. nec sui fuisse propositi. ut redderetur sanitati.
dum uiueret in monasterio remaneret: sed de illa tantum ualitudine si con- 62
tingeret emori: monachus moreretur. Hec et similia frequenter inmur-
murans. cum ad perseuerantie studium inclinari non posset: tandem claustrum
exiuit. exuit monachum interiorem. et exteriore tantum ueste retenta: fugit
a facie domini. uadens et non rediens uagus et profugus super terram. totumque
uite sue tempus in uanum consumens: decessisse fertur infelix miseria mor-
bo et egestate confectus. Sic igitur omnibus etiam et ignauis: leue comparet exor-
dium sanctitatis. sed ubi temptationum estus insurgere. et uolumina cogitatio-
num ceperint inundare: mens fragilis et infirma. non opponit brachia con-
fidentie contra. sed impossibile reputans enatare: lumina relictum post
terga deflectit ad litus. et preteritarum conscia uoluptatum: a medio reuocatur
itinere. fitque deterior quam ante fuisset. quia quos non potuit imitari:
aut decredere facta fortium. aut interpretari sinistre. quasi non eadem
fecerint patres sancti que docuerunt. aut siquidem fecissent: non sua quacumque
uirtute sed ope tantum celestis auxilii: supra hominem sint operati. ut
nullus uirtutibus aditus: nullus libero superstit arbitrio locus. Hee sunt
cogitationes male. que de corde surgentes: et ab ore impuri hominis
exeuntes. inquinatum esse conuincunt. dum in blasphemie uerba pro-
rumpunt. ut quod illis magne fuit materia glorie: istis eructio maioris

fiat causa ruine. iuxta illud apli. odor uite sunt ad uitam. et mortis
ad mortem. Hec sunt inmissiones per angelos malos. que profecturis ad
dnm. ac per ardua uirtutum cursuris occurrunt. scilicet quos propositum quod in
principio prepedire non possunt. in medio capsare nituntur. quando mens
humana labore defatigata. facilius cedit. et deceptoris sui suggestio
nibus delinita. prauis acquiescat. Hec prouidus admonebat ille cum diceret.
sic currite. ut apprehendatis. quia non omnes qui currunt. sed unus accipit
brauium. hoc est qui perseuerauerit usque in finem. non qui media defecerit
uia. Dicit itaque monachus aliquis qui de clericatu nuper ad monasterium
migrans. artiorem elegit ducere uitam. cum ad conflictum uenerit temp
tationum. et acutis hinc inde cepit libidinum sagittis affigi. mox recor
dari pristine libertatis. epulas recogitare carnales. delicias. uestes. et cetera
seculi blandimenta reuoluere. me miserum inquit. non poteram ego cum
ceteris in mundo saluari. nisi monasterium peterem. omnium miseriarum
experimenta passurus. ubi nichil boni. mali plurimum agitatur. ubi
plus est liuoris et odii plus seditionis et ire. plus omnium denique uiciorum quam
esse constet in mundo. Meo certe iudicio. sanctiores sunt seculares quam
monachi. et iustius in seculo uiuitur. quam in monasterio conuersatur. Quid ni.
Nunquid apli omnes. omnesque successores aplorum. epos dico sacerdotes et cle
ricos minus sci fuerunt quia uitam in seculo duxerunt. Numquid ambrosius.
ylarius. augustinus. nicolaus. et alii quorum non est numerus. minus dno pla
cuerunt quam benedictus. maurus. et ceteri. Infelix ego pre filiis hominum.
qui dum possem frui bonis in seculo que bonus dns creauit ad usum. et
secure deo cum epis et conpresbiteris meis. reliqui mundum ut sequerer
xpm. et sic utrumque in frustra uideor amisisse. Et hec quidem monachus.
clericus autem. ubi de laqueo uenantium sicut passer ereptus ad sinum matris
ecclesie conuolauit. dum in labore hominum non est. nec cum hominibus flagellatus ad
angariam trahitur. ubi panem suum non sicut ceteri hominum comedit

in sudore. nec uinum letificans in amaritudine bibit. laudat propositum.
beatos dicit ministros dei. et exultans pre gaudio psallit. ecce quam bonum
et quam iocundum. Sed rursus ubi precipitur humilitatem sectari. superbiam fugere.
maioribus obedire. patientiam in omnibus. et cum omnibus pacem habere. fornica
tionem et luxuriam abdicare. modestiam in cunctis et honestatem seruare.
declinare consortia mulierum. et ecclesiam quod sui est ordinis et officii frequen
tare. ab aliis discere alios edocere. amare ieiunia et a uino in quo est luxu
ria potissimum abstinere. uelut oculus subito solis radio percussus offenditur.
et quod est audire miseria. a lumine amplius excecatur. recalcitrat ilico stimu
lus contra pastorem suum. epos omnes ypocritas. hiis et illis arguit uiciis irreti 63
tos. se prius corrigere non alios castigare debere. lupos asserere non pasto
res. qui cum pessime sint conuersationis et uite. sanctitatem ceteris simulant ut
ab hominibus honorentur. Hec et alia cum fuerit in epm comentatus. mi
seros asserit clericos. qui cum sint homines. angeli contra naturam esse iubentur.
et in mundo miraculum uiuere sine mundo. beatificat laicos. cum uxoribus
et filiis conuiuunt et colletantur in mundo. ac deinde cum multo uentris
et uteri comitatu. ad regnum dei sine contradictione perueniunt. Grecos etiam
sacerdotes. iudicat sanctiores latinis. qui cum habeant unusquisque legitimam
suam. a sacris ob hoc altaribus non arcentur. sed turba filiorum parentum et nepotum.
modo sanctam replent ecclesiam. ac postea paradisum. asserens non esse legis
preceptum. non euangelii non edictum cuiuslibet aplorum. sed uiri et illius epi. qui
legem dni preterentes et suam uolentes statuere. graue in ecclesia dei scandalum
posuerunt. dum et fidelibus materiam preuaricationis. et incredulis fidem xpi
ridiculum posuerunt. Sicque fit ut qui bene cepat clericus. male perseuerando
deterior efficiatur. Ad laicos uenio. qui ad ecclesiam aliquando conuenien
tes. sicut tellus arida cum gaudio suscipiunt uerbum uite. in tantum ut
alii pre timore. alii pre gaudio lacrimas fundant. penitentiam laudent.
manus a rapina. linguam a stultiloquio. mentem a cogitatu. carnem ab

illicito contactu frenare proponant. Sed postquam ad propria redeunt, ubi lasciuus uideat oculus quod mens impudica desideret: obliuiscuntur statim quod promiserunt. et ita granum quod in eis natum uidebatur arescens: fructum iusticie non apportat. quia radicem perseuerantie non habebat. Cum ergo ille talis uxore clamante ab ecclesia conuenitur. et christiana censura correptus. pelicem abiurare. uxorem honorare precipitur: statim insurgit. comminatur. inclamat. maledicit episcopo. sacerdotes infamat. clericos omnes adulteros et omnium reos criminum attestatur. et miseros iudicat omnes christi cultores. qui certa pro dubiis relinquentes: libertatem nature legis seruitute commutant. solos dicit paganos esse beatos quibus omnibus omnia liceant. comedere passim et conuiuari. uxores habere quamplures. et easdem quandocumque libuerit. licite pro aliis commutare. ancillas et scorta uulgatum admittere. denique sine lege uiuere. nec deum in talibus nec hominem uereri. His et similibus agitur: quisquis ad dei seruitutem accedit. has in deserto solitudinis huius molestias patitur populus dei. qui per agni sanguinem liberatus: iugum nuper egyptie seruitutis abiecit. his serpentibus morsi et patres in heremo perierunt. nondum terra promissionis adepta: et filii patrum imitatores pereunt in deserto nondum consummata peregrinationis uia. Ad hec ergo cum multa sint accessoria: tria potissimum operantur. delectatio preteritorum. murmuratio presentium. desperatio futurorum. Delectationem facit: memoria uoluptatum. murmurationem: impatientia temptationum. desperationem: dilatio promissorum. Ex his autem tribus: media noscitur ceteris preualere. quia et principium uirtutum facit. dum in medio confracta resedit: et finem perdit dum ulterius non procesit. Uidemus enim populum israel: bono cepisse principio currere post ducem suum. sed quia murmurantes claudicauerunt in uia: nichil profuit illuc usque secutis. cum nichil ulterius proinde sint assecuti. Sola est ergo media: que principium tollit et finem. sola est impatientia: que secum misera deperdit utrumque. Aduersus hanc ergo bellicosus

ille dauid manufortis insurgit. et quasi timidam ac torpentem: ad patientie singulare certamen prouocat dicens. media nocte surgebam ad confitendum tibi. ut pudor sit aliis labore nondum finito deficere: cum uiderint alios fortius in medio laboris eniti. Totum autem intelligitur medium: quicquid intra finales terminos continetur. Uerbi gratia. menia ponuntur in giro. ciuitas autem in medio uidelicet intra muros tota consistit. Et illud. operatus est salutem in medio terre: hoc est in tota terra. que partibus undique spatiis a celi ambitu segregata: medio consedit in orbe. quasi diceret. operatus est salutem in terra que media est. Sicut enim in sola uirgine totam nostre mortalitatis assumpsit naturam: sic in una terrarum salutare suum cunctis in commune gentibus declarauit. In medio inquit ecclesie aperuit os suum. hoc est tota simul ecclesia consistente. Quemadmodum econuerso: principium ponitur et finis pro toto. sicut in ueteri legimus testamento. ubi caput et caudam sacerdos immolare iubetur. Qui enim in sacrificio caput iussit et caudam apponi: totum intelligi uoluit per extrema non partes. cum enim olocaustum esse non posset. hoc est totum incensum. si qua forte parte minutum. hoc est si caput defuisset aut cauda: in isto certe minus. si corpus et cetera de medio tollerentur. Ridiculum sane caput tantum et caudam que solent quibusque minoribus donari. et aliquando canibus mitti: retentis ad ingluuiem ceteris. hostiam altissimo placationis offerri. Sic ergo et propheta: media nocte surgit ad confitendum. qui postquam natus et adultus est. ex quo uidelicet tempore cepit rationis capax ad uiuere usque in finem: toto etatis ac uite medio non desistit altissimo confiteri. Huic etiam consonat euangelicum illud media nocte clamor factus est: ecce sponsus uenit. Dubium non est karissimi sponsum totiens aduenire: quotiens sponsi filios lampade uirtutum ornatos de presenti uocat erumpna. secumque trahit ad gaudia sempiterna. Tunc quoque foris: nuptiarum precluditur ianua. quando sapientibus mundi huius qui stulti sunt

apud dominum. sine meritorum oleo de vita migrantibus: et tempus adimitur
operandi. et spes intrandi penitus denegatur. Sed istud fieri sine in-
termissione videmus quod omni tempore omni die vel nocte innumeris
horis omnibus pro iubentis arbitrio ab hac luce iusti tolluntur et impii.
et alteris patet alteris clauditur ianua paradisi. Ergo toto vite huius
tempore venire probatur qui media tantum nocte dicitur advenire.
Nam et qui dixit media nocte clamor factus est: ipse idem omnes cupiens
reddere cautos. vigilate inquit quia nescitis quando dominus veniet.
sero an media nocte. an galli cantu: an mane. per quod aperte datur intelligi:
quod pro toto medium posuit. qui media nocte sponsum venire predixit.
et tamen tota nocte precepit vigilare. Unde plangit ecclesia. lugubre cum
rachel super filios lamentatur et dicit. Media vita in morte sumus. quod est
utique dicere: tota presens vita in morte est. hoc est ad mortem. Quis est
enim homo qui vivet et non videbit mortem? Quasi enim viventes morimur:
dum vivendo cotidie properamus ad mortem. Media vero nocte surgebam.
Nox in scriptura sacra: quandoque pro tribulatione ponitur carnis. aliquando
pro ignorantia. aliquando pro peccato. Pro tribulatione: ut illud. nocte os meum
doloribus perforatur. Pro ignorantia: sicut ibi. populus gentium qui sedebat
in tenebris. Pro peccato ponitur: ut ibi. cum accepisset bucellam: exivit con-
tinuo. erat autem nox. Media itaque tribulationum nocte iustus ad con-
fitendum surgit: dum adversitate non frangitur ut stultum aliquid contra
deum loquatur. sed potius ad gratiarum erigitur actiones: dicens. bonum mihi domine
quod humiliasti me. sit nomen domini benedictum. Media vero ignorantie
nocte consurgit: quando nichil de scientia humana presumens. cla-
mat ad dominum. Revela oculos meos et da mihi intellectum. illud terribile
divine comminationis abhorrens. ve qui sapientes estis in oculis vestris.
Media peccatorum nocte ad confessionem surgit: dum non occultando pec-
catum adauget. sed conscius proprie fragilitatis immo accusator iniqui-

tatis proprie: humiliatus usque ad pulverem clamat. Miserere mei deus
quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Media ergo nocte surgit ad confiten-
dum: qui toto tempore vite contra quoslibet huius seculi casus patientiam
que media est perseveranter opponit. et in cunctis vite periculis: domino con-
fitetur dicens. Laudans invocabo dominum: et ab inimicis meis salvus
ero. Hic enim confiteri: pro laudare positum est. Nos autem fratres quam-
diu in hoc mortali corpore vivimus: has noctes patimur omnes. quoniam et
tribulatione carnis affligimur: et ignorantia mentis obvolvimur.
et in multis offendimus omnes. Omnes ergo ad confitendum debemus exsurgere
media nocte. hoc est omni tempore vite nostre. et in tribulationibus humi-
liati: gratias agere. in tenebris ignorantie lucem veritatis expetere. in
peccatis: divinam confitendo misericordiam appellare. Colligamus ergo a princi-
pio sermonis fragmenta ne pereant. et ne forte media ieiuniorum via labo-
rantes deficiant: Christi pauperibus apponamus. Omnis enim mortalium labor qui
miseram carnem affligit et spiritum: gravior esse circa medium operis solet. quia
tantumdem facere iam lassus exigitur: quantum recens antea cogebatur.
Verum enim in principio recentes et solidi: vix sentiunt primum laborem itineris.
sed postquam in medio fuerint cursu lassati. cum ad reliquum medium innovari
coguntur: minimam reputant. et tanto gravius portant: quanto magis por-
tare compelluntur inviti. Circa finem vero et si plus sit quandoque laboris: minus
tamen est tedium. quia pondus diei: proxima videtur iam vespera levigare.
Sed in medio plus egetur auxilio ubi sine dubio plus constat inesse
laboris. Et nos equidem fratres licet timide licet minus sancte: minus religiose
quam decuit: principium tamen ieiuniorum huc usque perduximus. nunc in medio
ubi maior est impetus: laboramus. Surgamus ergo viriliter cum propheta media
nocte hoc est media tribulatione. preoccupemus faciem domini confitendo.
precibus et lacrimis postulantes: ut oblatum hactenus sibi munus nostri ieiunii
reddat acceptum. et ita perseverare concedat: ut finem attingamus sine fine

iocundum. Quam timidum fuerit principiū: nouimus. quantum sit
laboris medio: scimus. finem decetero cum patientia p̄stolamur. Qui
tanto certe gratior erit ac leticie plenus: quanto abstinentia fortior illū
precesserit et deuotio maior. Quis enim de resurrectione x̄ letetur. qui de
de passione ipsius non potuit contristari? Quomō nouū epulabit̃ pasca:
qđ ueteri noluit ieiunio preuenire? Ille filiusfamilias qui lasciuus ⁊ prodig̃
patris substantiam dissipauit: non ante gustat uitulū saginatū. quā
famie cruciet̃ ⁊ siti. suspiriis satietur ⁊ lacrimis. summaq; uoce sese
reum clamitans: dicat. pat̃ peccaui in celum ⁊ coram te. ⁊ tu uis sine
quadragesima comedere pasca? Gaudium est inquit in celo sup pec
catore uno obstinato s; penitentiam agente. Et dn̄s ad operationē uinee.
non dicit uocari desides ⁊ ociosos: s; operarios ad mercedem. Ociosos enī:
ad opa. operantes: ad denarium uocat. Et tu si pasca desideras: puenias
in merore qđ expectas cum iocunditate uenturū. Ibant inquit ⁊ flebāt
mittentes semina sua. uenientes aūt manipulos cum exultatione
reportant. Omnis enim tribulatio xp̄iana. aut uoluntaria certe susci
pitur: aut p uiolentiam irrogat̃. Que uiolent̃ ingerit̃: si patienter
agat discipłs xp̄i. fructū habet patientie tantum. que ū sponte susci
pitur: dupplici p̄mio coronatur. dū h̄ātiō uirtut̃ sustinet. s; deuote am
plectitur. ⁊ qđ aliis humilit̃ ferendo meretur: alt̃ amando cōgeminat.
Obseruatio aūt ista ieiunii: tribulatio carnis est uīre. nō uiolent̃ inflic
ta: s; uolent̃ assumpta. p qua ⁊ dudum cōmissa punimus: ⁊ ne cōmittant̃
in futurum similia: castigamus. Et quia dupplex ē ibi uirt̃ humilita
tis scilicet ac uoluntatis: duo bona simul opatur in unū. dupplicemq;
p hec mercedē consequet̃ in fine. Si aūt p̄sentionē uoluntariā p solo
patientie fructu suffertis aliquando: sustineris enī siqs in seruitutem
traht̃ ⁊ cetā: nonne fortius nōne libentius debetis ferre spontaneam
carnis afflictionē. que nimirum ⁊ nunc de uoluntate fit leuior. ⁊

gemina

gemina post modū gloriosior de corona. Hoc est illud noctis medium
firs quo ꝓpheta surgit ad confitendum. medium scilicet tribulationis.
in quo potissimum decet iacentes exsurgere. stantes enim. incipere
sopitos. instare uigiliis. ⁊ ad dn̄m confitendo clamare. ⁊ in omnib; uirilit̃
agere. Vigilate inquit apłs ⁊ orate. state in fide ⁊ uirilit̃ agite. ⁊
confortamini omnes in dn̄o. Propheta quoq; nobis. confortate manus
dissolutas ⁊ genua debilia roborate. ne forte qđ absit media deficien
tes in uia: principiū miseri pdamus ⁊ finē. Hoc mediū illud est noc
tis: quando ueniente clamatur ad sponsū. quia sicut ante monstraui
mus. licet ignoretur qua sit hora uenturus: id tamē certū medie noc
tis tempus exprimitur. quia tunc fortior omnes occupat sopitus. ⁊ tunc
idest in medio cursu solent defessi pleriq; deficere. ⁊ a bono pposito
residere. Unde est illud dolendum mortalib; ac metuendū. dor
mitauerunt omnes: ⁊ dormierunt. Hoc illud nr̄i gemitus ⁊ doloris:
media uita in morte sumus. Ferunt illi quos ab officio cursores
appellant. ubi ceperint iter agentes media lassitudine relaxari. si
longa sit forte dieta: nō audere corpus in humū deponere. nec mēbra
sopore defatigata reficere. ita enī subito neruū stupore rigescunt:
ut in modum fustis nulla possint arte molliri. nullatenus inflecti
ualeant ad laborem. s; uelut insensibiles facti. opus omne recusant.
⁊ penitus renuunt imparantib; obedire. Qui aūt in huiusmodi longa
facti sunt experientia doctiores: numquā assident. nūquā decūbunt in
uia. s; mirū in modū: stando comedunt. eundo bibunt. laborando qe
scunt. suspectam habentes omnem itineris stationē: donec fine t̄nu
nent qđ ceperint. Siquis aūt obseruare parum caut̃ ista neglexerit. ⁊
in uia lassus pausare temptauerit: id in suū piculū facere certo constat
expimento pbatū. Ubi [illegible] id aliud quā pigricia nr̄a confunditur. arguit̃
ignauia: timiditas [illegible] si forte quippiā uirtutis arripuim:

laborantes in medio penitus franguntur. assidemus. in sopitum resoluimur. ideoque media uita commorimur: quia per negligentiam et torporem bona que cepimus operari cessamus. Fitque in nostre periculum uite. quando hostes qui uiarum transitus et diuerticula obsident: maxime soporatos inuadunt. dormientes occidunt. et relicto cadauere bestiis terre ac uolucribus celi: preciosam auferunt de medio margaritam. Quid ergo faciemus miseri filii: ad cuius fugiemus auxilium? quis fugere demonstrabit a uentura ira? Dic tu mater ecclesia. doce filios tuos quos multis in doloribus parturisti. ne pereant illi. et tu in illorum interitu quam in partu grauius crucieris. Quid ais inquit o filii quos iterum parturio donec formetur christus in uobis: quid a me queritis quasi uos nesciatis? adhuc sine intellectu estis? O stulti et tepidi corde. quem queritis adiutorem in tribulatione si non illum qui iuste pro peccatis uestris irascitur? sanctus deus. sanctus fortis. sanctus et immortalis. trinus in personis et unus in essentia diuinitatis? Siccine mater nullum est refugium aliud? nullum uere. quia non est deus absque illo. Ergo fratres ergo filii mei. consilium matris nolite despicere. ad illum in tribulatione clamemus. ab illo donec media uita in morte sumus: auxilium postulemus supplici confessione dicentes. Sancte deus. sancte fortis. sancte misericors. saluator amare morti ne tradas nos. sed perducere digneris ad pascale conuiuium. ubi cum sanctis et electis tuis: te uidere regem perfrui mereamur. qui es uita perpes sanctorum. et gaudium perseuerans in secula seculorum. Amen. Item in quadragesima.

· xviiii · Scriptum est quoniam abraham duos filios habuit. Sufficiebat hactenus utcumque paupertas nostra famelicis domus nostre. quin etiam pro tenui penuria. quasi diuitias reputabant: si contingeret semel aut bis in anno ut unusquisque modicum quid acciperet. Nunc autem totam suppellectilem cordis mei perscrutans: non arbitror eam sufficere posse romano. precipue cum diues sit et opum magnitudine tumidus. non facile possit ad transitum paupertatis humiliari. fastidit communia. lautius epulatur. et urbanis assuetus deliciis: etiam in montibus delicias querit. Quare necessitatibus circumuentus: clamare compellor et dicere. unde quis istum saturare poterit in solitudine? Utinam aut ego mutus fierem nequando locutum esse peniteat: aut ipse surdus efficeretur romanus. ne forte quid audiat: et reprehendat. uideat. et accuset. Quid ergo faciam? Quo ibo a spiritu suo. ut quo a facie ipsius fugiam? Si ascendero romam: illic est. si descendero neapolim: non abest. si panormum petiero: ecce adest. Datus est michi stimulus qui me colaphizat. et durum est sicut scitis: contra stimulum calcitrare. Quid tandem? Odero si potero. si non: inuitus amabo. Hec iuga taurus amat: que tamen odit: habet. Expiat consilium uatis antiqui. et quoniam facere non possum quod uolo: id uelim quod possum. Audiam quod loquetur in me. cupiam quodcumque necesse est. et conabor quam paucis exponere quod scriptum est. quoniam abraham duos filios habuit. Sepius inter loquendum fratribus meis dixisse me recolo. quod ubicumque in scriptura ueteri de duobus filiis agitur: alter probus. alter reprobus inuenitur. Ex quibus exempli causa. que currenti memorie occurrunt: pauca subiciam. non quo iam dicta uel exposita necesse sit iterare: sed quo ad propositam lectionem facilior audientibus esse possit accessus. Primus ergo humani generis propagator adam: duos filios legitur habuisse. quorum sicut frequenter audistis: primogenitus cain reprobatus a deo habitauit in terra naym. abel uero secundo genitus: iustus et sanctus habetur. Abraham ille multarum gentium pater. sicut etiam nunc audistis: duos filios habuit. sed tantum in ysaac uocatum est ei semen. Ysaac quoque filius abrahe: duos tantum filios genuit. sed iacob dilexit. esau autem odio habuit. Jacob filius ysaac duas duxit uxores. sed in rachel minore amplius delectatur. Josep filius iacob: duos filios habuit. sed minor primogenituram benedictionis obtinuit. Moyses ille diuinus propheta: bis binas tabulas de monte

deposuit. quarum priores confracte sunt et comminute. secunde vero in archa
sanctuarii reposite sunt et conservate. Evangelicus etiam ille paterfamilias
duos filios habuit quibus substantiam bipertivit. ex quibus minor qui
periit et inventus est. occiso vitulo convivatur. senior autem labore detentus
adhuc moratur in agro. Et multa his similia in scripturis inveniuntur.
que nunc preterire maluimus. ne videamur longius evagari. quam proposuimus in
principio. breviter et apte disserere. Verum tamen ex multis ista decerpsimus.
quoniam ad hoc quod scriptum est de abraham. melius convenire videntur. Scriptum
tamen est quoniam abraham duos filios habuit. Nulli dubium quin duo
filii abrahe. et alia quoque bina et bina que supra retulimus. quorum primo
genita reprobantur. iudeorum et gentilium populum significare contendant.
maxime cum paulus dicat apostolus. hec sunt duo testamenta. et in genesi
ubi consultus est dominus de conceptu rebecce. respondeat. duo populi de
utero tuo procedent. et populus populum superabit. et maior serviet minori.
Ergo que nota sunt omnibus pretereuntes. ad eum locum qui movere
questionem videtur quantum dabitur accedamus. Quid est quod apostolus dicit
qui de ancilla secundum carnem natus est. qui autem de libera per repromissionem
donavit deus. An omnes qui secundum carnem nascuntur nequaquam dono dei pro
veniunt. an illi qui divinitus dati sunt aut promissi filii. non fuerunt nati secundum
carnem. Nonne dicitur quia visitavit dominus sarram que concepit et pe
perit ysaac. Aut forsitan dicatur quia non concepit de semine abrahe. sed
virtute tantum iubentis et promittentis dei conceptus sit ysaac. Sed quomodo
filius abrahe si de semine abrahe non esset. Quomodo autem promittit ei dominus
dicens. multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et in semine tuo bene
dicentur gentes terre. si filius tantum sarre et non etiam filius abrahe. Utique
semen illud abrahe in quo benedicende sunt gentes. filius est ysaac.
Si autem filius semen est abrahe nichilominus et filius et sarre. quomodo non secundum
carnem natus est. qui utique secundum carnem de virili semine in utero materno

conceptus est. Si autem secundum carnem et conceptus et natus est quemadmodum
et ysmahel. quomodo de ysmahele tantum dicitur quod natus sit secundum carnem.
de ysaac vero quasi non esset de carne tacetur. Aut forsitan pro altero facit
dignitas maritalis alterum deprimit concubinatus. Illum nobilitat decus
ingenuitatis. istum abicit conditio ut nota servilis. Sed utrumque
generat carnalis amplexus. utrumque de carnis semine generatur. Non enim
tollit ancilla ne sit filius abrahe. sed ne sit heres cum filio libere. Conni
galis autem copula. dat legitimus hereditatem. non tollit carnis proprietatem.
Quid sit ergo iuxta vocem apostoli nasci secundum carnem. quidve per repromis
sionem donari. sicut deus donaverit videamus. Sciendum ergo in primis 68
sive secundum carnem nascantur. sive de semine procreentur. seu generentur
ex aquis. sive sponte de terra consurgant. sive alio quolibet modo
proveniant. dei dono mortalibus omnia provenire. Apostolo testante qui ait.
Qui plantat nichil est. et qui rigat nichil est. sed qui incrementum dat deus.
Et propheta. dominus dabit benignitatem. et terra dabit fructum suum. quia de
scendit imber et nix de celo et germinare facit terram. et dat semen se
renti. et panem comedenti. Cum ergo dicat apostolus de ysmahel secundum carnem
natus est. non negat propterea donum dei. cum ipsum donum dei sit. Iterum quando
dicit per repromissionem donavit deus. non negat carnis commixtionem. sine
qua proprium et verum filium parentes habere non possent. Sed ubi ysma
helem secundum carnem natum esse testatur. hoc vult intelligi. videlicet
secundum consuetam carnalium nativitatem. qua dono dei generaliter nasci
homines solent. Ubi vero ysaac seorsum nominat. et ab aliis differentiam
facit. altius aliquid et specialius esse contendit. Nam et promissum dicit.
et datum affirmat. et carnis opera tacet. De promissione sic habetur in ge
nesi. Dixit dominus ad abraham. Saray uxor tua pariet tibi filium. et vocabis
nomen eius ysaac. De complemento autem promissionis. visitavit sarram.
que concepit et peperit ysaac. De carnis autem officio nec genesis hic

nec apostolus loquitur. Quare caute intuendum est. ut commixtio carnis fuisse
credatur: sine qua parentes esse non poterant. et propter carnis proprietatem
promissus et carnis natura filius habeatur. Legitur enim in genesi.
quod saray uxor abraham: sterilis natura fuisset. et cum iam esset
annus nonagenaria: sibi muliebria defecissent. Tum ergo propter ste-
rilitatem nature. tum etiam propter indigentiam menstruorum: uiri-
et apta nullatenus esse poterat ad conceptum. et licet uiro facultas
suppeteret generandi. non erat tamen calor et humor in altera qui
germina colligaret ac retineret. nec spiritus in effeto corpore: qui
colligata foueret et animaret. Cum autem omnis fetus habeat in utero
matris de sanguinibus utriusque parentis pariter concreari: cum in
altero sanguis huiusmodi defuisset. necessario consequitur ut sola
dei potentia qui fuerat promissus: conceptus sit filius. aut intra
materna uiscera: qui iam defecerat reuocatus sit calor femine. Sed siue
istud siue illud. licet ex carne et per carnem: non tamen omnimode secundum car-
nem sed ex deo natus est. propterea et apostolus ysmahelem secundum carnem natum
perhibet absolute. ysaac uero similiter nasci: nec affirmat nec negat. sed
conuenientius filium promissionis appellat. Quia sicut diximus.
quamuis ex parte secundum carnem: non tamen omnino secundum carnem.
scilicet propter defectum sanguinis sementiui. et inopiam spiritus con-
ceptum uegetare debentis. In quo iudei maxime confunduntur.
qui nostre uirginis integerrime partum: insidiose calumpniantur. quam
spiritus sanctus superueniens obumbrauit. et uirtus altissimi: fecundam reddidit et
castam seruauit. aut certe respondeant. quomodo sibi concedunt et
in conceptu sarre et in multis aliis. quod non sit impossibile apud deum
omne uerbum. nobis autem in partu uirginis non concedunt esse possibile
ut unum uerbum: Si potuit apud illos anus sterilis et fere decrepita
hominem contra naturam deo iubente concipere. cur apud nos non possit

preter usum nature uirgo sacratissima deum et hominem generare: Moyses
autem lator legis dei. ut pote paranymphus sponsi celestis et conscius futurorum
sacramenti huius certiora precepit indicia. ubi non de ueteri stirpe: sed de
uirgula uiuore licet natura uetante producti sunt flores et fructus.
partus nostre uirginis: signatiui. Quod si uirga pridem a trunco succisa
potuit in momento per iubentis imperio germinare. que dementia est
immo perfidia detestanda ut hoc potuisse fieri non credant in uiridi lig-
no. quod factum constat in arido: Si autem in uiridi hoc faciunt. in
arido quid fiet: Sed illi errauerunt et errant ab utero. nos autem ad pro-
positum redeamus. Abraham iste qui duos habuisse filios dicitur. 69
unum de ancilla et unum de libera: deus pater intelligitur. qui unum
quidem eternaliter filium habens: de carne uirginea. hoc est ab omni
peccato liberrima: post tempora generari mandauit. alterum de
ancilla: id est de carne peccatis obnoxia filium adoptauit. Cui de
munificentia gratie contulit: ut potestatem habeat filius dei fieri.
si tamen credat in nomine eius. alteri uero hoc est unigenito: non ad mensu-
ram. sed plenissime omnis est data potestas in celo et in terra. in infernis et
in omnibus abyssis. Sicut ergo iuxta uocem apostoli per repromissionem donatus est
ysaac et tamen iuxta cursum nature sine materno sanguine per
uetustam et sterilem generatus: sic immo melius. multo sanctius. multo
mirabilius. filius patris altissimi in salutem gentium repromissus:
in utero et ex utero uirginali. per spiritum sanctum sine paterno semine procreatus.
differentius aliis et excellentius uniuersis: nomen hereditauit. ut in
nomine ihesu: omnium genus omne flectatur. Si autem non heres erit filius
ancille sed filius libere. et nos libere filius liberauit: uere liberi erimus. Alle-
gorice autem abraham: rationalis anima potest intelligi. secundum quod etiam
saray ut sarra: carnis contubernium accipiamus. per cuius uidelicet
instrumenta: concepta uirtutum germina parturit. non quidem

ex uoluntate carnis neq; ex uoluntate uiri. quia non eſt uolentis neq;
currentis: ſ; dono celeſtis gr̃e hoc eſt miſerentis dī. Ad qđ etiam illud
nō abſurdum ſubiungitur: qđ duo hinc filii ꝑcreantur. qui ſt̃ duo ca
ritatis affectus. Et primus quidem: ſcđm carnem natus eſt. quia
nemo carnem ſuam odio habet. ⁊ iuxta paulum ap̃lm prius quidē
qđ carnale eſt: deinde qđ ſp̄uale. Et ioħes in ep̃la ſua. Qui non
diligit fr̃em ſuum quem uidet. dm̄ quem non uidet quom̃ poteſt
diligere? Scđm ū: ꝑ repromiſſionem donauit dſ̄. quia caro ⁊ ſangs
non reuelauit t̃. ſ; pat̃ meus qui eſt in celis. Non quaſi nos dilexe
rimus: ſ; ute prior dilexit nos. ⁊ amando ſui amatores effecit. Prim̃
aūt: de ancilla naſcitur. ⁊ exſors hereditatis efficit̃: a patre longi
abdicatur. quia qui ſeminat ⁊ q̇ ſeminatur in corruptione: nō hr̃
hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei. ſcđs: liber ⁊ ex libra filii generatur. ⁊
in ſtellar͡ numero multiplicat̃ ⁊ creſcit. quia multe uirtutes: ex una
caritatis radice conſurgunt. claritate ſublimiū meritor͡: celeſtib;
comparande. ⁊ ideo manet in domo in ēt̃num. quia caritas qua dſ̄
diligitur: nūquā excidit. ſ; in lib̃tate gl̃e filior͡ dī tanto liberi dili
get: quanto clarius contemplabitur. Illud quoq; notandū. quod
annis inueterata, poſt defectum ſanguinis. hoc eſt carnalis gen̄a
tionis: concepiſſe ſimul ⁊ peperiſſe refertur. Quia caro nr̃e fragilita
tis ꝑ caſtigationis ſtudium mortificata. poſt quā concupiſcere ad
ūſum ſp̄m deſierit: tunc meli̇ ſubiecta uiro. ic̃ melius rationi con
ſentiens: riſum concipit qđ eſt yſaac: ⁊ parit gaudium qđ eſt ī
celo ſup peccatore penitentiam agente. Vos g̊ fr̃s regenerati ꝑ
grãm xp̄i. gr̃as agentes dō ⁊ pat̃ qui uos de lapidib; iſtis. id eſt de
ariđo inſenſate gentilitatis errore. dignatione bonitatis ſue ſuſci
tauit in filios abrahe: nolite obdurare corda ur̃a. nolite exacer
bare dm̄m ſcđm diem tẽptationis in deſerto. ut concipiat unuſqſq;

dolorem ⁊ pariat iniquitatē. ſ; ſcindite duritiam cordis ur̃i. conci
pite riſum: ⁊ parite iocunditatem. quia poteſtatem habetis fieri
filii dī ſi creditis in nomine eī. Si aūt filii: ⁊ heredes. ꝑ dm̄ ⁊ dnm̄
nr̃m ih̄m xp̄m qui cum patre ⁊ ſp̄u ſcō uiuit ⁊ regnat in ſcl̃a
ſclor͡. Amen. Item in quadrageſima.

XX Temptatio eſt uita hominis ſup t̃ram. Satis hactenus ⁊ abūde
fr̃s nr̃i linguis hominum ⁊ anglor͡ dī magnalia declamaūt.
ſidera t̃ris. ⁊ mortales ſup his conciliauerunt. inſtruxerunt mores
uicia correxerunt. impleuerunt ꝑmiſſum. fidem ⁊ obedientiā ſer
uauerunt. quib; de reliquo repoſita eſt corona iuſticie: reddenda ꝑ
ſeuerantib; in illa die. ſ; qm̄ tot̃ in maligno mundus poſitus eſt. ⁊ 10
uita hōis ſemꝑ in tẽptatione. ut potī ipā temptatio eſt: qm̄ unuſqſq;
tẽptatur a concupiſcentia ſua. nec fuit de fr̃ib; nr̃is qui manū porri
geret ⁊ adiuuaret: neceſſarium uiſum eſt. in temptatione poſitis ſub
uenire. ⁊ ꝑ totā noctem in tẽpeſtate hui̇modi laborantib;: ſubſidiū
aliqđ conſolationis afferre. Expediam g̊ ad illor͡ ſolatiū qđ dn̄s dede
rit: quā pauciſſimiſ potero ūbis. ne in tẽptationib; conſtituti: deficiāt.
⁊ nos interim orate ne intretis in tẽptationem. Ad dm̄m cū tri
bularer clamaui. Audiſtis heri ⁊ uidiſ teri̇ uoces fratrū nr̃or͡.
ſicut uoces tonitrui magni. ⁊ tanquā uoces aquar͡ multar͡. q̊r͡
certe ſonus in om̄em t̃ram exiit. quor͡ ſp̄s ſcientiā uocis habens: re
plere poſſet orbem t̃rarum. Et nū qđ ſupeſt ut aliquid ab aliquo req̇ra
tis? Iam ſaturati eſtis. iam diuites facti eſtis in illis. in om̄i ūbo ⁊ in
om̄i ſcientia. iam in caritate diuina radicati ⁊ firmati: poteſtis cū
ap̄lo dicere. quis nos ſeparabit a caritate xp̄i? gladius an ꝑſecutio
fames an tribulatio? Nichil hor͡ certe poterit nos a xp̄o diuidere.
fundati enī ſum̄ ſupra firmā petrā. Nam ſi forte gladius carnalis
īmineat habetis gladium ſp̄s qđ eſt ūbum dī. ſi ꝑſecutio ſeuiat:

teneas euangl̃icũ illud. beati qui ꝑsecutionem patiunt̃. si penuriã
panis excrucier: didicisti quia non in solo pane uiuit homo. si tri
bulatio carnis incũbat: dicite cum ꝓpħa. tribulatio ⁊ angustie
p. m. ⁊. m. e. Hec om̃ia ⁊ amplius ⁊ ꝑfectius a fr̃ib; nr̃is dicta
sũt nob̃ iam ⁊ audistis. quid iterum ⁊ iterum uultis audire? Ego
ñõ in altitudine sermonis. nec in ꝓfunditate scientie uenio ad uos:
quia nec possum. Argentũ enĩ eloquii ⁊ aurum sapientie: ñõ est m̃.
qđ aũt habeo: uob̃ libent̃ impendo. Admoneo ĝ sapientes: facere que
docuerunt. admoneo simplices: implere que didicerunt. Qa sapientib;
⁊ insipientib; debitor sum. ⁊ nulli petenti: negare me possum. Breuit̃
ĝ si placet non docentẽ s; commonentẽ audite. quĩ ⁊ alias oues habeo
quas oportet adducere hodie: ut uocem meã audiant. Auscultate
paululũ ⁊ narrabo qui timetis dñ̃. quanta fecit dñs anime mee. ut
⁊ uos inueniatis requiem animab; ur̃is. Contristat̃ sum sepi ⁊ uehe
ment̃ in exercitatione mea. ⁊ conturbat̃ sum a uoce inimici: ⁊ a tribula
tione peccatoꝝ. qm̃ conculcauit me homo. tota die impugnans tribu
lauit me. ⁊ sustinui qui simul contristaretur: ⁊ non fuit. ⁊ qui consola
retur: ⁊ non inueni. Tact̃ itaq; dolore cordis intrinsecus. ⁊ ex alto pec
toris dira trahens suspiria: dixi. ha ha ha dñe ds̃. qđ multiplicati st̃
qui tribulant me? Quare multi insurgunt aduersum me? Indica
m̃ cur me ita iudices. Et hec dicens: rugiebam a gemitu cordis mei.
Et ecce fact̃ est sermo dñ̃. ad me dicens. fili hominis quid clamas ad
me? Interroga patrem tuũ ⁊ annunciabit t̃. maiores tuos: ⁊ docebũt te.
Et statim fui in spũ. ⁊ uidi uirum senẽ ꝓpħam introeuntẽ ⁊ dicentẽ
m̃. Queris quare multiplicati sunt qui tribulant te? quia multa
sunt peccata tua. multa sunt ⁊ flagella peccatoris. S; audi fili mi
consilium meũ. ⁊ ne despicias disciplinã patris tui. ut detur gr̃a
capiti tuo: ⁊ torques aurea collo tuo. Et aio ad eũ. Loquere dñe

quia audit seruus tuus. ⁊ dixit. Accedens fili mi ad seruitutẽ dĩ.
ꝑpara cor tuum ad t̃ptationes. ⁊ cum tribulatus fueris: ne despes.
s; fac sicut ego feci dum t̃bularer. ⁊ continuo a fluxu sanguinis li
beratus. Et dixi ad eum. Quid ꝓpħa sc̃e fecisti? quem inuenisti au
xiliatorem? renuncia m̃. ut ⁊ ego ueniens adorẽ eum. Ad dñm inqt
cum tribularer clamaui. Et dixi. Ergo ne sc̃i ⁊ iusti tribulatiõe
patiunt̃ huiusmodi? O quã multe sunt inquit tribulationes iustoꝝ.
s; clamauerunt: ⁊ salui facti sunt. ⁊ de his omnib; liberauit eos
dñs. Et tu cum clamares dixi. quid factũ ẽ t̃? Exaudiuit me inqt
in latitudine dñs. ⁊ ego. fortunate senex. ĝ t̃ salua manebũt ꝓmia
tua: ego aũt hic fame pereo. S; postquã exaudiuit dñs uocẽ tuam.
tu quid fecisti ꝓpħa sc̃e? Leuaui inquit oculos meos ad montem.
unde uenit auxilium m̃. Et unde uenit auxiliũ t̃? Auxiliũ inqt
meum a dño. qui fecit celum ⁊ t̃rã. Beat̃ ĝ es tu et bene t̃ erit. Ego
aũt: ad nichilũ redact̃ sum ⁊ nesciui. S; tamen post auxiliũ mis
sum a dño. ñõ es letat̃ in dõ salutari tuo? quid m̃? Letat̃ sũ inquit
in his que dicta st̃ m̃. Pro dõ letat̃ es? Ego aũt tota die contristat̃ in
grediebar. S; que sũt dicta t̃. loquere tu nobis: ⁊ audiem̃. In domũ
dñi ibimus inqt. Quid ĝ? Hactenũ non ibas in domum dñi? Nõ.
Stantes erant pedes nr̃i in atriis tuis ierusalẽ. Et ego heu me mi
serum inquã. quia incolat̃ meus ꝑlongat̃ est. Ecce is uadit in do
mũ dñi. ⁊ ego habitaui cum habitantib; cedar. Et adiecit ut lo
queretur ad me. ego aũt: tacitus obseruabam. Cogitabas inquit
forsitan intemet ipõ carnalis homo. ⁊ querens excusationes ĩ pecca
tis tuis: hec t̃ blandiens animo depingebas. Quid mirũ. si illi ta
les ⁊ tales ab initio uiri dño placuerĩt? Nichil enĩ molestie tolerabũt:
non sentiebant carnis incendia que sentim̃. nec anglos sathane qui
nos interius ⁊ exterius colaphizãt. ⁊ ideo facilius amici dĩ facti sũt. 41

quia qui uocauit eos: ipē etiam iustificauit. quia nō est uolentis neq;
currentis: s; uocantis ⁊ iustificantis dī. ⁊ sic meditans: a ueritate paul
errabas. S; noli frater errare. noli uiam uirtutib; claudere. noli
mercedem laboris ⁊ patientie iustis auferre. quia multe sunt tribu
lationes iustoꝝ. Quis enī scōꝝ aliq̄ndo pacē in carne posit᷒ habu
it: Quis in hac uita sine labore mansit: sine dolore transiuit:
Apli ⁊ martyres xpi quanta sᵗ passi tormīta. ut securi ꝑinde ueni
rent ad palmā: Scī confessores ⁊ uirgines. monachi ⁊ eremite
clerici ⁊ sacerdotes scī ꝑ quantas tribulationes transierunt. ut xpm
inuenirent in morte quē dilexerunt in uita: Quoꝝ sanctissimas
aīās ⁊ si gladius ꝑsecutoris nō abstulit: uoluntarius tamē sic laboꝛ
exercuit. ut martyrū ⁊ apostoꝝ consortes efficeret. ⁊ palma uictorie nō
priuaret. Et si queras quomodo de tantis tribulationib; euaserīt: scias
quia clamauerunt ad dnm̄ cum tribularentur. ⁊ de necessitatib᷒ eoꝝ
eripuit eos. Sic petrus apls clauiger ille regni celestis. dum sup aq̄s
incedere uolens demergeretᵘʳ: clamauit. dnē saluū me fac. Et statim
extendens manū ihus: apprehendit eum. Certe nisi clamasset: fluctib᷒
oprᵗ᷒ fuisset. Paulus apls uas electionis ⁊ predicator gentiū instituᵗ᷒
a dn̄o: nō effugit man᷒ gentis arethe regis. ṅ in noīe dn̄i. Sic oms scī.
sic om̄s iusti. ⁊ ante aduentū xpi. ⁊ post xpi natiuitatē. carnis uincul
obligati sunt. ⁊ ceciderunt. s; clamando ad dnm̄: surreximus ⁊ erecti
sumus. qm̄ iuxta est dn̄s his qui tribulato sunt corde. ⁊ dū clamat ad
dnm̄: audit orationē eoꝝ. Sic ⁊ tu fili. quotiens tēptaris quotiens
tribularis in aliquo. quotiens stimulis carnis afligeris: clamare
statim ad dnm̄ totis uiscerib; debes. quia prope est dn̄s omnib;
clamantib; eum in ueritate. Nullus enī in hac uita fidelis: sine
tribulatione uiuit. nullus de tribulatione: ṅ clamet eripitur.
Alius gula. alius auaricia. alius supbia. alius luxuria tribulatᵘʳ.

⁊ alius aliūs. trahit enim sua queq; uoluptas. Et ideo iustus dn̄s. sicᵗ
nullum peccatoꝝ īmunē cognoscit: sic ⁊ laboꝝ nullum relinquit
expertem. Nullus enī hominū potest ⁊ in p̄senti pacē habere cū mun
do ⁊ tu pacem queris in mundo: Si uis aliquando regnare cū xpo:
tolle crucē tuā ⁊ sequere xpm. quia si cōpatiaris ⁊ conregnabis. Non
audisti quid dictū sit illi diuiti quondā in inferno sepulto. recepisti
bona in uita tua. ⁊ lazarus similitᵉʳ mala: Vides quomᵒ qui ducunt
in bonis dies suos. qui in labore hominum nō sunt ⁊ cum hominib;
non flagellabuntur subito rapiuntᵘʳ de uita. ⁊ in momento ad inferna	12
descendunt: Vides quomᵒ diligentib; dnm̄ mala que patiuntur
in mundo cooꝑantur in bonū: Nisi enī diues ille nimiū delectat᷒
fuisset in mundo: nequaquā eēt postmodum in inferno sepultus. ⁊
nisi lazarus tribulat᷒ fuisset in mundo: nequaquā postea tantum
gauderet in celo. Illi autē ducunt in bonis dies suos: qui temptatio
nib; carnis nequaquā resistere uolunt. nūquā aduśus spūales neq̄
tias reluctari. cē concupiscentiā: nūquā armant. desideriis carnis
indulgent. tacti mouentur. impulsi cadunt. uicti: succūbunt.
⁊ ad quascūq; iubentur conditiones: suis hostib; acquiescunt. ⁊ ideirco
in bonis dies suos ducunt: qm̄ appetitui carnis satisfaciunt. ⁊ cum
uiciis ⁊ concupiscentiis: sine cēdictione pacem habent. Quib; me
rito dicitur. Ve uob qui habetis consolationē urām. Qui autē flagel
lati sunt tota die. quib; ad uespum demorabitᵘʳ fletus. ⁊ non est uanū
surgere ante lucem: in illa patria stabunt cum magna constantia
aduśus diabolum ⁊ diabolicos hoīes. qui se angustiauerunt ⁊ abstu
lerunt labores eoꝝ. Et istis e regione dicetur: uenite ad me qui labo
ratis: mercedem laboꝝ ego reddā uob. Et hec dicens senioꝛ. ubi ui
dit me plura portare nō posse: disparuit ab oculis meis. hec ultima
ūba cōgeminans. Hec loquere fili mi ⁊ exhortare. Omē igitur

gaudium existimemus fratres karissimi cum in temptationes varias inciderimus. quia
sicut frequenter audistis: non sunt condigne passiones huius temporis ad gloriam
que nobis revelabitur in futuro. Et si quando tribulationes aliquas patimur:
clamemus statim de profundis ad dominum. nichil hesitantes in fide. quia
exaudiet dominus vocem deprecationis nostre: et faciet cum temptatione proventum.
Postquam autem exaudierit nos. et dederit nobis auxilium de tribulatione:
non deflectamus iterum oculos cogitationum nostrarum in terram miserie et tene
brarum. in terram spinas et tribulos germinantem. in terram quam comedit ipsa
sicut serpens cunctis diebus vite sue. nec aspiciamus retrorsum recordantes
pristinorum criminum delectationem: que iam purgavimus per penitentiam,
et lamentationem. sed levemus sursum oculos mentis nostre ad montem excel
sum sanctum unde venit et veniat auxilium nobis. ubi dominus cum paucis
ascendit discipulis: et ostendit illis gloriam maiestatis sue. quam in plano
et deorsum positi: videre non poterant. Et tunc pedes nostri qui stantes
erant in atriis incipient currere in odorem unguentorum suorum. ut
intrent in domum domini dei sui. Atrium enim quasi anterium dicitur. quia
ante domum positum est: et per illud intratur in domum. Atrium ergo domus domini:
presens ecclesia est. per quam intramus in requiem sempiternam. Hec est porta domini
iusti intrabunt per eam. In hoc atrio stantes sunt pedes nostri. quamdiu sine
labore bonorum operum: tota die ociosi torpescimus. nec aliquid seminamus
in lacrimis: quod postmodum in exultatione metamus. Ab isto autem
atrio tunc in domum domini imus: quando per sanctorum exempla currentes ad
patriam tendimus claritatis eterne. Ubi non est luctus neque clamor. sed nec
ullus dolor. quia iam pridem omnia transierunt. Ad quam patriam quia multa sunt impedimenta
multe sunt seductiones multe sunt insidie multe sunt temptationes. clamemus ad dominum ut
prosperum faciat iter nostrum. clamemus nocte clamemus die. clamemus mane clamemus
vespere. clamemus iugiter et sine intermissione dicentes. pater noster qui es in celis. ne nos
inducas in temptationem sed libera nos a malo. Item in quadragesima.

·XXI· Adduxit eos dominus in fortitudine magna. suxerunt mel de petra:
et oleum de firma petra. ¶ Quotiens vobis importune peten
tibus. et usque ad sanguinem sugentibus senescentis ubera patris. de
pectore nostro modicum aliquid quasi de torculari durissimo guttatim
contingit exprimere. sive acerbum sive sit turbulentum omnes pariter
inclamatis. quare non scribitur? quare sermones tui non exarantur
in libro? quare tantum peccatur in premos? Ut quid ista perditio? po
terat venundari multo et dari pauperibus. Ego autem tanquam surdus
non audiebam: et sicut mutus non aperiens os suum. scribendo prodire 13
verebar in publicum. et multis causam prebere peccandi. Ne dum
alii plus iusto pastorem favoribus immeritis prosequuntur: manifeste
veritatem impugnent. alii dum iuste nolunt patrem reprehendere:
scandalizentur. Conscius ergo paupertatis et imperitie mee: parcebam
vobis parcebam et michi. ut si quando sponte vel coactus ad dicendum venirem:
nolens littera prodere quod plano sermone currebat. ne causa publice con
testata: tot haberet iudices quot auditores. Verum metuens e diverso
improbitatem ad ostium pulsantis amici. ne me frequenter increpitans
in novissimo sugillaret: de cubiculo torporis exsurgens. non quot
et quos petebat: sed quot et quales inveni panes porrexi. ut in pugillo
perspiciat. nichil in ydria plus haberi farine. tandemque discedat impor
tunus ab ostio. et quiescentem: clamoso strepitu vexare desistat. De
cetero ergo quod rogastis. legite quod voluistis inscribi. et sicubi lectio vestra
aut sermo linguam offenderit: non michi qui forte dum putavi placere desi
pui. sed vobis ascribite: qui desipere compulistis. Si qua in patre ridenda
videritis: aversis vultibus operite. illud recolentes antiquum: quod
filius qui verenda prodidit genitoris: perpetua dampnatus sit servitute. et quod
fratrem ioseph venditi non sunt ismahelitis exponere: multo miserius quam
intulerant penas servitutis pertulerunt. Unde sicut est in proverbiis:

audite post defletos tanti facinoris annos: in fortitudine magna mi
seratio diuina reductos in solum patrium collocauit. Iuxta moysai
ce narrationis ystoriam: nulli uenit in dubium quanta usus sit fortitu
dine dominus. in educendis ebreorum populis ex egypto. quanta plibatio
ne populi sui: per manum moysi et aaron fecerit in egypto. quantis cladibus terram
percussit. quibus signis et prodigiis faraonem exterruit. quot plagis regionem
afflixit. et nouissime omne primogenitum perimens: populum suum egyptiorum
spoliis onustatum. per medium rubri maris eduxit. et adduxit in terram:
ubi suggereret mel de petra: et oleum: de firma petra. Nota sunt
ista fidelibus: et explanatione non egent. quoniam hystoricus sermo: sicut
acta sunt plane cuncta describit. excepto quod oleum et mel quando ut ubi
de petra profluxerit: non habemus. Quamquam hoc ipsum sicut et alia
que idem ystoriographus refert: ad litteram non decredimus euenisse.
Quemadmodum et de petra egresse sunt aque largissime unde populus
biberet et iumenta. Sed quare iustus et misericors deus. qui descendenti
iacob in egyptum promisit quod descensurus esset ad eum. et reducturus filios
suos de terra egypti. populum innocentem dura tamdiu premi seruitute
permiserit quare postmodum tam grauiter affligentes afflixerit. cum ipse
prius cor faraonis indurauerit magis ad affligendum. quare uir
tutibus et signis potenter ereptum per mare rubrum in desertum adduxerit.
cum utique compendiosiori possent itinere in terram canaan unde uenerant
remeare. cur etiam annis quadraginta retenti sint in deserto. et man
na de celo ut melle de petra pasti sint et potati. cum utique terra canaan
totiens patribus et sibi promissa. quia iam proxima esset de facili posset
adiri: nobis instanter restat inquirere. ut horum uestigia prosequentes:
per angustam uiam que ducit ad patriam. sub duce christo peruenire possimus
ad locum: ubi homines angelorum cibo uescuntur et potu. Grandia
certe sunt hec nec meis uiribus attemptanda. quia minor sum cunctis

patribus meis in domo domini. nec est quicquam in me: quod preter infirmitatem
audeam profiteri. Qui enim ista discutere laboramus que summis etiam
uiris difficilia constant et ardua: non doctrine gratia facimus. sed studio potius
discipline. conferendo nobiscum: et agitando scripturas. quatinus ex collati
one sermonum. sicut ex armorum collisione: que latebat intus scintilla ue
ritatis eluceat. Dicimus igitur: non docemus. colloquimur: ut pariter addiscamus.
Dicimus: quoniam patriarcha iacob. qui cum tota familia et domo sua. cum turba
filiorum pariter et nepotum. uoluntarius in egyptum descendit: primum generis
humani parentem designat. qui cum in honore esset: non intellexit.
qui nulla necessitate compulsus: ad gustum cibi uetiti spontaneus decli Λ2
nauit. ac perinde in uallem peregrinationis deuenit. Post obitum cuius: filii
multiplicati sunt nimis. et opleuerunt uniuersam faciem terre. Quos uidens
pharao rex egypti multiplicatos. metuens nequando uim sibi ut suus
inferrent. et eum ut regno priuarent. ut de regno suo potenter exirent: ser
uituti fecit obnoxios. luto et lateri cunctos addicens. Transeamus breuiter
ista si placet. nec in egypto diutius commoremur. ne forte filii israel qui fe
stinant ad patriam: sine nobis ingrediantur. Itaque pharao rex egypti: dia
bolus est. qui princeps dicitur mundi huius. Egyptii uero: turba demonum eius. qui
licet turmatim per hoc mane discurrant. et omnibus omnis pariter sint infesti:
diuisi tamen singulis operibus presunt. ut illi unusquisque uicio plus intendat. cui
cor humanum uiderit plus accline. Unde cum dicamus cotidie ab infestatio
nibus demonum libera nos deus: signanter addimus a spiritu fornicationis. Is cum ui
disset genus humanum numero multiplicari. scientia et uirtute proficere:
sibi prouidens et regno suo quem fore arbitrabatur ad pacem: quasi fortis armatus
custodiens atrium suum: illecebris carnis et sordibus uoluptatum uiros uir
tutis inflexit. suggerens illis in luto et paleis fomenta luxurie. ne quo
modo liberet ad uirtutum studia respirare. Moyses uero qui in monte cum
domino loquitur et eius mandata refert ad populum. qui decem plagis flagellauit

egyptum · qui p̉mogenita ꝑcussit egypti. qui auro ⁊ gēmis spoliauit
egyptum. qui demū pharaone cum suis submerso de seruitute pessima
ppłm dñi liberauit: saluator nr̄ xp̄s dñs ē. de quo scriptura expresius loq̄r
dicens. clamauerunt filii isrł ad dñm: ⁊ misit eis saluatorē qui liberet eos.
Missus enī a patre filiꝰ dī in mundū. que audiuit a patre. nota fecit ho
minib;. qui etiam decem ꝑcussit plagis egyptum. qm̄ spūalit̄ exponen
do decalogum: quasi decē correctionib; mundi uicia castigauit. ⁊ ĩ p̉mo
genitoꝝ interitu: carnis amorē extinxit. in auro ⁊ gēmis: electos de
mundo uiros egregios colligens spoliauit infernū. in transitu rubri
maris. hoc est cruenta passionis sue morte: diabolum supauit. ⁊ ppłm
suū quē sibi signis actiuitatib; acquisiuit: de seruitute pharaōis ereptū.
in libtatē adduxit glē filioꝝ dī. Patet ḡ iam prime solutio questionis
nichilominus ⁊ secundꝫ. quare scilicet ppłm suū affligi sub pharaone
ꝑmiserit: ⁊ quare post hec affligentē ppłm uindicauit: quia nimirum
homo qui se sponte diaboli potestati subiecit merito afflictꝰ est ab eo me
rito captiuatꝰ. Quia nec pharao quicquā posset in isrł: nisi iacob descen
disset ad ipm̄. nec diabolus aliquid in adam: si non ille p̄buisset assensū.
Ut ḡ peccatum peccantis appareat: ppł̄s flagellatur. ut aūt manifesta
fiat grā miserentis: gratis ppł̄s liberatur. Diabolus ṽo in hoīem dure de
seuiens: iure flagellatur a dño. qui alienum seruū illicite contrecta
bat: ⁊ iudicabat iniuste. Qui tam ⁊ si grauitē dñm offendisset: suo dño
aut cadebat aut stabat. potens enim erat dñs ⁊ cadentē seruū statuere.
Quod aūt dicitur ego indurabo cor pharaonis: nullus fidelium ad mi
retur. quia hoc diaboli malicia exigebat. ut qui gratis prauā ad nocen
dū induxerat uoluntatē: ad maiorē iniquitatis sue dāpnationem
de malo peior in dies efficeretur. ⁊ qui mentem ad bonū nūquā uoluit
inclinare: nūquā excrescere desistat in malo. Patet etiam illud quare
in fortitudine magna eductū: nō qua prꝰ descenderat. s; alia uia hoc ē

ꝑ desertum ppłm reduxit ad patriam. ut difficultatib; rerum ⁊ asperitate
uiaꝝ tarsier addisceret: quam grauitē corruisset. quā ꝑcul exulasset
a patria. simulq; beneficia dī maiora cognosceret: qui se merito con
dempnatum. merito abdicandum ⁊ reuocare dignatꝰ sit exulem: ⁊ re
conciliare ꝑscriptum. Quod aūt descendenti iacob in egyptū dñs in sōp
nis apparuit dicens. noli timere quia tecum descendā in egyptum.
⁊ inde reducam filios tuos: hoc uidetur innuere. qđ a p̉ncipio dš
humane calamitati compatiens: parentib; p̉mis ꝑ occultam inspira
tionem mysteriū uīre redēptiōis intelligi dederit ⁊ sperare. ꝑ qđ etiam
in exilio positi solatio fouerent̄. ne re parit ⁊ spe destituti: sese ꝑ despa
tionē p̄cipites darent. Et quia sacrāmentum istud ad uesꝑam hoc est in fine
scloꝝ disponebatur futurū: nō dixit reducam te s; filios tuos. ne forte
putarent illo statim tempore ꝑuenturū. Quare aūt quadraginta an
nis cōmorati sunt in deserto. ⁊ nō t̄reno s; celesti pane nutriti ⁊ de petrā
melle ut aqua potati: sinemiru restat exponere. ut ꝑposita q̄stio ⁊ si
nō debitū: qualēcūq; tam̄ sortiatꝰ effectum. Audeo forsitan: s; confidentē
dico. quia si ppł̄s isrł continuo t̄ram ꝑmissionis intrasset: nō aliā ēe cre
deret hereditatē in celis. nō aliā t̄ram ꝑmissionis: n̄ hanc quā ⁊ dñs pro
misisset. ⁊ ppł̄s e uestigio fuisset adeptꝰ. At ubi t̄ra ꝑmittitur nec tam̄
cum sit ꝑxima datꝰ: dum ꝑmissa suspendit uidetꝰ quidē a sua ppłm in
tentione suspendere. ut uel sic doceatꝰ: ad alia potius adspirare. Et enim
iuxta fidem ystorie. omnes illi quib; est ꝑmissa hereditas. ab abraham usq;
ad moysen: non habita t̄re ꝑssessione mortui sunt. A moyse ṽo usq; ad
iosue. ⁊ qui ꝑmiserunt. ⁊ quib; ꝑmissio facta fuit omnes p̄t duos ꝑstrati
sunt in deserto. Quid ḡ: Nunqđ nō uerax ē dñs omnis aūt hō mendax.
Quare ḡ nō impleuit qđ ⁊ quib; ꝑmisit: Aut forsitan dicas qđ filiis ⁊
nō patrib; sit facta ꝑmissio. Quid ḡ dicitur ad abraham tᵉ ⁊ semini
tuo dabo t̄ram fluentē lac ⁊ mel: Et moyses loquitur ad ppłm dicens. 14

misit me dominus ut educam uos de egypto: et inducam in terram patrum uestrorum. cer-
te maioribus non paruulis loquebatur. sicut enim preceperat dominus. congrega senio-
res israel et loquere eis. nec tamen quisquam eorum exceptis duobus terram promissionis
intrauit. Numquid ergo propheta sui moyses dico et aaron fideles inueniuntur quam
fidelis dominus in uerbis suis. qui nec per quos promisit nec quibus promisit terram que
sperabatur in possessionem dedit? aut callide forsitan eduxit eos ut occideret
in deserto et deleret de terra? Absit. Non uult bonus dominus populum suum in de-
serto perire quos in egypto aliis pereuntibus ab omni lesione seruauit. Set
quid? qui terram promiserat israelitis: et celum dare uolebat. Non eis terram negabat,
sed differendo paulatim ad potiora uocabat. Qui enim panem ministrabat
e celis largiri frumenta grauetur in terris? non. Sed ideo manna de celo ideo
mel et oleum de saxo fundebat. ut populus ista percipiens. iam non terre possessionem.
gustata celi dulcedine postularet. Nolebat enim dominus quos de luto fecis
eduxerat: terrenis iterum uoluptatibus implicari. Sed ideo terram promisit. ut
rudis populus ad hec facilius alliceretur. ne si forte celum promitteret. aut certe
non crederent. aut terrena carnalibus habitatio plus placeret. Nec enim fefel-
lit. qui terram solum promittens: et terram dedit et celum. Qui ut iustificetur
in sermonibus suis: celum filiis dei. terram autem dedit filiis hominum. Alias
et celestis patria per similitudinem terra uocatur. quam terram propheta desiderat dicens.
portio mea domine sit in terra uiuentium. Quid? nonne qui loquebatur non par-
tem sed totam possidebat terram canaan? Nonne rex erat et dominus totius
israelitice gentis? Quid ergo partem querebat. qui iure regio cuncta tenebat?
Habebat utique terram. sed morientium sed mortuorum. Optabat autem placere domino
in regione uiuentium et uiuorum. Et hanc procul dubio terram promiserat
dominus filiis israel. que terra nimirum sanctis et electis dei lacte fluit et melle. nulla
peccati fece corrupta. nulla mortis amaritudine uenenata. Et hoc innue-
bat mors illorum qui prostrati sunt in deserto. quoniam alia promittebatur terra creden-
tibus: quam assequi poterant si non desperarent etiam morientes. Quod est

enim facilius omnipotentie dei dare terram uiuentibus. an dicere mortuus
surge et ambula, et de pulueribus suscitare abraham et filios abrahe? nisi
forte deum tamquam hominem excusemus. et a mendacii reatu laborem absol-
uere. ut cum terram promiserit se daturum filiis israel: subauditum sit si tamen
aduixerint. quemadmodum alibi formam tenens humane locutionis: iuxta
condictum inquit reuertar ad te uita comite. et habebit sarra filium. Sed licet
in filiis aliquatenus excusetur quia poterant terram promissionis intrare.
si mortem antea meruissent. certe in patribus hoc est abraham ysaac et
iacob locum hec excusatio non habebit. quos profecto constabat tamdiu non
esse uicturos. donec cum filiis in sera posteritate promissa perciperent. Cum 16
ergo impossibile sit mentiri deum. et illi premortui fuissent quibus promisit.
restat absque dubio. ut in alia uita consecuti sint promissa dei. De his autem
qui ad litteram quoque possederunt cananei terram et iebusei. utrum et ipsi post
hanc uitam celestia dona perceperunt: nescio deus scit. Non certe similes fuis-
sent illius. qui paulo ante totum possidens in hac terra particulam in alia
requirebat. de quo et similibus eius qui sic possidebant tamquam non possiden-
tes sic utebantur hoc mundo quasi non uterentur: fide certum habet ecclesia.
quod nullatenus fraudati sint desiderio suo. Quod autem defunctis aliis
sub moyse soli de patribus duo sub iosue cum filiis terram promissionis
intrarunt: significat plures quidem et facilius per euangelii gratiam quam per
legis sacrificia iustificandos. eosdemque qui saluati sunt patres: non nisi de-
functo moyse hoc est mortua ueteri lege cum filiis hoc est nobiscum noue
gratie sacramento saluatos. deo nobis melius prouidente: ne sine nobis consu-
marentur. Suxerunt enim mel de petra que christus est et oleum de firma
petra. quia saporem redemptionis humane simul et oleum nostre redemptoris de
christi pectore manaturum: a longe positi quadam fidei uiolentia extorserunt.
Et ideo nequaquam plene potasse sed suxisse de petra dicuntur. quia sacramenta
salutis nostre per christum dominum nouissimis temporibus reuelanda: credere

poterant ⁊ ſperare· uidere aūt que uos uidetis ⁊ cognoſcere miſt̃ia
regni dı̄ qđ aliıſ ſeruabat᷑: plene non poterant. Hec eſt qđ obiciatur
cur egreſſe ſunt de petra aque largiſſime unde ppl̄s ad plenū biberet
⁊ iumēta. qm̄ ibi fluenta p̄dicatiōis euangl̄ice deſignant᷑. que tāquā
flumina uiuentis aque de uentre diſciplor̄ manantia ⁊ pplm̄ iudeor̄
ꝗ̄ gr̄am edocerent: ⁊ iumenta deſerte gentilitatis undis euangl̄icis
irrigarent. Qui aūt poſt guſtum mellis ⁊ olei de firma petra mortui
ſunt ibidem nō ſuſcipientes ꝓmiſſionē ut meliorē inuenirent reſur
rectionē: filios gr̄e premonſtrabant. Qui guſtantes quā ſuauis eſt
dn̄s: mēbra ſua mortificauerunt que ſunt ſup̄ t̃ram. ut cū ap̄lo dicerent,
uiuo aūt iam nō ego ſ; uiuit in me xp̄s. petra enim xp̄s erat. Qđ
etiam in deſerto quadraginta ꝑegrinati ſunt annis. nec tam̄ cum
poſſent e uicino contingere t̃ram canaan intrauerunt: ſignificat quia
p̄ſens ſcōr̄ uita tota peregrinatio eſt in t̃ra. Donec enī in mundo ſum᷒:
ꝑegrinamur a dn̄o. nec t̃ram tangunt que ꝓxima eſt ut poſſint cū x̄
diſcipul᷑ puluerē pedum excutere: nec in aliquo t̃rena contagione fe
dari. Sʒ queſo kr̄mi. quorſum hec tam longa dı̄ ꝓmiſſio? quo tanta
ꝓmiſſor̄ dilatio? Qid hucuſq; porrecta expectatio ꝓmiſſionis? Qid
amplius contulit abrahe uel ſemini eı᷒ diuina ꝓmiſſio quā ceteris gen
tium nationib; qui t̃ram canaan ſine qualibet ꝓmiſſione ꝑ annor̄
multa poſſederunt? Sʒ forſitan reſpondebis. idō peccator expulſus
eſt ppl̄s. idō eiecit dn̄s gentem peccatricē: ut ſubintraret gen᷒ electū.
gens ſcā. ppl̄s dn̄i peculiaris. ⁊ quia locus ille t̃ra ſcā erat: pulſe ſunt
gentes que ignorabant dm̄. ut iſrt̄ uir ſcilicet uidens dm̄: t̃rā ſcām
uir ſcs̄ incoleret. ⁊ locum bethel qui ꝑſonat dom᷒ dı̄: dignior dei
ppl̄s inhabitaret. Quare ḡ non illi potius intrauerunt. quib; hui᷒
modi ꝑ̇ncipalit̄ eſt fc̄a ꝓmiſſio? Hiūqđ in illa q̇ſquā gn̄atione ſanctior
eſt abraham: qui hoc ip̄m ſpeciali meruit prerogatiua. ut patrib;

promiſſa t̃re poſſeſſio futuris aliq̄n̄do filiis ſeruaretur. Hium q̇s quā
de poſteris dignior extitit yſaac. qui ut imaginem exprimeret ſal
uatoris ⁊ angl̄o nunciante concept᷒ eſt. ⁊ de ſterili matre ꝓgenit᷒ tan
tūq; in redemptionis humane deſignatione ꝓceſſit ut inſtrue lignor̄
compoſita ſup̄ aram. ⁊ reu᷒ſione ad ſuos cū patre. ⁊ mortē crucis ⁊ ui
tam prediceret crucifixi. Jacob aūt patriarcha quis acceptior dn̄o
qui ex utero matris elect᷒ a dō illud optinuit precipue dilectiōis inſig
ne. ut ante nato ſupſtite minor ꝑ̇mogenitum gauderet. Qid de
iude meritis referam de cui᷒ ſtirpe conſcendit nobilis illa ⁊ inſignis
uirga ieſſe. que ſub noctis tp̄e. hoc eſt nullo mortaliū agnoſcente
frondiut. floruit. ac ꝓtulit ſaluatorē. Quid de ioſep moyſe ⁊ aaron
qui fidei teſtimonio approbati reperti ſunt digni dō nec tam̄ adepti ſt̄
ꝓmiſſionem? Sʒ reſpondebis. ſatiſ erat patrib; poſſidere: ſi filii aliq̄n̄
poſſiderent. Hoc iam modo ⁊ noe ⁊ om̄s retro parentes uſq; ad pro
plaſtū etiam ſine promiſſo dı̄: terram in filiis hereditarunt. Nā filii
abraham utiq; linea ſucceſſionis filii ſunt ⁊ nachor ⁊ thare. filii q̊;
noe: filii ſech. filii nichilominus ⁊ ade. Sicut enim abraham yſaac
⁊ iacob poſt quingentos annor̄ excurſus nō ꝑſonalit̄ ſʒ ꝑ filios ac
nepotes t̃ram ꝓmiſſionis intrarunt: ſic ⁊ hor̄ ꝓgenitores potuerūt
intraſſe. quor̄ filii licet multo remoti᷒ intrauerunt. ⁊ ita nec illi q̇b;
eſt hereditas promiſſa plus aliquid habuerunt: nec iſti mim᷒. quia
neutri ſicut diximus ꝑ ſe ſʒ in propagine poſſederunt. Qid ē ḡ qđ
omnes ante ꝓmiſſionem ⁊ ex promiſſione patres. dei dona in filiis
acceperunt. n̉ ut apte monſtretur qđ om̄s quot q̊t fuerunt ab initio
ſci. expectatū diu᷒ reditum ad patriam paradyſi in xp̄o dn̄o ſunt con
ſecuti. qui longa poſt ſerie deſcendens de monte ubi dei uidetur
uiſionem de mundi luto uiuos ſcōs eduxit. ut qđ promiſerat patrib;
filiis adimpleret. Cui gr̄e nō ſunt expertes ⁊ illi. qui licet ſero: tamen

ſuis cum poſteris denarium acceperunt. Huius rerum uideretur
indignum nec diuinis ſatis operibus conueniret: ut illi ſue promiſſionis
priuarentur effectu. per quos ad filios et nepotes hereditas propaganda
deſcendit. Receperunt ergo et ipſi promiſſa dei: ſed terram canaan poſſederunt.
Terra ergo canaan: patribus in figura promittebatur. quam filii poſſederunt
in re. quia filii patriarcharum et prophetarum meruerunt uidere quod non uide
runt patres eorum. Cur ergo antiquis patribus non ſunt promiſſa et tamen
aliquando data. cur aliis promiſſa: ſed longo tempore poſt donata. cur
nouiſſimis non promiſſa ſed ſtatim largita: uidendum eſt. Primis itaque
patribus non eſt facta promiſſio: ne longa diutius expectatione langue
rent. et tedio potius quam ſubſidio foret conſolatio in immenſum produc
ta. Mediis autem patribus diu promittebatur: ut ſe uaſa ſanctificationis
idonea celeſti gratie preaptarent. ne forte ſi filius ignorantibus tanta lux de
celis repentina fulſiſſet: fortuitum aliquid non diuinum putarent. Filiis
autem non eſt promiſſum: quia preſto erat et datum et donum. Acceperunt ergo pri
mi acceperunt et medii: ſed ante omnes nouiſſimi. ut per hoc appareret: non
fidei meritis non operibus iuſticie quecumque ſed ſola Chriſti gratia poſſe ſaluari. qui
ſola et fidem ſeruierunt: et opera comitantur. Hec fratres quam breuiſſime potui ne
uiderer manum fimbrias dilatare: pro temporis oportunitate depinxi.
ut uobis uitam et mores ueſtros ſub quadam rerum imagine preſentarem. et quid
in facie deceat quid in mente conueniat uelut in pictura docerem.
Sicut enim frequenter audiſtis: noſtrorum geſta maiorum conſcripta ſunt ad
doctrinam noſtram. ut per ea que uiſibiliter acta ſunt apud illos: etiam inuiſibi
lia dei que nobiscum geruntur intelligamus. Et quemadmodum illis per arida
montium diſcurrentibus: miracula tamquam incredulis ad ſolatium data fue
runt. ut per ea que uidebant etiam maiora ſperarent: ſic et nobis tamquam
fidelibus geſtorum debent ſcripta ſufficere. ut per conſolationem et patien
tiam ſcripturarum ſpem in domino promiſſionis eterne et futurorum bonorum

fiduciam habeamus. Quis enim noſtrum ſi diligenter uelit diſcutere non
illis per ſingula ſimilis inuenitur. ut ſimilia faciens equalia patiatur.
Nonne cum primo parente omnes gule uicio decepti ſumus: omnes cum iacob
in egyptum deſcendimus: omnes in luto et latere pharaoni ſeruiuimus.
Quotiens enim male cauti aures perditorum carnis titillationibus aperimus:
totiens cum eua ſerpentis ſuaſu decipimur. Quotiens ad appetitum
carnis etiam conſenſum mentis inflectimus: totiens cum adam uxoris
uoci pluſquam liceat obedimus. Cum autem ſuggerente diabolo ad il
licita patranda progredimur: contra eccleſie regulam cum utroque uetita
parente guſtamus. cum utroque ſtatim paradyſo depellimur. Quotiens
largam paganorum uitam felicem dicimus: totiens in egyptum cum iacob
miſeri declinamus. Ubi multa nobis filii filiorum ſuccreſcunt. qui luto et la
tere muros babylonie ciuitatis edificent: et pharaoni non Chriſto miſe
randa ſubiectione deſeruiant. quia primum gule uicium: ſtatim ad cetera
labimur. et per uentris ingluuiem: et alias carnis ſequimur uoluptates.
tantaſque ſordibus ſuperapponimus ſordes: ut nobis parietem laterum uide
amur extruere nequando de uiciorum turpiſſima ſeruitute poſſimus
exire. opprimente nos pharaone hoc eſt diabolo inſtigante. et quodam
aculeo neceſſitatis urgente propter conſuetam egyptie ciuitatis cohabita
tionem: et multitudinem filiorum. Verbi gratia. ut ſi quis hodie quod
abſit de ordine clericali cibo fuerit crapulatus et potu: fornicari primum
concupiſcat. meretricem inducit. deliciis ſoluitur. mollicie relaxatur.
deinde poſt aliquot dies dum blandiciis muliebribus demulcetur:
conſuetudinem approbat. uolutatur in luto. carnis amplexibus delectatur.
donec filios procreet. conficiat lateres unde ſibi obſidionem paret. ut
numquam contubernium illius poſſit euadere. cauſas fingit: et de uo
luntate neceſſitatem faciens dicit. habui puellam illam uirginem:
abſtuli ſibi honorem ſeculi. conſumpſi bona ipſius: tot annis ſeruiuit mihi.

tot filios suscepi ex ea: quomodo possum illam relinquere? quomodo possum
deesse? Inhumanus essem et omni crudelior bestia: si post tot officia
meum illi consortium denegarem. homicidii reus essem in conspectu
dei tam matris quam filiorum: nisi donec possim illis humanitatis iu-
ra prestarem. Melius est enim cum una peccare simpliciter: quam certe
cum pluribus inquinari. Videant episcopi quid faciant et abbates. videant
illi et illi: ne deteriora committant. Ego fragilitatem meam confiteor. in
carne positus: a carnali commercio continere non possum. Ego non sum cupidus.
non sum avarus: aliena non rapio. non quero sicut ceteri hominum mari-
tatas: nullum ledo. neminem per lites ac fraudes iniuriosius exsisto. quid a
me queritur quia pecco carnaliter? Utinam nullum maius peccatum com-
mitteretur in mundo: utinam sacerdotes et episcopi nostri pares essent sanctitate
prophetis et patriarchis. qui et ducebant uxores: et filios procreabant. Certe
si centies abiuravero illam: dimittere numquam possum. potius dimittam preben-
dam: ordines et honorem. et ecclesie ianuas non introibo: et totum redundet
in caput episcopi mei. qui laborat in vanum: quod deus non fecit de carne lapidem
facere. de hominibus deos. Vides quomodo miser sibimetipsi blandiens
de terra lutum de luto aggerem faciat? Vides quot filii de uno parente
nascantur? quomodo qui laborat in luto. de ipsa sibi materia vallum ne-
cessitatis componit in girum ut numquam de luto velit aut possit exire?
Et hec quidem omnia de uno tantum gule vicio consequuntur. quid cetera
faciant vicia quot germinent filios: quot parietes inclusis virtutibus
obstruant ex uno potestis multa metiri. Nos ergo si quando talia facimus
si carnis illecebris irretimur: filii sumus israel in egypto. et servitutis egyp-
tie catenam portamus: quia qui facit peccatum servus est peccati. tan-
toque durius servire compellimur: quanto libentius peccato servimus.
Ea siquidem lex servitutis est: ut nichil liceat facere servo et si multum
affectet preter sui domini voluntatem. quod si forsan attemptet iugum excutere

servitutis: ipso quo tenetur nodo servili domino suo parere cogitur et invitus.
Sic et omnis qui ad servitium peccati libera voluntate consentit: duram
sibi peccandi necessitatem imponit ut et si velit desistere: nequaquam pos-
sit. Rex enim egypti diabolus ubicumque prospexerit dei populum innocen-
tia. clerum sanctitate candescere: metuens quos iam tenere videbatur
amittere. metuens ab his quos vicerat superari: ad expugnandum
illico machinas ordinat. causas victorie sue gulam et luxuriam parat.
quibus servituti viros subiciat. hoc est sensus rationis enervet. Sicque
fit: ut qui sponte peccati consensimus servituti: peccare pro dolor tene- 19
amur inviti. At vero si quando miserationis intuitu respexerit dominus
humilitatem ancille sue. et videns viderit afflictionem anime nostre que est
in egypto: miseritque moysen et aaron legem et evangelium. et verbo predica-
tionis sue docuerit non esse convenientis creaturam ad imaginem dei factam
diaboli servitio deperire. sed quantocius procul ab eius dominatu recedere. et vitam
eligere sanctiorem: numquid non signis et prodigiis nostrum pharaonem exterret.
et nobiscum faciet misericordiam suam sicut fecit cum illis. sive tanto maiorem
quanto plus est anima quam corpus: et caro plusquam vestimentum. Egre-
dimur autem et nos egypto: si videntes signa et mirabilia que fecit deus
per manum mediatoris nostri renunciamus diabolo et operibus eius. si revocemus
ad mentem terram patrum nostrorum quam perdiderunt in paradyso: ad quam
denuo reconciliati vocamur ex promissione que facta est nobis per christum
salvatorem nostrum. quo duce transfigimus et rubrum mare secuti. fluctus
et volumina mundi calcantes: ut per aliam viam revertamur in regio-
nem nostram. Qui enim gule vicio dilapsi fueramus a patria hoc est a
gremio matris ecclesie separati. et fervore libidinis sedebamus super
ollas carnium in volutabro fornicationis: nequaquam per easdem illece-
bras. sed per ardua montium hoc est aspera ieiuniorum redire debemus
ad sinum matris ecclesie. et claustro continentie decreto sic communiri:

ut ab hinc nulla deceptione patiamur auelli. Nemo enim sane
mentis precipitium semel expertus: si contingat euadere. rursus attemp-
tat. nemo nisi manifeste desipiat: angustia carceris emancipatus
querit iterum mancipari. Sed interim antequam perueniamus ad patriam:
in deserto quadraginta annis manna de celo et melle de petra po-
tamur: dum a mundi cibis abstinentes et uiciis: in huius peregrinationis
deserti. tempore uite nostre celesti pane reficimur. hoc est illo qui de celo
descendit: et dat uitam mundo et sanguine potamur qui de petra
hoc est de latere crucifixi profluxit. spem habentes firmam in domino:
quod sicut conplantati similes facti sumus similitudini mortis eius: sic
etiam et resurrectionis erimus. ut sicut commorimur: et conresurgamus.
Superest dicere qui sint filii nostri moraliter qui nobis morientibus in de-
serto sine nobis terram promissionis ingrediuntur. et licet posteri genitis: ge-
nitores tamen suos precedunt. et sedem occupant antequam patres.
Meminisse debetis quod ante diximus de filiis qui nobis generati
sunt in egypto. quoniam per unum multa uicia surrepserunt: que nos quasi
retiaculis illigatos egyptiis seruire cogebant. Sic a parti contrario
potestis conicere qui sunt filii nostri qui nos in regnum celeste precedunt.
procul dubio uirtutes et merita: que nobis parant uadunt mansiones
in celis. Cum enim de scripturis sacris uerba uite colligimus: quasi altis
suspiriis celestia dona concipimus. cum autem que legimus effectu man-
dare studemus: quasi bona que concepimus opera parturimus. et in terram
diuine uisionis genituram nostram premittimus: dum in his que fa-
cimus non nobis sed deo placere desideramus. Perueniunt ergo filii antequam
patres: quia regnum celorum ante promeretur quam tribuatur. ante me-
ritis emitur: quam ab homine possideatur. Perueniunt et anime nostre ante
quam corpora: et sibi prius deinde nobis sedes pro meritis aptant.
donec impleatur numerus fratrum suorum: et subditur fiat omnis mundo

do. At postquam mortale hoc induerit inmortalitatem: tunc et filii
recipient in eterna tabernacula parentes suos. et anime sancte recipient corpo-
ra quibus cum uixerunt. ut gaudium eorum plenum sit et nemo illud
tollat ab eis. quod et nobis prestare dignetur dominus noster ihesus christus: qui cum patre
et spiritu sancto uiuit et regnat in secula seculorum. Amen. Item in quadrage-
sima.

xx.ii. Omni tempore diligit: qui amicus est. si quis autem ad tempus amare
desistat: amicus non est: qui uero amicus hominis non est: nec amicus
est dei. quia hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum. di- 80
ligat et fratrem suum. Vos inquit amici mei estis: si feceritis que pre-
cipio uobis. hoc est autem preceptum meum: ut diligatis inuicem. Sequitur
ergo ut qui non diligit fratrem: non sit amicus dei. et qui amicus dei non est:
constat amicum esse diaboli. quia qui non est mecum: contra me est.
Amicus autem iuxta philosophum: non solum querit sed etiam occupat oc-
casionem qua prodesse possit amico. Nusquam inutilis. numquam est
caritas ociosa. Concipit in nocte quod pariat. in luce parturit: quod delectet.
In nocte sollicita: in die laboriosa. Non sufficit semel iuuisse quod
amet. sicut nec semel amasse: quod iuuet. Non est perfecta caritas que
cum tempore uariatur: et cum accidentibus rerum: detrimentum suscipit uel
incrementum. Est inter lapides preciosos mire uirtutis asbestus. qui
semel accensus: ignem seruat ac perpetem flammam. nec timet incursum
contrarie qualitatis: quia nec aura quidem nec unda fertur extin-
gui. Hic si quid bene conicio: caritatis portat imaginem. de qua uir sa-
piens loquitur. aque multe non possunt extinguere caritatem. Hoc
ille flagrabat incendio: qui dicebat. certus sum quia neque mors neque ui-
ta. nec instantia neque futura. nec aliud quodlibet: separare me poterit
a caritate christi. Hec ergo caritas qua uos amplector in christo. me diu cogit
amare: sollicitat. et pro uobis laborare compellit. Utroque modo per

laborem affligit. recreat ꝑ amorem. ⁊ cū nūquā uexare desistat:
non patitur sentire qđ uexat. Hec ḡ monet ⁊ suggerit: lac exꝑmere
paruulis. ꝓuidere panem adultis. edulia ministrare prouectis. S;
ad hec quis idoneus? Non enim sufficimus cogitare ꝗcquā ex nob.
s; sufficientia nr̄a: ex dō est. qui dat omīb; affluent̄. ⁊ se ipm̄ attribuit
omīa peteńta. Ab ipō ḡ ⁊ ꝑ ipm̄: quod possumus facim̄. qđ nō possum̄:
illud posse speram̄. ipī gl̄a in sc̄la sc̄loꝝ.

Ad similitudinem dī: format̄ ante peccatum mutabilit̄ homo. ⁊ in
paradyso deliciarum gratis ⁊ ꝓpt̄ meritum collocatus: etiam
post peccatum meminit intēdum preclare quondā originis. ⁊ licet
infirmitate circūdat̄ ad ꝑncipiū suum nullis audeat uirib; aspi
rare. gaudet tam̄ aliq̄ndo. pristine uirtutis uestigia tangere. ⁊ suo
simili uł uno quolib; opum. in dissimilitudine positus conformari.
Hic ḡ euenit. ut nos in more herbe que solisequa dicitur. respec
tum habentes ad eum qui nos sola bonitate creauit. nec umquam
desinit gubnare creatos: delectemur intēdū. quos recent̄ ad uitē ꝑseq;
uiuendum monitis ⁊ exhortatione formauim̄: ad imitationem
sup̄ioris opificis regere stantes. ne decidant. currentes incitare. ne
resistant. ieiunos pascere. ne lassentur. crebris ad fortia clamorib; aīare:
ut in fortitudine cibi illius qui de celo descendit. hos quadraginta
dies ac totidem noctes: sine defectu. sine murmurio. sine c̄mine.
cuncti parit̄ ambulemus. Speram̄ enī de summi grā largitoris. qđ qui
dedit audientib; ùbum dī sc̄e conuisationis affectum: dabit ⁊ cū
uirtute ꝑfectum. ne nr̄ aut frustra sit labor in semine: aut uīa spes
irrita qđ absit repperiatur in messe. Nulli sicut nostis plantare
sufficit uineam. nisi iuxta illū patrē familias: eā sepe muniat.
torcular fodiat. turrem edificet. ⁊ excolendā agricolis studeat
demandare. Et ubi pat̄familias uinee sue necessaria queq; ꝓuide

rit: de reliquo uideant sibi uinea uuā ne fecerit an labruscam. quīa se
curis iam dudum posita est ad radicē arboris infructuose. ut suc
cisa protinus in ignem mittatur ⁊ ardeat. Vos enim pat̄ ille celestis.
huī sue plantator est uinee. uos aūt: uites. uos palmites estis. uos
arbores: ⁊ utinam fructuose. Ego ū colonus uinee constitut̄ a dn̄o. hic
meum piculum ṅ fidelit̄ agam. inde uestrū nisi fructum afferatis
excidium pertimesco. Scio nempe illum qui uineā plantauit ut fructū
peperet: unam de sterili arbore ac de cultore inutili ꝓtulisse senten
tiam. dum alteram radicitus extirpari: alterum malū male ꝑdere cō g1
minetur. Quare frs ⁊ filii quia temp̄ est agriculture: incepto uiri
lit̄ operi. cum dī adiutorio insistamus. Et ego quo a foris possum:
sepire uineā dn̄i ⁊ erudire non desino. uos aūt intus opamini. non
cibum qui perit: s; qui permanet in uitam eternam. quatenus ⁊ deo ꝑ
fructum bonoꝝ opum placere possitis: ⁊ me pro uob assidue laboran
tem. uite mercedis in nouissimo participem faciatis. Quis enī
custodit uineam ⁊ de fructu eī non comedit? S; his utcūq; ꝑmissis:
gradatim ad causam unde agitur ueniam̄. ⁊ qualit̄ excoli uinea
dn̄i sabaoth: qualit̄ mens nr̄a que utiq; sarmentum est uinee custo
diri ab insidiis ualeat: breuit̄ adiuuante dn̄o demonstrem̄. Cū
sit ḡ humana conditio corrupta ꝑ peccatū originē ꝓna semꝑ ad malū:
sicut nature defectib; hīt indesinent̄ elabi. sic medicinalib; eget in
cessant̄ adiutoriis reparari. Sciens enī ille qui finxit. corruptionē
nr̄am multis casib; subiacere: infirmitati nr̄e compatiens. multa q̄;
remedia patna miseratione prouidit. quib; ⁊ mala que dudū ꝑ ne
gligentiam irrepserunt. adhibitis contrariis ꝓpulsare: ⁊ ingruentib;
undecumq; piculis prudent̄ occurrere ualeamus. Et qm̄ utiq; hō nr̄
nature corruptioni subiect̄ suo semotī morbo laborat: utriq; ꝑ cōpassio
nem bonus dn̄s ꝓcuratorem necessariū delegauit. ⁊ alterū medicis.

alterum ſacerdotib; ſanandum inſtituit. Curent ġ medici febres
ſuas. ⁊ defectus carnis: carne reſarciant. ſigna uultus doctoꝝ obſer
uent. ac pereuntia iudicent: utrum uiuat an deſperet infirmus.
nos anime paſſiones reſpiciamus. conſcientie latebras indagem̄.
ꝑquiramus ſi cor nr̄m ardens eſt in nob̄ de ihu nazareno. ſi uene
pulſus ſit ſalientis in uitam eternam. ſi cordis oculi ſemper ad dn̄m. ſi
naris odor ad uitam ſpiritus. ſi guſtus ſapiat quam ſuauis eſt
dn̄s. ſi auris audiat uocem dn̄i. ſi ſenſus oms: ſuū agnoſcant
⁊ fateantur auctorē. ⁊ ubi hec inuenerim̄ ſuam nō excedere tem
perantiam: dicamus iuſto qm̄ bene. qm̄ fructū operū ſuoꝝ come
det. Si uº contra ſenſerimus: non dicamus pacem ubi nequaq̄m
eſt pax. non liniam̄ parietē abſq; temperam̄to. ⁊ letale uulnꝰ fomen
tis blandiorib; augeamus. ſ; ferro ſi ſit opus. ⁊ igne: ꝑiclitantem
animam de inferni faucib; eripere feſtinemus. Quomodo aūt
ut qua ſit arte iuuanda peccatrix aīa: ⁊ qualit̄ ad ſtatū rectitudi
nis erigenda poſt lapſum: medicoꝝ exempla nos doceant. nec
enī eſt turpe ad reformandam naturam: nature conſcios ſequi. ut
egrotis nr̄is primo: cunctis abſtinentiam indicam̄. ut mortifera
peſtis. que ꝑ ſaturitatē irrepſit: ſuo contrario deſtituta repellat̄.
ſcdo: prohibeam̄ noxia. nequid deterius accidat. tercio: ſalubria
miniſtrem̄. ut ſanitas optata ſeruetur. Caro ſupfluis onerata: ꝑ
abſtinentiam optime leuatur. Grauatur conſcientia ꝑ̄ſſa peccatis:
ceſſet ab illicitis ⁊ ſalua erit. Corpus langore conſumptū: innatur
illico reparatiuis. anima per penitentiam caſtigata: in ſpem uite
reſurgit uitalibus alimentis. His enim legitime cuſtoditis: tā
preſentia quam futura mala pelluntur. corpuſq; ſimul ⁊ anima:
in bona poſſunt ualitudine conſeruari. S; forſitan a ſimplicib; q̄rit̄:
quis ſit anime cibus. nam corporis nota ſunt alimenta. ſimilib;

enim

enim hoc eſt corporeis melius nutriuntur. Sic ⁊ anima q̄ utiq;
xp̄i eſt. quandoquidem opus eſt opa medicoꝝ: ſimilib; hoc eſt
ſpūalib; paſcitur. ⁊ in perfectam euectaſiam. breui peruenire poſſe
ſperatur. Cibus eſt ġ animaꝝ fidelium. quo uicia penitus extir
pentur. ⁊ bona ualitudo ſeruetur: iugis oratio. que ⁊ ſi cetera
deſint aliq̄ndo: ſola ſupplet officia ceteroꝝ. ſola de t̄ra conſurgēs:
celeſtia penetrat in momēto. int̄ dn̄m ⁊ hominē: officiū mediatoris
exequitur. ⁊ tam longe diſtantes: in unum conciliat. ſuſpiria pe
nitentium anglis. ⁊ pacem angloꝝ: annunciat hominib; in noxie
uoluntatis. Hec eſt turris illa manu fortis dauid. que ſemꝑ reſpicit
orientē. edificata cum ꝓpugnaculis ſuis. Hec ⁊ hoſtes longius abi
git: ⁊ domeſticos ab incurſione tuetur. Mille clipei pendent ex ea.
omīs armatura fidelium. nichil enī adūſus illam diabolus. nichil
hoſtis humane ſalutis contra turrē iſtam. contra orationē aſſiduā
ꝑualet. dum in nō conitat oclos uidere ſcl̄i uanitates: ſ; ſemꝑ ad
orientem intendat. Mille clipei pendent ex ea. omīs ſcilicet fortiū
armatura. Quiſq̄s enī in numero uiroꝝ illuſtriū contra mortis
auctorē dimicaui̇t uicit: quiſq̄s adūſus ꝑncipē mundi huiꝰ aliq̄d
fortitē egit: his bellum cōfecit. his armis uictoriam reportauit. Tan
tū enim facit contra omīs temptationes oratio: q̄ntū poſſet turris
quelibet cont̄ inſult̄ hoſtiū cū ꝓpugnaculis ⁊ clipeis ſuis. cū baliſti
⁊ machinis: ⁊ omnium generū armatura. ac tanto fortiꝰ ⁊ ſuos pro
tegit. ⁊ alienos abſterret: q̄nto ſublimius caput extollit. ⁊ tangit
uertice celum. De hac ut audiſtis in euanglio dn̄s. orate ne intretis
in temptationem. de hac apl̄s admonet: dicens. ſine intermiſſione
orate. Hac uſus baliſta moyſes: amalechitas deuicit. hac ioſue uic
tores pridem inimicos deuicit. hac ⁊ dauid philiſteū ꝑcuſſit: ⁊ dani
el de rege fortiſſimo triumphauit. Hec ꝑncipem aploꝝ ne fluctib;

operiretur exiuit. ⁊ uictum aliquando mirabiliter de carcere liberauit.
Oratio enī fiebat ſine intermiſſione pro eo. Hec ut diximus mille cli
peos. quia plures hēt ſpecies defenſionis ⁊ modos. Ex quib; exempli
cauſa tres tantū ſubiciam que ſic neceſſarie ſunt ad ſalutē. ut ſine
his audacter affirmē. nulla ſit ſpes. nulla fiducia peccatori. q̄s
omīs fidelis anima. ſi cupit tuto conſiſtere. ꝓpꝛias ac familiares
habere debebit. Hec nimirum fr̄s. quia ſimplices docemꝰ orare.
cum ipſi iam ꝑfecti ꝑ fidem ⁊ doctrinam apli. quid ⁊ qualit̄ ēēt
orandum a dn̄o petiuerint edoceri. paulus etiam ille uas ſapientie
⁊ ſcientie dī. non confundatur dicere. quid oremꝰ neſcimꝰ. ſ; ſp̄s in
t̄pellat pro nob̄. Nos aūt fr̄s. nequaquā nob̄ orandi ſcientiam
arrogamus qđ apls̄ neſcire fatetur. ſ; quia quotidie peccata cumu
lantur in nob̄. ⁊ hinc ſuꝑ nos mala ingit̄ innouantur. neceſſe ha
bemus omīmodꝰ ꝓ reatib; nr̄is. quos uita breuis ꝑlamentū expiare
nō ſufficit. modo quolib; exorare. ne forte dum nec bona facimus
nec bona rogamus. longe fiamus a ſalute nr̄a. iuxta dauiticū illđ.
qui noluit benedictionem. elongabitur ab eo. Non ḡ ſpm̄ ꝓpriū
ſ; magis orationē ſecuti dn̄icam. tres tantū de plurib; orandi ſp̄es
aſſignamus. que certam nob̄ ⁊ in p̄ſenti uita defenſionem ꝓmittūt.
⁊ oꝑantur in illa ꝑpetuitate ſalutē. Quaꝝ p̄ma ſpecies eſt. credē
in dm̄ patrē ⁊ cōfiteri. ⁊ laudare bonum. ⁊ de ꝑceptis grās agere.
qđ in p̄ma dn̄ice orationis fronte docetur. dum dicitur. pat̄ nr̄ q̄ es
in celis. ſc̄ificetur nom̄ tuū. adueniat regnum tuū. In hoc enī u͛bo
dum dicimꝰ pat̄ nr̄ ⁊ cetera. ⁊ fides nr̄a exprimitur. ⁊ dīitatis cō
feſſio ꝓmittitur. ⁊ eīꝰ bonitas. in pat̄is uocabulo comendat̄. Non
enī diceremꝰ patrem. ſi non crederemus. nec utiq; nr̄m. niſi bonū
ſciremus. Nec diceremus ſc̄ificetur nomen tuū. ⁊ ad ueniat regnū
tuū. ſi nō eum laudare ⁊ ꝑ modulo nr̄o glorificare uellemꝰ. qui cū

Nō. tres ſp̄es orationis.

tantus ſit in celis ⁊ in regno celoꝝ. ſeruoꝝ pat̄ ⁊ ēē dignatꝰ eſt ⁊ uo
cari. Impoſſibile quidem laudare quē quam ⁊ non credere dm̄. ſicut
⁊ indignum. credere nec laudare. Conſequentia enī ſunt nec ſepara
ri ab inuicem poſſunt. Quiſq̄s enim credit. ſtatim confitetur ⁊
laudat. benedicit ⁊ grās agit. quia cum ſit homo puluis ⁊ cinis.
tantum ex grā meruit habere patrem in celis. Sc̄da ſp̄es orationis
eſt. qua uidelicet illum quē dm̄ ⁊ patrem credimꝰ ⁊ ueneramur in
celis. in auxilium infirmitatis nr̄e c̄c̄ carnis ⁊ mundi t̄ptationes
fidelit̄ inuocamꝰ in t̄ris. Quomō enī inuocabunt in quē nō crediderūt.
Ordo quidem rationis expoſcit. ut illū in neceſſitatib; inuoces. quē
credis ⁊ non dubitas adiutorem. Et hoc innuit oratio illa qua dicit̄.
fiat uoluntas tua. ſicut in celo ⁊ in t̄ra. panem nr̄m quotidianū da
nob̄ hodie. His enim duob; capitulis. cuncta nob̄ in p̄ſenti neceſſa
ria corporis ⁊ anime concluduntur. ut ita uidelicet ſc̄dm̄ dī uolun
tatem uiuamꝰ in t̄ra. ſicut angli boni ſine contradictione diuine
pareāt ⁊ conſentiunt uoluntati. Panē nr̄m da nob̄ hodie. ne ꝑ ege
ſtatem alicuꝰ neceſſarie rei. ut cō dm̄ murmuremꝰ. ut rapere aliena
cogamur. ſ; in omīb; ſufficientiam ab ipō ⁊ ꝑ ipm̄ habentes. ꝑ ſemitā
mandatoꝝ eīꝰ ſemꝑ ⁊ inoffenſe curramꝰ. Tercia ſequit̄ in oratione
dn̄ica ſp̄es. que ⁊ dimitti nob̄ debita poſtulat. ⁊ finē petendi facit.
Tria ſunt ḡ neceſſaria ſic̄ ante iam diximus. humane ſaluti. Crede
firmit̄. confiteri conſtant̄. inuocare fidelit̄. Sine his. bona
nulla ſunt oꝑa. nulla ieiunia. nulle ſunt elemoſine. quia nullū
habent ſalutis effectum. Et notandū in tercia ſpecie. ubi dicit di
mitte nob̄ ⁊ cet̄a. quia licet peccata. ſola quandoq; penitentia dilu
antur. iuxta illud. dixi confitebor ⁊ tu remiſiſti. ne q̄s ipm̄ peni
tentie motū ſuis uirib; ⁊ nō diuine potius attribuat bonitati.
prudent̄ ſupplicat ab eo debita relaxari. qui ſolus ut peccata

dimittat: spm ante compunctionis indulsit. Ut aut que loquimur
fiant manifestiora simplicib; de his enim nob ⁊ sollicitudo maior ⁊
cura ppensior qui enim uident ductore non egent. demonstrationis
gra quosdam de psalterio uersiculos signant notauimus. ⁊ in tres
diuidimus codicellos. in quib; n solum modus ⁊ ordo. s; ⁊ uba
ponunt expssa. quib; ⁊ confiteri dno de peccatis: ⁊ inuocare dnm
p necessariis. ⁊ supplicare dno p commissis: pfacile poterit qlibet edoceri.

In ramis palmarum.

xxiii. Videntes ioseph a longe loquebantur mutuo fris dicentes. uenite
occidamus eum ⁊ cetera. Multa nob de huī uirtute ioseph q
pierit ⁊ inuentus est commemoranda erant fris karmi. quia factus e
in salutem multorum. s; unum inqt scriptura necessarium e ad multa.
Grandis utiq; sermo: ⁊ interptatione difficilis. quia magnus dns n-
rus: ⁊ magnitudinis ei n est finis. s; semetipsum exinaniuit. for-
mam serui accipiens. ⁊ paruitati nre compatiens. paruulus factus e
nob. Paruuli g p modulo nro paruulum pdicamus. qm ex parte cog
noscim ⁊ ex parte pphamus. donec surgamus in uirum pfectum. in men
suram etatis plenitudinis xpi. ⁊ tc euacuatis omib; que paruuli fue
rant: euacuato qd ex parte est tanto plene laudabim. qnto ⁊ pfectius
cognoscemus. Hunc interim humilem ioseph fres . suos simpliciter
instante nemo despiciat. quia ueniet in credite temp. quando lapis
iste que reprobauerunt edificantes in monte magnum excrescens iple
bit orbem terrarum. ⁊ dnabitur a mari usq; ad mare. ⁊ adorabunt eu
omnes reges tre. omis gentes seruient ei. Et tunc aut miseri uidi
lapidem istum reprobauerunt: quando uidentes ioseph a longe uenien
tem dixerunt. uenite occidam eum ⁊ cetera. Uerum qm hec ⁊ alia multa
fris karmi contigerunt antiquis patrib; in figura. ⁊ scripta sunt sicut
audiuim ad doctrinam nram: uideamus attente si pposita lectio qppiā

hodierno tempori pfigura monstrabit. Legimus igit in libro genese
os qd patriarcha iacob ioseph filium suum p ceteris diligens ueste p-
ciosa contexit. ⁊ sic indutum ad fres qui erant ad pascua misit.
Hoc est cunctis hystoria. nec est uerare necesse. ad iam potius unde
agitur ueniam. ut misterium sub figura. ueritate sub umbra:
ioseph sub tunica latitantem. inueniamus. Per ioseph itaq; xpm dnm
significari: scripturas sacras amantib; facile copatebit. dnm pp-
innocentiam ⁊ simplicitatis meritum: fratrum in se odia concitauit.
scdm illud: odio habuerunt me gratis. Qui depositus ab eis in cist-
nam ueterem. hoc est in inferno descensum: contra ipsorum ppositum ille 84
sus exiuit. ac deinde uenditus ysmahelitis: mortuus ut putabatur in
egyptum descendit. ubi amaritudinis torrente potatus: paulatim
caput exaltat. Claustra carceris infernalis euadit: ex seruo repente fit
dns. cō fratrum opinione pharaonis optinet principatum: pascit populu
panib; in habundantia. colligit fragmenta ne pereant. ⁊ in tempore steri-
litatis conseruat. ⁊ pplos gentium conuocans: fidei redigit sub tributo.
Et postquam omnia subiecit sub pedib; ei: nouissime fres admittit. spem
faciens in futuro: ut reliquie isrt aliquando salue fiant. Hoc enim g
contentiosum: si etiam iacob dnm patrem significare dixerim. quia talē
patr: talem filium generat. natura equalem: simplicitate parem.
innocentia similem: quem ⁊ aliis abeuntib; secum retinet. tenerius
diligit: specialius induit. ⁊ de sinu patris egressum: p fratrum salute
mittendum disponit. Igitur patriarcha iacob: dnm patrem designat in
celis. ⁊ ioseph: eum qui de celo descendit filium hominis qui est in celo.
Tunica u talaris: caro sumpta de uirgine fuit. quā a patre dispositā.
a spu sco compositam: sibi di filius adaptauit. ut sicut scitate segregat
a peccatorib; sic eet a frib; etiam uestitu discretus. ob quam causam
⁊ fres accusabat de crimine: ⁊ dominatū illi sup cunctos sompnia

portendebant. quia qui de celo uenit: super omnes est. et testimonium perhi-
bet de mundo: quia opera eius mala sunt. Fratres autem inuidia concitati: eum
ut morti traderent ut alienigenis uendere non dubitauerunt. uestem
remittentes cruentatam ad patrem. sicut illi putant: ad suam excusa-
tionem. sicut ueritas habet: ad suam ipsorum perpetuam confusionem. Sic
ubi pater cunctorum deus unigenitum filium suum uirginea carne uestitum
in campum huius seculi celitus destinauit. et ille cepit accusare fratres secundum
humanitatem iudeos et contestari quod essent generatio mala et adultera.
ubi signis et uirtutibus multis cepit significare quis esset. et per inditia pau-
latim diuinitatis sue potentiam declarare: scandalizati iudei dixerunt.
numquid rex sit eis. aut subicientur dictioni tue. ut hoc ipsum uerbis aliis
exprimentes. tu homo cum sis idest similis et equalis nobis. facis te ipsum deum ut
domineris nostri. Ille autem ut simplex et innocens: cum his qui oderunt pacem
erat pacificus. et non solum non fugere: uerumetiam ad eos uenire
non dubitauit. sicut demonstrat hodierna dies. Nam cum ap-
propinquasset dominus ierusalem et uenisset ad montem oliueti: princi-
pes sacerdotum et pharisei uidentes eum a longe. consilium fecerunt
dicentes. ecce somniator ille uenit. uenite occidamus eum. et uide-
amus si filius dei sit. liberet eum de manibus nostris. ac si dicerent. tunc
apparebit quid illi prosint somnia sua. Inter quos fuerunt qui dicerent.
uenite uenundetur. et manus nostre seruentur innoxie. ut aliis uerbis
hoc ipsum. nobis non licet interficere quemquam. tradamus eum romanis
interficiendum. tingamus sanguine uestimenta eius. dicemusque fera pessi-
ma deuorauit eum. scilicet excusari querentes: ut potius culpam re-
torquentes in patrem. quod minus caute filium dimisisset. Sic et isti.
excusare se putant cum dicunt. nos legem habemus. et secundum legem debet
mori: quia filium dei se fecit. quasi dicerent. siquid etiam in hoc
culpe commissum est: uideat ipse qui prius legem dedit. et postea filium

suum ad nos taliter misit. Nos audiuimus ex lege: quia deus tuus
deus unus est. et iste patrem suum dicebat deum equalem se faciens deo. et
omnis qui se regem facit: contradicit cesari. Sed sicut illi quoniam non
effugerunt male conscientie culpam licet a patre factum occultassent. nec
fratricidii reatum declinauerunt. licet manus a cede continuissent. et occi-
dendum alienigenis uendidissent: sic et isti quamquam falsa legis auc-
toritate se muniant. et per manus romanorum scelus conficiant: non
minus tamen rei tamquam auctores sceleris fusi sanguinis crimen in-
currunt. Et sicut illi rerum necessitate coacti quem prodere causse pu- 84
tabant. fratrem uolentes nolentesque tamquam dominum adorauerunt: sic et isti cum
patre suo diabolo uelint nolint de scripturis audiant: dominum deum tuum
adorabis et illi soli seruies. et quia sic oportet fieri: sic facient. nec est
quod in dicatur dixit deus tuus unus est et illi soli seruies. quoniam ego et pater unum
sumus. et sicut in deitate patris et filii nulla potest esse diuisitas: sic et
in cultu nulla debet esse distantia. Sicut ergo unus est deus sic una sit fides
omnium: unum sit baptisma cunctorum. Et quemadmodum illi uestimentum
remittunt ad patrem sanguine maculatum simulantes se nescire quod
factum sit. ut cuius fuerit opimentum. quamuis et uestitum et uestimentum
cognoscerent quia nullus nisi ioseph tali tunica uestiretur. et nulli nisi
ioseph illa talis tunica conueniret: sic et isti. cum utique per ea que uisibiliter
facta sunt cognouissent deum: non sicut deum glorificauerunt ut gratias egerunt.
sed euanuerunt in cogitationibus suis et dixerunt domino deo. uide si tunica
filii tui sit an non. idest si filius dei est liberet eum si uult. ac si diceretur.
nos hominem quidem carnalem uidemus. et utrum deus sit ignoramus.
Sed uide si tunica sit filii tui. idest si caro ista quam tenemus et crucifigi-
mus indumentum est uerbi dei descendat nunc de cruce. et credemus ei.
Sed rursus quemadmodum illi ad tempus innocentiam simulantes tan-
dem re faciente coacti sunt prodere ueritatem: sic et isti quando uenerit

fuerit ubi neceſſario manifeſta erunt conſilia cordium. confun-
dentur ante ioſep olim fr̄em nunc aūt dn̄m ſuū. ſaluatorē ſcilicet
non ſolum egypti. ſ; mundi. nullam habentes excuſationē quaſi
neſcierint an ille filius hominis ſit filius dī. cum certe cognoſcerēt
qm̄ illa talaris tunica. ſcilicet caro uirginea. nulli mortaliū con-
tigiſſet. nulluſq; hominū. niſi ſpecioſus forma pre filiis hominū.
talem tunicam induiſſet. Quis enī aliqn̄do carnē ſine peccato
de carne peccati contraxit. ⁊ p terram miſerie que ſpinas & tribulos
illeſo pede tranſiuit. Quis filiorꝫ ade ſtolam primi parentis aut
mundā ſuſcepit aut ſeruauit immaculatā. Nemo utiq; nec in-
fans ſi uel uno die ſup terram uixit. quippe qui etiā in matris utero
in peccatis conceptus eſt. Igitur ille ſolus ſolus ille tunicam nr̄e mor-
talitatis ⁊ candidam induit ⁊ conſeruauit illeſam. qui nō ex ſangui-
nib; neq; ex uoluptate carnis. ſ; operatiōe ſcī ſpī. ⁊ concept⁹ eſt ⁊ nat⁹
de uirgine. Palam eſt igitur. qđ nullus p̄t ioſep talarem tunicam
habuiſſet. conſūmatam ſcilicet atq; pfectā. que ueſtis ⁊ polimita dr̄.
uirtutū uarietate diſtincta. Hec etiam apud nr̄m ioſep inconſutilis
eſt ⁊ deſup contexta p totū. quia carnē xp̄i de uirgine ſūptā. nulla
uirilis copule ſutura coniunxit. ſ; deſup totam adueniens gr̄a col-
ligauit. Non eſt enim humane ſedulitatis artificio panno pann⁹
adiunctus. quia nō eſt uirgini uir carnali iunctura cōmixtus.
Et quia de uirginis utero ſine carnis mixtura deſcendit. in corpe
mortis hui⁹ ſine corruptionis ſciſſura pmanſit. Vnde nō ē a militib;
diuiſa p partes ſ; ſorte tributa. quia nō multorꝫ ēē poterat ſ; uni⁹.
Hanc tunicam nō ipſius ioſep. ſ; edi ſanguine maculatā. nō ſibi
retinuerūt ſ; fr̄es mundi remiſerunt ad patrem. quia caro xp̄i. nō
p ſuis ſ; p alienis peccatis paſſa eſt ⁊ crucifixa. Et enim ppt̄ ſcelus
ppl̄i pcuſſit eum dn̄s. ⁊ ipſe peccata multorꝫ tulit. qui peccatū nullū

cōmiſit. aſpſus eſt enī ſanguis eorꝫ ſup ueſtimēta ſua. ⁊ omīa in-
dumenta ipſius inquinauit. Et quāquā ioſep uiuat ſicut ſcriptum
eſt de eo. tunica tamen illi⁹ ſanguine fedata ſeruatur. Quia fili⁹ hoīs
poſt paſſionē ſuā nō eſt in inferno ut infra retent⁹. ſ; ad patrem dn̄i
recent' uulneratus aſcendit. ⁊ ibi manet in dextera patris ſedens. ut
uideant aliqn̄do fr̄s iniqui. ueſtem quā fedauerunt. uideant ſcele-
rati iudei. hoīem quē crucifixerunt. Oſtendentur enī incredulis ad
confuſionem ipſorꝫ xp̄i manus ⁊ lat⁹. [illegible] uidelicet modo negare
pſumant. qđ cōuiſerunt. Numquid infelices iudei ut tunc nō eru-
beſcetis ⁊ confundemini. qn̄do uidebitis ſcm̄ illum ⁊ innocentem
ioſep quem p ſola inuidia tradidiſtis alienigenis ad crucifigendū.
uenientem in nubib; celi cum poteſtate magna ⁊ maieſtate. iudicare
ſclm p ignem. Quando uidebitis duodecim ap̄los iuxta numerꝫ
filiorꝫ iſrl̄ ſedentes ſup ſedes duodecim qui ⁊ ipſi iudices ur̄i erunt.
In illa die uiri niniuite ⁊ cum his etiā gentium plenitudo con-
ſurgent in iudicio cont̄ pfidiam iudeorꝫ ⁊ condempnabūt eā. quia
penitentiam egerunt in predicatione ione. qui tertia die de uentre
ceti hoc eſt ab inferis reſurrexit. Multi enim in illa die conſurgent
ab oriente ⁊ occidente. ⁊ eiectis filiis in tenebras exteriores. recūbent
cū abraham yſaac ⁊ iacob. in regno celorꝫ. Breuiter ergo replicando
dicam⁹. qđ fr̄s illi qui gregem patris ſui paſcebant in agro ⁊ fr̄em
yſmahelitis uenalem expoſuerunt. ⁊ neſcientes ſaluatorē quōda-
modo conſtituerunt egypti. ſacerdotes ſunt ⁊ principes iudeorꝫ. qui
poplm dn̄i ⁊ oues paſcue ei⁹ a deo patre cunctorꝫ cuſtodiendas ac-
ceperant. Iſti enī miſſum a paternis ſedib; dī filiū ad oues que perierāt
domus iſrl̄. deſcendentē hodierna die p montem oliuarꝫ a longe
conſpicientes. dixerunt. hic eſt heres uenite occidam⁹ eum ⁊ habe-
bimus hereditatem ei⁹. ne ſi dimittimus eū ſic. locum perdam⁹ ⁊ gentē.

Ac deinde post paululum livore simul et cupiditate cecati: extra vi-
neam hoc est extra civitatem eicientes: per manus romanorum crucifixe-
runt. et nescientes miseri salvatorem suum ad salvandas gentes miserunt.
Mali fratres: qui sine causa fratrem occidunt. et pessimi sacerdotes: qui
gratis christum dominum crucifigunt. Fugiamus igitur illorum invidiam fratrum.
fugiamus talium consilia sacerdotum. qui dixerunt domino deo recede a
nobis. scientiam viarum tuarum nolumus. viri utique sanguinum et dolosi. va-
sa iniquitatis bellantia. In consilium eorum non veniat anima nostra. nec in
cetum illorum gloria nostra. qui occiderunt virum in furore suo. virum qui
non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit. virum
approbatum a deo virtutibus et signis que fecit per illum deus. virum qui non
ex voluntate viri: sed ex deo natus est. Maledictus ergo furor eorum: quia
pertinax. et indignatio eorum: quia dura. Fugiamus consortia phariseorum.
exeamus extra castra obviam christo domino venienti. improperium crucis
portantes. et dicamus cum pueris hebreorum. alta voce clamantes: osanna
benedictus qui venit in nomine domini. Item in ramis palmarum.

.xx.iiii. Temptavit deus abraham: et dixit ad eum. tolle filium tuum et cetera.
Pulchre sunt gene tue sicut turturis soror mea sponsa. absque
eo quod intrinsecus latet. Omnis scriptura divina fratres karissimi si diligenter
inspicitur. preter ea que interius continet sacramenta: tantum profert histo-
rice compositionis in facie. ut nullus sit qui non eius et novitatibus
stupeat: et pulchritudine delectetur. Quis enim mortalium tanta rei
novitate perculsus. sine grandi possit audire miraculo. tolle filium
tuum quem diligis ysaac: et offeras in olocaustum? Quis vero sine
delectatione pertranseat rei geste ordine perscrutato. cum audierit vo-
cem ab alto delapsam ne extendas manus super puerum: nec facias
illi quicquam? Quis hominum queso mirari sufficiat. deum summe bonum.
patrem misericordiarum ac totius consolationis patronum. talia cumque

mandantem. tam crudelia precipientem? Tolle inquit filium tuum et amicum:
quem diligis. nec istud suffecit: sed addidit ysaac. ut multiplicata
telorum iacula plus doloris inferrent. et distinctum infixa dolorem
singula renovarent. Nutabat adhuc sollicita mens anxia patris.
et suspensus in dubio animus: quid diceret. quod mandaret dominus expec-
tabat. At ille. et offeres inquit eum illum in olocaustum: ubi monstra-
vero tibi. Hic vero si potes qualis abraham. hic pater lacrimas retine. hic immo
leticiam confinge si potes. ubi non ut assolet humana calamitas se-
nilibus oculis videas dulce pignus propaginis. unicum posteritatis here- 87
dem. acerba morte dissolvi. non saltem ab hostibus rapi cernas et tru-
cidari: sed inaudito genere miseriarum contra humanitatis iura. contra
teneros parentis affectus. ipse filium iugules et discerpas. Ubi quod quando umquam
tormentorum passurus eras pro filio de summis periculis eruendo: pieta-
tis ordine commutato ipse filio gratanter infligas. Deus meus quid est
ista? Quid facis o bone deus: intestinum commoves bellum? Ergo ne mori-
etur ysaac. in quo semen vocandum est abrahe. in quo benedicentur
omnes gentes terre? Ubi sunt ergo promissiones tue antique deus? Tu hactenus misericordiam
volebas et non sacrificium. et modo sacrificium queris et misericordiam abdicas? Tu non
vis mortem peccatoris et vitam persequeris innocentis? Tu simplex
homicidium execraris et parricidium imperas? Ubi nunc est promissio
tua deus. de qua nec unum potest preterire iota. donec omnia compleantur
et fiant? Ubi est illud evangelice contestationis immobile firmamen-
tum celum et terra transibunt verbum autem domini permanet in eternum?
Tu enim si bene recolimus promisisti quod ysaac multiplicaretur sicut
arena maris et astra celi. et modo ligatum ducis ad immolandum? Me-
mento queso quod dixeris: et considera mente quid facias. Quod ego inquit
facio: tu nescis modo. scies autem postea. Sine pugnet interea pietas in
filium cum pietate in deum. certet fortiter contra fidem fides. et spes contra

ſpem uiolenta conſurgat 7 actū pficitur. ut cum probat̃ fuit:
accipiat coronam uite. quam nullus hominū optinebit: ni pri' le-
gitime certauerit. Nota m̄ dudum pietas abrahe. nec ueni
m̄ pbare uirum: ſ; approbatum cunctis oſtendere. qualē p̄mū
elegerim cui primordia facerem pmiſſionis. quē conſtituerim
multarū gentium patrem. Non eſt hominis: diſcutere facta dī.
ut non opprimatur a glā dī. Audiat tantū immo 7 obaudiat
p̄ceptis dī: 7 uidebit glam dī. Nos g̃ fr̃es inſpiciam' attente qd
ſenex ille fidelis quid patriarcharū ſūmus quid patr̄ gentium in
tanto diſcrimine poſitus ſit facturus. Inſpiciamus inquam 7 patrē
nr̄m abraham: fidei 7 obedientie paſſib; innitemur. ut cū yſaac eīne
ſimus benedictionis heredes. Quid putas dicturus eſt abraham ui
tam dura mandantem audiuit? An nō reſponſurus uidetur: audi-
te gentes 7 attendite populi. ſi eſt dolor ſimilis dolori meo: dn̄s m̄s
immolare me iubet filium meū. Quis umquam ſimile quis tā
crudele patrauit? A ſeclo nō eſt auditum qd aperuit quis p̄cordia
ſui nati. Noua mali ſpecies: 7 humanos uictura uictima ſenſus.
Quis m̄ tribuat ut ego pro te moriar fili mi yſaac? Heu m̄ dn̄e
tolle aīam meam: 7 dimitte filium meū. diſcerpe uiſcera mea: 7
parce filio uteri mei. Ecce ego ſeruus tuus: parat' ad quecūq; ſupplicia
iuſſeris pferenda. Immola. macta. pde. 7 de meo tuam placa ſangui-
ne diuitatem. de me qdcūq; placuerit facito. tantum animā illi' ſerua.
Non poſſunt uidere ocli mei: ſanguinē dilecti filii mei. Hec certe 7
multo plura cum gemitu 7 dolore dicere patr̄ ſine dubio crederetur.
niſi ad pfectum fidei tn̄e ſenex ille diuinit' temptaretur. 7 in tēptati-
one tam ualida: fideliſſimus inueniretur. Quid g̃ dixerit abra-
ham dō. quid dn̄o ſeruus reſponderit: audiam'. Utiq; nō clamauit.
nō queſiuit. non reſpondit. non diſtulit. S; qd? Conſurgens inq̄t abrahā

de nocte conſurgens: ſtrauit aſinum ſuum. Vere dī prudentia: in
ſui diſpoſitione non fallitur. uere omnia nouit: ante quam fiant.
Niſi enim abraham talem p̄cognouiſſet: talit' numquam tēptaſſet.
Vere mirabilis dn̄s in ſc̄is ſuis: 7 ſc̄s in omib; operib; ſuis. dixit 7
facta ſunt om̄ia. mandauit: 7 impleta ſunt uniuſa. Abraham inq̄t
de nocte conſurgit: 7 cetera. Vere ds̄ eſt cui ſic obeditur. uere dī ſeruus:
qui ſic obedit. In ditione tua dn̄e cuncta ſunt poſita. 7 quis eſt qui tue
poſſit reſiſtere uoluntati? Abraham itaq; de nocte conſurgit: quia
ſoli dō placere deſiderat. ne forſitan opa pietatis: aura corrumpat
humane laudis ſtionis. De nocte conſurgit: ut deſideriū qd hr̄t uiteri'
obſequendi. 7 in feſtinatione pbetur. De nocte conſurgit: ne quis in
luce retardare poſſit euntem. Aſinū ſtrauit. humile uidelicet aīal. 88
7 ad labores idoneū. ut nec nota quidem ſupbie nec impatientie ſcru-
pulus appareret. Duos tantum iuuenes ducit. ne plures: ſtrepitum
faciant. 7 modo quolibet: accelerantis iter impediant. 7 filiū ſuū yſaac.
quē tanto iam teneri' diligebat: quanto 7 nouerat altiſſimo cōplace.
Die aūt tcio leuauit oclos abraham: 7 uidit locum pcul. dixitq;
pueris ſuis. Expectate hic cum aſino. 7 ego 7 puer: aſcendemus
in montem. Ite fr̄s mei poſt abraham p loca ſingula uolebamus. 7
expectationi ur̄e: hui' pulc̄tudinem agri diligenti narratione deſc-
bere. ſ; loco ſicut cernitis 7 tempore cohartati: nō poſſum' ſinguli
īmorari. Uxem' a principio ſi meminiſtis: quia pulcre ſit gene
ſponſe que ſtetit a dextris regis eterni in ueſtitu deaurato circūdata
uarietate. 7 compoſitionē uult' ipi' 7 ueſtimentorū uarietatē. 7 ſi non
ut decuit: tamen quantū licuit breui pictura monſtrauim'. S; qa
omis glā filie regis ab int'. 7 theſaurus p̄cioſior in agro ſcripture la-
tet abſcondit'. 7 patr̄ abraham cum filio iā iam ad alta feſtinat: nō
eſt nob tantū reſtare deorſum. nec utile: cum expectantib; expectare.

ne forte quod absit: sine nobis sacrificium consummetur. Ergo si placet
fratres karissimi: huius agri pleni cui benedixit dominus interiora scrutantes:
de imo uallium ad alta montium oculos subleuemus. et cum abraham
et ysaac montem altioris intelligentie conscendamus. Vbi magna
quidem et mirabili uisione: rubus ardere uidetur et non comburitur.
filius immolatur: et uiuus remittitur. christus occiditur: et mortis legibus
non tenetur. Abraham igitur iste qui dilectum sibi filium tam pie tam
deuote ducit ad immolandum: deum patrem omnipotentem figurat in
celis. qui proprio filio non pepercit. sed pro nobis omnibus tradidit illum.
cum quo nec dubium et omnia nobis donauit. quia coheredes christi et con
sortes regni celestis effecit. Qui bene filium immolare disponens:
de nocte surrexit. et in die sacrificium consummauit. quia misterium
salutis humane suo tempore perueniturum: multis ante temporibus oc
cultauit. et quod ante promiserat in scripturis sanctis de filio suo: diuinarum
figuratiuum figurarum celauit in nubilo. nondum prolata scripturarum uia. Sed
postquam plenitudo temporis uenit. et ortum est in tenebris iustitie lumen:
patenter salutare suum in conspectu gentium reuelauit. Quando ui
delicet uelo [illegible] templi rescisso: patuerunt omnibus sancta sanctorum. et mo
numentis sepulcrorum apertis: sanctorum multa qui latebant de terra prodire
ceperunt. Animal constitutum super quod abraham filium oblaturus sede
bat: lex est ueteris testamenti. que digito dei conscripta et complanata
usque ad radicem montis ubi dominus uidet hoc est usque ad christum qui est
mons in quo placuit deo corporaliter inhabitare: dominum deum tamquam
graue onus non filiali caritate dilexit. sed seruili timore coacta por
tauit. Duo iuuenes qui dominum comitantur et cum asino stare ac re
ditum abrahe prestolari iubentur: populus est iudeorum in duos ordines
bipertitus. scilicet in sacerdotes et plebem. Isti quidem ad locum sacrificii
non accedunt. quia propter cordis sui duriciam: sacramenta que non

intelligunt nequaquam credunt. Ab ipsis rerum principiis: apparet
reprobatio populi iudeorum. non solum in esau quem ob id habitum paterna
benedictione priuauit: sed etiam in ysaac quem a domesticis absenta
tum: longe aliis immolauit. Frustra ergo iudeus ut totum sibi uel partem
promittit hereditarie benedictionis in abraham. frustra de filii sacrificio
gloriatur. quando nec cum abraham sacramentorum sublimia uidere car
naliter meruit: nec nobiscum mysteria passionis spiritualiter credit. Qui bene
iuuenes fuisse dicuntur. quia dum in sua carnalitate confidunt: erro
res suos quasi fortes tuentur. et sapientie que precipue floret in senibus:
non assentiunt. Tres autem dies quibus ante sacrificium curritur et laboratur:
tria michi tempora designare uidentur. que diem nostre redemptionis et tempus
acceptabile precesserunt. Primum scilicet ante legem. quando promissio
nis initia faciens: multifarie patribus loquebatur. Secundum sub lege. quando
per scripturarum eruditionem aspera morum plana commutans: uiam ante faci
em uenientis gratie preparabat. Tertium uero sub gratia. quando locutus est
nobis in filio. quem et immolari pro uniuersitate mandauit: et heredem subinde
constituit uniuersorum. Nempe dies tertia est quando redemptor noster ierroso
limam pro salute mundi passurus aduenit. Vbi gente iudeorum cum ueteri
testamento inferius derelicta: montem caluarie crucifigendus ascendit.
et uniuersale piaculum quod de saluatoris cruce pendebat: a iudeis quidem
ablatum. gentibus autem expositum: ipsa loci digressione et corporis ostensi
one monstrauit. Licet enim dies preteriti multum cucurrerint. licet
prophete cum patriarchis ad uidendum salutare dei multo labore suda
uerint: tamen ad locum sacrificii non peruenerunt. et quamquam aliis
a longe uidenda monstrassent: uidere tamen illi que uos uidetis
non meruerunt. Bene autem ysaac qui erat forma futuri. patris sub
iectus imperio ligna concisa in olocaustum humeris suis gestabat. et
locum sacrificii non inuitus non tractus sed humilis et quietus adibat. quoniam et

redemptor noster obediens patri uſque ad mortem. tante humilitatis et
patientie nobis hominibus extitit: ut crucem ſibi patientiſſime baiularet.
et in nullo cunctatus: deſtinatum perportaret in locum. Et cum utique po
teſtatem haberet omnium que in celo ſurſum et que in terra deorſum:
crucis improperium voluntarie pertulit. et contra tantas et tam atroces
iniurias non murmuravit. Qui etiam quemadmodum yſaac ſuper
ipſa que portaverat ligna compoſitus immo confixus: veteris figure
velamenta dimovit. et veritatem eorum que figurate gerebantur expreſſit.
Sed notandum quod yſaac: ductus quidem ad victimam ſed victimatus non eſt.
quia non erat ipſe agnus qui peccata poſſet tollere mundi. ſed quantum
valebat figura veritati deſerviebat. dum et in olocauſtum ponitur im
molandus: et preter ſpem incolumis patri redditur immolatus. Precur
rebat interim herba quedam divine promiſſionis. donec veniret ſemen
cui repoſitum erat. et umbra legalium ſacrificiorum: per homines miniſtra
ta preibat. quoadusque veritas pateret ſalutis. ordinata per angelos in
manu mediatoris. Non ergo debuit ſanguis yſaac licet innocentiſſimi
in ſacrificium fundi. quia polluto carnis ſemine propagatus. ſicut ſervitutis
macula non carebat: ita nec alios a ſervitute poſſet abſolvere. nec ipſe
merebatur abſolvi. Chriſtus autem dei filius agnus ſine macula de toto mun
di grege electus: in ara crucis et poſitus eſt veraciter et occiſus. quia non ex
ſanguinibus eſt nec carnis voluptate progenitus: ſed ex deo natus et virginea
carne veſtitus. ſicut nullius culpe vinculo tenebatur aſtrictus: ſic pro
noſtra redemptione pretium ineſtimabile fundens. et mundare poterat
inquinatos: et deo patri cunctorum. univerſe carnis ſatiſfacere pro peccato.
Cuius ſalutifera ſanguinis effuſione. nimirum et mortalibus eſt placa
ta divinitas: et generalis facta redemptio peccatorum. Qui etiam poſt
mortem et ſepulturam ſuam: preter opinionem iudaice perfidie tertia die
a mortuis reſurrexit. et in ſimilitudinem yſaac qui futurorum ignarus

tantis

tantis myſteriis alludebat: patri omnipotenti vivus et incolumis
aſſignatur. tanto melior angelis effectus: quanto et abiectior inter
homines habebatur. Nec iſtud utique pretereundum. quod in illo ſacrifi
cio ſingulari. ubi pater immolat. filius immolatur. ignis immolata
conſumit: tres in deitate perſonas diſtinguit. et individua totius opera
trinitatis oſtendit. Licet enim pater ſolus filium miſerit immolandum.
licet ſolus filius immoletur. licet ſolus ſpiritus ignis conſumens ſit. idem
eſt tamen opus et unum. ad quod peragendum tres pariter perſone conveni
unt. ut quod tunc fiebat in umbra. et nunc apparet in luce: non opus ſe 90
dulitatis humane. ſed factum ſine fine conſtet eſſe divinum. per quod etiam
plane datur intelligi. quia ſicut ad reconciliandum ſibi genus humanum
tota cooperata eſt trinitas huic hoſtie ſalutari. ubi paſca noſtrum immolatus
eſt chriſtus: ſic eidem hoſtie ad placandam humano generi divinitatem toti facta eſt
oblatio trinitati. et quod noſtra veteribus per ſingula queque ſacramenta reſpondent.
dubium fidelibus eſſe non poſſit. eundem eſſe deum et dominum qui et legem antiquitus
dedit. et nuper evangelium edidit. Idem eſt enim omnium deus. qui et du
dum ſub caliginis umbra patribus loquebatur. et modo repulſis illius nebule
tenebris deus noſter manifeſte veniens palam de patre apoſtolis nuntiavit.
Sed expectant adhuc infelices iudei cum aſino. quia peccatorum ſuorum ſar
cinis onerati: montem fidei chriſtiane penetrare non poſſunt. et quia nec im
molantem nec immolatum carnalibus oculis prevalent intueri: reſtat ut
poſt immolationem hoſtie ſalutaris. que conſtat certiſſime noviſſimis
temporibus conſummata: redeunti abrahe de monte cum filio hoc eſt chriſto
domino de celo rurſus in mundo ad iudicium venienti: occurrant. tanto
iam celeſtium bonorum expertes: quanto et immunes ſacrificii non guſtati.
Conſtratum tenent animal cui dudum inſederat abraham. quia litteram
legis animaliter obſervantes: non conſiderant miſeri: quam procul ab illis
receſſerit abraham. quam longe filium immolaverit. quantum etiam deum

ſuperbe ſapiunt. dum foris cum ſeniore filio demorantur: a conuiuio pa-
tris et filii alienati ſunt. et ieiuni remanſerunt a carne et ſanguine uituli
ſaginati. Sed illi errauerunt ab utero. et locuti ſunt falſa. nos autem qui
per dei miſericordiam guſtauimus iam et ſenſimus quoniam ſuauis eſt dominus qui iam cum
abraham et filio fidei montana conſcendimus. ubi ſacrificium mediatoris
offertur. qui christum hodie uenientem et myſteria ſue paſſionis ineuntem
uidere meruimus: procedamus obuiam ſaluatori noſtro. cum angelis accla-
mantes et pueris. oſanna benedictus qui uenit in nomine domini rex iſrael.

.XXV. Item in ramis palmarum.

Quis eſt iſte qui uenit de edom tinctis ueſtibus de boſra iſte for-
moſus in ſtola ſua gradiens in multitudine fortitudinis ſue.
Ego qui loquor iuſticiam et propugnator ſum ad ſaluandum. Mul-
ta poſtulat ad refectionem turba multa que conuenit ad diem feſtum.
et ego pauper et inops: non habeo quod ponam ante illos. quia puer meus
qui ferre debuit qualeſcumque panes: iacet paraliticus in domo. et niſi fides
ueſtra ſubueniat: non poteſt tollere grabatum et ambulare. Veruntamen
ſi fidem habueritis ſicut granum ſinapis: dicetis infirmitati carnis
uade et uadet. et ſpiritui qui uiuificat: ueni et ueniet. Cum autem ue-
nerit ille: docebit nos quis ſit iſte qui uenit de edom. et cetera que ſe-
quuntur. Omnis gratia dei et omnis ſalus hominum. ſicut ait quidam catho-
licus: in christi morte poſita eſt. quia per mortem christi et homo ſanus factus
eſt totus: et magnus dominus laudabilis factus eſt nimis. Qui enim
in creatura celi et terre de nichilo dei potentiam admiramur. qui in ceteris
mundi opibus deum mirabilem predicamus: in ſola christi paſſione magnam
dei miſericordiam magnam dei caritatem agnoſcimus et glorificamus. Miſericordiam: quia
pro meritis condempnatos abſoluit. et decem milia talentorum: debitoribus
ſuis gratuito remiſit. Caritatem: qua nos in tantum dilexit. ut filium
pro ſeruis unigenitum daret. et morti traderet pro peccato: ubi quod peccatum

non fecit. Cum enim dei filius diuine pariter et humane ſubſtantie
gigas. campum noſtre mortalitatis pro ſalute mundi paſſurus. et eum
qui mortis habebat imperium debellaturus intraſſet: ſciens quia
omnia dedit ei pater in manus: hodierna die locum ſue paſſionis
adiuit. non quaſi futurorum ignarus. cum ante duodecim denunciaſſet
apoſtolis. quod filius hominis traderetur iheroſolimis et crucifigeretur. ſed ut
cunctis aperte monſtraret: quia crucis patibulum non inuitus ſed ſponte
ſubiret. Non enim ignorabat omnia que uentura erant in eum. ubi
futura quaſi preterita meditans: alta uoce clamabat. pater ſaluum me
fac ex hac hora. ſed propterea ueni in horam hanc. Pater uenit hora. clarifi-
ca filium tuum. ut et filius tuus: clarificet te patrem ſuum. Exauditus eſt igitur pro
ſua reuerentia. uoce patris ad illum deſuper intonante. et clarificaui: et iterum
clarificabo. Clarificauit enim deus pater filium ſuum prius: clarificauit et poſtea
Clarificauit prius in cunctis uirtutibus et ſignis. que cepit ihesus facere:
ſuper his qui infirmabantur. cum operaretur ſalutem eorum in medio terre.
Clarificauit et poſtea: quando ſcilicet hominem christum percuſſum et humi-
liatum mori conſtituit. et deinde ſtatim a mortuis reſurgentem: palam
cunctis fidelibus uictoriam mortis oſtendit. iuxta quod impoſſibile erat: illum
teneri ab ea. Vnde non fruſtra ſicut impii ſuſurrant. filium dei ſe nominat.
nec rapina gloriatur patrem ſe habere deum. ſed uere deus et homo. uere dei et hominis
filius comprobatur. Vere homo et filius hominis: qui ſic clamans in
cruce humanitus expiraſſet. Vere deus et filius dei: qui ſic ab inferis rediens.
diuinitus de mundi principe triumphaſſet. Mori: certiſſime humanum
fuit. ſed de morte reſurgere: ſine fine conſtat eſſe diuinum. Clarifica-
uit autem nichilominus et patrem deum filius deus: dum illum qui in iudea
tantummodo notus fuiſſet antea deus: oculis reuelaret omnium nationum.
et per filii claritatem efficeretur in terris: ut patrem in ſpiritu et ueritate
multitudo gentium adoraret in celis. Manifeſtauit enim filius in

mundo: quam bonus exſtitit deus pater. quam ſit benignus ſpiritus ſapientie.
quam pius et miſericors ipſe. quam bonus deus pater nobis: qui filio ſuo non
pepercit pro nobis. quam benignus ſpiritus ſanctus nobis: ad ſemper interpellan-
dum pro nobis. quam pius et miſericors ipſe filius nobis: qui cum ſit ſplen-
dor glorie et figura ſubſtantie dei patris. tanta ſemper nobis humilitate deie-
cit: ut per ſeruiſ figuram ſuſciperet ſerui. et propter homines: fieret obprobrium
hominum et abiectio plebis. Quare hoc? ut homo uidelicet qui per
inicium elationis laqueos inciderat mortis: per humilitatis antido-
tum reuocaretur ad uitam. et hoſtis humane propaginis: manife-
ſte conuinceretur humanum genus iniuſto titulo poſſediſſe. quod
iuſte aliquando perdidiſſet. Ergo dum fortis armatus cuſtodit
atrium ſuum. et uaſa captiuitatis humane legibus ſuis truculentus
predo componit: dum prouidet in die ſua que ad pacem ſibi et medi-
um tenent uniuerſa ſilentium: dum preſidet in cathedra peſtilentie
ſue. et gloriatur quaſi potens in potentia ſua: de improuiſo repente
uox clamantis inſonuit. que et hoſti profano terrorem incuteret: et
optatam captiuiſ promitteret libertatem. Sonus autem clamantiſ hic erat.
Nunc iudicium eſt mundi. nunc princeps mundi eicietur foras. Quid
ergo ſtulte gloriaris in malicia tua. qui potens es in iniquitate? Ecce
leo de tribu iuda fortior te ſuperuenit. qui fortem armatum conterat.
arma confringat. ſpolia diuidat. et ſedentem in tenebris hominem:
tam mirabiliter quam potenter educat. Tenebit utique predam tuam.
et amplexabitur. et non erit qui eripiat. Ad nullius enim patebit oc-
curſum. nec eſt qui de manu ſua poſſit eruere. Quid ergo facies mi-
ſer? Non poteris ulterius uillicare. Ecce qui dudum oriebariſ ut
lucifer: propter ſuperbiam tuam cecidiſti de celo in terram. qui autem in terra
rugiebas ut leo paratus ſemper ad predam: de terra etiam eradicaberis. ad
inferos detraheris. ubi uermis tuus: non morietur. et ignis tuus:

ardebit in eternum et ultra. Queriſ quare? Quia dilexiſti malici-
am ſuper benignitatem. iniquitatem magis quam ueritatem. Propterea
deſtruet te deus in finem. euellet et cetera. Quid fremis? quid trepidas? quid
ſtrides dentibus et areſcis? Queris forſitan unde hoc ſciam? Audiui
uocem dicentem. Nunc iudicium eſt mundi. Audi et tu maledicte dia-
bole. et ſi quid potes aduuia teneat ipſum et tuos. noli obturare aurem tuam
ſicut aſpis ſurda. ſed audi uocem incantantis ſapienter et dicentiſ. nunc
iudicium eſt mundi. nunc princeps mundi huiuſ eicietur foras. Eia colu-
ber tortuoſe. eia uenenate ſerpenſ. inſurge. et quicquid poteſ maligni-
tatis: excogita. Suggere phariſeis et dic: non eſt hic homo a deo; qui ſab- 92
batum non cuſtodit. Concita ſacerdotes inire conſilium. ut uniuſ mo-
riatur homo pro populo. ne forte locum perdant et gentem. Excita fratrum
inuidiam: ut uendant ioſeph yſmahelitis et christum romanis. Tingant
agni ſanguine tunicam. que melius cruentata referatur ad patrem.
Inſtiga ſtimulis auaricie iudam. et mitte in cor: ut qui manducat
panem ſuum. tradat dominum et magiſtrum ſuum. Inſpira pylato et dic.
ſi hunc dimittis: non es amicus ceſaris. Fac tumultum in populo. non
habemus regem: niſi ceſarem. Excuſa pylatum a crimine. ſanguiſ eius
ſuper nos: et ſuper filios noſtros. Clama ne ceſſes. crucifige crucifige. ut exaltatus
a terra: ad ſeipſum omnia trahat. Mitte manum tuam: et confige manus
domini tui. quia hec eſt hora ueſtra: et poteſtas tenebrarum. Occide christum: et
ſepeli. quia niſi granum frumenti cadenſ in terra mortuum fuerit: ipſum ſolum
manet. Sed quid iuuat? nichil enim proficis. quia non eſt prudentia.
non eſt fortitudo. non eſt conſilium contra dominum. Ipſum formidabunt aduer-
ſarii eius. et impii in tenebris conticeſcent. ipſe autem: deſuper in celis
tonabit. Audi uocem domini poſt in terra poſt meridiem ambulantis.
non ut iterum condempnet adam: ſed abſoluat. non ut expellat ho-
mines de paradiſo: ſed malos angelos male perdat. Non ut inducat

in temptationem. sed educat hominem de isto carcere. qui furtum sub
latus est ei. et in lacum inferiorem demissus. Audi ergo quid dicit. Nunc
iudicium est mundi. O mira uirtus et sapientia xpi. et o ceca tandem
et surda serpentis astutia. Ecce palam loquitur xps. et proverbium nullum
dicit. et tamen uidentes non uident. et audientes non intelligunt.
Audito a xpo diabolus futurum incontinenti iudicium. et metuens
ex conscientia iudicem. laborat ante iudicium. sine iudicio xpm
extinguere. ut sic et manus iudicis. et iudicium possit effugere
iudicantis. Non considerans stultus. quoniam hoc erat ei iudicium.
quod xpm sine iudicio condempnaret. Verebatur enim ne qui totiens
ad eius imperium de obsessis corporibus fuerat exire compulsus. nunc
etiam toto compellatur exire de mundo. Quare. sicut serpens
in girum uoluitur et uenena diffundit. in semet ipsum irascitur. et ta
bescit. querit ubique requiem. et nusquam inuenit. et in angustia con
stitutus. unum excogitauit contra sua mala remedium. si quo ui
delicet modo posset efficere. ut xps statim occideretur. ne si uiuens
dimitteretur. a uiuente iudicaretur. sed si primus moreretur. mortu
us non timeretur. Quantum libet enim iustus esset et sanctus. non putabat
timendum post mortem. sicut nec ceteros ante defunctos prophetas et pa
triarchas. quorum nullam expertus potentiam formidabat. Non recorda
batur infelix. quod typicus ille sanson nazareus moriens suos prostraue
rit hostes. et illatas uiuenti iniurias. mortuus iudicasset. Accurrit
ergo. festinat. machinatur. excogitat. ut xps interim occidatur. ne
diabolus expellatur. Et sic dum currit. incurrit. dum tendit. of
fendit. dum capit. capitur. dum occidit. moritur. obsequitur. dum
plus persequitur. Agit totis uiribus in semet ipsum. et dum xpm querit
occidere. semetipsum laborat expoliare. Qui de mundo numquam
eiceretur. nisi xps antea moreretur. Quid est ergo nunc iudicium

est mundi. cum non uenerit filius hominis ut iudicet mundum.
sed ut saluetur mundus per ipsum? Sed uere iudicium mundi est. non
quo iudicetur mundus. sed liberetur. non quo mundus aliquid
patiatur. sed ut diabolus eiciatur. Quid est ergo iudicium mundi?
Dixi superius si meministis. quia cum audisset diabolus nunc
iudicium est mundi. et princeps mundi eicietur foras. metu
simul accensus et ira misit manus in xpm dominum. qui licet in simi
litudine hominum factus uenisset in mundum. tamen sicut ceteri
hominum non erat de mundo. In quo sicut nullum repperit culpe 93·
uestigium. sic nullum habebat iuris arbitrium. Ubi ergo sine
causa manum posuit in aliena. iure perdidit sua. et dum xpm occi
dit qui non est de mundo. iusto iudicio principatum perdidit mundi.
In quo enim alterum iudicat. se ipsum condempnat. In quo iudicat.
iudicatur. in quo dampnat. et ipse dampnatur. Quia cum a prin
cipio genus humanum non nisi per peccati consensum possideret in
mundo. palam est nichil in illum posse iuris exigere. qui peccatum
non fecit nec inuentus est dolus in ore eius. Uenit enim sicut audistis
princeps mundi huius. et in me non habebat quicquam. Quid ergo conue
nit hosti nequissimo iustum et sanctum occidere. nisi ut iniquitas sua
uerteretur in caput suum. et impietas impii super eum. nisi ut suis
ipse tendiculis inuolueretur. et eius malicia probaretur. nisi ut in foueam
quam fecerat mergeretur et proprio gladio sicut golias superbissimus
truncaretur. Factum est ergo iudicium mundi. et liberatus est mundus.
quia proiectus est spiritus inmundus de mundo. ut regnaret super nos sal
uator mundi. Eiectus est lupus rapax de mundo. ut regnaret agnus
qui tollit peccata mundi. Hic est filius unigenitus quem pater ille
patriarcharum diligit ysaac. qui uoluntati patris obediens usque ad
mortem. et ligna sibi ferens in olocaustum. ductus est pro salute

mundi uictimam. ſup unum montium qui uocatur caluarie
locus. Quem cum pat̄ colligaſſet iam adultum etate ⁊ poſu
iſſet ſup lignum crucis ad immolandum: tamquā agnus
manſuetus non aperuit os ſuum. id eſt non contradixit. ſ; cū
om̄i reuerentia ⁊ humilitate ſuggeſſit. pat̄ ſc̄e ſi non poteſt
tranſire calix iſte niſi bibam illum: fiat uoluntas tua. Et
hec dicens oblatus eſt qm̄ ip̄e uoluit. ⁊ in ara crucis extenſus:
p inimicis orauit. p amicis animam poſuit. Cuius pfecte caritatis
affectus. ⁊ gratiſſime uoluntatis oblatio. in tantum altiſſimo pla
cuit ⁊ acceptabilis fuit: ut poſt immolationem illa ſalutaris ac
ſingularis hoſtia mereretur ⁊ moriendo patri ſatiſfeciſſe libenti:
⁊ obediendo. qđ eſt mirabile dictu. uitam ſibi ſeruaſſe poſt mortē.
Quia ſicut olim yſaac filius abrahe qui erat forma futuri. poſt olo
cauſtum redditur patri uiuus. ⁊ multiplicatum eſt ſemen eius ſic
ſtelle celi: ⁊ quēadmodū granum frum̄ti cadens in t̄ram. poſt q̄
mortuum fuerit fructum plurimum reuiuiſcens apportat: ſic ⁊ xp̄s
dn̄s nr̄ qui uere filius eſt abrahe. quē nob̄ p repromiſſionē dona
uit dēs. cum quo nec dubium ⁊ omnia nob̄ donauit. uere gra
num frum̄ti unde conficitur ille panis qui de celo deſcendit.
uere agnus factus hoſtia p peccatis. cuius cruore mundati cuius
liuore ſanati ſumus. poſt immolationem ſuam ſc̄am ⁊ dō pla
centem. poſt paſſionem ⁊ crucem ſuam. poſt mortem ⁊ ſepultu
ram: ipſe idem ⁊ non alius ſanus ⁊ integer uiuus ⁊ uerus ab in
feris rediit. ⁊ poſt temp̄ p̄finitum a patre: inde celum cum patre
perhenniť regnaturus aſcendit. Cuius aduentum intuentes an
geli ⁊ angelice poteſtates: rei nouitate pmoti. ſciſcitantur alteru
trum ⁊ dicunt. Quis eſt iſte qui uenit de edom: Quis ē iſte
formoſus in ſtola ſua gradiens in m. f. ſ. quia licet ordines angelorum

manifeſte uiderent om̄ia que fiebant in xp̄o: ſcire tamen nō poterant
que futura erant in ip̄o. Vnde cum ſubito uidiſſent hominem cruenta
tum diuina uirtute ſup celos celorum efferri: admirantes exclamauer̄.
quis eſt iſte qui uenit de edom. id eſt de t̄ra. tinctis ueſtib; hoc eſt cor
pore uulnerato: Quib; ab aliis diuina iam reuelatione miſterium
cognoſcentib;: reſpondetur. Neſcitis quia dn̄s regnauit a ligno. de
corem indutus eſt. indutus ē fortitudinem ⁊ precinxit ſe uirtute.
Et ido formoſus apparuit in ſtola ſua. ⁊ graditur in multa uirtu 92
te ſua: Dn̄s aūt ac redemptor nr̄ ne illi diutius dubitate nutarent: re
ſpondet eis ⁊ dicit. Ego qui loquor iuſticiam: ⁊ ppugnator ſum ad
ſaluandum. Ac ſi diceret. Nolite putare rapinā: qđ filius hominis aſcen
dit in celum. qui de celo deſcendit. quia ego ſum q̄ loquor iuſticiā.
iuſtum eſt enim qđ facio. qm̄ aſcendo ad patrem meum unde exi
ui. Exiui a patre ⁊ ueni in mundū. ⁊ iterum relinquo mundum:
⁊ uado a patrē. ⁊ nolite mirari cruentum. quia propugnator
ſum ad ſaluandum. id eſt de pugna redeo uulneratus. quam
p ſalute hominum cum antiquo ſerpente confeci. Et illi audien
tes. ⁊ quaſi congratulantes aduenienti: ſeſe mutuo cohortantur.
⁊ uerſum xp̄iane uictorie cantant dicentes. Tollite portas prin
cipes ur̄as: tollite portas ⁊ introibit rex glē. Iudea quoq; miratur
ſimul ⁊ torquetur infelix. ubi uidet hodie puniuerſum mundum
turbam xp̄iani ppl̄i concurrentem. ⁊ xp̄o dn̄o cum ramis palmarum
obuiam pcedentem: ubi uidet filium hominis exaltatū ſup om̄s
dēos. ⁊ quia mundus totus poſt eum uadit: dicit inſipiens in corde
ſuo. Quis eſt iſte qui uenit de edom: Quis eſt iſte filius hominis:
quis eſt iſte cui angeli ſeruiunt: cui regna ⁊ principatus obediunt:
cui ppl̄i ⁊ nationes occurrunt: Nonne iſte eſt ihc filius ioſep fab.
cuius patrem ⁊ matrem cognoſcimus: Nonne iſte quem aliquando

habuimus in derisum. et in similitudinem improperii. quem vidimus despectum et humiliatum. non habentem speciem neque decorem unde nec reputavimus eum? Quomodo ergo factus est formosus in stola sua? Quomodo gloria et honore coronavit eum deus? Quomodo computatus est inter filios dei? Si vere filius dei erat homo ille. Nos autem insensati: vitam eius estimabamus insaniam. et finem illius sine honore. Ergo erravimus a via veritatis. et lumen iusticie non luxit in nobis. et sol intelligentie non ortus est nobis. Sed populus gentium qui ambulabat in tenebris: vidit lucem magnam. et ille qui dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose: manducat vitulum saginatum. Cui e contrario sancta mater respondet ecclesia. Quid invides emula? Quid livore synagoga torqueris? Filius tuus mortuus est. dormiens quippe oppressisti eum. meus autem filius vivit. et ipse dominatur in omni terra egypti. et magnum est nomen eius in gentibus. Scio ubi habitas. ubi sedes est sathane. scio quia dictura es. nec mihi nec tibi sit: sed dividatur. Verum ille neque commixtionem patitur neque divisionem. ergo partiri non potes illum. mecum habere potes. si tamen foris non maneas. sed cum fratre tuo intres in gaudium domini tui. Si dicas vadam et videbo eum antequam moriar. si credas et confitearis: quia filius meus vivit et regnat cum patre et spiritu sancto in secula seculorum. Amen. **Item in ramis palmarum.**

XXVI. Letabuntur coram te: sicut qui letantur in messe. sicut exultant victores capta preda quando dividunt spolia. Iugum enim oneris eius et virgam humeri eius et sceptrum exactoris eius superasti: sicut in die madian. Quia prestante domino singulis annis ad gaudia nostre redemptionis quasi in genitis recentibus videmur sollempnitatibus innovari. et reduvia cunctorum alacritate fidelium in spem quandam illius beate resurrectionis adduci. ubi regem sanctorum in decore suo visuri sunt oculi mundi visorum. vellem et ipse tamquam viam consecrat clamantibus hodie pueris: Christi magnalia non tacere. vellem si fieret deo dante possibile: renovata leticia cunctis nova semper offerre. ut renatus in Christo credentium populus: novum semper induat hominem. et tanto fiat cantare ferventior: quanto iocundior efficitur novitate. Sed non ego sum ille scriba doctus in regno celorum: qui nova possim et vetera de thesauro divinarum proferre. et quadam panis esuriens: tanta hominum milia panibus saturare. Querentibus itaque nobis ut modicum aliquid de scripturis excerpere. quod in die magno festivitatis huius apponerem: et pararem utcumque mensam populo 95
dei. quia preteritis annis apposita nequaquam iterare decebat: unum quod supra posuimus. currenti per scripturas occurrit. quod et de veteri probatur auctoritate robur assumere: et rebus nec dubium presentibus convenire. Etenim quando melius insignia redemptionis nostre facta recolere. quando celebrius magnificare preconia quam hac scilicet die quando in signum victorie christiane palmas gestamus in manibus. et vexillum victoriose crucis corampositum adoramus et veneramur. Hodie namque triumphum passionis Christi recolimus. per quem de servitute redempti sumus. et ideo crucis imaginem in qua bellator noster fortissime triumphavit. et fecit redemptionem populi sui: palma pariter et oliva non sine mysterio coronamus. in oliva: gratiam redemptoris. in palma: triumphatoris gloriam exprimentes. Convenienter ergo hodie virtutum ipsius gesta referimus. quando iugum oneris et virgam afflictionis nostre sceptrumque nostri exactoris diaboli superavit sicut et olim in die madian. Si quis in libro iudicum veteres revolvat ystorias. et illius famosi facti rememoret gedeonis: quando convenientes adversus israel madianite castrametati sunt transiordanem in valle iezrahel. ac sine armis et armorum congressu sine bello et multitudine bellatorum a solo fugati sunt gedeone. et interfecti sunt reges eorum. et cesa de exercitu

centum uiginti milia pugnatorum: facile comprobabit in illo christi uicto
riam figurari. qui torcular calcauit solus. et tamquam gigas bellicus:
mundi principe triumphato liberauit pauperem a potente. et afflictum
cui non erat adiutor. Multa filii quondam israel aduersus gentes pre
lia commiserunt: que non minus fortia. non minus celesti uirtute patrata.
nec minus certe si pensare uelimus: mirabilia uidebuntur. Quorum primum
est illud de pharaone cum egyptiis suis in mare demerso. multaque
deinde per montana deserta. quousque peruentum est ad muros fortissimos
iericho. qui solo tubarum clangore concussi: omnes in momento funditus
corruerunt. et tanta expugnata est ciuitas sine pugna. Et illud sub
iosue quando imperatum est soli: et stetit ad uesperam spacio unius diei.
donec condigna fieret ultio de inimicis. Sed et de sansone iepte ac
ionatha de regibus et principibus israel quid referam. qui tot et tanta non
minus gloriose quam mirabiliter bella gesserunt. ut si respicias homines
incredibile penitus uideatur. si rerum penses euentum. uirtutem non
dubites affuisse de celis? Quid est ergo quod prophetarum precipuus ysai
as uolens passionis mysterium et crucis christi uictoriam pingere. eamque
prophetis uelut in imagine presentare. omissis aliis unum tantum quasi
ceteris specialius in medio factum protulit gedeonis? An non et cetera
contingebant illis similiter in figuram? Nonne moyses et iosue.
samson et samuel. dauid et salomon. elias et eliseus et aliorum quam plu
res in personis et gestis personam christi et eius opera figurabant. faciebant utique
et tamquam fideles nuncii. dictis et opere uenturum in carne dei filium
testabantur. Sed iste non solum bellum et belli euentum: uerum etiam mo
dum et ordinem conflictus expressit. ut eum putes in bello non que
belli sunt agere: sed dum alia gerit alia designare. Quid enim ad
belli causas aquam fontis palmis haurire ut lambere lingua. in
curuari ad fontem. ut erecto corpore bibere? Quid deinde uasa

testea circumferre. et somnia hostium aucupari. multaque preterea
que non solum inutile facere sed et dicere ridiculum uideatur? Hec
itaque si ad litteram attendantur: nichil ad rem pertinere. cum utique
sine his posset dominus que facturus erat efficere. sicut in exercitu senna
cherib et alibi frequenter dinoscitur effecisse. Si autem littere diligentius
interiora scruteris: magna fidei rudimenta sunt nostre. magna
spei solatia christiane. ut ab his que sacrosancta mater ecclesia predicat: nullo
ualeat scrupulo tenera credulitas amoueri dum ea et moderna rerum
experientia cernit exhibita: et tantis ueterum testimoniis roborata. Illa 96
namque super lapidem angularem tenacius structura consurgit: ad
quam utriusque parietes testamenti pari ligatura concurrunt. Accedamus
ergo attente si placet. et quia longum esset quo gesta sunt ordine cuncta
narrare ac numeratim singula gestorum exponere: que sit tantum
similitudo quam propheta proposuit. et in quo nobiscum faciat: quam breuius
possumus explicemus. Non enim patitur tanti presentia regis tan
ta frequentia populi tanteque gloria maiestatis: latius ista differere. di
utius immorari. maxime cum et simplices suam de sermone seorsum
portionem expectent. Iugum inquit oneris eius et uirgam humeri
eius et sceptrum exactoris eius superasti: sicut in die madian. Primo dicen
dum puto. quod dum filii quondam israel post tempora barac et debo
re adiecissent iterum peccare in domino patrum suorum. eumque suis prouocas
sent abhominationibus ad uindictam: traditi sunt in manu ma
dian. et oppresserunt eos madianite annis. septemque annis grauiter
afflixerunt. humiliantes eos iugo captiuitatis et uirga flagelli.
sceptroque durissime seruitutis: morte crudelius aggrauantes.
Clamauerunt ergo ad dominum et misit eis gedeonem. qui ab euentu
dictus est ierobaal. eo quod euertisset funditus aram baal. lucumque
succidisset demonibus consecratum. Qui ueniens sicut missus

erat a dn̄o cum paucis in caſtra hoſtium nocte. congirauit exerci-
tum undiq; precipiens ſuis ferre tubas in dextra. ⁊ in ſiniſtra lucer-
nas accenſas. uaſis teſteis occultatas. ſignoq; dato repente. clangen-
tes tubis ⁊ uaſa lutea cōfringentes. lampadib; ⁊ clamore tantum
t̄roris hoſtib; incuſſerunt. ut armis ſpoliiſq; relictis. omnes fuge-
rent ante faciem gedeonis. mutuaq; ſe cede perimerent metu ſimul
ac ſtupore turbati. ⁊ inſecutus eſt eos gedeon. ⁊ ꝑcuſſit principes ⁊
reges eoꝝ ⁊ reliquum uulgus uſq; ad internitionem. Et hec quidem
gedeon. Videns aut̄ ꝓpheta ꝑ ſp̄m ſc̄m dn̄m ac dī filium huma-
na carne contectum. quaſi lampadem ignis in ydria occultatam.
ſimulq; conſiderans. quod in paſſione corporis quaſi fracto uaſculo
declaraturus ēēt potentiam dītatis. ⁊ ſic debellaturus ēēt infer-
num hoſtemq; generis humani captiuaturus: uictorie gedeonis
quantum ſimilitudo patitur xp̄i uictoriam comparauit. non hōi
dn̄m equiparans: ſet ꝑ hominis ſpēm hominib; exprimens dn̄m. Sicut
enim ibi non homo ſet dſ in homine cuncta ꝑfecit. ⁊ poplō de manu
fortium liberato. bellum ſine bello cōfecit. ſic dſ erat in homine xp̄o
mundum reconcilians ſibi. Qui diabolum humani generis ini-
micum. ſola ſine armis humilitate deiecit. ⁊ pplm ſuū. tam duriſ-
ſima ſeruitute quam ⁊ turpiſſima liberauit. Hinc eſt ergo qd̄ dicit. Le-
tabuntur coram te. ſicut exultant uictores capta preda ⁊ cetera.
Simile ꝑ contrarium poſuit quia ſicut diabolus ⁊ ſatellites eius
exultauerunt tamquā uictores ſumpta preda captiuitatis huma-
ne. ſic letabuntur coram te qui redempti fuerunt per te. quaſi ex-
cuſſa de manu hoſtium preda. ⁊ ſub iuga redacto: uniuſe mortali-
tatis predone. Solent ēnī in cauſa diſſimili hoſtes ſimiliter exulta-
re. alteri quando predas rapiunt ⁊ diuidunt ſpolia. alteri dum bar-
bara tyrānide cohartati. ſubito quod ſperare non poterant diris

carcerib; eruuntur. Sicut ergo letati ſunt angli ſathane in conſortio
ꝑditionis humane. ſic e regione letati ſunt ſc̄i. quib; ꝑ mortem
xp̄i iugum diaboli datum ē excuſſiſſe. Iugum ergo oneris ſuperauit.
quando gr̄a ſuperhabundans delicto. debitum pro nob eterne mor-
tis exſoluit. Computruit enim iugum a facie olei. quia relaxa-
tum eſt culpe uinculum originalis. unguento mīe redemptoris.
Et uirgam dorſi nr̄i comminuit. quando pro nob qd̄ non meruit
flagellatꝰ. nr̄as carnis ⁊ aīe paſſiones quas diabolus inferebat.
ſua paſſione xp̄s a nob ⁊ ſua morte fugauit. Sceptrum exactoris
hoc eſt dn̄atum diaboli tunc a nob longe remouit. quando nich
uicina morte turbatus. ⁊ de reſurrectionis uirtute ſecurus. dicebat.
nūc iudicium eſt mundi. nūc princeps mundi huiꝰ. eiciet̄ foras.
Princeps enim mundi ſiue rex. dictus ante diabolus eſt. quia
ꝑ hoc qd̄ ſibi genus humanum in primo parente ſubdiderat. q̄ſi
iure ſucceſſionis ſuꝑ om̄es filios hominum. tyrānus in aula mundi
regnabat. Cui etiam tamquā dō: mortales miſeri diuinos exhibe-
bant honores. ⁊ tamquam regi ac dn̄o. uelut aſcripticii tributa
ſoluebant. dum ſua prius: ac deinde ſe ipſos hoſtias demonib; immo-
larent. Superbiam ⁊ enim qua dudum contra conditorē erectꝰ ſimil
fieri queſiuit altiſſimo: nec depoſitus celo malignus ille depoſuit.
ſ; iniquam dominandi ſemper retinens ambitionem. cultum ſibi
deitatis exhiberi gaudebat. ⁊ quia re uera non poterat. falſo
dīu uocabulo letabatur. Hoc ergo ſuperbie ſceptrum. hoc iniqui-
tatis dn̄ium. ueniens in carne dī filiꝰ. arte mirabili ſuperauit.
ſicut in die hoc eſt in tempore madian. Sicut enim in tempore
madian uenit dn̄s in caſtra noctu. ⁊ cunctis ſilentib; repentino tu-
baꝝ clangore turbauit. ⁊ ꝑcuſſit uſq; in interitum madianitas.
ita ⁊ hic dum medium ſilentium uniuerſa tenerent. ⁊ nox mediū

in curſu iter haberet: dum uidelicet ſaluatoris aduentum nec iudicia proderent· nec prophete clamarent. ⁊ ille fortis armatus atriū ſuum media uideretur pace tueri: a regalis ſedib; ſermo dī miſſus aduenit. Qui demones humani generis hoſtes. claritate miraculoꝝ attonitos: euangelica tuba concuſſit. ut merito ſtupefacti clamarent. uenisti ante tempus torquere nos. hoc eſt ex improuiſo quando non putabamus. Sicut autē gerobaal hoc eſt gedeon euerſo funditus altare baal liberauit filios iſrl̄ in die illa liberumq; deinceps ſue gentis optinuit principatum. ſic dux ⁊ ſignifer nr̄. deſtructa per orbem ydoloꝝ cultura: poplm ſuum a diaboli ſeruitute redemptū. non tam iure belli: quam iura ſibi caritate ſubiecit. ⁊ factus eſt princeps regum terre ſicut eſt in preſentiaꝝ agnoſcere. qm̄ ab omni tribu lingua ⁊ natione: renunciatur diabolo ⁊ pompis eius ⁊ ſolus in orbe terraꝝ adoratur a cunctis ⁊ colitur crucifixus. ¶ Querat iudeus ⁊ reuoluat ſcripturas. ubi ſimile contigit umquā in iſrl̄. ubi hec impleta uel implenda ſit prophia. ⁊ cum ad litteram inuenire non poterit. aut ſentiat nobiscum in ſpū: aut ſuum dicat prophetam ee mentitum. qui libertatem promittit: ⁊ captiuitatem importat iudeis. Cum enim teneantur uniuerſaliter omnes ubiq; terraꝝ captiui. ⁊ iugum oneris portent gentium uniuerſaꝝ: numquam uidetur iuxta prophetiam ee poſſibile. ut iugum excutiant una die omnium pariter nationum. ſicut in die contigit madian. Omnesq; ſimul gentes terre: fugiant a facie unius iudei ſicut madianite quondam a facie gedeonis. Aut igitur ſpiritaliter prophetantem intelligant ⁊ ſuaue xp̄i iugum ſuſcipiant in ſpū ⁊ ueritate. ut ſeruitio diaboli ⁊ legis onere liberentur: aut certe quia ſps dī mentiri non potuit per prophetam: liberatos xp̄i cultores agnoſcant. ⁊ ipſi iugum honeris. ⁊ uirgam humeri. ⁊ ſceptrum exactoris ſuſtineant. amodo ⁊ uſq; in ſempiternum. Nos autē qui redempti ſumus

a dño: letemur coram eo ſicut qui letantur in meſſe. fructum iuſticie nrē: per eum in proximo percepturi. Quem enim fructum habuerunt illi qui flectentes genua baalim adorantesq; dicebant: iſti ſunt dii tui iſrl̄. Nonne finis eoꝝ interitus quia ſtipendia peccati mors ⁊ glā in confuſionem? Exultemus ⁊ nos: ſicut exultant uictores capta uel potius recepta preda cum duce fortiſſimo gedeone. immo cū ihū potiſſimo ſaluatore nr̄o. qui deſtructo mortis imperio. ⁊ deiecto madianitaꝝ hoc eſt demonum principatu: reduxit captiuitatem nr̄am ⁊ adduxit hodie in libertatem glē filioꝝ dī. Iocum 98
autē hodie dicimus. quā licet una dieꝝ hoc eſt paraſceue pro nob paſſus ſit dominus ⁊ ſaluator: pia tamen mater eccla nolens tamquā miſerationis dī ſueq; redemptionis ingrata dies mortis ac ſepulture xp̄i ſine lacrimis preterire: cum omne tempus expendat in laudem. duas redemptori ſuo meroris ebdomadas dedicauit. quaſi duos agens in luctu dies qui ſunt mortis ac ſepulture ipſius. ut ſicut commoritur: ⁊ conreſurgere mereatur. Inde utiq; eſt quod in eccla hodie paſſio dñi legitur. non quod hodie paſſus ſit dñs: ſed quod omnes hi dies eius gloſe dicati ſunt paſſioni. Unde ⁊ precedenti dominica ſollempniter eſt in eccla decantatum. Iſti ſunt dies quos obſeruare debetis temporib; ſuis. Quia licet omni tempore propter nimiam caritatem qua nos dilexit. per cuncta ſ teneamur obnoxii: his tamen dieb; artamur ex debito eius compati ⁊ ingemiſcere paſſioni. ut qui reſurgentis glē cupimus ee participes: morientis quoq; pro nob nr̄a uideamur paſſione conformes. His enim dieb; precipue poſt xp̄m ducem unus quiſq; fidelis cum diabolo pugnaturus accingitur. ut cum xp̄o poſt modicum de uictoria coronetur. Habentes igitur ⁊ agnoſcentes o milites xp̄i ducis nr̄i poſitum ante oculos triumphale uexillum: glē cupidi uiri uirtutis aſſurgite. ⁊ contra

spūales nequicias. contra diaboli temptamenta: fortiter dimica-
te. ut cum uenerit dn̄s ad iudicandum: cum oliua pacis ipsi ⁊ palma
uictorie u̅r̅e. securi p̲redatis obuiam uenienti. firmum tenentes ⁊ cer-
tum. quia sicut ih̄c n̄r in hoc signo pugnauit ⁊ uicit. mortuus est
⁊ resurrexit: sic ⁊ d̄s. eos qui uicerunt ⁊ dormierunt p̲ ih̄m: adducet
cum eo in gloriam suam. ¶ Preterea si qua fides ⁊ deuotio clericoꝝ
ad benefactorem n̄r̄m serenissimum dn̄m ⁊ xp̄ianissimum regē.
si qua memoria beneficioꝝ ipsius u̅r̅a p̄cordia tangit: tantis n̄o
ingrati rependite mentis uicem. ⁊ q̄d solum certe potestis. sapitis
ac debetis: precib; assiduis. diu feliciterq; regnare uiuere. regem
celoꝝ ac dn̄m sine intermissione poscentes: pro longo ei ac p̲spero
statu. qui s̄cam matrem ecc̄liam cum prelatis ⁊ ministris ecc̄liaꝝ
qui regni prefectos ⁊ magistrat⁹ comites ⁊ barones. nobilitatem
⁊ plebem. populumq; suum diuerse nationis ⁊ lingue. tanta mo-
deratione gub̄nat: ut regnum ipsius diuina dextera protegente.
iusticia simul ⁊ pace regna terraꝝ super uniuersa. ⁊ simul in unum
diues ⁊ paup̲ securus ac letus: sua quisq; felix sorte letetur. Soluite
filii mei que xp̄i sunt xp̄o. ⁊ sua cesari soluite iura. reddite que de-
betis utriq;: ⁊ grām optinebitis utriusq;. Illum: tamquam xp̄m
dominum adorantes. istum: quasi xp̄m dn̄i reuerentes. Vterq;
enim xp̄s n̄r est. Ille xp̄s dn̄s: iste xp̄s dn̄i est. Ille rex regum ⁊
dn̄s dn̄oꝝ: iste regum exemplar. ⁊ moderator benignus omniū
subiectoꝝ. Et ille oretur: ut iste iuuetur. Ille famulum suū glā
⁊ honore coronet. uirtute corroboret. beatificet sobole ac longeua
senectute conseruet incolumē. ut iste populum suum longa
pace custodiat. ad laudem ⁊ glām nominis xp̄i. Qui cum
patre ⁊ sp̄u s̄co: uiuit ⁊ regnat in s̄cla s̄cloꝝ Amen.

Item in ramis palmaꝝ.

xxvii. Cantemus dn̄o gl̄ose enim magnificatus est. equum ⁊ ascen-
sorem proiecit in mare. ¶ Multa uob̄ dilectissimi ob reue-
rentiam hodierne festiuitatis dicere: multa uob̄ expediret audire.
Quis enim n̄r̄m si recte sapit in tante sollennitatis gl̄ia n̄o debe-
at etiam si centum haberet ora laxare? Quis u̅r̅m nisi mentis
inops a tanti spectaculi magnitudine possit oc̄los ⁊ aures auertere?
Vbi sicut audistis: celi enarrant glām dī. hic non tantum celi celoꝝ.
non tantum angl̄i ⁊ archangl̄i. n̄o tantum homines ⁊ iumenta:
s; ip̄i montes ⁊ arbusta sonare uidentur glām dī. Quid enī ali-
ud palme quid arboꝝ rami quos gestatis in manib; nisi glām dei
cantare uidentur? Nil mirum ḡ: si ⁊ nos in die magno festiuita-
tis oporteat tuba clamare: ⁊ uos quib; uerbum salutis hui⁹ missū ē.
libenter audire conueniat. S; quia loco ⁊ tempore sicut cernitis co-
artati nec nos quidem multa dicere. nec uos potestis portare m̄: salt̄
cantemus dn̄o. gloriose enim magnificatus est. Aduersus mundi
p̲ncipem dī filius celestis ille princeps militie pugnaturus ⁊ uasa
thesauri desiderabilis de manu fortis armati fortior ablaturus: n̄o
in equi fortitudine spem uincendi concepit. qui equum simul ⁊ ascen-
sorem erat deiecturus in mare. nec in tibiis uiri beneplacitum fuit
ei. qui gigas gemine substantie biformisq; nature: fortis ⁊ potens
erat in p̄lio cum hoste n̄r̄i generis constituto. non sperauit in multitu-
dine curruum ⁊ quadrigarum. qui semel egyptioꝝ castra respiciens
currus pharaonis ⁊ exercitum ei⁹ medius inuoluit in fluctib; n̄o elegit
numerum militum pugnatoꝝ. qui ad preterium si uoluisset imperiū
uallari poterat legionib; angl̄oꝝ. s; totam dimicandi p̲titiam: suo
dedicauit in sanguine. totam uincendi materiam: in morte p̲p̲ia
collocauit. Et qm̄ diabolus hostis humane p̲paginis p̲ mortem
peccantis hominis mundi crudelit̄ usurpauerat dn̄atū: factū ē

prudentiſſimo dī conſilio. ut ꝑ mortem hominis qui peccatum n̄
fecit: eundem mirabiliter amitteret principatum. Mira certa
minis ratio. mira fortitudo pugnantis. ut ibi ſpes poneretur
uictorie: ubi tamen poterat certitudo ruine. ⁊ in cauſam cedēt
triumphandi. mors ipā pugnantis. Tunc enim dī filius dō patr̄
mundum conciliauit: quando carnem ſuam immaculatā. ho-
ſtiam placationis in ara crucis affigi uoluit ac ꝑmiſit. Tūc
dī filius humanum genus ⁊ originalib; ⁊ ꝓpriis ſordib; expia-
uit: quando proprium ſanguinem de latere pendentis in cru-
ce produxit. Quod ſane myſterium ne pro ſui magnitudine
ſimul ⁊ nouitate ſtultitiam gentib;. iudeis uº ſcandalum ſuſci-
taret: multa dudum premiſſa ſunt teſtimonia. ⁊ ſanguinis
xp̄i excellentiam. numeroſa precurrunt ⁊ predicant ſacramēta.
ut nemo ducere poſſet in dubium: quod tantis cerneret indi-
ciis ꝑſignatum. Abel ille iuſtus ⁊ innocens. ad cuı̉ munera deus
dicitur reſpexiſſe: primus quidem agni ſanguine placuit. ſuo
poſtmodum ⁊ ipē ſanguine conſūmatꝰ. Moyſes ne occidatur ab
angelo: ſanguinis interuentu defenditur. dicente ad eum Sepho-
ra. ſponſus ſanguinum tu m̄ı es. Ubi ſtatim ſubnectitur. Et
dimiſit eum dn̄s. haud dubium quin moyſen. poſtquam dixe-
rat ei ſephora ſponſus ſanguinum tu m̄ı es. Iſr̄t ab egyptio ſan-
guinis nota diſcernitur. ⁊ a ꝑcutientis gladio: remedio ſangui-
nis liberatur. Exituris ⁊ enim filiis iſr̄t ex egypto. ⁊ de domo ſer-
uitutis ac fornace ferrea liberandis: agnum precipitur immolare. ⁊
agni ſanguine liminaria poſteſq; linire. Quare? Ut ſcilicet
iſrahelitarum domus: ab egyptioꝝ domib; diſcernantur. ne ſi domos
utriuſq; populi equalitas indiſcreta confunderet: errante ꝑcuſſoris gla-
dio pro egyptio forſitan iſr̄lita ſuccumberet. S; numq̇d domos a do-

mib; neſciebat ille ſecernere. qui primogenita nouerat a minio-
rib; ſeparare? Sciebat utiq;. ſ; typici ſanguinis comendabat
myſterium. aliquando in xp̄i ſanguine conſūmandum. Cuı̉ uir-
tutem ⁊ efficaciam dī patris uolens diſpoſitio predocere: tūc q̇dem
per ſanguinem agni. preſentem uoluit conſeruari. qui ab et̄no
preuiderat: uitam nob̄ perpetuam ſui filii ſanguine reparari. Huı̉
ḡ agni ſanguine: liminaria poſteſq; tinguntur. cum paſſionis
xp̄i memoriam. ⁊ crucis eı̉ uexillum: frontib; imprimimus. uaſtato-
ri angl̄o. ꝑ egypti huius inuia diſcurrenti: nullum melius ſignū
quam ſub quo ipē deiectus eſt opponentes. Nam cum in dextrum
ſiniſtrumq; poſtem. ab utroq; limnari ſanguis ille diducitur: forma
crucis euidentiſſime demonſtratur. Hunc ſanguinem filii carita-
tis ſue tanta dē patr̄ pretulit dignitate: ut ob huı̉ reuerentiam ſan-
guinis. ab omni eſu ſanguinis: longe ante ꝑcepit mortalibus
abſtinendum. ⁊ ſacrificioꝝ ſanguinem: ſibi ſpecialiter diceret
conſecrandum. Unde moyſi ⁊ apl̄i teſtimonio: ſcd̄m legem. oīs
pene tranſgreſſio mundabatur in ſanguine. nec ſperabat remiſſi-
onis remedium: quem non redderet effuſio ſanguinis expiatum.
Nullū quidem per ſe habere poterat effuſus pecudum cruor ſc̄ifica-
tionis effectum. ſ; quia miſericors dominus totum deſtinauerat
orbem ſalutifero ſui filii ſanguine liberare: hoc quoq; miſericordi uo-
luit cura prefigere. ut dum ſanguis ille uere ſc̄s ⁊ ſc̄ificans expec-
tatur: illa interim ſubſtantia uicem gereret aliquam ſanctificatio-
nis. que particeps erat ⁊ nominis. ⁊ credentib;: pro tempore ſan-
guis ſufficeret pecudis. donec plena ſc̄ificatio fieret in ſanguine
ſaluatoris. Si enim ſanguis tauroꝝ ⁊ hircoꝝ ⁊ cinis uitule aſꝑ-
ſus inquinatos ſc̄ificare potuit ad emundationē carnis: quanto
magis ſanguis xp̄i qui ſemetipſum optulit hoſtiam uiuentem. ·100·

emundabit nos ab operib; mortuis ad ſeruiendum dō uiuenti.
Videns g° diabolus diuinis ſanguinem ſacrificiis ad ſalutis hu-
mane remedium exhiberi. ⁊ diuino cultui profectui dolens hu-
mano. putansq; diuinum in oblatione ſanguinis honorem habi.
eadem ductus preſumptione. qua prius ꝑ rapinam ad equalita-
tem aſpirare non erubuit creatoris. a ſuis ⁊ ipſe cultorib; ſibi pre-
cepit ſanguinem immolari. ut ut quaſi princeps mundi huius
pari cum dō uideretur honore contendere. ut quia ꝑ ſanguinē
100 munere ſibi ꝑiculum formidabat. quaſi contrario ſimili: contra-
rium euitaret. Sicq; ꝑ multa tempoꝝ ſecla ſanguine paſtus. ut
ꝑſimile ſacrificii genus altiſſimo ſimulis uoluit eſtimari. ut ſi qđ
eēt in ſanguinis immolatione myſterii. id ꝑ ſanguinem crede-
dit euacuari. S; poſtquam uenit ſcs ſcōꝝ ⁊ ſanguis fuſus eſt xpi.
impleta eſt prophia ⁊ uiſio. ceſſauit protinus unctio regum. ceſ-
ſauit incantatio demonum. ceſſauit ſanguis arietum ⁊ taurorum.
⁊ ueri pharaonis principatu depoſito. in eccłia titulus erect⁹ eſt xpi.
ꝑ crucis ſue uexillum. de mundi principe triumphantis. Cantem⁹ g°
dño: glorioſe enim magnificat⁹ eſt. Glorioſus uictor: ⁊ glorioſa uic-
toria. quia fortis hoſtis: ⁊ pugna fortiſſima. Ad quam dominus q̄ſi
uir pugnator accedens: tria ſecum ſpecialiter attulit. humilitatē:
quam hoſti oppoſuit. caritatem: quam ſeruis exhibuit. ueritatem:
quam ad dm̄ cognoſcendum edocuit. Per humilitatem: contumaciā
ſuꝑbiſſimi hoſtis potent̄ attriuit. ꝑ caritatem: ꝓ ſuis a morte ꝑpetua
liberandis gratis mori ſuſtinuit. ꝑ ueritatem: mundum errorib; in-
uolutum. ad ueri di cultum ⁊ noticiam reuocauit. Tanto g° magni-
catus eſt glorioſius: quanto dimicauit humilius. Ibiq; abſcondita
eſt fortitudo ei⁹: ubi abiectior uidebatur humilitas. Quis enim
in hodierno tempori ut modicum reſpondeamus. admirari ſuffici-

at. uilis aſelli tergo ſedentem. occurrentium undiq; populoꝝ uo-
tis ⁊ uocib; acclamari oſanna rex iſrl. Quis u° non obſtupeſcat.
tante preſertim humilitati cum ramis palmaꝝ excellentis trium-
phi glām exhiberi. S; plane dum tam abiecto ⁊ humili tantus
honor impenditur. uicina de hoſte uictoria. que ꝑ abiecti oppbriū
celebranda fuerat. preſignatur. O mira nri bellatoris humilitas.
humilis aſelli ſeſſor apparuit. qui equum ⁊ aſcenſorem. diabolū
ſcilicet auctorem ſuꝑbie qui ꝑ aſcenſorem exprimitur. cum ipſius
ſuꝑbia que in equo intelligitur: in mare tempeſtatis ꝑpetue fuerat 101
deiecturus. Nos g° dilectiſſimi quib; propoſita eſt in exemplū
nri patientia redemptoris. ſi ⁊ ipſius uolumus premium optinere.
nullam aſcenſori peſſimo ſedem in nob ſuꝑbie relinquam⁹. ſet ſeſſo-
ri humili. dño ihu xpo. cui⁹ utiq; iugum ſuaue: manſuete mentis
humile ſeſſorium preparemus. Simplicitatis enim merito: pene-
tratur ad celum. ⁊ humilitate: peruenitur ad regnum. ubi ma-
licia paruuli. ⁊ beato de uirtute in uirtutem tranſitu facti hebre-
oꝝ pueri: exultationis uocem ⁊ laudis iubilum. ꝑſonem⁹ oſanna
benedictus qui uenit in nomine dñi rex iſrl. cui⁹ regnum ꝑma-
net in ſecla ſecloꝝ. Amen. Item in ramis palmarum.

xxviii Noe autem iuſtus atq; ꝑfectus fuit. cum dō ambulauit. ⁊ genuit
tres filios. Sem cham ⁊ iafet. Qui poſt diluuium planta-
uit uineam. bibensq; uinum: inebriatus eſt ⁊ nudatus in tab-
naculo ſuo. Vellem frs ad grām tante feſtiuitatis diuino
fretus auxilio uiri iuſti hui⁹ caritati urē pandere ſacramentum.
⁊ quid nobis in ei⁹ temulentia ut nudatione ſit reuelatum. q̄d
in riſu filii minoris ⁊ duoꝝ opꝑimento. myſterii lateat: ſi locus ⁊
tempus permitteret aperire. S; in anguſto ſicut cernitis conſtitu-
ti. non poſſumus late cuncta diſcutere. nec rem altius ueſtigādi.

debitis ad horam ſpacis explicare. Si q̇d ġ minus plene mini
compoſite uideatur in ſermone digeſtum: neceſſitati ſi placet
n̄o nob̄ aſcribite. ⁊ in cauſa longis digna tractatib;: n̄r̄m queſo
breuiloquium excuſate. Omnipotens ġ ⁊ miſericors pat̄ huma-
ne calamitati compatiens: ab ip̄o p̄mi parentis exceſſu reſtaura-
tionem n̄r̄am p unigenitum ſuum tempore nouiſſimo cōſumman-
dam: multis ante temporib; multis uoluit rer̄ indiciis declara-
re. quatenus ⁊ preteritos patres future gr̄e ſpes ⁊ fiducia ſolarent̄.
⁊ ſequuturos ad fidem geſta p̄terita roborarent. E quib; unum
in primis nec minimum fuit: hoc q̄d nūc audientie u̅r̅e p̄poſui
ſi tamen aduerit dn̄s explanandū. continens ⁊ defectum n̄r̄e
mortalitatis p culpam originis: ⁊ effectum ſalutis p myſterium
dn̄ice paſſionis. In effuſione ſiquidem generalis diluuii. que ſpi-
rantia conſumpſit uniu̇ſa de t̄ra: iuſtiſſima om̄ium demonſtra-
ta eſt p̄dītio peccator̄. eo q̄d a ſtirpe prima tota ſequens dāpnata
poſteritas: p̄petue tenebatur obnoxia morti. peremptoria in cūc-
tos lata ſententia. qua uidelicet dicitur: ſi comederis morieris.
⁊ quia corrupta eſt t̄ra malicia hominum: ego diſperdam eos
cum terra. In reſeruatione u̇ paucor̄ in archa. q̄
diuino magiſterio fabricata. ſup aquas diluuii ferebatur ſupe-
minens gr̄a redemptoris oſtenditur. qua genus humanum legib̄
eterne mortis addictum: gratis ⁊ ſolo miſericordis affectu. de mundi
periculo libatur. Hoc aūt ſūmum ⁊ ineſtimabile pietatis ⁊ miſe-
ricordie genus. quanti foret: nūquam plene qui ſupfuerunt agno-
ſcerent. niſi generalis om̄ium interitus p̄ceſſiſſet. Peccatum ġ ut
appareret peccatum: deleti ſunt om̄s uno iudicio peccatores. ut
aūt ſupabundans delicto gr̄a monſtraretur. ſeruati ſunt ex n̄ra
quidam. ut merito poſſit ⁊ debeat omnipotentie conditoris ī utrisq;

miſericordia ſimul ⁊ iudicium decantari. Hec aūt yſtorialit̄
ſuo tempore geſta: futuram temporib; n̄r̄is in xp̄o ⁊ eccl̄a figu-
rabant ſalutem. que p lignum crucis ⁊ aquam baptiſmatis fac-
ta eſt in manu mediatoris. Noe ſiquidem qui tres filios genu-
it. ⁊ eis archam in ſalutem aptauit: xp̄s dn̄s eſt. qui tres populos
quaſi tres filios habuit. quor̄ primogenitus: ante legem. ſcd̄s:
ſub lege. tercius: ſub gr̄a fuit. Qui uere iuſtus atq; p̄fectus eſt.
quia uirgo de uirgine natus: peccatum non fecit. nec inuent̄
eſt dolus in ore ei̇. Cum d̄o ambulauit. a cui̇ numquam uolun-
tate ut unitate receſſit. Ego inquit ⁊ pat̄ unum ſumus. nec
quero uoluntatem meā: ſ; uoluntatem ei̇ qui miſit me patris. Ar-
cham mirabili opere mirabilis opifex fabricauit: quando ſcām
eccl̄am toto iam pullulante p ſuis ſcelerib; mundo: in ſalutē cre-
dentium mediis in fluctib; ſtabiliuit. Plantauit ⁊ uineam: iſrl̄i-
ticam ſcilicet gentem. quam tranſtulit ab egypto ⁊ in t̄ra p̄miſſio-
nis locauit. A qua poſt modicum potatus: inebriatus. nudatus
⁊ irriſus eſt in tabnaculo ſuo. Expectauit enim ut faceret uuas:
⁊ fecit labruſcas. dum pro fructu iuſticie: ſatori ſuo crucis ac̄-
moniam germinauit. Bibens inquit uinum: inebriatus ē.
⁊ nudatus in tabnaculo ſuo. Aceto namq; cum felle mixto
potatus ab eis: calicem ebibit paſſionis. quo ſoporatus in mortē:
riſum incredulis. fidelib; aūt compaſſionis uiſcera mouit. In
tabnaclō ſuo: id eſt in iudea ut iheruſalem. ubi dī fili̇ uirgine 102
mediante: cum hominib; ⁊ inter homines corporalit̄ habitauit.
Hic tres filios trium tempor̄ populos habuit. primum ut ante
iam diximus ante legem. ſcd̄m: ſub lege. tercium u̇: ſub gr̄a.
Quor̄ medius: patrem nudatum uidit ⁊ riſit: ac nunciare frīb;
p̄perauit. At illi. accepto pallio. ⁊ incedentes retrorſū: uerenda pat̄s

operuerunt ⁊ patris uerecundiam non uiderunt. Sem uidelicet ⁊ iafet. ad operiendam patris ignominiam conuenerunt. Primus ⁊ ultimus populus: paſſionem xp̄i ⁊ crucis improperium magna cum reuerentia ſuſceperunt. Omnes enim ⁊ post ⁊ ante diluuium patres. in quantum fides poterat: crucis xp̄i. quod in ſalutem mundi futurum ſperabant: uenerati ſunt ſacramentum. Omnes quoque post aduentum eius fideles: crucis contumeliam in qua nudatus est xp̄s honore debito reuerentes: in ſui gloriam conuerterunt. ſolus cham medius ſolus iudeus infelix uidit ⁊ riſit. ⁊ uſque hodie ſupplicio crucis inſultans: non deſinit fratres ad ſpectaculum huiuſcemodi prouocare. Euigilans autem noe de ſompno. cum didiciſſet quod ei fecerat filius eius cham. maledictus inquit chanaan. ſit ſeruus fratrum ſuorum: in perpetuum. Quod non cham ſed chanaan filio filii maledicit: non excipit propterea cham. ſed ſuam illi poſteritatem adiungit. ut radice dampnata: nullus a maledictione ſurculus relinquatur immunis. Unde ⁊ eum perpetue ſeruituti addicit. continuans generationibus generationes. uſque in finem. Benedixit autem ſem ⁊ iafet: dicens. benedictus dominus deus ſem. dilatet deus iafet. ⁊ eum faciat habitare in tabernaculis ſem. ſitque chanaan ſeruus eorum. Sic in figura noe. ſic in ueritate redemptor noster. a morte reſurgens. tamquam potans crapulatus a uino: iudaicam perfidiam deteſtatus est. ⁊ abhominatus est hereditatem ſuam. malos male perdens. ⁊ uineam ſuam aliis colendam attribuens. ⁊ ſicut est in preſentiarum agnoſcere: dilatauit tentoria iafet. ampliauit gloriam populi xp̄iani. eumque habitare facit in tabernaculis ſem. hoc est in montibus ſanctis. ⁊ in ſedibus patriarcharum ⁊ prophetarum. Cui ſpiritualiter ⁊ carnaliter ſeruit iudea cum filiis ſuis. Carnaliter quidem: quoniam ubique terrarum ſubiecti ſunt populo xp̄iano. ⁊ licet ipſi detrectent. licet abhorreant: xp̄i tamen

imperium portare coguntur inuiti. Spiritualiter uero: quia iugo duriſſime legis aſtricti. ad libertatem gratie qua xp̄s nos liberauit: propter contemptum patris aſpirare non poſſunt. Hos ergo fratres kariſſimi uidentes impietatem qua ſe nequam filius in parentem erexit. ⁊ riſum qui ſibi perpetuum uerſus est in lamentum: deteſtemur eum cum actibus ſuis. ne ſecum in maledictione patris inuoluamur. Abhominemur iudam ⁊ iudeorum perfidiam. ne cum eis eterna ſeruitute dampnemur. Imitemur magis ac 103
melius Sem ⁊ iafet. uiros imitatione digniſſimos. ut cum eis quoque benedictionis paterne premia ſortiamur. Illi enim auerſis uultibus: patris ignominiam non uiderunt. ⁊ nos auertamus oculos mentis a cogitationibus peſſimis. ne ſcrutari uelimus illicita uidere ut ſcire uolentes: quare dominus maieſtatis pendeat in cruce nudatus cum ſolo poſſet imperio mundum redimere. ſicut eum ſolo quando uoluit iuſſu creauit. Illi quod rideant in patre: non uident. ⁊ nos de ſaluatore nostro per mortis poculum ſoporato: nichil umquam ridendum. nichil uituperabile ſentiamus. ſed illam ipſam ut pendentis in cruce ut in ſepulcro dormientis iniuriam xp̄i. ad nostram potius gloriam nostramque benedictionem uertamus. ut benedici mereamur ab ipſo. qui est benedictus in ſecula ſeculorum. Amen.

Item in ramis palmarum.

xviij. Emitte agnum domine dominatorem terre. de petra deſerti: ad montem filie ſyon. Torpentis inertia prepeditus ingenii. ⁊ curis me miſerum ſecularibus occupatus: non paraui prandium conueniens in die feſto. tauros ⁊ altilia non occidi. ut uocare poſſim ad nuptias ⁊ parare menſam populo dei. Nichil habeo quod ponam ante illos: preter agnum qui occiſus ab origine mundi. emiſſus est in fine ſeculorum de petra deſerti ad montem filie

ſyon. hunc tollite ſi uultis: et edite. non crudum hoc eſt intempeſti-
uum et inmaturum. ſed annualem. ſapientia et etate perfectum. non coctum
aqua. non morbo ut ſenectute ſolutum. ſed igne tantum hoc eſt ar-
dore paſſionis aſſatum. Legimus agnum in egypto paſcalem pro
liberatione populi ſub figura. iubente domino immolatum. legimus
et eum quem digito baptiſta monſtrauit dicens ecce agnus dei. pro
redemptione populi non figurate ſed realiter crucifixum. ſed quomodo miſ-
ſus ſit alteruter de petra deſerti ad montem ſyon. iuxta litteram
non apparet. cum nec typicus ille pridem. nec uerus poſtmodum
agnus de petra miſſus. ſed alter e gregibus: alter de celis adueniſſe
legatur. Inſpiciamus ergo attente quod legimus. et quia nec locus
nec hora patitur immorari: quis ſit huius littere ſenſus. et qualiter ad
diem pertineat: quam breuiter poſſumus adiuuante domino diſſeramus.

Deſertum dici mundum iſtum karissimi: multis ſcripturarum teſti-
moniis approbatur. ut eſt primus illud. ductus eſt iheſus in deſertum
a ſpiritu: ut a diabolo temptaretur. Quaſi enim a ſpiritu dei filius duc-
tus eſt in deſertum: quando a celeſtibus miſſus in mundum uenit.
Spiritus inquit domini ſuper me: euangelizare pauperibus miſit me. Qui
ergo a ſpiritu mittitur: a ſpiritu nec dubium adducitur in deſertum. Et
quoniam ad hoc natus eſt et uenit in mundum ut teſtimonium perhibe-
at ueritati: quid niſi temptandus aduenit? Quiſquis enim ad
opus dei ſeruiturus accedit: cor ſuum iuxta ſapientis eloquium
ad temptationes inuitat. Quod autem opus inter opera diuinius uniuerſa.
quam annunciare pauperibus regnum dei? Ad hoc ergo opus dei ductus
iheſus in deſertum. hoc eſt in mundum iſtum a ſpiritu. ductus eſt utique
ut temptaretur. quoniam pia uirtorum in ſeculo uita. nunquam ſine temp-
tatione tranſigitur: nec ſine certamine coronatur. Quod alter
euangeliſta manifeſtius ponit. qui dominum ſaluatorem. non illo

ut illo deſerti loco: ſed indefinite ſcribit fuiſſe temptatum dicens.
cum ieiunaret: ſepe temptabatur a ſatana. Sicut enim mirabi-
liter natus. ſic et mirabiliter conuerſatus in mundum: mira poten-
tia. mira diabolum abſtinentia prouocabat. ut hunc temptare magis
appeteret. quo eum inter homines ſupra hominem operari cernebat.
Niſi enim differentius aliis ſanctiusque degeret uniuerſis: non eſſet
opus diabolo illum fraudibus attemptare doloſis. quem per ſimilitudine
conuerſationis et uite: non dubitaret ceteris ſociandum. Quoniam ergo in 104
his que patris ſunt ſingularis inter filios hominum dei filius appa-
rebat: hoſtem ſalutis humane ad temptandum amplius inde-
batur accendere. ut irritatus uirtutibus inimicus uirtutum: omnis
nequitie ſue uires experiretur in chriſtum. omneſque fraudum laqueos
explicaret. quatenus ubi nullum genus temptationis omitteret:
uictus in omnibus et confuſus abiret. Et ſerpens qui ſub moyſe quon-
dam exaltatus eſt in deſerto: eum qui pro toto generaliter mundo
exaltandus erat in cruce filium hominis figurabat. ut ueritatem
umbra precederet. et deſertum heremi: deſertum ſeculi preſignaret.
In canticis quoque legimus canticorum: que eſt iſta que aſcendit per de-
ſertum ſicut aurora conſurgens et cetera. quod ſiue de ſponſa chriſti eccleſia.
ſiue melius de matre ſaluatoris accipitur: de mundo tamen quaſi
de deſerto ſurrexit. quando uere preuncia lucis: ſolem iuſticie nobis
et parturiuit et dedit. Ex quibus aperte colligitur: mundum ut diximus
ſepe deſerti nomine figurari. pro eo: quod ſit deſertus ad tempus
et derelictus a deo. in penam hominis: qui dereliquit deum factorem
ſuum. et receſſit longe per peccatum a ſalutari ſuo. In hac ergo ſolitu-
dinis heremo in hac uaſtitate deſerti: patris et filii diſpenſante celitus
ſummi clementia conditoris: orta eſt tandem aliquando illa mira-
bilis ac inuiolabilis petra. per quam ſerpens de quo facti ſumus

transiuit. nec uiam fecit. quando natus intemerata de uirgine
ds homo: corruptionis uestigia non impressit. Qui post definitū
tempus a patre. cum auctore mortis pro salute mortalium in
mundi campo singulari certamine cōgressurus: ierosolimam ue-
nit. que sita est utiq; in monte syon. ubi sicut uoluit & a quib;
uoluit comprehensus & crucifixus: pphīe presentis oraculū & assūp-
te cursum mortalitatis impleuit. Hoc ḡ nouissimis dieb; spū
reuelante futurum pphā prenoscens: tante grē largitorem uo-
tis ac precib; interpellat dicens. mitte iam si placet: mitte quē
missurus es domine. Emitte agnum dominatorē tre. de petra
deserti: ad montem filie syon. Quasi dicat. Tu dnē pūbum
tuum qd erat ds apud dm: fecisti prius hominem de limo tre. ac
pidem uerbum tuum carnem factum aliquando: redempturꝰ
es hominem de lacu mortis etne. ut idem sit & nō alius creator
hominis ac redemptor. tu facias in tempore: qd facere ante tem-
pora prouidisti. Et hoc quidem pphā non orat quasi nolentem
ut uelit aut oblitum ut promissi meminerit. s; quatenus bona
mortalibus nūciet: que nouerat diuinitus prouentura. Non enī
docet omnipotentem sic facere s; nob indicat sic facturum. Emitte
inquit agnum dnē dn̄atorem terre. Vbi notandū. qd cum alia scp-
tura dixisset. mitte dnē quem missurus es: missionem filii dī a pa-
tre signauit. qua non est emissus: quia non est separatus a patre.
unde loquitur dicens. qui me misit: mecum est & non reliquit
me solum. Hic aūt emissus de petra: hoc est editus de uirgine
fertur: ut differentiam faciat int utramq; natiuitatē. pma.
in qua licet differat a patre filius in psona: non est tamen in
diuitate seiūctꝰ. alteram: in qua segregatꝰ est ex utero matris. ut
manifestus fieret omnium oculis nationum. Et ne quis forte

putaret inuitum ut impotentem ad crucis patibulum trahi:
signanter expressit dominatorem terre. ut nulla credas necessita-
te. nullius potestate coactum: animam posuisse. quem audis
terre dominum appellari. Nemo inquit tollet eam a me. s;
ego tamquam potestatem habens: pono animam meam & iterū
sumo eam. Vt ḡ intelligas p nrīs scelerib; crudeli morte dap-
natum. captus est enim in peccatis nrīs: agnum cōgruenter
appellat. qui pro peccato secundum legem erat solitus īmolari.
Vt aūt scias sola pro nob misericordia motum nō cuilibet uio- 109
lentia tractum: dominatorem nominat tre. aduersus quē ni-
chil tra preualuisset & puluis: si non ille potestatem attribuisset
e celo qui uenerat sponte passurus in tra. Ad montē filie syon.
Per montem & filiam & syon: ipm intelligimus scificationis lo-
cum & ciuitatem & templū. Vnde pphā. uenite inquit ascendamꝰ
ad montem dnī: & ad domum dī iacob. Dominus ḡ ac redep-
tor nr̄ consūmaturus ppt que uenerat sacramta redemptiōis
humane. cum eēt factus sub lege: scdm legis mandatum. deci-
ma die primi mensis. hoc est hodierna die: uenit ad montē syon.
id est in ihrlm. Cu super despectum animal propter iniuriā
ludibriose mortis euicino future sederet: tota obuiam ciuitas
ruit. alii plausib; exultare: alii uestimenta substernere. alii de-
cimatis arborib;. sua gaudia promere. alii uoto alii cursu reliqs
preuire. omnes in unam pariter uocem salutationis erumpere:
osanna benedictus qui uenit in nomine dnī. rex isrl. Res no-
ua & mira int miracula saluatoris non ultimo loco ponenda.
Quid enim in xpo cōspexerant. unde ad talia tam subito mo-
uerentur. Quos fastus regie potestatis. quod bellatoris aut
triumphantis insigne. ut eum puplice regem diceret isrl. & qui

nuper de prelio subiugatis hostibus redeunti. summis uocib; hymnū
uictorie decantarent. Quis umquam regum sic abiectus ⁊ hu-
milis ueniens. sic magnifice. sic alte receptus est. Cur hec hodier-
na die potissimum ⁊ non alio tempore faciebant. nisi quia mox triū
phaturum per agonem passionis instinctu pphabant. ⁊ ꝑ resurrectionis
potentiam regnaturum fatebantur multi. Et sicut agnus ille
pascalis decima die mensis festiuo cum gaudio de grege domum
adductus. certam seruabatur ad uictimam. sic ⁊ agnus dī qui
tulit peccata mundi. ea similit̄ die. cum hymnis ⁊ laudib; ciui
tatem ingressus. ut implerentur omnia que scripta erant de
illo. uiuus ⁊ incolumis seruatus est ad passionem. ac post quam
uenit hora eī ut transiret de mundo ad patrem. assatus in ara cru
cis. tinxit iuxta litteram utrumq; postem. ubi duo parit̄ ligna
uiuifice crucis. preciosissimo sanguine cruentauit. Clamat ḡ
nec in uanum ppha. ⁊ sacramenti huī plenitudinem exprimens.
dicit. Emitte agnum dn̄e dominatorem terre. de petra deser-
ti ad montem filie syon. quasi conscius secretoꝝ dī. cum ipō cōfe-
rat dicens. scio iam dn̄e te enim docente condidici. quia neminē
lex ad perfectum adducit. Alia est uia salutis nr̄e. alia causa
redemptionis humane. Agnus iste pascalis. liberat quidē ppl̄m
de seruicio pharaonis. non eruit de potestate diaboli. Eligitur
ab omni macula mundus. s; non tollit peccata mundi. S; mit
te obsecro quem missurus es de supernis. emitte agnum de petra
deserti. oriatur lapis de petra. uirgo de uirgine xp̄s. crescat in
montem syon. qui speculam sonat. ascendat altitudinē crucis.
ut exaltatus a terra. sicut olim serpens in heremo. conspicuus ui
deatur cunctis amantib; in salutem. Clamat ⁊ infelix adhuc
synagoga. s; frustra clamat emitte agnum. ⁊ cetera. Quom̄

enim clamabunt in quem non crediderunt. quom̄ ū audiet eos
qui se non audierunt. Ego inquit ueni in nomine patris mei. ⁊
non recepistis me. si alius uenerit. illum hoc est antichristum re-
cipietis. frustra inquit clamatis ut ueniam in carne passurus.
quia iam ueni. ⁊ non cognouistis me. semel mortuus sū ꝑ pecca-
tis ur̄is. nec ultra iam moriar. Amen dico uob. non me uidebitis
amodo donec dicatis benedictus qui uenit. hoc est aduenisse cre- 106
datis. quem adhuc speratis uenturum. S; hec illi ad confusionē
suam. Nos aūt quib; dō grās ex parte iam datum est scire myste-
ria regni dī. ⁊ uidere que multi reges ⁊ pphe nō meruerunt. ag-
noscentes agnum ⁊ confitentes emissum de petra deserti. de uir-
gine incorrupta progenitum. ad montem salutifere crucis cum
paruulis hebreoꝝ occurramus obuiam uenienti. ⁊ quasi m̄ gem-
ti infantes. sine malicia. sine dolo. memoriam illoꝝ que gesta sūt
in passione dn̄i faciamus. Cum lacrimis exultantes. ⁊ cum leticia
condolentes redemptori nr̄o mortuo pro nobis atq; sepulto. ut
cum eo pariter. a morte surgamus ad uitam que xp̄s est. ipō pre-
stante. qui cum patre ⁊ spū scō uiuit ⁊ regnat in scla sclor. Am̄.

Item in ramis palmarum.

x. Hoc sentite in uob. quod ⁊ in xp̄o ihū. Licet multa frs
kmi. turba multa que conuenit expectet. licet dignitas
tante sollempnitatis. ad loquendum multa requirat. cogimur
tamen in presentiarum uerbum facere breuiatum. non ut diem
festum ut eī reuerentiam minuamus. s; quia locus ⁊ tempus sic
suadere immo non aliter ferre uidentur. Dabitis ḡ ueniam
pauca dicenti. ⁊ dignanter habebitis excusatum. si qd̄ minus
sufficit multitudini. multoꝝ sufficiat caritati. Dixi iam uob
⁊ audistis. hoc sentite in uob ⁊ cetera. Sūma ⁊ incogitabilis

illa diuine maiestatis essentia. que rationabilem creaturam ad
cognoscendas ⁊ participandas glorie sue diuitias de nichilo suscita-
uit. tantum pre ceteris creaturis hominem dilexisse dinoscitur:
quantum dignitate conditionis eum pre cunctis honorasse mon-
stratur. Condidit enim illum ad imaginem ⁊ similitudinem
suam: ut aperte monstraret. quod tantum esset aliis sublimior
creaturis: quantum esset similior creatori. Factus est igitur homo tan-
te dignitatis ⁊ glorie: ut conditori suo fieret ⁊ rationalitate confor-
mis: ⁊ immortalitate consimilis. felicissimus in utroque futurus:
si cursum obedientie consumasset. si fidem seruasset illesam. Verum
quoniam pro dolor ad unius suadelam serpentis. oblitus est dominum creato-
ris sui: gloriam immortalitatis dum male seruaret amisit. ⁊ mor-
tis periculum: male cautus incurrit. Sed mouet forsitan aliquos:
quare quem tanto deus honore condiderat. pro uno solo comesti-
onis excessu tam tristi sententia condempnauit. qui cum sit mise-
ricors ⁊ miserator: maiora peccantibus dimittere consueuit. ni-
mium que uideri mirabile. ut dei prouidentiam falli ut quasi ne-
sciens hominem mox periturum creasset: ut incommutabilem con-
mutari. ut scilicet intendens homini benefacere prius. consilium
mutasse postmodum uideatur. Inconueniens ⁊ enim immo im-
possibile constat dei prouidentiam falli. ut incommutabilem ali-
quatenus commutari. Iniquum autem ⁊ intollerabile fidelibus ani-
mis: tale quid sentire de deo. ut ad perditionem tantummodo creda-
tur hominem condidisse. Si ergo falli non potuit quia deus scien-
tiarum dominus est. si permutari non potuit apud quem commutatio nul-
la est. si benefacere uoluit ⁊ nichil eius uoluntati resistit. sed omnia
quecumque uult facit in celo ⁊ in terra: unde queso in miserum
hominem tanta mutatio. de uita in mortem. de gloria in confusione.

de gaudio in merorem. de paradiso uoluptatis in terram miserie
spinas ⁊ tribulos germinantem? Sed si fideliter ⁊ discrete cau-
sa pensetur. simplicibus oculis aperte patebit. quod nec prouiden-
tia fallitur. nec propositum deitatis mutatur. Preuidit namque ·25°·
deus ⁊ presciuit hominem periturum: si mandatum dei contemp-
neret. preuidit nichilominus ⁊ presciuit uicturum: siquidem
obediret. sed sicut hinc prescientia non intulit necessitatem ad
uitam: sic inde non coegit ad mortem. nec est mutata circa ho-
minem sententia dei. quandoquidem a principio dictum est
homini: si comederis morieris. Voluntas itaque dei bona est. ⁊ ·107·
iniquitas in eo non est. quia hominem ⁊ de non esse fecit ut esset:
⁊ dedit ut bene esset. premonuit ne male esset. dedit scire quid bo-
num quid malum esset. ⁊ arbitrium faciendi quod nellet. ut rationis
⁊ libertatis priuilegio gaudens: nec excusationem in peccatis haberet.
nec premium bone uoluntatis amitteret. Vnde cum sponte sua
declinasset a bono ⁊ eligeret malum: iustissime reprobatur a deo.
quia nulla penitus ignorantia. nulla compulsus necessitate pec-
cauit. sed sciens ⁊ uolens: dereliquit dominum factorem suum. ⁊ secutus
est diabolum interfectorem suum. recessit a deo salutari suo: ⁊ adhe-
sit aduersario salutis sue. In quo mirabilis illa dei clementia nequ-
quam seuerior ut clamatur: sed mirabilior quodam modo monstrata
est. que sic humanam miseriam miserata est: ut nec deseren-
tem sese desereret. ⁊ neganti: sua beneficia non negaret. Proui-
dit ergo ex alto supremi consilii. ut quamuis homo per gustu suauitatis
illicite. mortis amara gustasset: non tamen in eternum dei factura
periret. ne perditus hostis generis humani diabolus: etiam de
perditione hominis solatium inueniret. ⁊ bonum circa hominem
dei propositum: diabolicis uideretur fraudibus euacuatum. Postquam

g̊ plenitudo temporis uenit. quod erat ab eterno prefinitum a pa
tre: coeternum ⁊ consubstantialem sibi filium misit d̄s in mundum.
ut beniuolentiam quam d̄s habuerat erga hominem in creatiōe:
aptius in redemptione mōstraret. Q(uo)d misterium restaurationis
humane a primis seculis ordinatum: nouissimis temporib; re
uelatum est. ut rerum ordine cōmutato: fierent nouissimi primi.
ut nouissima sc̄orum: redirent in pristinam dignitatem. ⁊ maior
minori seruiret. ut filii ante quam patres t̄ram promissionis at
tingerent. ut mortuo heli sacerdote cui iam caligauerant oc̄li p̄
senectute. extincta scilicet p̄phia. ⁊ legis uetustate deleta. puer
samuel nouus ordinaretur sacerdos sc̄d̄m ordinem melchisedech.
⁊ reprobato saul rege p̄pt̄ superbiam. hoc est principe mundi foras electo:
pastor ille sublimaretur in regno. qui ⁊ goliā diabolum in fronte
percuteret: ⁊ animā suam pro omnib; suis ponens. a lupor(um) morsib; libe
raret. ut exeuntem de israhele p̄pham: mulier sareptena susciperet.
⁊ omissis ceteris: naaman syrum iordanis unda mundaret a le
pra. ut ubi principes sacerdotum ⁊ seniores. unum occiderent xp̄m:
paruuli hebreor(um) gentium p̄p̄li scilicet: occisum reciperēt. ⁊ adorarēt
uiuentem in sc̄ta. Hec sunt illa diuine profunditatis consilia: que
sapientib; idest superbis abscondita sunt. ⁊ paruulis idest humilib;
reuelata. quia xp̄i humilitatem non nisi humiles agnouerunt.
Superbi ⁊ enim homines tumore cordis elati: non nisi alta conspici
unt. ⁊ id(e)o xp̄m in humili positum: uidere non possunt. D̄s autē
ūr in altis habitans: tantum humilia respicit. ⁊ ideo humilib; tantū
gr̄e sue dona concessit. Hoc est g̊ q(uo)d dicitur sentite in uob; q(uo)d ⁊ in
xp̄o ih̄u. qui cum eēt in forma dei: factus est in similitudinem ho
minis. ut homo reciperaret quam ante perdiderat similitudinē
di. Hoc g̊ sentite in uob: q(uo)d in illo sentitis. ut sicut ille de solio

paterno descendens. humiliauit semetip̄m pro nob usq; ad mor
tem. non qualemcumq; sed crucis. ⁊ factus est p̄pt̄ nos ultimus
hominū. sic ⁊ nos humiliemus illi animas n̄ras. ⁊ studeamus p̄pt̄
eum ultimum locum tenere. ut cū humiliati fuerim(us) sub potenti
manu di tempore uisitationis sue: exaltet nos ipse tempore necessita
tis n̄re. Q(uonia)m aut d̄s ⁊ d̄ns n̄r ih̄s xp̄s hodierna die ierosolimam p
n̄ra redemptione passurus intrauit: nos ad eum quo(que) possimus
pedib; corporis ⁊ fidei gressibus exeamus. ⁊ usq; ad locum illū ubi
extra portam p salute n̄ra crucifixus est. crucē ei(us) non in angaria s; 108
in affectu portantes: occurramus obuiam saluatori n̄ro. tota men
tis intentione pensantes: quanta nos peccatores pro nōie suo portare
debemus. si tanta pro nob ille sustinuit: qui peccatum non fecit.
Quis enim n̄rm aliquando tantum se humiliauit pro xp̄o q(uan)tum
se xp̄s humiliauit pro nob? Immo quis n̄rm aliquando. ut leuem p
xp̄o tulit iniuriam ⁊ nō statim si potuit uicem reddidit si nō potuit
murmurauit? Et ecce filius di. d̄s de d(e)o. d̄ns maiestatis per quē
facta sunt om̄ia. qui est super om̄ia benedictus. p nob carne uestit(ur)
humana: a seruis suis impiis manib; traditur ⁊ ligatus. percutitur
⁊ flagellatur. illuditur ⁊ iniuriatur. dehonestatur ⁊ irridetur. ad ul
timum in cruce suspensus: morte turpissima condempnatur. ⁊ nō
clamauit. non aperuit os suum nec audiuit aliquis in plateis
uocem ei(us). Quid miseri dicturi sumus ad hec. quando nec unum
quidem istor(um) patienter pro xp̄o p(er)tulimus? Quid responsuri sum(us)
in die iudicii quando crucis insignia quib; xp̄s pro nob ⁊ dimicauit
⁊ uicit in testimonium cunctis gentib; apparebunt. quando in
potestate magna ⁊ maiestate uenturus est ut iudicet mundū
⁊ crimina mundi per ignem? Iudei tūc miseri uidebunt in
quem compunxerunt. gentiles agnoscent in quē nō crediderunt.

reges ⁊ ꝑncipes ſentient quem non timuerunt. ſacerdotes ⁊ cle
rici quem neglexerunt. heretici quem blaſphemauerunt. ⁊ in
dentes horrebunt ⁊ contabeſcent in ſemetipſis. qm̄ irruet ſuper eos
formido ⁊ pauor. dum ſurrexerit dn̄s percutere t͞ra. Tc̄ ſurget
in iudicio niniuite. id eſt populi xp̄iani. ⁊ condempnabunt pro
genies illoꝝ. qm̄ penitentiam egerunt in predicatione illius. qui
de uentre ceti hoc eſt ab inferis reſurrexit. Iudicabuntur ⁊ falſi
nichilominus xp̄iani. qui cum intelligentes ⁊ cognoſcentes. nō
ſicut dm̄ honorare uoluerunt. ſ; exarſerunt in concupiſcentiis
ſuis. ⁊ ſecuti ſunt deſideria cordis ſui. ambulantes in deliciis ⁊ uo
luptatib; carnis. quoꝝ dſ̄ uenter eſt ⁊ gl͞a in confuſionem. quoꝝ
finis interitus. ⁊ mors ſtipendia peccatoꝝ. Hi tales habebunt
dampnationes maiores. qui primam fidem irritam facientes. a
bierunt poſt ſatanan ⁊ abalienati ſunt retrorſum. Qđ auertat
a nob̄ dſ̄ ſalutaris nr̄. auertat iram ſuam a nob̄. eripiat nos de
manu herodis. ⁊ de omni expectatione plebis ipſius. ille qui forte
armatum fortior debellauit. ille qui mortem nr̄am moriendo
calcauit. ⁊ uitam reſurgendo ſperare conceſſit. ille qui expugna
to diabolo cum ſua potenter egypto. captiuitatem nr̄am ſua du
xit uirtute captiuam. O faciat dſ̄ ⁊ adiuuat. ut cum beatiſſimus
paruulis hebreoꝝ. cum paciferi ramis oliue. cum palma uictorie
procedentes. uenienti poſſimus occurrere xp̄o. ut cum apparuerit
nob̄ uita nr̄a que xp̄s eſt. appareamꝰ ⁊ nos cum ip̄o in gl͞a. in qua
uiuit ⁊ regnat cum patre ⁊ ſp̄u ſc̄o. in ſc͞la ſc͞loꝝ Amen.

Item in ramis palmarum.

.XXXI. Sicut moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto ⁊ cetera. Ante
quam de propoſita quicquam ſimilitudine diſſeramus.
eiꝰ originem ſicut uetus hꝫ hyſtoria perſcrutemur. ut ex ipſo

cauſe ꝑncipio. ſequens terminus aſſignetur. Tunc enim meliꝰ
que mēbra ſequantur agnoſcimus. cum ꝑ indagationem certio
res effecti. nichil de capite dubitamus. Legimus g̊ in libro
numeri. qđ dum filii quondam iſrł in deſerto poſt excuſſum
egyptie captiuitatis iugum propt̄ peccatum murmurii ꝗuit
a ſerpentib; affligerentur. clamauerunt ad moyſen. ⁊ confiten
tes peccatum ſuū. dixerunt. ora dn̄m. ut tollat a nobis ſerpen
tes. Orauitq; moyſes pro popło ⁊ dixit dn̄s ad moyſen. Fac
ſerpentem eneum ⁊ pone ꝓ ſigno. quē pcuſſi aſpiciebant ⁊ ſa 149
nabantur. Hec in ſupficie ſimplex hyſtoria pingit. ſ; quid
pictura deſignet ut quomͦ ad eiꝰ ſimilitudinem exaltari opor
tebat filium hominis. illud eſt opere pcium intueri. Quia ſt̄
opa dī ſcīs kmī. ⁊ tanto diligentius conſideranda mortalibus.
quanto ⁊ interdum ut ſimplicit̄ geſta. ut ſuperflue conſcrip̄ta
uidentur. Ecce enim iuxta ueritatem hyſtorie quid ſimpliciꝰ
potuit ut a dn̄o precipi ut a miniſtro compleri. quam qđ eneus
ſerpens uiuis ſerpentib; obiceretur. ⁊ ille crederetur uitam redde
percuſſis. qui uita potius indigeret. Hoc tam indignum
dō quam ⁊ abſurdum erit hominib; ſi nō utilitas conſecuta. ſet
tantum litt͞a ſimpliciter attendatur. Si aūt huiꝰ ſimulati cont̄
ueros ſerpentes inſpiciamus effectum. quid in tali caſu fortius
fieri. quid potuit ſalubrius prouideri. Vt enim taceamus ad
horam magnum huiꝰ figure myſterium. qm̄ quidem in figura
contingebant illis. ⁊ ſcripta ſunt ad doctrinam nr̄am. nullum
potuit contra uenena ſerpentum ut celeriꝰ ut generalius excogi
tari remedium. quam qđ uno momento pariter omnium oc͞lis offer
retur. ⁊ unum tante multitudini ſufficeret in deſerto. Vix enī
poſſet tot ſimul leſis medicoꝝ turba ſuccurrere. uix ut uniꝗſq;

modicum quid accipiet: milia tot afflictis antidota subvenire. Ad-
inventum est igitur divina virtute solatium. quod et generaliter succurreret
universis: et simul haberetur a singulis totum. Et ne forsitan horrorem
faceret si gustandum esset. aut laborem si forte tangendum ut fetidum
odoratu ut tediosum auditu: fit similitudo serpentis et elevatur
in signum. ut serpente percussus: presto memoriam serpentis ha-
beret. et in alto conspicua: solo visu facillime quisque consequeretur
quod vellet. Ex cunctis enim corporis sensibus: minori labore et
maiori delectatione. oculis et longius imus: et statim attingimus. et citius
repedamus. Certum est igitur quia nullum fuit pro rerum necessitate
competentius inveniri subsidium. quam quod in alto positum. a cunctis
videri posset in puncto et visum: cunctos in momento curaret. Quoniam
autem res insensata tantam sensibus humanis non sicut prediximus gu-
stu. non sicut assolet appositione. sed solo duntaxat intuitu poterat
prestare salutem. cum nec in serpentis imagine nec esset tanta virtus
in ere: queramus si placet ab illo a quo factum est istud. ut per inspi-
rationem gratie sue: faciat mentibus nostris scrutabile. quod fecit mirabile
in oculis nostris. Et quia manifeste quod querimus littere facies non osten-
dit: dimittamus litteram que occidit. et sequamur spiritum qui vivifi-
cat. et ipse docebit nos: qui sunt serpentes in terra persequentes ad mor-
tem. quis sit serpens exaltatus a terra: destinatus ad vitam. Diriga-
mus aciem nostre mentis ad eum: qui exaltatus a terra secum omnia
traxit. et ipse diriget per semitas iustitie gressus nostros. Dicamus
et nos oculi mei semper ad dominum: et ipse evellet de laqueo pedes meos.
Mirum enim in modum dum nos sursum caput attollimus: ipse
pedes a laqueo ne capiantur observat. hoc est enim quod alibi dicitur.
iacta cogitatum tuum in domino: et ipse nutriet te. Verum hec alias:
nunc autem ad propositum redeamus. ¶ Serpentes igitur qui perdere

dei populum in deserto et errantem per devia modis omnibus
elaborant extinguere: illi nec dubium sunt. quorum caput et
princeps parentes nostros de paradiso deliciarum eductos: ad hanc
heremi vastitatem humane perditionis auctor abegit. Qui
tanto post modum crudelius cum suis carnificibus hominum
grassabatur in mortem: quanto procul a gratia divina remotos
secure iam possidebat absque defensore captivos. Agebat itaque
satan et turba satellitum eius et quamdiu recens hominis in
deum esset offensa: totis nisibus ad eius interitum festinabat. metu- 110
ens ne benignissimus dominus ut propria misericordia motus ut miseria
hominum provocatus: ad liberationem flecteretur humanam. Hic
utique fuit: qui populum in luto et latere tyrannus laborare cogebat.
cupiens in volutabro voluptatum: hominis culpam semper
augere. ut tantum ab oculis divine misericordie redderet alienum: quanto
viciorum sordibus involutum. celesti miseratione monstraret indignum.
Unde postquam sonus ille de celo factus est repente qui diceret
dimitte populum meum sacrificare mihi. et hinc inde multa de redemp-
tione generis humani et cultura vere deitatis sermo cepit into-
nare divinus: paleas et que prius ministrabat libidinum fomenta
subtraxit. ut homines illecebris assuetos: horrore servitutis
diu terreret. ut quadam necessitate coacti: solatia carnis expete-
rent que perdidissent. et sub pristina captivitate magis eligerent
vivere luxuriose: quam in dei servitio. etiam cum summo libertatis
honore degentes: carnis penuriam pati. Hinc vox est illa ingrate
multitudinis in deserto contra dominum murmurantis. utinam in egip-
to mortui fuissemus: quando sedebamus super ollas carnium et come-
debamus in saturitate. Sic et hodie fidelibus christi plerumque contingit.
ut quotiens aliquis renuntiare diabolo et operibus eius voluerit. quotiens

ad deum seruitutem deuotus accesserit: per immissiones angelorum malorum multis undique tribulationibus quatiatur. multis feriatur iaculis inimici. ut hic murus lacessitus inde miser egestate confectus: retrorsum cogatur aspicere. et quas iam reliquerat: quas dudum ipse tympanauerat non sine culpa murmurii carnis iterum delicias suspirare. Hoc nimirum insibilante carnalibus antiquo serpente. ut per gulam: ad luxuriam prouocet. sicut et quondam parentibus primis: quibus post gustum mortis. nec mora persuasit et coitum. Et ista quidem malignitatis auctor exercens: humanum genus a primo expulsionis sue die per tempus et tempora per generationes et generationes mortis uenena diffundens: iugo dure seruitutis oppressit. pro solatio habens: in perditione sua plures numerare consortes. Sed postquam miserendi tempus aduenit. et iusticia de celo prospiciens. uidens uidit afflictionem populi sui. et gemitum eorum audiuit: misericordia motus est. et misit protinus saluatorem qui liberet eos. legis latorem dominum ihesum christum. qui pharaone submerso: populum suum de uinculis captiuitatis ereptum et ab immundiciis egyptiorum per ignem et aquam ablutum: in deserto solitudinis procul a mundana conuersatione locauit. ut pie de reliquo et sancte uiuentes: terram eterne promissionis intrarent. Sed iterum diri serpentes et emuli saluationis humane quia per tyrannidem opprimere populum sicut antea nequeunt: calcaneis hominum insidiantur. et quos male cautos inuenerunt: letaliter uulnerant et occidunt. Contra quod malum moyses sapientissimus alter: protinus signum salutifere crucis erexit. per quod et a morte morsos eripuit: et ne reliqui mordeantur ad mortem effecit. Istud utique signum est: per quod primogenita feriuntur egypti. et populus hebreorum: illesus a percussione seruatur. Hoc certe signum figurabat ille uestitus lineis:

qui gestabat atramentum scriptoris ad renes. dum scriberet tau: in frontibus dolentium et gementium super cunctas abominationes domus israel. per quod ceteris in gladio corruentibus: soli signati seruantur a cede. Istud est signum: quo centum illa quadraginta quatuor milia consignantur. ad cantandum canticum nouum electa. Istud est signum illius senioris antiqui: cui contradicetur. quod est incredulis: ad ruinam mortis. fidelibus autem: ad resurrectionem uite. Istud est signum ione prophete. quem de ligno proiectum in mare: cetus uenter suscepit. ac die tertia uiuum in
et incolumem reddidit. et christus de ligno depositus: in corde terre hoc est in sepulcro de petra dormiuit. unde post triduum superato mortis imperio: uiuens et incorruptus exiuit. Hoc signum est certe quod propheta dudum contra omnes impetus implorabat dicens. Fac mecum domine signum in bonum: ut uideant qui me oderunt et confundantur.

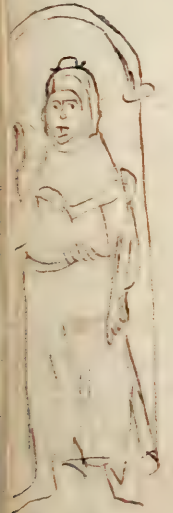
Hoc itaque signum in similitudine serpentis aptatur: ut serpens serpentes interimat. sicut et christus dominus in similitudine carnis peccati apparens: de peccato dampnauit peccatum. et morte sua: mortem superauit eternam. Sic et coluber moysi: egypti colubros deuorat. et infernum christus sua morte momordit. iuxta diuinum illud oraculum: in persona christi comminantis prophete. o mors ero mors tua: morsus tuus ero inferne. In hoc signo filium oportebat hominis exaltari. per quod et spem salutis daret in terra mansuris: et uiam monstraret ascensuris in celum. Hoc itaque signum uniuersale quod a primis seclis omnipotens pater hodierna die disposuit exaltandum: multis antea signis uoluit figurari. ut tanto fidelius ad adorandum omnes accurrerent: quanto et presciarent certe uenturum. et didicissent multipliciter presignatum. Ex quibus istud est unum: quod in auribus modo uestre fraternitatis insonuit. de serpente quem moyses sicut

ante retulimus in signum erectum. et muto genere medicandi. ex
serpentium ictus exposuit cunctis populis intuendum. In quo fa
cile potest adverti. quantum possit in ecclesia nomen domini ihesu christi. nomen
super omnia nomina positum et exaltatum. Si tantum potuit in deser
to signum manu hominis fabricatum. quantum valeat ad ef
fugandum demones signum crucis. Si tantum contra serpentes
valuit figura serpentis. Ubi tocius impietatis auctores nec immerito
arguuntur iudei. qui negant crucifixi potentiam et maiestatem.
cum certe recipiant et attestentur. virtutem imaginis insensate.
Aut ergo redemptorem nostrum pro salute mundi de ligno crucis pe
pendisse videant et cognoscant. ut habeant potestatem cum disci
pulis christi calcandi super serpentes et scorpiones. et umbre veritatem
non veritatis umbram sectentur. aut causas in sin serpentis expo
nant. quomodo prodesse poterat ad salutem. si non pretenderet sal
vatorem. Sed vere sicut illi qui serpentem eneum in deserto viderunt.
licet sanati fuerint ad tempus terram tamen promissionis non intra
verunt. sed qui ex eis nati sunt filii non sub moyse sed sub iosue qui
typum christi gerebat et nomen. aquis iordanicis sanctificati locum
sanctificationis meruerunt adire. Sic et isti. quamquam legis scripturam et
sanctitatis speciem teneant, tamen non introibunt in requiem meam.
Sed qui ex eis generati sunt christianam baptismatis unda mundati. et
crucifixi nomine consignati. non sub moyse hoc est sub umbra legis.
sed sub ihesu christo et evangelii veritate. regnum dei in eterna tabernacula
possidebunt. Hoc autem inter similitudinem veritatis et veritatem
similitudinis distat. quod illa oculis inspecta corporeis. et brevem ho
mines servabat ad vitam et a morte perpetua non liberabat
servatos. hec autem fidei conspecta luminibus. et a perpetua suos
eripit pena. et vitam insuper largitur eternam. Constat ergo in

veritate. quod dicitur exaltari oportet filium hominis. quia salvator
noster. pro salute hominum. in figura mosayci serpentis est exal
tatus in cruce. ut omnis qui credit in illum. non pereat. sed habe
at vitam eternam. Nos ergo fratres karissimi recolentes eum qui passus
est in cruce pro nobis. etiam signum passionis ipsius. signum
salutifere crucis. signum victorie christiane. de quo vita nostra pe
pendit. et per quod demonia subiciuntur nobis. supplices adoremus
et veneremur. sperantes in christum dominum qui per ipsum terribile signum
de mundi principe mirabiliter triumphavit. quod ipse nos in
hoc peregrinationis deserto. et ab incursibus demonum servabit il
lesos. et post longum exilium ad patriam revocabit. Ubi cum
angelis et pueris hymnum glorie sue cantemus. sine fine dicentes.
osanna benedictus qui venit in nomine domini.

In die cene.

xxxii Ante diem festum pasce sciens ihesus quia venit hora eius.
surgit a cena et ponit vestimenta sua. Admonitur
ex debito pastorali filios karissimos uteri mei. non erubesco fratribus
levia. provectis simplicia. paucissima pluribus exponenda propone
re. sciens utique vos grate que patris sunt et si minus grata su
scipere. cum certe noveritis. senem debilem nullaque virtutum
firmitate constantem. nec fortia facere nec posse gravia sustinere.
Corpus enim attritum laboribus et animus inquietudine fractus.
opus et onus omne recusat. presertim. ubi currere per ardua cogitur
qui alieno per humilia baculo sustentatur. Ad diem festum istum
fateor ascendere volui si daretur. et que in eo divina geruntur
mysteria diligentius vestigata. fratribus indicare. Sed tum propria
infirmitate retentus. tum vero maiestate perterritus. pedem
retraxi. metuens illud mosaycum. non appropinques ad locum.

qm ita sca e. Tot enim ac tanta sunt hodie diuine dignationis
edita mortalib; sacramenta: ut ea et si mens humana quouis intel
lectu concipiat: nullo tamen sufficiat explicare sermone. Qpp̄
dolore torqueor et ingemisco. quia p̄sepe filii uenerunt ad partū:
s; deest mi misericum clauis dauid que lingue reseret ostium. ut
concepta aliquando prodeant in aspectū. Sps enim promptus est
s; scientia tarda. uita indigna. uicia multa. uirt nulla. caro
fragilis et infirma. Quid g facies? Reuela inquit dno uiā
tuam. infirmitatem tuam. impotentiam tuam: et quod tu nō
potes ipse pficiet. ipse te nutriet. Ferunt illi qui uiderunt
opa dni et mirabilia ei in profundo. beluam repperiri marinā
que solo dicitur aere nutriri. et in aquis uehementib; rorem de
nocte captare celestem. Esuriens etenim: surgit de profundis
aquarum et in summam fertur planiciem equoris. indeq; madidū
exerens caput: apertis rictib; sereno pernoctat sitibunda sub di
uo. et ita guttis noctium saciata: consuetum regreditur ad cubi
le. nichil habens preter natatum in labili cum ceteris elemento
commune. Innocuum animal. nec preda nec sanguine s; tenuissi
ma tantum ut diximus roris aspgmine delectari. Unde nec
supfluitates habere quas egerat cum nichil ingerat plusquā
nature sit satis: nec difficulter ad aera sustolli. cū nō sit terrena
moles que deorsum premat. Cui carnes si forte gustaueris: cūc
tis inuenies piscib; pinguiores. delicatas suauissimas ac saporas.
ut prestantiore non dubites alimento nutritas: que sup alios habe
ant prestare dulcorem. Quid itaq; frs. nōne sensum nob insen
sata suggerere. nōne uidentur rationales animas ipa quoq;
bruta docere. ut qui xpm credimus celi monarchiam obtinere
de mundi fluctib; capita subleuantes in altum. addiscamus

et ipsi spm de celis imbibere. que sursum sunt sapere non que
sup terram. nichil intra cum ceteris preter uite motum habere. nich
terrene supfluitatis assumere qd nec sine dolore possimus amittere
nec sine molestia retinere? Et hoc in nocte non in luce fiat. tūc
enim melius ad appetenda celestis patrie dona interior acies aptat:
quando clauduntur exterius oculi ne uideant scli uanitates. et
hauriant aliquid uoluptatis ad tempus unde cor mereat sine fi
ne.. Ecce litterarum tenemus abyssum. legimus et fluctuamus. esurimus
scientiam et non saturamur. qm ad eum qui scientiarum est dns:
totis minime desideriis anhelamus. Surgamus g karmi de pro 113
fundis aquarum. et scripturarum obscura referamus ad illum: qui hēt
spm sapientie et intellectus. guttura scientie ieiuna pandamus.
si forte uideat et ignoscat inbrem seruorum et infundat pala
tum et fauces. donecq; ut modicum aliqd hodierna gustare de
cena. in qua dns idem est et minister. idem panis et cibus. cibus et
potus. sacrificium et sacerdos. imolator et uictima. conuiuū mira
biliter et conuiua. Hodie namq; sic sca mat habet ecclia. pasca
ueteris agni qui pplm dni legitima dudum obseruantia liminis
sanguine postib; libauit: transfertur in pasca nrm. quando
uerus di agnus immolatus est xps. qui plenius ac pfectius
omnia que pagnum uni populo collata sunt antiquitus in figu
ram: nō iam imaginib; uerum s; reb; imaginum cunctis gentib;
erogauit. Ibi enim post comestas agni carnes: transiuit dns
p egyptum nocte. et omnia primogenita pcussit egypti. poplmq;
suū agni sanguine presignatum: in manu forti et brachio re
demit extento. Hic autē: appropinquante passionis articlo.
postquam dedit corpus et sanguinē suum discipulis ad man
ducandum: nocte hoc est in sopore mortis sue transiuit dns

p̄ inferniun. p̄cuſſoq; diabolo cum principib; ſuis: uaſa captiui
tatis humane de manu fortis erepta. ſecum eduxit in libertē
titulo proprii ſanguinis inſignita. ¶ Hodie fermentum uetu
ſte corruptionis: ſincerum cōmutatur in azima. dum panis
natura dī potentia: xp̄i conſecratur in corp̄ ad ſalutem credenti
um. ⁊ iugum legis lapidee qđ patres antiqui portare nō pote
rant: euangl̄ice ſuauitatis oleo cōputreſcit. dum illud rigoris
moſaici qđ erat dentem pro dente: in clementiam uertitur
xp̄ianam. que eſt dimittite ⁊ dimittetur uob̄. Quid enim ali
ud operatur in eccl̄ia dī ſacroſc̄m criſma qđ hodie gemino de li
quore conficitur. niſi remiſſionem gemine ſeruitutis qua p̄me
batur humana conditio. legis uidelicet ſcripte. ac maledictionis
antique? Hinc eſt enim quod dies hec toto t̄rar̄ orbe p̄celeb̄s:
dies dicitur abſolutionis. qm̄ ⁊ uiciate culpam originis ⁊ legale
debitum circumciſionis: remiſit in baptiſmate ſola gr̄a miſe
rentis. Qui enim tradidit hodie ſemetipſum pro nob̄ quid
aliud quam libertatis nr̄e precium in crucis bilance penſauit? Ni
chil ḡ relictum eſt diuine iam indignationis in hoīem: nichil
humane poſt hec offenſionis in dm̄. ubi pro ſeruo: traditur dn̄s.
pro peccatore: moritur iuſtus. pro mancipio: ponitur filī. ſatisfac̄
pro homine dſ̄. Errauit ḡ qui dixit maior eſt iniquitas mea quā
ut ueniam merear. qui ſup eminentem diuine gr̄e largitatem:
humanis credidit exceſſibus ſuperari. Multo melius ille multo
q; nr̄e comodius cauſe qui tāquam expertus in ſemetipſo muniis
gr̄e largioris: aiebat. ubi abundauit delictum: ſupabundauit ⁊
gr̄a. Si enim p̄ uniū delictum omnes homines in dampnationē
ruerant: multo melius multoq; potentiū p̄ unius gr̄am omnes in
reparationem uite. In hoc enim laudabilior extat omnipotens:

quo maiora dimiſit. qui poterat nec dubium uindicare. Scq̄
nimirum que ſcelera quantumuis inueterata patris ira nō
deleret. filii clementia nō dilueret. patris ⁊ filii caritas nō ope
riret? Quas maculas quantar̄libet ſordium. non dico totius
mundi parum eſt enim ad ineſtimabile quicqđ ad numerū uenit
⁊ penſum. ſ; ⁊ ſupra quam opinari quis poſſit fuſus in cruce xp̄i
ſanguis non expiaret? Romanis legib;: ineſtimabilis eſt p̄ciū
liber homo. quantomagis homo dſ̄? ¶ Hodie ueteri teſtam̄to
qđ erat in ſanguine pecudum legitime conſumato: inſtitutū
eſt nouū in ſanguine mediatoris. tanto utiq; dignius tanto
ſublimius: quanto celeſtia terrenis uite preiudicant. humanis
diuina. Dignū aūt idō diximus ut rem ineſtimabilem cōparem̄:
ſ; ut alterum alteri quantum poſſumus preferam̄. Sanguis eni
pecorum in ueteri teſtam̄to: pro ſimilitudine fundebatur. nō
qđ ullam faceret comparationem ad xp̄m: ſ; quo formam oſtende
ret ſanguinis ihū xp̄i. qui fundendus erat aliquando in redēp
tionem nr̄am. Aliud enim ſimilitudo: aliud comparatio facit.
Nuſquam legitur homo comparatus dō. qui tam̄ factus eſt ad
ſimilitudinem dī. Sic ḡ ueſteres hoſtie ceteraq; legalia ſacm̄ta
p̄ ſimilitudinem ſicut eſt in preſentiar̄ agnoſcere: xp̄i ⁊ eccl̄ie
myſteria loquebantur. ut que pro magnitudine rer̄ ac nouita
te uirtutū rudib; popl̄is dinoſci non poterant: in effigie ue rū
melius apparerent. Non enim decebat tanta altitudinē ſacra
mentor̄ ſine preuntio ſimplicib; reuelari ne clamare cogerent
ut illi non loquatur nob̄ dn̄s ne forte moriamur. Loquebatur
interim moyſes. oportet legem pedagogi formam gerentem:
⁊ carnalib; cerimoniis infantem prius erudiat popl̄m. qui deor
ſum manet donec coaleſcat in uirum p̄fectum: ⁊ dicat aſcendam

ad montem dn̄i ⁊ ad domum dī iacob. Ecce enim poſt moyſen
⁊ pphas poſt tot celeſtis experimenta doctrine poſtquam ceci uidēt
⁊ ſurdi audiunt: uno quidam u͛bo ſcandalizati ſunt ⁊ dixerunt.
Non loquatur nob̄ dn̄s. durus eſt hic ſermo ⁊ quis poteſt eum audi
re? ac ſtatim abierunt retrorſum. Quid iſti facerent obſecro
ſi nichil hor̄ ante uidiſſent? Preceſſit ḡ ueteris inſtructio teſta
menti non ut inquinatos mundaret. eſſet enim abſurdum
ſcificari hoīem ſanguine pecorino. nam per hoc ſuo uideretur infe
rior mundare. ſ; ut popl's in fide nouic̄ per hec paulatī ad maiora
proficeret. diſceretq; genus humanum non inferiori ſe: q̇n potī
digniori ſanguine redimendum. ut ſtatuē ſtat̄ ⁊ hominem re
dimeret homo. non aries ſiue taurus. Etenim cum omnes peccaſ
ſent partī in adam nulluſq; mortalium eſſet qui omnium ſatiſ
faceret pro peccato: qua ratione uictima pecualis apud dm̄ effice
ret qd̄ animal rationale non poſſet? Nūquid enim manduca
bit carnes taurorū aut ſanguinem hircorū potabit? Sanguinē
inquit uitulorū ⁊ arietum ⁊ hircorū nolui. Oportebat ḡ: ut hō
ꝓ homine ſ; dignior homine poneretur. pro eo qui in peccatis
natus eſt totus: ſatiſdaret ille qui peccatum nō fecit. ⁊ humano
generi ſub dira mortis neceſſitudine captiuato: manū ferret
auxilii. qui liber int̄ mortuos ambularet. Et hoc quidem ad
impletum eſt hodierna die. quando iuſtuſ ſatiſfaciens ꝓ iniu
ſtis: ſanguinem dedit diſcipulis dicens. Accipite omnes ⁊ bi
bite. hic eſt enim ſanguis noui teſtamenti qui pro uob̄ fun
detur. Hic eſt inquit: non ille arietum ⁊ uitulorū. qui ppt̄ea
ſepius fundebatur: quia ſalutis efficientiam non habebat.
Quid enim eēt opus nouam totiens hoſtiam immolari.
ſi ut ſemel expiationis habuiſſet effectum? Sanguis aūt

xp̄i ſemel fuſus eſt pro nob̄. ⁊ q̄m ſufficiens ⁊ efficiens fuit
redemptionis humane: xp̄s ſemel pro peccatis nr̄is mortuus
eſt. nec mors illi de cetero dominatur. ¶ Hodie dn̄s ⁊ ſalua
tor: ſurgit a cena poſitis ueſtimentis. pedeſq; lauat diſciplor̄
ſuorū. per quod intelligeretur in finem non ob aliud illa dīitatis
ad hoīem inclinata maieſtas: niſi ut per mortem ſuam mundum
a peccato mundaret. nec aliter hominum genus niſi xp̄i mor
te ſaluari. Et idō non ante ut poſtea ſet int̄ cenandū exſur 119
git. pedeſq; lauat ⁊ tergit. quia licet in baptiſmo peccata hōm̄
delerentur: tamen abſtergenda reſtabant calice paſſionis quē
biturus erat poſito corporis indumēto. Quicūq; enim bap
tizati ſumus in xp̄o: in morte ipſius baptizati ſumus. Quid
enim pedes in cena lauare fuit. niſi diſcipulos ſignantē inſtruere.
quod pro illorū ablutione mortem duriſſimam xp̄s dominus pate
retur. ſine qua licet per alia ſacramēta mundi eēnt ut diximus a
reatu. partem tamē habere non poterant in regno xp̄i ⁊ dī. Si nō
inquit lauero te: non habebis partem mecum. Cena enim ſiue
calix ſerotinus ille: inſtantem monſtrabat dn̄i paſſionem. de
qua dicitur ad filios zebedei. calicem meum bibetis. ¶ Linteum
uero quo ſe uir̄ bellator accinxit: triumphalis ipa dn̄i crucifixio
fuit. quam nō alicui poteſtate coactus quemadmodum ſenior
ille qui extenſis aliquando manib; ab alio cingendus erat ac ducē
dus quo nollet: ſ; ſua ſponte ſua ductus uoluntate ſuſcepit.
Qd̄ ip̄o geſtorū ordine comprobatur. dum in eadem dn̄i cena.
⁊ quando uoluit ueſtimēta depoſuit: ⁊ quando uoluit iterū
ueſtimenta reſumpſit. Sicut enim poteſtatem habebat ponen
di animam ⁊ reſumendi cum uellet: ſic utiq; poteſtatē habe
bat ⁊ de carnis facere ueſtimento. S; forſitan dicitis. ſi ueſtimēti

corpus intelligitur ſaluatoris ⁊ illud exuit ante quam lin
teo cingeretur: quia mortuus eſt ante quam crucifixus. Sed ſcire
debetis. quoniam ex tunc carnis ſue ueſtimentum depoſuit: ex quo ui
delicet in manus peccatorum tradi nullo cogente permiſit. ⁊ ita nul
lus erit queſtimonie locus quare prius ueſtem exuerit: ac deinde
linteo ſit precinctus. quoniam ante captus eſt ⁊ ligatus: ac die poſtera
crucifixus. Hodie reiecta ſindone ſacri menſa reuelatur alta
ris. quatinus ⁊ opertus olim moyſi uultus appareat: ⁊ ueteris
templi reſciſſo uelamine. pateant omnibus ſancta ſanctorum. Fruſtra enim
tanta per tempora inter homines habitarent: ſi nunquam eſſent
hominibus reuelanda. Quid enim illius tabernaculi ſiue templi
tantum exterior apparuit. ſi nunquam erat ad noticiam hominum
peruentura tante que uelabatur interius gloria maieſtatis? Poſt
hec inquit in terris uiſus eſt. poſt enigmata figurarum. poſt legis
documenta conſcripte. poſt tot opimenta uelaminum. tempus affu
it quo ſol refulſit in aſpectu hominum. qui prius tegebatur in nu
bilo ſcripturarum. ⁊ accenſus eſt ignis magnus donec ſacrificium
conſumaretur in ara crucis ⁊ offerretur altiſſimo incenſum dignum
in odorem ſuauitatis. Et hoc quidem demonſtrabunt ⁊ poſitio
ueſtium: ⁊ ſublatio uelamentorum altaris. ⁊ locus in aperto ſcili
cet extra menia crucifixi. His igitur ⁊ aliis que ſerio pretermimis
ita referta conſtat ⁊ grauida ſacramentis hec dies: ut ſicut an
te iam diximus nullo mentis conatu nullo poſſint a nobis ſermo
nis officio parturiri. Loquatur igitur ipſe per hominum linguas
⁊ angelorum. ⁊ reuelet archana conſilii ſui quibus uoluerit filius
altiſſimi reuelare. Aperiat theſauros ſapientie ſue: hiis quos pre
ſciuit ⁊ predeſtinauit dignos celeſtium ſecretorum. Hos autem
qui propter iniquitates noſtras ipſo iure ſpiraclo ſumus indigni:

donec intremus in ſanctuarium dei. ⁊ intelligamus in nouiſſimo quod
nullatenus in preſenti ualemus: in ſpiritu humilitatis recolamus christi
paſſionem ⁊ mortem. per quam reſurgere donetur ad uitam. in qua
uiuit ⁊ regnat ipſe cum patre ⁊ ſpiritu ſancto per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

Item in die cene.

xxxii. Ecce ſacerdos magnus: ⁊ cetera. Expreſſum legimus in
ſcripturis. quod ex abundantia cordis: os loquitur a
bundanter. ⁊ cui fontes eloquentie manant: confidenter aquas
diuidit in plateis. Qui autem pauper eſt ſpiritu. quid obſecro
faciet? Sedebit utique ſolitarius ⁊ tacebit. nequando male ſobrius
efferat ſe ſupra ſe. aut certe ſi neceſſe ſit dicere: uerbum ex angu
ſtia cordis metiens. de paupere uena: potum porriget in men
ſura. ut nec limitem proprie facultatis excedat: nec crimen
incurrat omnimode taciturnitatis. Sic igitur ⁊ nos noſtram penſantes 116
inopiam: ſermonem artabimus termino breuiore. ut ⁊ ſcientie pro
fiteamur penuriam: ⁊ tamen hodiernum ut in modico uideamur
ſoluiſſe tributum. Non enim ego ſum ille ſacerdos magnus qui
placuit deo ⁊ inuentus eſt iuſtus. ut ut nos omnem poſſimus
ſcientiam labiis continere: aut uos omnem ab ore noſtro legem
exquirere debeatis. Sed actum uolente domino illius magni ac
ſingularis ſacramenti ſollempnia. quo mundi redemptio facta
eſt generalis: non incongruum arbitrati ſumus de ipſo etiam
ſacerdote magno facere mentionem. qui unius oblatione
piaculi. ⁊ deo patri pro humano genere ſatiſfecit: ⁊ mundum
a reatu quo iure tenebatur abſoluit. Apud hebreos: magnus
erat dies ille ſabbatorum. qui christi dicatus eſt ſepulture. Apud
grecos: magnum nichilominus dicitur ſabbatum. quod diem
ſacroſancte reſurrectionis precedit. Apud latinos uero: inter omnes

ebdomadas anni: hec ſola etiam uulgo magna dicitur ſepti
mana. Non ob aliud reor: niſi quod his dieb; ꝑcipue magna ⁊
mirabilia ſacerdos magnus inſtituit ſacramenta. quatenus
magnitudini rerū: magnitudo nominum atteſtetur. ⁊ attentos
reddat ad grandia: uehementior ſonus. Ne pigeat ergo audire frs
⁊ filii quam de ſacerdote magno ꝑmiſimus lectionem. quia licet
habeatur uulgaris. ⁊ omniū trita ſit ore: poteſt tamen inſtē
panis genere cotidiani. qui ⁊ ſi frequens habeatur in uſum: nul
li tamen eſt propterea tediosus. Quis ergo iſte ſacerdos ſit magnꝰ.
⁊ quomodo placuit dō ⁊ inuentus eſt iuſtus. quoniam factꝰ reconcili
atio gentium benedictionem accepit. ⁊ teſtamentum dī confir
matum eſt ſuper caput eī ⁊ cetera: uideamus. Poſtquam genus
humanum a patria paradiſi depulſum. in hoc cum tota poſteri
tate deuenit exilium: dereliquit protinus dm̄ factorem ſuum.
⁊ ad ydola uana defluxit. unus quiſq; ad iniuriam ſūmi dei:
dōs ſibi pro uoto colendos inſtituens. unde nec īmerito derelictus
ab illo: penam erroris ſui portauit abhinc ad inferna deorſum.
ut fidem faceret dictis dn̄i. a principio conteſtantis: quacūq; die
comederis morieris. Et enim quam uerax ⁊ fidelis ſit dn̄s in uer
bis ſuis. quam iuſtus ⁊ rectus in cūctis operib; ſuis: homo cum
in honore eſſet non intellexit. S; ubi comparatus eſt iumentis
inſipientib;. ⁊ uicio non natura ſimilis factus eſt illis: ueritatē
parit̄ ⁊ iuſticiam dī. infirmitate cōdiscit morte probauit.
Unde uox eſt illa dolentis hominis ⁊ ſub ꝑſona unius: omniū
miſeriam deplorantis. dš dš meus. quare me dereliquiſti.
Cum enim uideret ⁊ iam experimento cognoſceret. quia tribu
latio mortis eterne proxima eēt. nec eēt ex dn̄s omnib; qui
adiuuaret: derelictū ſe tandem miſer agnoſcens ingemuit.

⁊ nō dōs ſ; dm̄ geminata cōfeſſione proteſtans: clamauit dicens.
dš dš meus. Et qm̄ intellexit quod originali ſimul ⁊ actuali
cauſa grauatus nō mereretur audiri: ſub quadam deſperatione
miſerandus adiecit. dš mš clamabo per diem: ⁊ non exaudies.
⁊ nocte: nec eſt ſilentium michi. Quaſi diceret. me miſerum.
quia dereliqui dm̄: derelictus ſum ab eo. ſ; ⁊ cum clamauero ⁊
rogauero: excluſit orationem meam. Clamabat enim uetus hō
nr̄ in die: dum uite preſentis incōmoda memoraret. Clamabat
in nocte: dum mortis anguſtias ⁊ dolores inferi quereretur dicens.
circūdederunt me dolores mortis: ⁊ pericula inferni inuenerūt 117
me. ſ; in neutro merebatur audiri: quia iuris; iuſticie deſtitutꝰ
nec ꝑ ſe poterat diuine grē conciliari: nec habebat intercesſorem.
Quis enim hominum pro homine mundas offerret preces in
conſpectu altiſſimi: Quis faceret mundum de īmundo conceptū
ſemine: Quis ꝓpha quis ūquam ſacerdos peccata poſſet tolle
re mundi. niſi qui ſolus inuentus eſt iuſtus. ſolus ſine peccato
uixit in mundo: Quis accederet oraturus pro altero. quem nō
oporteret ſuo primitus ſatiſfacere pro peccato: Non eſt iniquit
ꝓpha hodie ſacrificium ut ſacerdos. non eſt incenſum ut olocau
ſtum: quo placāre poſſimus iuſtiſſimam aduſum nos indignatio
nem tuam. ſ; in ſpū humilitatis ⁊ animo contrito ſuſcipiamur. qđ
eſt dicere. non ſunt ulla mortalib; bona: quib; diuinitas cōpla
cata flectatur ad ueniam. ſ; moueat miſerationes tuas dš: moles
humane miſerie. quam certus ⁊ de peccato conteri: ⁊ de iuſticia
fiduciam non habere. Et hec dicens humana captiuitas. cum ſe
cognoſceret non audiri: iam iam in precipitium diffidentie mer
gebatur. ⁊ perditionem ſuam: ſuſpiriis ⁊ gemitib; inculcando:
aiebat. dixi perii. uenit finis. finis uenit. deſperaui. nō ultra

consurgam. dedit me deus in manu de qua non potero surgere.
traditus sum et non egrediebar. oculi mei languerunt pre inopia.
maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. Et cum
hec diceret insipiens in corde suo: mox accurrens sapientia patris
que de secreto alti consilii cogitationes pacis et non afflictionis
a longe disponebat: respondit dicens. Quid facis infelix? quid
ducis quasi torrentem lacrimas et non taceat pupilla oculi tui?
Confide fili. remittuntur tibi peccata. ne desperes. quoniam ecce
sacerdos magnus qui placuit deo et inventus est iustus: faciet
reconciliationem factus ipse reconciliatio populi sui. Ad quam vocem
quasi de somno mortis evigilans humana condicio. et ad gratiarum
actiones letabunda consurgens: ait. Ergo ne convertetur et
ignoscet deus? avertetur ab ira sua et non peribimus? Ergo non moriar
sed vivam? benedic igitur anima mea domino: et omnia que intra me
sunt nomini sancto eius. Qui propiciatur omnibus iniquitatibus
tuis. qui sanat omnes infirmitates tuas. qui redimit de
interitu vitam tuam: et animam tuam de inferno inferiori.
Convertere igitur anima mea in requiem tuam: quia dominus bene
fecit tibi. Benedictus dominus deus israel: quia visitavit nos
et fecit redemptionem plebis sue. Ergo non moriar sed vivam:
et narrabo opera domini. Ex quo enim deus vir iusticiam suam unam
temperavit. ex quo deus osculatus est me osculo oris sui. et verbum
suum nature mee coniunxit: iam non moriar sed vivam. Ideo et
non curabo mortem hanc temporalem: quia resurrecturus sum in
vitam eternam. sicut Christus mortuus est et resurrexit. et mors ei non
dominabitur ulterius. Ecce inquit sacerdos magnus qui placuit
deo et factus est reconciliatio. Plures facti sunt sacerdotes. et an-
te legem: et secundum legem. plures sacrificia et hostias obtulerunt.

sed nullus eorum et si in diebus suis placuit deo: tamen placare deum
potuit hominum. nullus eorum fecit reconciliationem. quia non est
factus reconciliatio. quod si quis illorum fecisset: quid opus foret
plures exsurgere sacerdotes. quando quidem unus ad expiatio-
nem populi suffecisset? Si autem nullus eorum id potuit: nec plures
equidem potuerunt. quandoquidem omnes illius fuissent in-
firmitatis cuius et singuli quique fuerunt. Quid ergo vetus sacerdotium
contulit? Quid sanguis pecudum et cinis vitule super inquinatos
aspersus? hoc nempe. quod lex scripta quod vetus prestitit testamentum.
Ut scilicet per institutionum legalium vetera sacramenta. no- 118
vam populus informaretur ad gratiam. ne si forte ad montem fidei
rudis et incultus accederet: sensualitate carnis ut bestia et
duricia lapidei cordis obrueretur. Nisi enim lex venisset:
noticia peccati non esset. per legem enim cognitio peccati. Nesci-
ret enim carnalis populus divitias superabundantis gratie dei:
nisi sub iugo legis addisceret pondus iniquitatis sue. Si
autem nesciretur peccatum: nec utique gratia remissionis quanta
foret agnosceretur. que facta est per Christum in morte ipsius. Pre-
currebant igitur sacrificia multa. non ut facerent redemptionem
populi: sed indicarent. Precurrebant et sacerdotes multi: ad
designandam reconciliationem. donec veniret cui repositum
erat. sacerdos magnus secundum ordinem melchisedec. facturus
redemptionem populi sui: ut potius redemptio ipse futurus.
Unde sapientia que loquitur in presenti. cum diceret ecce
sacerdos magnus et cetera: neminem illorum qui iam processerant
aut qui post futuri erant expressit. sed sacerdotem antonoma-
sice posuit: ut intelligas non esse quemquam illorum quorum
nomina repperiuntur ascripta. Hec enim dixit sacerdos maior

aut maximus. quia ceteri ſacerdotes: reſpectu minorum maiores dicuntur. ⁊ qui meritis aut dignitate reliquos antecellunt. hic autem ſimpliciter ⁊ ſine comparatione dicitur magnus. quia ubi maioritas: ibi ⁊ comparatio eſt. hic enim incomparabiliter magnus eſt: quia magnitudinis eius non eſt finis. Qui in diebus ſuis placuit deo. obediendo patri: uſque ad mortem. ⁊ humiliter ſuggerendo: pater non mea uoluntas ſed tua fiat. Et inuentus eſt iuſtus. ⁊ iniuſticia in illo non eſt. Et in tempore iracundie factus eſt reconciliatio. Quia propter exceſſum primi parentis in quo omnes peccauerunt: cum omnes eſſent filii ire. filii uindicte: per incarnationis ſue myſterium reconciliati ſunt ſerui domino ſuo. ⁊ dominus complacatus eſt ſeruus ſuus. Non eſt inuentus ſimilis illi: qui ſeruaret legem excelſi. quoniam omnes declinauerunt ⁊ corrupti ſunt in uiis ſuis. hic uero: nichil mali geſſit. Ideo iure iurando fecit illum deus creſcere in plebem ſuam. iurauit enim dominus ⁊ non penitebit eum. tu es ſacerdos in eternum. Benedictionem omnium gentium dedit illi. quia ſurrexit regere gentes: ⁊ in eum gentes ſperabunt. quas ad hoc inuitabat ille cum diceret. benedicite gentes dominum noſtrum: ⁊ auditam facite uocem laudis eius. Et teſtamentum ſuum confirmauit ſuper caput eius. Quid fratres mei? Numquid non condiderat dominus teſtamentum? numquid non ſcripſerat duas tabulas teſtamenti. ubi filios iſrahel inſtituerat heredes illius promiſſionis que facta eſt olim ad abraham? Quid ergo nunc confirmare dicitur teſtamentum ſuum quaſi parum firmitatis haberet. quod ⁊ lapideis tabulis ⁊ digito dei conſtabat inſcriptum? Fecerat utique teſtamentum. ⁊ conſcripſerat in tabulis. ſed nondum confirmauerat ſuper caput eius. hoc eſt in ſanguine teſtatoris. Etenim donec teſtator uiuit: nec ratum

nec firmum eſt teſtamentum. quoniam ⁊ mutari poteſt: ⁊ corrigi. ſed eo defuncto: iam confirmatum eſt teſtamentum. quia non licet aliis in eo quicquam corrigere uel mutare. Teſtamentum ergo uetus: non eſt factum ſuper caput ſacerdotis. ſed in ſanguine pecudum ⁊ beſtiarum. Teſtamentum autem nouum: inſtitutum eſt ⁊ confirmatum ſuper caput eius. hoc eſt in morte ſacerdotis magni. ⁊ ideo numquam licebit nec licuit immutari. In primo ſiquidem teſtamento: populus tantum iſraheliticus aduocatur. in ſecundo: gentium plenitudo admittitur. In primo: non ſum miſſus niſi ad oues que perierunt domus iſrahel. in ſecundo: ite docete omnes gentes. In primo teſtamento: 119
per ſanguinem uitulorum promiſſione paucos deſcribit teſtator heredes. in ſecundo autem: proprii ſanguinis communione cunctos admittit in ius perpetuum hereditatis. In primo: dicit inuitatis tantum ut ueniant. in ſecundo: omnes compellit intrare. Sic ⁊ omnis homo bis condere teſtamentum uidetur. prius quidem ſcriptura: quod uſque ad obitum teſtatoris ſignatum ſeruatur in tabulis. ac deinde dum in morte ſua quam preſcripſerat elargitur poſſeſſionem. Iure ergo duo condita ſunt teſtamenta. alterum quo deſcribuntur: alterum quo in poſſeſſionem inducuntur heredes. Ante mortem: hereditas ſub cautione promittitur. in morte: morientis largitione donatur. Unde ⁊ ſacerdos magnus de quo agimus in preſenti: hodierna die teſtamentum nouum inſtituens. quia mox tranſiturus erat de hoc mundo ad patrem: non iam ſcriptura ſed largitione firmauit dicens. accipite corpus meum: ⁊ comedite. ſanguinem meum: ⁊ bibite. Ibi quoniam digito ⁊ ſcriptura: paucos quidem ⁊ in partem ſolummodo ſignare uidetur heredes. hic autem quia totaliter corpus ſuum ⁊ ſanguinem tribuit: plures certe filios recipit. ⁊ non in partem ſed in totum admittit. Qui enim ſemet

ipſum dedit nonne ſecum et omnia nob donauit? nonne omnium heredes effecit? Hoc eſt inquit corpus meum quod pro uobis tradetur. Pro nob uere: hoc eſt ad ſalutem nrām. pro nob: id eſt pro peccatis nris. qui in multis offendimus omnes. non pro ſuis quia peccatum non fecit ullum. nec inuentus eſt dolus in ore ei. Cognoſcitiſ ergo frs et filii mei. quomodo ſacerdos hic magnus placuit dō et inuentus eſt iuſtus. quoniam gentium omnium benedictionem accepit. ſicut eſt in preſentiarum uidere. quia nomen dni ſaluatoris ihu: ſup omne nomen benedictum eſt et exaltatum. et omne illi genu flectitur et humiliatur. celeſtium et infernorum. quod nomen nob precipue uiuificum et ſalutare: ſine fine laudare debem et glificare. gratias agentes dno geminatas. hic quia pretio ſanguinis ſui redemptos a uinculo paterne ſeruitutis abſoluit: inde quod teſtamento ſuo heredes inſtituit etne promiſſionis. dns nr ihus xps: cui eſt honor et gla in ſcla ſclorum. Amen.

De aſcenſione.

XXXIIII. Ingentes materias ut ait beatiſſimus pat ieronimus. ingenia parua nō ſufferunt. quia dum mens humana rerum magnitudinē pmit. tanto min ad dicendū pſumit. quanto maius ē pſpexerit unde dicat. Verbi gra. ut ſiquis ſtellas computaturus acceſſerit. multitudine ſupatus: cū plures nō ualeat. nec paucas numerare uelit. Sic ego dum pro miniſterii debito cuperem de aſcenſione dni ſaluatoris. aliqd in comune differere qui pdie cognoſcebam ex parte et ex parte ut minima pphabam: rerum nc maieſtate preuentus. factus ſum elinguis ex toto. tantuq; me metipo depreſſior. quantū ille factus eſt excelſior celis. Unde accidit. ut qui dicere magna nō potui: nec parua temptare uolueri. ſ; quaſi mutus cum eloquentib; conferes. qd ſermone diſerto nō

ualui: ſignis et nutib; indicaui. Sic canes illi quos a breuitate brachos appellant. ubi predam uenatu cōpererit. quia morſu non audent attingere: maiorib; exponunt latratu. Et ego breuis caniculus ad predam magnam quam ſolo uenatus ſū odoratu: uos utiq; maiores ac fortiores inuito. uob qd tangere nequeo: per nutus et indicia pando. Accedite ſi uultis et rapite. m ſufficiat oſtendiſſe uenatorib; locū. ubi montiū excelſa tranſiliens uir hinnulis in meridie cubat. Dicturus eram hoc ipm competentius in die feſto. ſ; quia et aſſueta proceſſio. et frequentia popli poterat impedire: diem feſtum melius arbitratus ſum quaſi preconis officio preuenire. precipue ne ſermo ruſticus. et nulla ſua urbanitate concinnus: ſplendorem tante feſtiuitatis. in mediū ſi proferatur obſcuret. Accipite ergo qualecumq; eſt ſi placet et legite. illud uulgi memoriter retinentes cum de marito paupere uxor improba quereret: ille deoſculatus eſt eam et ait. Mulier qd habu[illegible]. 220

S[illegible]ator nr hodie dilectiſſimi ſicut euanglica tradit hyſtoria. expletis incarnationis ſue myſteriis. conſummatis omnib; que diſpenſationis fuerant humanitatis aſſumpte: deuicta morte ac ſupato mortis auctore: glioſa referens inuicte patientie ſigna corpore uulnerato: ad patrem perhenniter regnaturus aſcendit. Qui enim deſcenderat olim humana ſuſcepturus in tra: conſcendit hodie largiturus diuina. Deſcendit in tram ds: hominem platurus in celum. Inutilis enim fuiſſet inclinatio deitatis ad hoiem: ſi nō humana mortalitas inde pfeciſſet in dm. Sicut enim mortaliſ propt homines factus. mortem deſtruxit etiam: ſic et immortalis effectus. uitam nob reſtituit immortalem. Exultet ergo ſca mat ecclia cum filiis adoptionis ſue. nulliq;

metuat deperire capillum in terra: que suum cernit exaltatum caput in
celis. Erubescant filii falsitatis: et omnes eorum confundantur
errores. quia Christo domino celi monarchiam optinente: nichil ha-
bent ulterius quod nobis improperent. quod de Christi supplicio christianis in-
sultent. Exauditus est enim pro sua reverentia filius dei. dum immi-
nente diu passionis articulo: patrem pro sua resurrectione
peteret dicens. pater sancte clarifica filium tuum. ut et filius tuus clarifi-
cet te. Licet enim pater deus per manum mediatoris filii sui totam
salutem nostram operatus sit in medio terre: licet filius dei multa opera
ostendisset eis ex patre. que nemo alius fecit. per que manifeste
daretur agnosci se patrem habere deum. nec dubitari se filium esse
dei: in nullo tamen eorum sic palam clarificatus est pater in filio. nec
filius ita constat clarificatus a patre: quemadmodum in resurrectione
a mortuis et ascensione ipsius in celum. In hac enim perspicue patuit
universis vera fuisse cuncta que annunciabat iudeis de patre.
commemorabat de filio: promittebat de spiritu sancto. Nisi [illegible] er esset
deus: nequaquam hoc nomine postulatus annueret. Si non [illegible] dei filius
esset: nichil horum filii vocabulo mereretur. quin potius tante presump-
tionis argutus: iustissime confutaretur ab illo cuius sibi falso nomen
ut improbus arrogasset. ipsumque magis inexorabilem redderet:
quem invocaret patrem mendaciter appellatum. Scimus enim quia
peccatores deus non audit. hoc est non favet ut peccent. quanto
magis nec hunc exaudiret. si cum esset homo diceret se ipsum
deum. equalem se perperam faciens deo? Omnis enim qui se regem
facit: siuno nec dubium cesari contradicit. Qui ergo patrem
gloriatur habere deum. et tanta confidentia filium dei se nominat.
et in hac professione sicut rerum eventu promptum est experiri. a
patre quod postulabat accepit: hodierna die cunctis cernentibus

clarificatus est indubitanter a patre. clarificavit nichilominus
et ipse patrem quoniam hac preclara ostensione monstratum est: quod ille
verus pater. hic vere filius esset. Ubi nunc princeps est sacerdotum cum
scribis et phariseis? Qui ut iudaici principatus desolationem in
se ipso divisus ostenderet. scidit vestimenta sua. quo furentem apostoli
populum concitaret. dicens blasphemavit. eo quod querentibus respon-
disset. videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei.
Si certe blasphemia et non verum erat quod captus ab eis et alligatus fidu-
cialiter asserebat. quid est quod hodierna die celos visibiliter ascenden-
tem ut cum patre sicut predixerat consideret in solio maiestatis. non 121
resistebat deus. nec suam protinus ulciscebatur iniuriam. cum ab ho-
mine divina pervadi conspiceret. a blasphemo celestia? Numquid
a quoquam nostri temporis hominum tam gravem ausum nova pati-
entia sustineret. qui hoc potissimum superbie genus a rerum principio
detestatus. nec angelo pridem nec homini postmodum dimisit
impune? Sed respondebitis forsitan et dicetis. Nos illum nec re-
surgentem [illegible]vidimus: nec in celum vidimus ascendentem. nec seden-
tem in dextris sicut vos asseritis contemplati sumus. Revera sic
est. Et hoc quidem vestra perfidia. hoc impietas emeruit impiorum:
ut qui morientem pro salute hominum deridentes insultabatis:
resurgentis gloriam cernere penitus essetis indigni. iuxta illud
scripture. tollatur impius: ne videat gloriam dei. Sic enim et ipse
non dixerat videbitis filium hominis resurgentem. ut ascendentem
in celum: sed stantem a dextris virtutis. et venientem in nubibus celi.
Non enim decebat opera deitatis. ut resurgens a morte salvator
exemplo persecutorum oculis appareret. ne humana iactantia videretur
aut iniu[illegible]iam sue passionis ulcisci: aut de resurrectionis potentia
coram hominibus gloriari. nullaque inter mortalem et immortalem distantia

crederetur: si taliṫ iam uicturus ēternum. qualiṫ paulo ante pas
surus humanis aspectib; ostenderetur. Hoc enim solus discipul
pie de sua morte turbatis. ad consolationem ⁊ fidē firmamentū
indulsit. nec cum eisdem cōuersabatur ut ante. s; ꝑ horas ⁊ dies
ac tempoꝝ intualla sic suam dispens[a]tiue ꝑsentiam offerebat.
⁊ interim furabatur: ut ⁊ de resurrectione certissimi. ⁊ de resur
gentis fierent ēternitate securi. Non ḡ. uiderunt iudei resurgen
tem dn̄m ut ascendentem in celis. qd solus apl̄is debebatur ⁊ ce
teris preordinatis a deo. quib; erat ante promissum: tristicia
uṙa uertetur in gaudiū. qd nemo tollet a uob̄. Illi aūt uidebūt
in quem transfixerunt uenientem ad iudiciū in nubib; celi cū
potestate magna ⁊ maiestate. nullam habituri redemptionē
uite: qui nullam credunt mortui resurrectionem. S; hec illi
ad cōfusionem suam negantes: nequaquā se credere simulant.
ne de crucis supplicio qd crudeliṫ intulerunt: int̄ homines eru
bescant. Nos aūt gl̄iari oportet in cruce dn̄i ih̄u xp̄i. [illegible] tercia
die post mortem crucis uiuus ab inferis resurrexit. [illegible] die cum
illa qua passus est carne pro nob̄ tāquam gigas bellicus triumphali
uictor a multis uidentib; de terra est recept⁹ in celum. Ubi ma
m[illegible]is scire dedit indiciis. quo beatitudinis dono quanta im
mort[illegible]itatis gl̄ia. nr̄a sit mortalitas īmutanda: [illegible] crucē tollere
xp̄i. ⁊ eī studeamus humilitatis exempla sectari. Qu[i]d enim
retributionis ⁊ gl̄ie. quid honoris habeat impperium crucis: nemo
fidelium pote[st] ambigere. cum oculata iam fide conspici[a]t
celos ascendere crucifixum. Quis iam patibulum crucis abhor
reat? quis mortem expaueat crucis. [illegible] totis omnib; non
a[p]petat mori pro xp̄o. u[illegible] in celi post [illegible] gl̄ia [illegible] re con
sequatur ⁊ regnare [illegible] xp̄o? Cum enim uinculo [p]aterne

conditionis astricti omnes incōmune debitum teneamur necessa
rie mortis exsoluere. ⁊ impossibile sit hominum quempiam nō aliq̄
morte dissolui: qd magis optatum genus est mortis in terra. quā
cui celestis uice successura sit uita? Posset forsitā mouere nō nul
los xp̄i mors temporalis: nisi protinus ⁊ resurrectio sequeretur.
posset ip̄a pusillanimes resurrectio titillare: nisi protinus ⁊ gl̄ifica
tio patuisset ascensionis in celum. possem⁹ ⁊ nos in xp̄m credentes
de nr̄a pro xp̄o passione turbari: si nō ꝑ ip̄m similia sꝑaremus. ut 122
sicut cōmorimur: ⁊ conresurgamus. Sic enim promittit ueritas ~~122~~
dicens. Qui uult post me uenire: abneget semetipsum. tol
lat crucem suam ⁊ sequatur me. ut ubi sum ego: ⁊ ille sit mecū.
Acsi diceret. Qui me imitari cōcupiscit in celum: imitari per
humilitatem addiscat in terra. non recuset ignominia crucis
sustinere pro xp̄o: quisquis illuc aspirat ubi xp̄s est in dextera dei
sedens. quia nisi humiliauerit se sicut paruulus ille: regnum nō
poterit intrare celoꝝ. Nemo enim ascendit in celum: nisi qui de
celo descendit. per quod intelligere cogimur: quia nemo potest ap̄
dn̄m maioris gradum dignitatis ascendere: nisi tota se prius hu
militate deiecerit. quia nūquā nisi de humili sicut ip̄e docet ordo
nature: fieri potest ad altiora conscensus. Qd̄ ꝓbat apl̄s dicens.
Quid est qd ascendit in celum: nisi quia ⁊ descendit prius in
inferiores partes terre? A sūmo inquit celo: egressio eī. ⁊ occur
sus eī: usq; ad sūmum eī. Quia igitur per incarnationis my
sterium de celo descendit in t̄ram. ⁊ ꝑ humilitatem passionis de
t̄ra quoq; descendit ad inferos: insigne premium tanti meriti
tanteq; patientie referens. ⁊ uiuus ab inferis resurrexit: ⁊ in
celum gl̄ificatus ascendit. ut qui de torrente persecutionum
calicem bibit passionis in uia: hac ꝑinde sit retributione

donatus ut caput exaltaret in celum. Propter hoc inquit apostolus quia semetipsum exinaniuit usque ad mortem: exaltauit illum deus, et dedit illi nomen quod est super omne nomen. Licet enim ille filius hominis cui nullus de filiis hominum inuentus est similis gratia meritis et uirtute. tantus fuerit in utero uirginis. quantus hodie ueneratur in celis. nec plus aliquid in passione quam prius in natiuitate meruerit. quia semper eandem habuit caritatem. et si non semper eundem exhibuit caritatis effectum: quadam similitudine tamen propter meritum passionis dicitur exaltatus. quia non nisi post passionem. et resurrectionis titulo: et ascensionis honore constat in carne glorificatus. Sed queri potest quomodo dicitur. nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit. cum utique uniuersalis credat ecclesia: omnes simul electos in celesti gloria regnare cum christo. et de uirginibus maxime qui non sunt cum mulieribus inquinati: scriptura sacra testetur quia secuntur agnum quocumque uadit. Et in ueteri legimus instrumento. quosdam sanctorum adhuc in carne uiuentes fuisse translatos in celum. Et apostolus de se tamquam de alio ut iactantiam deuitaret loquitur dicens. Noui hominem ante annos quatuordecim: raptum usque in tertium celum. Ex quibus uidetur inualescere questio: quomodo uidelicet stare possit ad litteram ut nullus ascenderit nisi qui de celo descendit. cum nullus illorum qui iam ascenderunt uel eorum qui aliquando sunt ascensuri: de celo descenderit. Respondere possemus et dicere. sanctos omnes qui domos luteas celi contubernio mutauerunt: assumptos non ascendisse scriptura testatur. Sicut est illud enoch. Et non apparuit: quia tulit eum deus. Et helyas non ascendebat in celum: sed curru uectabatur igneo. Et de uirgine matre tota clamat ecclesia. assumpta est maria in celum. et paulus

se raptum prius. ac postea rapiendum commemorat. rapiemur inquit simul cum illis in nubibus: et sic erimus cum domino semper. Et hoc quidem modo satisfieri poterat questioni: nisi et de domino saluatore dictum similiter inueniatur. marco testante qui ait. et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis hoc est discipulis suis: assumptus est in celum. et sedet a dextris dei. Si autem ascendere non idem est quod assumi. et illud soli domino conuenit. istud refertur ad sanctos. quomodo saluator et ascendisse dicitur et assumptus? Sed reuera sciendum. quoniam aliter assumpti sunt sancti: aliter uero sanctus sanctorum. Illi quidem: alterius beneficio gratie de terra sumpti et in celum dicuntur assumpti. Christus autem: propria potestate tamquam dominus omnium et quando uoluit semetipsum exinaniuit moriturus in terra: et quando uoluit semet ipsum assumpsit: semper uicturus in celis. Sic igitur assumptus accipiendum est: sicut alibi narratur oblatus. Oblatus est inquit propheta: quoniam ipse uoluit. Numquid enim iudei persecutores et romani crucifixores christi. christum dominum optulerunt? non. Optulit enim semet ipsum pro nobis: hostiam pacificam deo patri. cunctorum satisfaciens pro peccato. Cui simile petrus de passione domini ac resurrectione sermonem faciens dicit. hunc deus suscitauit tertia die: doloribus inferni solutis. Numquid ergo non resurrexit. qui suscitatus die tertia perhibetur? Cum ipse paulo ante passionem suam ut hunc scrupulum a cordibus fidelium amoueret: dicat. Potestatem habeo ponendi animam meam: et iterum sumendi eam. Et ascensionem suam ut propria deitatis uirtute patratam: ascendo inquit ad patrem meum et patrem uestrum. Ut enim gloriam patris insinuet: se missum a patre commemorat dicens. A me ipso non ueni: sed pater meus misit me. Ut autem equalem se patri denunciet: ego inquit ueni in mundum in nomine patris mei. et iterum relinquo mundum: et uado ad patrem. Sic

⁊ apl̄s ut equalem nob̄ com̄det patris ⁊ filii caritatem: ꝓprio inq̇t
filio ſuo non pepcit. ſ; pro nob̄ omnib; tradidit illum. Et de filio
nichilominus. tradidit ſemetipſum pro nob̄. Et ut manifeſti
qđ dicim̄ pateat: humane conſuetudinis exemplum ponam̄.
Vbi de nuptiis agitur: puella fertur a parentib; tradita. cū utiq;
tradi nō poſſit aut debeat: niſi liber adſit ex propria uolūtate
conſenſus. ut nō minus ire quā mitti. nō minus dare ſeipſam:
quam tradi ad nuptias uideatur. Sic itaq; dī filius ⁊ miſſus ē:
⁊ uenit in mundū. ⁊ ſuſcitatus eſt: ⁊ reſurrexit. aſſumptus ē:
⁊ aſcendit. quia quicq̇d pat̄: hoc ipm̄ fili⁹ ſimul ⁊ ſimilit̄ opatur.
Notandum ū. qđ diximꝰ. quia licet fili⁹ dī talia feciſſet opera
qualia nemo alius fecit. quib; oſtenderet eum talem ēē. qualē ante
nullus ut poſtea fuit: ne tam̄ hoc ipſum inimici cauſarentur
uidī. qđ ea faceret que nullus feciſſet ante ſcōꝝ. idōq; ut fantaſti
ca diceret̄. ut pro nouitate ac magnitudine cum eēnt uerisſima
recipe nō auderent: ex alto conſilii ſecreto diſpoſitū eſt multa p̄
cedere. que ſi nō equalitate: ſimilitudinem ſaltē xp̄m dnm̄ ⁊ ei⁹
opera teſtarentur. ut in cōſimilib;: ſcīm. in maiorib;: intelligerent
ſcīa ſcōꝝ. Quis enim ex illo dure ceruicis ⁊ cordis obſtinatiſſimi
poplo crederet etiam ſi uideret. hominem mole corporea de imo
terre ſup alta celoꝝ nullo baiulante perferri. ſi factum ſimile
nūquā uiſu nūquā percepiſſet auditu? Quis diuinum ⁊ nō
poti⁹ diabolicum inclamaret lazari reſurrectionem de monumēto
fetentis. ſi nullus umquā a tot ſclīs ante ſurrexiſſet a mortuis?
An nō illum in beelzebub eicere demonia blaſphemantes dixerīt?
quos ipe dn̄s ſuoꝝ teſtimonio filioꝝ cōuincit ēē mentitos. q̇ ſimulꝰ
in ſpū dī ⁊ ſuīo equalit̄: immundis ſpiritib; imparent. Quis poſ
ſet audire mortalium que audio a deo hec loquor in mundo. ſi

nō ⁊ patriarche pri⁹ ⁊ prophē poſt illos ⁊ uidiſſe dnm̄ dicerentur: ⁊
audiſſe loquentem? Multaq; preterea que ob hoc ſolum ueti
demandata ſunt poplo. ut uiam facerent nouo: ⁊ ad hoc ille ppl̄s
aliqua rudimenta perciperet: unde ſequens proficeret ad maiora.
Preceſſit igit̄ in celum ante legem: enoch. ſub lege aūt: helias. q̄tenꝰ
factum in duob; preteritis: futurū in tertio predoceret tanto firmi⁹
credendum a cunctis: quanto ⁊ rationabili⁹ hoc efficere potuit īmor
talis. quā potuiſſent aliqn̄ mortui. Preceſſit familiaritas hoīū
de t̄ra cum dō loquentiū. ut cum ille de celo ueniret qui ſup omīs
eſt. tanto fidelius audiretur: quanto celeſtia melius ⁊ ſcire potat
⁊ predicare celeſtis. Preceſſit aliqn̄ uirtus hominū in mortuis
excitandis: ut dī uirtus ⁊ dī potentia crederet̄. ⁊ in excitationib;
alioꝝ: ⁊ in propria reſurrectione futura. In quib; ſcīm qđ ſacra
ſcriptura nos doceat: diligenter oportet attendere. ne uideamur
ab ea que nr̄e ſalutis eſt uia per contēptū aliquatenꝰ aberrare.
Cepit ih̄s inquit facere ⁊ docere. qm̄ omīa ſaluatoris opera ſi
conſiderem⁹: nr̄a ſunt documēta. ut queadmodum ille fecit: ſic ⁊
nos ad imitationem ipi⁹ facere ſtudeamus. Qđ enim dī filius
ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens. quid aliud age
batur. quā ut humana conditio in lacum mortis p ſupbiam deuo
luta. p humilitatis ſtudium reſurgere doceretur ad uitā. Qđ
p etates ⁊ tempora creſcebat ⁊ confortabat̄ ſapientia ꝓficiens ⁊
uirtute. donec uiriles adoleret in annos. ⁊ ſic demū tribunal
aſcenderet euanglice conteſtationis: humane profectū indicabat
nature. per uirtutū gradus: in ſtatum priſtinū reformande.
ſimulq; docebat. non debere quempiā eccliaſtice gradū p̄ſumēre
dignitatis: ante quā ⁊ prudentia ſanior. ⁊ etas robuſtior.
⁊ uita probatior idoneum perhibeant ⁊ perfectum. Qđ aūt

ſic̄ bonus paſtor animā poſuit pro ouib; ſuis. ac protinus a mortu-
is reſurrexit. profecto monſtrabat. quia quiſquis ea caritate qua
xp̄c ſemet ipſum tradiderit. ⁊ aīam ſuam perdiderit ꝓpt̄ xp̄m.
inueniet eam reſurrecturus in xp̄o. Q̄d ū poſt quadraginta dies
dux ⁊ ſignifer nr̄ celum in carne uictorioſus aſcendit. palam
credentib; dedit intelligi. que futura ſit merces laboris ⁊ patien-
tie xp̄iane. ut illuc nr̄am ſciamus ēē repoſitam gl̄am. quo per
xp̄m naturā certum nr̄e mortalitatis erectam. nec dubitari
decetero illū ꝑ hui ſcl̄i temptamenta ſectari. quem poſt agones ⁊
pericla mundi regnare uidem̄ gl̄ificatum in celis. ſcientes. q̄d nō
ſunt condigne paſſiones hui temporis ad futurā gl̄iam que reue-
landa ſpat̄ in nob ꝑ ih̄um xp̄m ſaluatorem nr̄m. Siquis aūt ſtu-
dioſe magis quam ſobrie querat. quare nō ante ut poſtea. ſ; certo
poſt reſurrectionē quadrageſimo die ſaluator ad patrē aſcendit.
ille meli nouit. qui tēpora ⁊ mom̄ta. ſua continuit poteſtate.
Qui ne tanta rer̄ congeries. mutuis ab inuicem litib; diſcre-
paret. ſub certo cuncta cōpoſuit pondere. numero. ⁊ mēſura.
Sic iam ⁊ queri poſſet quare non ante ut poſtea creatus ē mūd.
quare nō ante ut poſtea incarnat̄ eſt fili dī. non ante ut ꝑea
mortuus eſt ⁊ reſurrexit. ⁊ alia infinita. que quidem. illicite
curioſitatis eſt inueſtigare. at exponere. temeritatis. Et q̄dem
ad hec. nō incongrue reſponderetur. q̄d tē ſcilicet conuenienti
xp̄i facta eſt incarnatio. quando concluſis omnib; ſub peccato.
ad declarandas gl̄ie ſue diuitias dn̄s omniū diſpoſuit miſereri.
ne ſi continuo poſt lapſum hominis dī fili aduenisſet. quanta
foret gr̄a redemptoris nō poſſet nōdum expert̄ mala mundus
agnoſcere. queādmodū ⁊ primi parentes. in paradiſo gratuita
beneficia conditoris. nondū mala paſſi minime cognouerīt.

Tc̄ etiam crucifixus. dum robur adhuc iuuentutis etatis maiorē
caritatis indicaret affectum. qui tanta ſup̄ mortuos compaſſiōe
mouet̄. ut mortem acceleret. ⁊ uitam minuat longiorem.
ne ſi uſq; in ſenectam ⁊ ſenium diſtuliſſet. non affectib; uolūta-
tis. ſet nature neceſſitatib; ſatiſfacere uideretur. Tc̄ etiam
reſurrexit. quando de uera triduī ſepultura non poterat dubi-
tari. ne ſi eadem die ut ſequenti reſurgeret. nec uera mors
certe. nec uera de morte reſurrectio crederetur. Si aūt poſt tri-
duū moram feciſſet ut modicam. detent̄ uiolent̄ ap̄ inferos.
nō liber inī mortuos ambulaſſe forſitā diceretur. Tc̄ aūt in 124
celum aſcendit. q̄n de uera carnis reſurrectione. tot mōſtrata
dieb;. tot argum̄tis exhibita. nichil fictum. nichil fantaſticū
ꝑuſi poterant homines ſuſpicari. Verūtamē nō ad plenū ſatiſ-
fieret queſtioni. cum utiq; poſſent hec ipa ſi dn̄s uoluiſſet. ꝑ
dies aliquot preueniri. S; eſto ut hec aliqua poſſint ut dixim̄
ratione conſtare. at illud omnē certe ſup̄at intellectum. q̄re
nō olim creatus eſt mundus. quare non alit̄ aut ali format̄
ē homo. quid ab eterno ꝑ tot ſcl̄a diuinit̄ gerebat̄. ⁊ multa hor̄
ſimilia. que quanto plus diſcuſſeris. plus erroris inducēs. ut
ſtultum ſit certe hoc ab homine queri. q̄d non liceat hōi loqui.
Prohibemur enim nec fruſtra pluſquā oporteat ſapere. ne forte
ſupefluam̄ in cogitationib; nr̄is. ſic̄ illi qui ſcrutantes ſcruta-
tiones illicitas. euanuerūt in exquiſitionib; ſuis. Habentes
ḡ pre oculis dilectiſſimi nr̄i laboris in celo propoſitū brauium.
curram̄ uiriliter preſentis ſtadium uite. ſecuri quia q̄ gr̄am
eſt largitus imeritis. non negabit ⁊ emeritis premiū. quia
ſi pro peccatorib; mortuus eſt. multo magis uitā retribuet
iuſtificatis. Certe qui pro nob cū inimici eēmus nō reſpuit

morí: conſtat illum hanc beniuolentiam conſeruare pacificatū
eamq; gr̄am exhibere uictuiis in celo: quam dudum in terra
poſitus. nō dubitauit impendere morituris. Numquid enī
idō redemit ut perderet. qui uenit ſaluū facere qđ perierat?
Nūquid a redemptis faciem ſuā auertet. qui totum ſe redimen
dis impendit? Non eſt ita kmi. nec enī poteſt quāuis dš
om̄ia poſſit: gregē poſt ſe currentē abicere. qui proprius hu
meris ouiculam reuocauit errantē. Nos itaq; frs̄ qui redēp
ti ſumus a dn̄o. nr̄i prout condecet redemptoris ueſtigia p
ſequentes: curram̄ in odorem unguentoꝝ ſuoꝝ. tenentes
q̊ad ipē uiuerit exemplar opum. ⁊ rudimenta mandatoꝝ ip̄i.
ut ip̄o duce ſimul ⁊ comite: peruenire ualeam̄ ubi hodierna die
carne uirginea trabeatus aſcendit: Et quia ſolet frequent̄
accidere. ut ſic̄ inmoderata triſticia. metus. ⁊ ira fortium
aliqn̄ mentes abſorbent. ⁊ ſecum trahunt p deuia rationis obli
tas. ſic ⁊ leticia temporalis ſi nō modeſtia temperetur: maiorē
prebeat materiam delinquendi: cauendū ſūmopere nob̄ eſt. ne
paſcaliū licentia gaudioꝝ: iuſticie fines excellerit. aut aliq̄
petulantie macula: nitorem tante ſollempnitatis infecerit.
que baptiſmate prius lauanda ſit lac̄maꝝ. ac deinde ieiunioꝝ
aſpitate ſiccanda. Quia ū nr̄a quanta ſint delicta nullus
intelligit. ⁊ nos in multis conſtat ſemp offendere: om̄s humilit̄
agnoſcam̄ ⁊ confiteamur peccata que fecimus. ⁊ ea p myſticū
hui⁹ decadis numerū. ieiuniis ⁊ obſecrationib; abſtergamus.
quatenus in die ſc̄o pentecoſte. miſſa diuinit⁹ chariſmatum
dona: cum xp̄i diſcipulis pcipe mereamur. p̄ſtante dn̄o nr̄o
ih̄u xp̄o: qui cū patre ⁊ eodē ſpū uiuit ⁊ regnat i ſc̄la ſc̄loꝝ. Am̄.
De pentecoſte

xxxiiii. Multa ſup laudib; hodierne feſtiuitatis edicere. multa poſ
ſem ⁊ uera ſup tantis ei⁹ uirtutib; declamare. ſi ſp̄s ille ueri
tatis cui⁹ hec geſta ſunt munere: ad me de ſupius uenire meq;
dignaretur ſibi facere manſionem. S; unde hoc m̄i ut ueniat
dn̄s meus ad me? Non ſum dignus ut intret ſub tectū meū.
quia homo peccator ſum dn̄e. Sp̄s enim diſcipline ſc̄s: effugit
fictum. nec habitat in corpore ſubiecto peccatis. S; quid? Nōne
pat̄ ille celeſtis dat omnib; ad menſuram ſp̄m bonum petentib;
ſe? Nonne fili⁹ ignem uenit in t̄ram mittere ut accendatur ⁊
ardeat? Sp̄s ip̄e patris ⁊ filii caritas nonne ubicūq; uult ſpi
rat ⁊ uocem ei⁹ audis nō hominis uocem? Sp̄s inquam dn̄i re
pleuit orbem t̄raꝝ. ⁊ qui continet om̄ia: ſcientiam h̄t uocis. 126
Potens eſt ḡ qui dedit ſp̄m cunctis ad uitam: ⁊ uocem ſi digne
tur uiuentib; inſpirare. Sermo dī non eſt alligat⁹. ſ; faciet que
cūq; uolet. ⁊ proſperatur in om̄ib; ad quecumq; mandatur.
Diſpenſet ḡ quamcūq; uoluerit pro meritis uīs in me pecca
tore menſuram. nec propt̄ inmundicias ⁊ ſcelera mea: ſue
nob̄ deneget beneficia largitatis. Sollempnitas igitur hodier
na frs̄ kmi tanto cunctis ſolempnitatib; uidetur eē preſtantior:
quanto pre ceteris qđ in hac geſtum eſt die totū ſine fine cōſtat
eē diuinum. Sicut enī ſingularis in t̄ra xp̄i natiuitas ſc̄oꝝ
natalicii omniū prerogatiua diuine potentie dinoſcitur emi
nere: ſic ⁊ hodierna feſtiuitas omnib; aliis que de xp̄o dn̄o ue
nerantur in terris: ſpeciali quadam ſue diuinitatis oſtenſione
precellere monſtratur e celis. Qđ enim natus eſt ex homine
filius dī: certum eſt illum ab angelis minoratum. Qđ aūt
hodie uiſibili claritate ſp̄m ſuum in diſcipulos fudit: palā
ē ſup omnes angelos exaltatum. Qđ enī dī fili⁹ ſcđm carnē

crucifixus eſt ⁊ ſepultus. qđ tercia die non ante reſurrexit a morta
is: qđ poſtmodum int̄ homines cōuſatus cum diſcipulis man
ducauit ⁊ bibit. qđq; poſt quadraginta dies de terra uidentib;
illis eſt eleuatus in celum: totum agebatur ad fidī firmamentum.
ut qui uere filius dī erat: uerus etiam filꝰ hominis crederetur.
Qđ aūt poſt aſcenſionem ſuam iuxta condictū promiſſam ex al
to uirtutem demiſit in t̄ram: illud abſq; dubio docuit. ut qui na
ſcendo moriendo ac reſurgendo a mortuis qui dś erat uerū ſe
hominem demonſtrauit: mittendo ſpm̄ ſcm̄ de celis uerum ēē
dm̄ qui homo erat uera diuine claritatis atteſtatione probaret.
Sicut ğ parum nob̄ xp̄m naſci profuerat. ſi nō ⁊ p̄cium ſanguinis
in redemptionē nr̄am inextimabili caritate fudiſſet: ſic utiq;
nec granum fidī germinaſſet in t̄ris. niſi benignitatē ſp̄s ſcī
dn̄s preſtitiſſet e celis. Et reuera frs̄ ita rerum ordo uidebatur
expoſcere ut qui humanis aſpectib; dm̄ hominē uenerat exhi
bere: ſemetipſum humilians formam ſerui acciperet. donec aſſūp
te carnis ueritate monſtrata: ſemetipſum ab inferis erigens. ⁊
in celum glorioſe conſcendens: hominem dm̄ ēē infuſione celeſtiſ
grē demonſtraret. Dś homo pro redimendis hominib; ſangui
nem ſuum fudit. homo dś: pro ſaluandis hominib; ſpm̄ ſuū re
demptis infudit. Ibi qđ uerus dś uerus ēēt homo: probauit.
hic qđ uerus homo uerus ēēt dś: aperuit. Ibi cognouimꝰ ſpēm eī
quaſi unigeniti a matre: unde nec reputauimꝰ eū. hic uidemus
glām eī quaſi unigeniti a patre: unde ⁊ benedicimus dm̄. Ibi:
hominem redimit homo. hic dś hominē deitate reformat.
Patet ğ qđ diximus. preclaram hāc feſtiuitatē: iure ceteris ante
poni. que grātum refulget conſūmatione dotata. Hec eſt enī
ſpecialis illa diſciplorꝝ hec omniū fidelium feſtiuitas generalis.

que nō ſolum aplōs t̄c quidem de ſaluatoris abſentia meſtos conſo
latus ē grā largiore: ſ; ⁊ totum orbem t̄raꝝ ignorantie tenebris
obſcuratum. ſup̄ne ueritatis illuſtrauit aduentu. Hec fidelium
mentes: ad ueram caritatem accendit. hec contra mundi p̄icula:
mentes contra iudices ⁊ tyrānos: credentium linguas armauit.
unde qđ erat uidere miraclm̄: infirmi fortia facerent. ⁊ pauci:
regum impia nō timerent. Sic enim ⁊ ſaluator promiſerat dicens.
Dum ſteteritis ante reges ⁊ preſides: nō eritis uos loquentes ſ;
ſp̄s ſcs̄ in nob̄. Hec denīq; omnem qua creditur ad ſalutē mani
feſtam dedit ⁊ docuit ueritatē. Quia per hoc expreſſe manife
ſtationis inſigne indubitantē apparet: uerū ēē filiū dī dnm̄
ihm̄ xp̄m. Qui cum ea qua natus habitauit in nob̄. cū qua
mortuus eſt ⁊ ſepultus cum qua etiam ⁊ in qua reſurrexit a
mortuis carne ueſtitus humana: deuicta mortis ⁊ corruptionis
anguſtia. de terra conſcendit in celum. ⁊ de celo ſpm̄ ſcm̄ miſit
conſolatorem in terra. Niſi enī hic homo ēēt a dō. niſi uere
filꝰ dī ēēt: non poſſet hoꝝ facere quicquā. Per hoc ⁊ ſermo p̄
dicaturis: ⁊ ueritas predicationis innotuit. ꝑ hoc barbaries
domita. colla gentium ſubiugata. principatus ⁊ poteſtates
humiliati dexteras dederunt ⁊ honorem dō uno ⁊ uero ⁊ unico
eī dn̄o ihū xp̄o. Per hoc edificatio fidei xp̄iane ſuper fundamēn
t̄m exſtructa: breui temporis ſpacio in magnum dī templū
excreuit. in quo ⁊ nos coedificamur in habitaculū dī ꝑ ſpm̄ ſcm̄. 121
Huiꝰ animata calore diei eccl̄ie dudum rudis infantia: legitimōs
adoleuit in annos. ſapientia proficiens ⁊ etate. donec ſurgeret
in uirum perfectum in menſuram corporis xp̄i. Hec dies eſt in
qua popłs dī prius legem accepit. ⁊ in libertatem diuina uirtute
receptꝰ: maclam egyptie ſeruitutis abſterſit. Que dies.

quinquagesima numeratur a die qua primum pascalis immolatus
est agnus. et cesa primogenita sunt egypti. Quando populus ebreorum
sub moyse duce rubrum mare transiuit illesus. et pharao cum
curribus et equitibus suis: demersus est in profundum. Que para
bola est temporis instantis quidem et presentium significatiua bonorum.
quando pascha nostrum immolatus est christus. Qui moriens: uasa capti
uitatis humane de manu fortis armati potenter eripiens: diabo
li regnum in pharaone submerso dissoluit. et in primogenitis necem:
spem hereditatis abstulit in futuro. ac deinde spoliata egypto
et inferis denudatis: dux et legifer noster populum suum per medium rubri
maris transduxit. mundans illum per aquam et sanguinem suum et in de
sertum procul a pristina conuersatione componens. Vbi aque dudum
amare: dulces per lignum facte sunt populus ad bibendum. quia littera
legis que gustata carnaliter populum occidebat amaritudine preceptorum:
per lignum salutifere crucis facta potabilis: saporem uite tribuit
sempiterne. Vbi sicut dies hodierna declarat que simul a die
resurrectionis dominice quinquagesima computatur: precepta
nobis data sunt atque iudicia quia per spiritum sanctum qui celitus hodie men
tibus apostolorum et linguis influxit: dei populus mandata uite percepit.
et instituta est hominibus disciplina morum. et norma de reliquo
sancte conuersandi. Hic est ille serotinus imber temporaneus et neces
sarius nobis: quo terra mortalitatis nostre compluta. que arida prius
horrebat et sterilis: fructum iustitie germinauit. Hunc imbrem:
suspirabat ille de celo cum diceret. Rorate celi desuper: et nubes
pluant iustum. Que licet specialiter acta dudum legantur in
uirgine que de spiritu sancto concipiens mundi peperit saluatorem: attamen
hodie de tota generaliter terra certius adimpleta. dum unaqueque
fidelis anima spiritum de celo pro sui capacitate percipiens: et concipit

intelligendo et predicando parturit christum. Hoc est illud manna
fratres. quod diuinitus in deserto quondam positus irrorabat. ut et
confectum media populum pasceret: et legis amaritudinem sua dul
cedine temperaret. Apte demonstrans spiritum sanctum qui datus est
nobis. qui nos et in hac peregrinatione positos celestium consolati
one reficiat: et iugum domini leue per caritatem faciat ac suaue.
Quid enim grauius quid asperius iugo legis? Vbi nulla pieta
tis intuitu remittebatur iniuria. nullus tam leuis impune pre
teribat excessus. sed oculum pro oculo dentem pro dente rigor iustitie po 128
stulabat et ideo neminem ad perfectum adduxit. quia dum quisque
suam in hominem persequebatur iniuriam: que in deum ipse commise
rat. deo relinquebat similiter punienda. dumque propter deum culpas
non dimitteret alienas in terra: restabat nimirum ut nullus sibi
locus uenie seruaretur in celo. At quanto suauius iugum christi. quanto
sanctius nouum mandatum. quod in dilectione precipitur et in caritate
portatur? Hoc est inquit mandatum meum: ut diligatis inuicem
sicut dilexi uos. Diligite inimicos uestros: et benedicite maledicen
tibus uobis. dimittite et dimittetur uobis. et tollenti pallium: dimit
tatis et tunicam. Alter inquit apostolus alterius mala portate: et sic adim
plebitis legem christi. Quod fecisse dominum saluatorem legimus et docu
isse. dum et pro suis crucem pateretur amicis: et pro inimicis nequid
ob hoc paterentur oraret. Hoc exemplo pridem edoctus et uerbo stephanus
protomartyr ipsius: non solum patienter iudeorum perferebat iniurias.
sed etiam pro iniuriantibus obsecrabat. Hoc caritatis ardore fer
uebat apostolus. qui magistri uestigia sequens: dicebat. Maledi
cimur: et benedicimus. cedimur: et sustinemus. blasphemamur: et
gratias agimus. Videtis igitur karissimi quia lex domini immaculata: non
in exactione uindicte sed iniuriarum remissione completur. Videtis

quam ſuaue iugum eſt xpi. quod ab altero alterius patientia rele-
uatur. Poſſet aliquos forte grauare: ſi tantum audirent dimitti-
te. ſi iugum iſtud abſque ſuauitatis oleo portaretur. Aſt ubi con-
ſequenter adiungitur et dimittetur uobis: computruit iugum a fa-
cie olei. dum neceſſitas aliis dimittendi: relaxatione proprii de-
biti leuigatur. Non ſicut onus moſayce legis. quod nec apoſtoli ferre: nec
patres potuerunt apoſtolorum. Unde per ſimilitudinem improperat eis
dominus dicens. Serue nequam omne debitum dimiſi tibi quod erat decem
milium talentorum et tu pauce debitorem pecunie tortoribus expone-
bas? Quaſi dicat. Tu preuaricator omnium decalogi mandatorum
et reus: dimitti a domino poſtulabas. et dimittere nemini ipſe uolebas?
Onera mandatorum diuine legis horrebas. et grauia legis tue
onera ſuper humeros hominum imponebas? Ligate ergo illi manus
et pedes donec reſtituat uniuerſa. Alligetur eodem uinculo ne-
ceſſitatis: quo ſibi alios uoluit alligari. fiatque iudicium ſine
miſericordia: his qui miſericordiam in iudicio non fecerunt. Ecce quomodo lex ne-
minem ad perfectum adduxit. quia neminem per caritatem peperit. Perfec-
tio autem legis: caritas eſt. que diffuſa eſt hodie per ſpiritum ſanctum in cordibus
noſtris. ut dimittamus ex compaſſione debitoribus noſtris ſicut et nobis
compaſſus eſt dominus, et dimiſit nobis debita noſtra. appendens illa in
crucis ſtatera pro nobis. Mira patris dilectio mira caritas filii dei.
non illi fuerat ſatis ſi nobiſcum mala noſtra portaret. ſi participatione
compaſſionis ſue faceret leuiora. ſed ſolus peccata portauit. debita
ſolus exſoluit. Quare hoc? Propter nimiam inquit caritatem
qua dilexit nos: miſit deus filium ſuum in mundum. factum ſub
lege ut eos qui ſub lege erant redimeret. et educeret in libertatem
glorie filiorum dei. Lex enim: ſeruitus eſt. qua quiſque tenetur aſtrictus uiue-
re ut operari ſecundum legem. Nemo autem libenter facit: quod facere

neceſſitate compellitur. Non ergo amat quod facit. Nec ergo meritum
habet quia quod non uult operatur inuitus. gratia uero libera eſt. quia
non pondus neceſſitatis imponit: ſed affectum elicit uoluntatis.
Non enim mandat equaliter omnibus omnia iuſticie mandata ſer-
uare: ſed ut quiſque proprium donum habet a deo alius ſic alius
autem ſic. Ibi: maledictus omnis qui non fecerit et ſeruauerit omnia
que ſcripta ſunt in libro legis. hic autem: beatus qui legit et audit
uerba prophetie huius. et ſeruat ea que ſcripta ſunt in libro uite. Non
indicit operandi neceſſitatem ſed promittit operandi mercedem.
ut in retributione meriti: uotum excitet promerentis. Lex enim 129
non dicit non occides. non furtum facies et cetera que ſeruorum ſunt.
ut beatus ſis. ſed ne puniaris. Nobis autem longe precipitur aliud. Faci-
te inquit iſta: ut ſitis filii patris ueſtri. Pulcre ſatis lex ſeruis in-
dicitur. filiis non lex ſed gratia dominatur. Nemo pater filio legem
ponit. quia non habet filius neceſſe furtum committere: cui de largitate
dictum eſt patris. omnia mea tua ſunt. Vetus ergo inſtrumentum:
noſtram erudiuit infantiam. que nichil differt a ſeruo. per quod
declinare ſciamus a malo. et pueris quidem ſatis eſt malum non facere.
nouum autem quia perfectum: ad uirtutes uirum informat. bona tantum
admonet operari. condignum ſtatuens premium operanti. ut ſicut
ibi timentibus legem impunitas: ita et hic amantibus gratia conferatur.
Hic eſt quod et meritum habet et premium. quia non odit ex ſeruitu-
te quod facit: ſed diligit magis ex libertate et ex dilectione melius operatur.
Quis ergo hominum beneficia ualeat penſare diuina? Quis pro
tot largitionibus munerum munera poſſit gratiarum exſoluere? Ex
ſeruis legis: effecit liberos gratie. libertos: adoptauit in filios. et qui
mercennarii digni non ſumus: ex habundanti caritatis dono cum
proprio filio facti ſumus heredes ſecundum ſpem uite eterne. In quo quod

actum eſt aliud quam uīoꝝ remiſſio peccatoꝝ? Quom̄ enī̄ ſeruoſ
adoptaret in filios niſi prius debitum dimitteret ſeruitutis? Quō
ꝓpheta beatos diceret quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates ⁊ op̄ta pec
cata niſi preſciret humane debitum conditionis xp̄i miā̄ rela
xandum? Remiſiſti aūt iniquitatem plebis tue operuiſti pecca
ta eoꝝ. Deniq; ⁊ apud hebreos de quoꝝ abẏſſo nr̄e fidī ꝑflu
xit origo: dies iſte pentecoſtes dies quietis eſt op̄um ⁊ remiſſiōis
laboꝝ. eo qđ a faſe ſepties ductus: ſabbatum ꝑficit ſabbatoꝝ. Vn̄
⁊ quinquageſim̄ annus qui iubileus uocatur: ad indulgentiā
debitoꝝ conſtat inſtitutus a dn̄o. quo ⁊ rei merita ſoluuntur a
pena: ⁊ exules ad patriam reuocantur. Hoc g̊ qm̄ apud illos totū
gerebatur ſicut didicimus in figuram: diem ſignabat grē̄ pleni
ris. quando pamplius ⁊ ꝑfectius collata eſt hominib; ꝑ ſpm̄ ſcm̄
poteſtas dimittendi peccata. ⁊ reos undecumq; dum m̊ reduce
uelint ad patriam: cuīcumq; criminis abſoluendi. Nam ⁊ ſalua
toꝝ nr̄ poſtquam ſurrexit a mortuis eo qđ in cruce p̄cium nr̄e
redemptionis exſoluerat. ⁊ ferro qđ crucifixi latus aꝑuit iam ciro
graphum sciderat nr̄e captiuitatis: ſignum dedit diſcipulis nr̄e
liberationis dicens. Accipite ſpm̄ ſcm̄ quoꝝ remiſeritis peccata:
remiſſa erunt. Vbi palam datur aduertere qđ ante paſſionem
dominicam: non erat plena remiſſio peccatoꝝ. quia licet in bap
tiſmo dimitterentur peccata: reſtabant tam̄ in xp̄i paſſione ſol
uenda. Aſt ubi pro uniu̇ſo genere humano factum eſt in ara
crucis piaculū generale: poteſtas tribuitur ap̄lis dimittendi pec
cata. per quod manifeſte ſcitur. non ſolum ap̄los qui ṗuilegiū
dilectionis meruerunt a dn̄o: ſ; etiam uniuerſos qui natiue ſer
uitutis imaginem preferebant. precioſo xp̄i ſanguine liberatos.
Verū qm̄ inuitis beneficia non preſtantur. ⁊ ſi quandoq; p̄ſtent̄

īmeritis: neminem ſtatuit ad hanc libtatem grā diuina cogendū.
ſ; eoꝝ duntaxat peccata dimitti: qui ex arbitrio. peccati ſeruitutē
fugerent. ⁊ gratuitę munus exquirerent libtatis. Vnde ſtatī
ſubiungitur: Quoꝝ retinueritis: retenta erunt. qđ ⁊ feciſſe
diſcipulos legimus. qui dum iudī ūbum fidī faſtidirent. ⁊ ſe
xp̄i grē̄ monſtrarent indignos: illis ſub peccati ſeruitute relic
tis. cōuerſi ſunt ipi ad gentes. ⁊ cognouerunt gentes grām
dī: que data eis ꝑ ihm̄ xp̄m. Illoꝝ g̊ ſiue de iudeis ſiue de gen
tib; remiſſe ſunt iniquitates: qui nequaquā ſue conditiōis igna
ri. ad libtatem ſe ſe grē̄ contulerunt. Eoꝝ ū ſunt peccata retenta.
qui ſe de parentum libtate iactantes dicebant. nemini ſeruiuimus 130
ūquam. de quib; ſententiā ueritas ꝓmulgat dicens: morient̄ in pec
catis ſuis. Qđ ſi tanta fuit poteſtas attributa diſcip̄lis quando
ad confirmationē dabatur ſp̄s ſcs. ⁊ promittebatur paraclitus
ad ꝑfectionē. quantam credimus hodie factam fuiſſe indulgen
tiam peccatoꝝ. quantā in populis celeſtiū ꝑfluxiſſe munerū lar
gitatem. quando ſp̄s ſcs plenam datus eſt ap̄lis ad uirtutem ⁊
paraclitus nō ſicut ante ꝓmittitur ſ; donatur. non ſperatur uentu
rus ſet uenit optatus. Hodie ſiquidem illa eſt in eccla xp̄i lā
pada caritatis accenſa: quā nec impetus tempeſtatū mouere
nec aque multe ꝑſecutionum extinguere potuerunt. Hodie ſtē
ignis ille diuinus aduenit: qui ⁊ peccatoꝝ rubiginem caritatis
ardore conſūpſit. ⁊ eccliam: impietatis macula ⁊ ruga ꝑfidie mun
dificatam quaſi m̊ gemitam xp̄o dn̄o conſecrauit. Cui enim ut
immobilis petre fides tam ualida ſubſtitiſſet. niſi poſt expletum
incarnationis xp̄i myſterium etiam diuinitatis ipſi tale. tam
euidens. ꝓpperet argumentum? Cui non frigeſceret caritas
ubi precipue ꝑſecutoꝝ iniquitas abundauit. ū feruoꝛſ cōtinui

fomentum istud habuisset e celis. Ut enim fideliт̄ aliq̄d audeā:
om̄ia saluatoris op̄a que gessit in corpore fidem astruebant ī t̄ra
p̄sentis. solum istud manifestum est signum presidentis in celo.
Hoc enim ut diximus solum ꝛ morientis filii hominis ueritatem
asseruit: ꝛ iam clarificati gl̄am n̄o solum credendā ueru͞ ꝛ c̄ospi
ciendam beatis oc̄lis p̄sentauit. O uere beati. quoꝝ oc̄lis a p̄n
cipio patuerunt ꝛ inclinatio filii d̄i ad homine͞: ꝛ gl̄ificatio post
hec filii hominis apud d̄m̄. Nos enim ista dum legim̄: grandia
quidem s; tam̄ quanta fuerunt de scripturis quasi de speculis
c̄oiectam̄. S; illi re uera beati: quib; c̄u ꝛ in t̄ra c̄ouersatus ē d̄s. ꝛ
de celis locutus est homo. Dum en̄i repente fit sonus e celis ꝛ ex
condicto sp̄s s̄cs in discipulos mittitur: quasi denuo cum eisdem
loquitur xp̄s ꝛ dicit. iam iam letamini fortes in d̄n̄o. ꝛ uos pusil
lanimes confortamini. quia ego ip̄e qui loquebar ecce adsum.
Ecce iam probatis ꝛ cernitis. quia sicut xp̄s in t̄ra nobc̄u positus
diuina gerebat in homine mund̄u reconcilians d̄o ꝑ sanguine͞ su͞u:
sic ꝛ a nob̄ in celum assumpt᷒. apud d̄m̄ humana c̄omiserans: d̄m̄
placat hominib; ꝑ sp̄m̄ su͞u. Si quis aūt sollicite querat. quare
n̄o mox ut ascendit paraclitum misit. aut ueru͞ quare n̄o ampli᷒
distulit: n̄o est n̄r̄m inuestigare. quia qui scrutator est maiestatis:
opprimetur a gl̄a. ꝛ quo magis acceditur ad cor altum: eo magis
exaltabitur d̄s. Nob̄ tam̄ satis uidetur q̄d factum est conuenire.
ut ꝑ dies aliquot dona que promiserat differens: fidei locu͞ daret
ꝛ spei. ut maiore cum desiderio: dilata modicum promissa ꝑciperent.
ac de ꝑceptis: maiores agerent gr̄as largitori. In longum rursus
noluit retinere. ne ut debiles induceret in temptatione͞: ut minima
fortes expectatione torqueret. Temperauit ergo q̄d fecit. ꝛ causas
utroꝝq; dispensans: oportune subuenit utrisq;. Q̄s hom̄i

fr̄s hui᷒ diei preconia sermone possit attollere. cui᷒ gl̄am uirtu
te pat̄. filius missione. sp̄s s̄cs sui potissimum presentia dedi
cauit. Numq̄d sp̄s hominis equabit sp̄m̄ d̄i? Quid enim
riuulus īmurmurabit. ubi fluminis impetus letificat ciuitate͞
d̄i? Hec sunt flumina salientis aque. que de uentre credentiu͞
manatura: saluator promiserat dicens. Qui credit in me:
flumina de uentre ei᷒ fluent aque uiue. Q̄d exponens euan
gelista: subiunxit. Hoc aūt dicebat: de sp̄u que͞ accepturi
erant credentes in eum. Hic est patris ꝛ filii caritas inexhau
sta. qui diuina mortalib; dona distribuens: diuidit singulis
prout uult. Hic clerum docet. pp̄l̄m erudit. uicia resecat. uir
tutes format. humiles prouehit. elatos humiliat. recreat
debiles. reuocat desperatos. Hic bonoꝝ operu͞ fundamenta c̄o
ponit. incrementa ministrat. statum regit. ꝑuecta ꝑficit. ꝑfec
ta consūmat. Hic dignitate preficit clericos. monachos exaltat
humilitate. paruulos accendit ad studia. iuuenes refrenat a luxu.
senes corroborat s̄citate. Reges docet imperare c̄u modestia populis.
popl̄os regum dicionib; obtemperare. prelatos curam gerere pasto
ralem. subditos per om̄ia pastorib; obedire. Hic sanctis in t̄ra coha
bitat. in celo pro peccatorib; interpellat. S; quorsum hec? Quis
puluis ꝛ lutum de sp̄u s̄co conatur edicere. qui ubicu͞q; uult spirat.
ꝛ nescitur unde ueniat aut quo uadat? Quis cognouit sp̄m̄ d̄m̄
ꝛ inuestigauit uias ei᷒? Nemo utiq;. quia nemo ascendit in celu͞:
nisi qui de celo descendit. filii᷒ hominis qui est in celo. Vere sp̄s est
qui uiuificat ꝛ caro n̄o prodest quicquam. Satiꝰ est ergo reuerenter
ista silere. qua͞ de incogitabili maiestate que omne͞ exsuperat
intellectu͞. impudenter aliqua ut minus congrua cogitare. Suf
ficere siquidem n̄r̄e credimus infirmitati si n̄o dico gl̄am sp̄s s̄ci

quā attemptare nulla preualet creatura. ſȝ ſollempnitatis tantū
ipſi⁹ ꝑconia minime dū ſcribimus offendam⁹. Nūquid enī ſpm̄ dn̄i
inuiſibilem. incircūſcriptum. qui totum replet īmo ⁊ continet
orbem terraꝝ. ſpū nr̄o deſcribere queram⁹ aut uidere? abſit. Sȝ
in die ſollempnitatis ipſi⁹: geſtu quo poſſum⁹ exultam⁹. Dies enī
dn̄i eſt. nō licet contriſtari ut meſtos ēē. quandoquidē in hac pre
cipua feſtiuitate celebratum eſt gaudium celi ⁊ t̄re. dū diuini
cariſmatis interuentu: celum pacificatur ⁊ t̄ra. Impletum eſt enī
hodie fr̄s illud uatis eximii. qui certus quidem de munere. ſȝ de
tempore dubius: uotis ⁊ precib; expetebat dicens. Suſcipiant
montes pacem pp̄lo: ⁊ colles iuſticiam. Solet enim altiora col
lium: uehementior aura ꝑflare. ſolet p̄mos montes: pluuia
celeſtis attingere. ⁊ ſic ꝑ eos ad humilia ualliū deriuari. Mon
tes itaq; n̄ri ſiue colles: apl̄i ſunt. qui uirtutū cumulis de ter
ra ſurſum electi: primi ut pote celo uiciniores. donis celeſtib; oc
currerunt. ⁊ pluuiā uoluntariā quā ſegregauit dſ̄ hereditati
ſue: in corde bono ⁊ optimo concipientes. ꝑ omnes eccl̄ie t̄minos
diuiſerunt. Non licet ḡ hodie mutos ēē in t̄ris: quando glām dī
ſonus narrauit e celis. Quando uiſibilit̄ ignis ille diuinus
aduenit. nō comburens: ſȝ illuminans. nō ardens: ſȝ lucens. q̇
ſic pectora diſcipuloꝝ inflām̄at: ut appetitum in eis concupiſcen
tie carnalis extinguat. ſic eſtus refrigerat temporales: ut perpe
tuū in illis amorem et̄nitatis accendat. Quando prolatis in
t̄ram linguis e celo: p̄mitiua cepit eccl̄ia loq̇ magnalia dī. Qn̄
a ſup̄ni luminis claritate ⁊ ſonū uocis etheree. diuſaꝝq; dona
linguaꝝ: cecoꝝ oculi. ſurdoꝝ aures. ⁊ clauſa p̄ri⁹ reſerata ſunt
ora mutoꝝ. Non ḡ fas eſt hodie laudes tacere diuinas. quas
celum: ſono. coruſcationib;: aer. apl̄i: ſermone declamant.

Quinpoti⁹ clamemus ⁊ nos pro modulo nr̄o k̄mi. ⁊ hodierna
celeſtium uirtutum inſignia: non uoce tantū: ſȝ affectib; ex
tollam⁹. Collaudantes in ſpū ſc̄o filiū dī. cum patre ⁊ eodē ſpū
regnantē. in et̄na ſc̄la ſc̄loꝝ. Amen.

Expoſitio quedam ꝑtinens ad quadrageſimam.

xxxvi. Perrexit ih̄us in montem oliueti. ¶ Conſuetudo recte
ſapientium eſt: nichil unquam preſumere altum 132
ſapere nichil. minus de ſe plus de aliis eſtimare. ſequen
tes illud apl̄i: non plus ſapere quam oportet. ſicq; fit ut
miro modo minus ſapiendo: plus ſapiant. alta ſapere fu
giendo: q̄ ſit altitudo ſapientie cōphendant. Sic ḡ ⁊ n̄ri domeſti
ci faciūt. qui dū alte me ſedē cōſpiciūt: alta ſap̄e ſuſpicant̄. Vn̄
ſi q̇d uit̄ eos orit̄ aliq̄n queſtionis: recurrūt ꝓti⁹ ad me. putantes q̄re
liber dū m̄ ſit p̄bri: paratū ſēp reſpondē de lege. Inſtat ḡ uolentē
⁊ cogīt: in monte q̇ ih̄c p̄rexit aſcendē. ⁊ q̇cq̇d illic op̄is faciat q̇d inde
ueniēs doceat: aperire. ac ſi pennas habem̄ uolantis colūbe. nō
teſtudinis pedes: ꝑ abrupta ḡdientis. Sȝ uiderit̄ qui m̄ uim faci
unt. ego aūt: parebo quāquā inuit⁹. Perrexit enī ih̄c ſic audiſtis in
montē oliueti. ⁊ diluculo uenit in templū. Pergere itaq; dī q̇ p̄ſenter
aſſiſtit ubiq;. ⁊ locū mutare qui ſemꝑ immutabil ē: aliq̇d ē in mundo
ſtatuere. aliq̇d oſtendē nouitatis in mundo: p̄t̄ ordinē mortalib;
aſſuetū. Quando enī dicit̄ dſ̄ ut iā facta mutare. ut penitere factoꝝ.
ut ꝑgere in montē ut in t̄plū redire: hoc ⁊ ab hōie ⁊ ſcd̄m hominē
dicit̄. q̇ utiq; ſine mutatione corporis. ſine penitentia cordis talia
face̾ ut mutare facta nō poteſt. Dſ̄ aūt q̇a incōmutabil eſt: ⁊ ſine la
bore ꝑficit op̄a. ⁊ ſine ſui cōmutatiōe cōmutat. Pgit itaq; dſ̄ aliq̇d ſui
intendens: quando p̄cepit q̇d ē ab et̄no diſpoſitū. t̄pore cōgruo ꝓue
nire. Mons aūt oliueti q̇ miſericordie reſonat: dn̄ice incarnatiōis

ē sacramentum. ꝑ qđ popls quondam gentiū uocat͛ est ppls dī. ⁊ non
mīam consecutus: mīam consecut͛. Perrexit g͛ ihs ad montē oliueti: qn
disponens peunti mundo succurrere ds: mysteriū humane restaura
tionis incepit. Mons enī ē ille ubi cōplacuit dō corporalit͛ inhabitare.
mons est ille pinguedinis sacre unde oleū exultatiōis manauit. q̊ ⁊
cap̄ nr̄m qđ est xp̄s inungit͛: ⁊ iugum frangit͛ humane captiuitatis. Et
diluculo uenit in t̄eplū. Illud in scripturis diluculū dicit͛. qđ scilicet int͛ lucē
⁊ tenebras mediū. finē noctis ⁊ p̄ncipiū diei constituit. ꝑ qđ utiq; t̄ep
illud accipit͛: qn nox p̄cessit. dies aūt appropinquauit. qn ort' ē in t̄ra
sol iusticie xp̄s ds nr̄. q̊ est ⁊ qui erat lux uera illuminans om̄e hoīem
uenientē in mundū. ut ppls gentium q̊ sedebat in tenebris: uideret
lucē magnā. Templū aūt in qđ ihs diluculo uenit: lex ē ueteris testa
menti. que uelut structura quedā domoꝝ: antiquū illū pplm̄ ābiebat.
ubi sacerdotes illius temporis cōuenientes: dīnica pplo p̄cepta manda
bant. ⁊ suaꝝ offerebant legitima hostiaꝝ. Bene g͛ dn̄s diluculo uenit
in t̄eplū. q̊a qn misit ds filiū suū in similitudine carnis peccati. factū
ex muliere factū sub lege: aliosquidē latuit. aliis manifestus apparuit.
Qđ ppha sub admiratione querit͛ dicens. Aspiciens a longe: uideo
dī potentiā uenientē. ⁊ nebulā totā t̄rā tegentē. Alibi aūt cont͛. Ex
ortū ē in tenebs lumen. Iudī nāq; infidelitatis sue nebula conuoluti.
⁊ obscurati tenebs peccatoꝝ: uidere nō potuer͛ qn rectis corde radius
ille celestis illuxit. Unde ⁊ nat' apud iudeos dn̄s q̊ ⁊ oculos habentes
nequaquā uidebāt: pannis inuolut͛. spelunca contegit͛ in p̄sepium
reclinat͛. Apud gentiles aūt: in stella coruscat. angelis impat. celit͛
dnat͛. Unde in eūglio dn̄s. In iudiciū ego ueni in mundū. ut qui
nō uident: uideant. ⁊ q̊ uident ceci fiant. Diluculo uenit in t̄eplū.
p̄cedentib; q̊dē iudis: tenebs. sequtib; aūt gentib;: lumen ueritatis
infundens. Et omīs ppls ueniebat ad eū. ⁊ sedens docebat eos. Sic

enī fuerat ante p̄dictum. Venient ad eum omīs gentes ⁊ ppli multi
dicentes. ascendam' ad domū dn̄i iacob. ⁊ docebit nos uias suas. ⁊ ābu
labim' semitas ei'. Sedens aūt in t̄eplo: docebat qđ extra t̄eplū p̄diuit.
q̊a de syon exiuit lex. ⁊ dabit͛ genti facienti fructū ei'. ⁊ ūbum dn̄i de
ierlm foras egrediens in fines orb' t̄re transibit. Hoc enim ille aque
docebant: que cum nō ingrederent͛ in t̄eplū s; de t̄eplo egredent͛ a latere
dextro: quoscūq; tangebāt saluificabāt. nō utiq; in t̄eplo: s; ext͛. q̊a licet
salus ex iudis sit: nō tam̄ salus iudis ē. Vn̄ ⁊ xp̄s redemptio nr̄a: ext͛
ciuitatē īmolat' ē. ⁊ licet a iudis: nō tam̄ ꝓ iudis ē crucifixus. s; ut gen
tes ⁊ filios dī q̊ erāt foris dispsi: congregaret in unū. Sedens g͛ in
t̄eplo: docebat. ⁊ flumina de uentre ei' fluebāt aque uiue. q̊a cū fact'
eēt sub lege: his q̊ sub lege erant uerbū uite p̄dicare uolebat. ut cū
illi repellerēt ūbū. ⁊ indignos se iudicarēt et'ne uite: t̄c demū egre
derent͛ de t̄eplo aque largissime. ut ⁊ ppli biberēt ⁊ iumenta. Et addu
cunt ei scribe ⁊ pharisei: mulierē in adulterio dep̄hensā. Qđ ꝑ scribas
⁊ phariseos ū malos anglos intelligam'. qui p̄ncipatū usur pauerit
mundi. ⁊ mortalib; insidiant͛ ut peccent. ⁊ peccantes ꝑim' cōdepna
re festināt? Qđ ꝑ mulierē qua ꝑpue genˀ hominū ꝓpagat͛. ū pecca
trice humani generis massā accipim'? Mali ⁊ enī angli post quā s
ꝑ peccati consensū p̄mos homines subdiderīt: in eos q̄si ius p̄catis habe
tes. usq; ad redēptionis t̄epora possederīt. ⁊ suā t̄yrānidē exercentes: ꝑ uio
lentiā dn̄ati fūeāt. Qui cū uideret a p̄ma uiciatū ꝓpagine in suis
hoīem sordib; uolutari: necesse quepiā hoīū. q̊ suis uirtutib; posset hoīe
liberare: putabāt genˀ humanū a dō penit͛ derelictū uite sibi ꝑpetuo
uendicare. Cūq; subito de mysterio redēptionis humane sermo fulsis
set. ⁊ de hominū liberatiōe multa hic inde sentirent. ⁊ modū liberatiōis
penit' ignorarēt. sciret aūt iustū dn̄m nō ū iusticiā facē. hoīem ū de
sua iusticia fiduciā nō habe: anxii trahebant͛. quo modo qua ratiōe.

ds̄ hominē liberare uenisset. Cūq; diabolus ex sua malicia casū ⁊ causā
hominis considaret: impossibile arbitrabat̄ hoīe dō posse conciliari.
q̄si q̇ psimile uiciū. hoc ē p superbiā. alienat̄ fuisset a dō. Cū aūt de dī
potentia nō dubitaret qn si uoluisset hominē poterit̄ eripere. ⁊ id qm̄
hacten̄ nō fecisset nec modo quidē facturū. sciretq; hoīe iusto dī iu
dicio condēpnatū. iusticie meritis liberari nō posse: de sola dī mīa torque
bat̄. metuens ne manu mīe leuaret̄ a malis: q̇ lacu miserie tenebat̄ inf̄.
Proposuit ḡ uolens x̄ mīā expiri: de iusticia facē q̄stionē. ut alteri q̄rens:
alterū uestigaret. ⁊ p alterū disceret: q̇d in altero metuebat. Accessit
ḡ cū ministris suis ad dn̄m. dixit humanā naturā a p̄ncipio fornicatā:
in adult̄io dep̄hensā. a uiro id est creatore suo merito repudiatā. merito
repudiandā. ⁊ ne forte sententiam reuocaret: adiecit. dn̄m iā scripsisse
libellum repudii. in lege moysi precipientem huiuscemodi lapidare.
Callidus hostis ⁊ subtilitate nature ⁊ longa rerū experientia doct?:
biceps proposuit argumentum. Ut si uidelicet dn̄s decreuisset adul
teram condēpnari. iuxta q̇d in lege mandauerat: securus haud du
bium ⁊ sine contradictione possessione semel habita potiretur.
Porro si misericors ds̄ cum homine fornicante misericorditer agere
uoluisset. ut iuberet absolui quē ante dampnauerat: debet hic
potiꝰ reuocari. ne sibimet iniuriā facē uideret̄. si de uno eodēq; cōtraria
uit diuisa mandaret. q̄i diceret. Si p iusticiā genus humanū liberare
disponis cū nulla s̄ iusticie merita suffragent̄: p iusticiā liberare nō
potes. Si aūt agere miam secū uolueris: nec decet quidem nec
debes. ne iusticie uit legi dī contrariꝰ: aut sententie prioris accusa
tor appareas. Et sic argumentis ⁊ sophismatib; nitit̄ ⁊ laborat.
ut clementiam iudicis: sub figura iusticie in seueritatem conuitat
animaduisiōis. S; frustra iacit̄ laqueus ante oclos cūcta uidentis.
Egredicet̄ eñi diabolus ante pedes eiꝰ. ⁊ ipse stetit ⁊ mensus ē t̄rā.

Ihs inquit inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Mi
ra bonitas diuine nature. mira supne dignatio maiestatis.
Ille qui celum palmo concludit: humilis declinat in t̄rām. Ille
qui appendit tribus digitis molem t̄re: digito scribebat in terra.
Bis in hoc loco dn̄m legim̄ inclinatum. bis t̄rā digito descripsisse.
Sic ⁊ in ueti testam̄nto fecisse meminimus. quando formā exp̄mens
futuror: bis lege descripsit in tabulis. S; qm̄ de iusticia solūm̄ tc
tepoıs agebat̄. ⁊ t̄ep̄ nōdū uenerat miserendi: nō ē inclinat̄ ut in t̄rā
describet. s; stans ⁊ in monte ⁊ in lapide scribens p̄cepta mandabat.
Cū aūt t̄ep̄ appropinquasset. quo presens lazarū uocaret de monu
mto. ⁊ ouem pditam humeris suis imponens. celestes reportaret ad
caulas: cū uidisset mulierē in adulterio dep̄hensam. naturā scilicet
hōis constupratā. omsq; ministros inferni circūquaq; frem̄tes. tāq̄
leones paratos ad predā. nec eēt q̇ adiuuaret: inclinauit semet ipm̄
ihs. mīa motꝰ ē ds̄. in tantū: ut fieret hō p quē factꝰ ē hō. ⁊ q̇ hacten̄
p solā iusticiā de celo psperexat p ueritatē oriret̄ intra. ut digito tāgēt
t̄rā om̄i criminū labe pollutā: diceretq; uolo mundare. Iude fuit. q; cū
statuisset in mediū mulierē. ⁊ pposuissent de adult̄a questionem:
te quidem nō respondit ibe. quia sic alibi legim̄. dū draco pugnaret
⁊ angli eiꝰ. ut mulierē in adult̄io dep̄hensā disceperēt: factū ē silentiū
magnū. ⁊ dū mediū silentiū uniusa teneret: inclinauit se ihs a regalib;
sedib; usq; ad t̄ānīt mortalitatis. ut ille hostis antiquus cū anglis
eiꝰ q̇ accusabat f̄res nr̄os ante dm̄ die ac nocte: p̄cerent̄ in pfundum
inferni. Sequit̄. Cū aūt pseuerarent interrogantes eū: erexit se ⁊
dixit eis. In p̄ma quidē inclinatiōe ihu quando scilicet u͛bū dī caro
factū ē hōis: nō destiterīt angli satane t̄eptare dn̄m. sic in multis euā
gelior locis audiuim̄. s; pseuerabāt interrogantes eū. atq; t̄eptantes
ut ibi: si filiꝰ dī es. Ihs aūt nō respondebat eis. qm̄ a t̄epore natiuitatis

tempus usque ad baptismum iohannis nec predicare quidem ihesus nec potentie sue mi
racula voluit demonstrare. Sed humiliter agens: silebat. et herbam pre
stolabatur ad messem. Unde et moram facere videbatur inclinatus deorsum.
Ast ubi tempus temptationis advenit et venientes lupos aspexit qui miseram
ovem in medio stantem diriperent: non ut mercennarius reliquit ovem et fugit.
sed tamquam bonus pastor. erexit se protinus et contra temptatorum insidias hoc est luporum
incursus: verbo se predicationis armavit. Quid ergo dixit quod responderunt:
audiamus. Qui sine peccato vestrum est inquit: primus in illam lapidem mittat.
Vere sapientia falli non potest. vere sapientia omnis a domino est. et cum illo fuit
semper et erit in evum. vere in christo sunt omnes thesauri sapientie occultati. Ex
habundantia enim cordis: os loquitur. Qui sine peccato vestrum est inquit.
O miranda responsio iusticia simul et equitate plenissima. Vere qui de
terra est: de terra loquitur. Qui autem de celo venit: super omnes est. et quod vidit
et audivit hoc testatur. et sicut vie ipsius investigabiles: sic et iudicia incom
prehensibilia. quia quidem abyssus multa. Qui sine peccato est. Uno
verbo et muta fiunt labia dolosa: et pauper eripitur a potente. Verum est
utique quia si filius nos liberaverit: vere liberi erimus. Ergo libera me
domine ihesu et pone me iuxta te. et cuiusvis manus: pugnet contra me. Si enim
tu mihi adiutor es: non timebo quid faciat mihi homo. Qui sine peccato est. quasi
diceret. adulter adulteram accusare non potest. quia eadem servitus.
pari conditione censetur. et si adultera meruit lapidari: vos illam af
fligere non debetis. qui reatu maiore tenemini. quia et ante quam illa
peccaret: in me peccastis. et eam post modum peccare fecistis. Et licet
vobis aliquando tradita sit in interitum carnis: non fuit de merito
vestro qui eam vexastis. sed de mea ultione qui tradidi. Quid ergo vultis
quod accusatis ut pereat? numquid et ipsi fugietis iudicium dei? Nonne sicut iu
dicatis et iudicabimini? Nonne sicut condempnatis sic et condempnabimi
ni? Numquid peccatores peccatricem in iudicio condempnabunt? Non.

sed ille qui sine peccato est: ille solus solus ille peccatores condempnat.
Qui cum sit mundus ab omni peccato: potens est peccata tollere
mundi. Ergo quia vos sine peccato non estis: de peccatoribus iudica
re nequaquam potestis. Quod si tamen temptatis: cadetis in foveam
quam fodistis. et in caput vestrum iniquitas vestra descendet. Qui sine pec
cato est. Vides ergo quia lex neminem ad perfectum duxit? Vides quomodo
licet sectando iusticiam que ex lege est. ad legem iusticie non pervenit? Vi
des quomodo gratia christi ad misericordiam te adducit? Quid enim dicere fuit qui sine pecca
to est nisi quia vos sine vestra dampnatione nullum dampnare potestis cum et ipsi 39
in eadem dampnatione sitis? Melius est ut dimittatis et dimittatur vobis. sic
et gentes fecerunt. que de iusticia sua non presumentes: iusticie dei subiec
te sunt. et dum a deo non iusticiam sed solam misericordiam querunt misericordiam sunt consecute.
Dimittite inquit et dimittetur vobis. Quia si peccatores per legem queritis:
cum et ipsi peccetis: per legem et ipsi iudicabimini. Quanto melius est humili
ari ante dominum et dicere: propicius esto mihi peccatori. et de humana iusticia
non superbire. Alioquin descendet hic iustificatus in domum suam: nos autem
moriemini in peccatis vestris. Hoc enim scribebat in terra ihesus. quia la
pidea et dura legis mandata: in clementiam nove gratie convertebat. Hoc
scribebat in terra ihesus. ut lapides duros: in terram arabilem. asperas vi
as planas. superbiam: in humilitatem. in misericordiam: severitatem. necessitatem:
in voluntatem. legem: in gratiam commutaret. Et iterum se inclinans: di
gito scribebat in terra. Quid sibi vult altera inclinatio christi et iterata in terra de
scriptio? Non enim fortuitu factum est: quod studiose ēum iteratum. Prima ergo
inclinatio christi ad terram: carnem suscepisse de virgine fuit. Secunda inclinatio
christi: ad inferos procul dubio descendisse. A prima se erigens: evangelium predi
cavit in mundo. A secunda resurgens: captivam liberavit inferno. In prima:
viventes ne morerentur admonuit. in secunda: mortuos suscitavit. In prima
tamen atque secunda: digito scribebat in terra. Ideo enim de celo descenderat:

ut hominem [illegible] iacentem inquireret. et de puluere suscitatum: cum principibus suis in solium glorie collocaret. Vt autem meli hominem in terra perditum inueniret: non legis baculo que ad modum giezi qui mortuum suscitare non potuit. sed proprio digito ut in parte totum intelligas perquisiuit. tamquam heliseus. qui dum super mortuum totus incubuit: quasi mortuus mortuum suscitauit. Bis autem in terra digito scripsit. quia ut omnem adhiberet diligentiam inquirendo: et super terram et subter terram hominem uisitauit. Ideirco terram digito designabat: quia diligenter dragmam perditam requirebat. At illi audientes: unus post unum exibant incipientes a senioribus. Hoc est quod supra diximus. quia draco pugnabat et angeli eius. et non preualuerunt. neque locus inuentus est eorum amplius in celo. Seniores autem illi hac qui et susannam de adulterio accusauerunt. Sed quia non zelo iusticie sed sola nocendi libidine faciebant: ideo unus idemque spiritus diuidens singulis prout cuique opus erat utrosque conuictos dampnauit ad mortem. et hic et ibi mulier iam condempnata: per gratiam respirauit ad uitam. Seniores etenim non scientia et etate demones sunt. tanto utique nequiores: quanto et antiquiores. Qui et in nouo et in ueteri testamento fragilem hominis conditionem fraudibus et dolis circumuenientes. ad peccandum impellunt. peccantem mox ad condempnationem trahunt. Sed resistit spiritus danielis prauis conatibus. et quam alligauerat satanas decem et octo annis: tempore scilicet legis et gratie ut iam non posset per se sursum aspicere: ille uerbo uirtutis sue a uinculo imperii et mortis absoluit. Et remansit ihesus solus et mulier in medio stans. Hoc est quod alibi dicitur. Seruus non manet in domo in eternum. Mulier autem in medio stat. quia quamdiu sumus in carne: in medio hoc est in dubio stamus. quia stantes: peccando cadere possumus. Vnde est illud. Qui se existimat stare: uideat ne cadat. Quare et huic stanti dicitur. Vade et amplius noli peccare.

Sermo synodalis factus tempore concilii lateranensis

xxxvij Canite tuba in syon. uocate gentes. preparate ieiunium. sanctificate ecclesiam. uocate cetum. coadunate senes. congregate paruulos et sugentes ubera. Verbum enim misit dominus in iacob. et cecidit in israel. Multa reperiuntur in diuinis scripturis. ob hoc solum ueteri populo demandata. ut uiam facerent nouo. ex omni tribu et natione uenturo. Vt cecis et claudis ad nuptias uenientibus: nullum esset offensionis obstaculum. Vt nemine de iudeis qui uocati sunt et contempserunt uite cenam gustante. pauperes de gentibus et famelici saturentur. Vt iunior penitens et humiliatus. maiori et superbo filio preferatur. ut diuite purpurato propter auariciam 136
suam ad inferna deposito. lazarus ulcerosus in sinu abrahe requiescat in pace. In iudicium quippe filius dei uenit in mundum. ut populus qui sedebat in tenebris. lumen aliquando ueritatis aspiceret. qui autem oriebatur ut lucifer eo quod non cognouit tempus uisitationis sue: ligatis manibus mittetur in tenebras exteriores. Qui enim stare uidebantur in israel. in aduentu redemptoris obligati sunt et ceciderunt. Nos autem qui funibus peccatorum astricti sub ydolatria iacebamus. eum resurgente surreximus et erecti sumus. illum persequentes muneribus gratiarum. quia positus est in ruinam et in resurrectionem multorum. deposuit potentes phariseos de sede. et humiles sicut in presentiarum uidemus piscatores exaltauit. Certe propheta quod supra dixit. canite tuba in syon. uocate gentes et cetera. iudeis non gentibus loquebatur. et gentibus non iudeis uerbum salutis huius obuenit. Nusquam enim hystorialiter legimus sugentes ubera paruulos ad tube sonitum congregatos. nec iudea uocante. gentes ad litteram conuenisse. Quod ergo iudeis quasi tuba clamabat. uiam preparabat gentibus ad ecclesiam aliquando conuentis. ut iam ex tunc appareret illud quod postmodum apostoli querunt et dicunt. uobis oportebat predicare uerbum dei. sed quia repulistis illud. ecce conuertimur ad gentes. Verbum enim quod misit dominus in iacob: cecidit et mortuum est in israel. sed ne forte uacuum reuerteretur. surrexit quod in nobis et prosperatum est in omnibus ad que misit illud deus. et lapis de monte abscisus. quem reprobauerunt edificantes. [illegible] figuram enim minuit. et contrita statua legis. excreuit in montem fidei.

xp̄iane. ⁊ exaltat̄ ē solus in die ista. q̄ solus dn̄s ⁊ redēptor nr̄ ab omi
lingua ⁊ natiōe colit̄ ⁊ uenat̄. n̄ ī cerimoniaꝝ imagine cui capt̄ aureū
⁊ pedes testei. p̄ncipiū bonū ⁊ finis īuīt. s; ī sp̄u ⁊ ūitate. qđ solū cōstat ac
ceptū ī cōspectu altissimi. Nō ī sacͥficioꝝ uarietate. s; ī fide n̄ ficta. ⁊ cordi
simplicitate. Lex enī sp̄ualꝭ ⁊ scā. scītatis ⁊ iusticie q̄ dē p̄mordiū habuit. s;
a carnali p̄p̄lo carnalit̄ obseruata. dū paulatī ad deteriora dilabit̄. q̄si p
diuersa genera metalloꝝ ab auro deuen̄ ad lutū. dūq; sub iugo mandatoꝝ
ad cultū iusticie suis uirib; sine grā̄ rore desudat. fructū iusticie nō
apprehendit. q̄ neminē ad p̄fectū addux̄. Sic ē ḡ ūba legis ad fidei ru
dim̄ta cōscͥpte mortua s̄ apđ illos ⁊ ceciderūt. sic ⁊ ūbū patꝭ qđ factū ē
caro p nob. mortuū ē ⁊ decidit ī isrl̄. Q̄ra quemadmođ moysen ⁊ p̄p̄has
habentē n̄ audier̄. sic ⁊ a mortuis resurgēti dn̄o n̄ crediderunt. Verūtn̄
ḡnū frumti cadens ī t̄ra. m̄ltū post mortē suā attulit fructū. ⁊ ūbū
qđ cecid ī isrl̄. n̄ ē reūsū inane. s; fec̄ quecūq; uoluit ⁊ p̄sp̄atū ē in
nob. Ecce enī iuxta uocē clamātis p̄p̄he. dux ⁊ legifer nr̄. romane se
dis toto t̄raꝝ orbe reūend antistes. īsonuit bucina. cecinit tuba. cō
cussit q̄ttuor angulos t̄re. uocauit gentes. scīficauit ecclām. coadunauit
seniores isrl̄. cōgregauit paruulos ⁊ suggentes ūba. ⁊ taq̄ fidel dispēsa
tor ⁊ prudēs. dedit familie xp̄i cibū ī tēpore. n̄ cibū qui p̄it. s; qui p
man ī uitā etnā. Stans enī ī specl'a mōtis syon. ubi ordinat̄ ē a deo
p̄dicare p̄ceptū ei. uidens uidit afflictionē p̄p̄li sui. ⁊ missis angelis
suis. colleḡ oīa scandala de regno dī. ⁊ dissipauit oē malū intuitu p
uidentie sue. demandauit messorib; colligē zyzania heretice prau
tatis de segete xp̄iana. ⁊ ligare fasciclos ad cōburend. triticū aū. ad
horreū dn̄icū reportare. Posuit rōpheā bis acutā ad radicē arboris
īfructuose. ut si forte n̄ fecit fructū. excidat p̄ an̄ ⁊ ī ignē mittat̄.
Surrexit de sup̄iori cenaclō media caritate cōstrato. dedit panem
domesticis suis. ⁊ calicē p̄pinauit aque salientis ī uitā etnā. Lauit
n̄ tantū pedes. s; ⁊ man ⁊ capt̄ discip̄loꝝ suoꝝ. docens q̄ pedes. iusticie

semitas ambulare. man. ad op̄a se pietatis extēdē. ⁊ caput h̄ ē mentē.
n̄ plus sap̄e q̄ oportet. s; ī omib; sobrietatē seruare. Si ḡ dn̄s ⁊ magist
nr̄. lauit pedes ⁊ capita nr̄a. nōne tenem ⁊ nos simulit̄ alterutrē pedes
abluere. Exēplū ēce dedit uob. ut sic ip̄e fec̄. ita ⁊ uos ad ei imitati
onē face debatis. Canite ḡ ⁊ uos ī syon tuba. exaltate uocē ī eccl'a dei.
annunciate p̄p̄lis scel'a eoꝝ. ⁊ domui iacob peccata sua. scīficate ecclāo.
scī estote. q̄ scs̄ ē dn̄s ds̄ ur̄. coadunate senes. ⁊ apprehendite disciplī
nā. congregate paruulos. ⁊ suggentib; ūba lactis exp̄imite. taliū ē
enī regn̄ celoꝝ. discite patit̄ ⁊ docete q̄ suauis ē dn̄s. ⁊ q̄ beat uir qui
spat ī eū. ¶ Audistis freq̄nt̄ ī eccl'a legi p̄monitoriū illđ euangelice
cōtestatiōis. cū uenit fili hōis ī sede maiestatis sue iudicare mun
dū ⁊ eos q̄ s̄ de mundo. qđ sit dictur electis. qđ etiā reprobis q̄ a sinistri
erūt. Venite inq̄t istis bn̄dicti p̄cipite regnū. ⁊ cetā. illis aū. ite
maledicti ī suppliciū ignis ardētis. q̄ parat ē diabolo ⁊ membris ei.
Sepi hec ad aures hoīu sonāt. sepe torpentē aīos ut excitent instigant.
s; q̄m glā scōꝝ abscōdita ē in cū xp̄o ī cel. ⁊ tormta maloꝝ latent inferi
occultata. nec apparet quid futi sint unusq̄sq; nr̄m ī die iudicii. pauci s
q̄ recogitēt mala futa. pauci q̄ bona suspirēt etna. Et idō pius ⁊ mise
ricors dn̄s uolens saluti cōsulē nr̄e. q̄cq̄đ cōminat̄ ē ubis de illa tribulis
examinatiōe iudicii. quadā uoluit ī p̄senti rerū imagine demōstrare.
ut si quē forte ūba n̄ mouēnt. res ip̄a p̄mouear. ⁊ tanto min etne ultionis
credat uindictā effugē. q̄nto nec ī p̄senti humanū potuit iudiciū decli
nare. Qualis enī futa sit illa dies. ⁊ q̄ tremore cōcussura mortales. q̄s ple
ne possit exp̄mere. ubi n̄ tantū op̄a. s; ⁊ ūba pensant̄. ⁊ ip̄e ī discussio
nē ueniunt cogitationes. Ubi cōsciā male fida sui. credita sibi secreta
denudat. ⁊ q̄cq̄đ a p̄mevo iuuentutis usq; ad ultimū uite. ut neq̄t factū
ul' impie cogitatū. ī abditis cordis latitauit abscondetū. n̄ cōdigna fuit
cōfessiōe deletū. totū mes ip̄a sunt ⁊ semel ad sui cōfusionē ip̄si. pan
dit ⁊ prodit ī publicū. Sola enī ibi cōsciā reos accusat. sola p̄bat nocen

tes. sola torquet sceleratos et punit. Quis enim excuset quem conscientia criminat accusat? Vel quis allegabit pro altero. ubi nec ipsi securi erunt patroni causarum? Ne forte inquiunt virgines sapientes non sufficiat nobis et vobis. ite potius ad vendentes. Dum autem irent emere. clausa est ianua. et exclusae sunt ille sine recuperationis remedio. que sine virtutum unguento vascula pretulerunt. Non est enim ibi locus usquam diffugii. quia si in celum ascenderis. ibi est. si descenderis in infernum. adest. Solus enim ubique est deus. solus omnia novit omnia potest. Non est igitur ab illo quo fugias qui ubique est. non est quod ab illo possis abscondere qui cuncta cognoscit. non est quod de manu sua possis eruere qui omnia potest. Ferunt illi qui in regionibus orientis inde consueverunt. quod leo ferocissimus bestiarum. qui tum magnitudine virium. tum animi prerogativa nobilioris. rex quadrupedum meruit appellari. tanto pavore. tanto quibus incumbit ad predam pecudes horrore concutiat. ut ad rugitum unius totum reddatur armentum inmobile. ut nec tauri ferocitas. nec velocitas equi. comminantis ipsum. vel rapientis speret armatas unguibus manus effugere. sed desperatis rebus ultro se potius offerant. nulla penitus arte. nullo presumentes ingenio resistere fortiori. Sic. etiam illa que extra intellectum habentur humanum. maioris potentiam reformidant. ut et ipsos videant homines animalia bruta docere. quo tremore. quanta sollicitudine. divinum et ipsi debeant iudicium expectare. quod nullo declinandum figmento. nullo noverunt precio permutandum. Sed tanta erit commissorum omnium certitudo. tanta conspiratio de commissis. ut illi qui sub iudicio perdurate de presenti vita transierunt ad iudicium generale. nulla presumant ratione diffugere. vel negare. sed de sua portione securi. sponte se tradant tortoribus affligendos. Que sit autem pena reorum quis modus penarum. quantus luctus et stridor dentium horrendis in tenebris positorum. non est humane lingue disserere. quia sicut oculus non vidit. nec auris audivit. nec in cor hominis umquam ascendit. que preparavit deus bona diligentibus eum. sic econtrario quanta malos sequuntur mala. nullo potest explicari sermone. Que utique si cognosceremus. quecumque nobis ad pacem sunt in hac die nostra. pro nichilo reputaremus. vel certe dulcia queque vite presentis. tamquam anime toxica vitaremus. Nunc autem quoniam abscondita sunt ab oculis nostris. sola presentia consideramus. et dum diligimus bona

que cernuntur. mala que supervenient non cogitamus. Quapropter fratres et filii futura discamus vel presentibus signis admoniti meminisse. et quecumque pertimescitis in futuro. in presenti ne timeatis efficite. Ecce posita est hodie vobis illius magni forma iudicii. propositum exemplar et speculum. per quod et peccata vite presentis agnoscere. et future possitis mala metiri. Ponite nunc obsecro fratres in cordibus vestris omnia quecumque cogitatione. delectatione. consensu. verbo et operatione gessistis. omnia sic esse nota et manifesta coram multitudine ista. quemadmodum nuda sunt et aperta coram oculis cuncta maiestatis dei. quanta quisque confusione miseriam involveret. quibus calamitatibus circumcinctus ut vivus absorberetur optaret? Aut forsitan 138
cunctis scientibus negare presumeret. aut tantorum scelerum manifestus veniam precaveret? Certe ni fallor etiam absolutus. in oculis omnium vivere nollet ulterius pre pudore. Quid si pro nostris sceleribus tantum oculos hominum formidamus. ut mori quandoque quam sciri mallemus. quid facturi sumus in illa die coram angelis dei. quo motus animi nostri et gestus corporis. et ipsa lingue volumina subtiliter dimulant et describunt? Quid dicemus coram sanctis et electis dei. qui pari nobiscum conditione creati. in hac carne mortali. deo per virtutum studia complacuerunt? Nonne ipsi iudices nostri erunt? Consurgent inquit dominus Ninivite adversus impenitentes et condempnabunt eos. quia penitentiam egerunt in predicatione illius. qui de ventre ceti. hoc est de inferni voragine resurrexit. Sed ne sacrum conventum etiam ad alia congregatum longiori sermone gravemus. finem faciamus dicendi. hoc tantum in calce servato. ut omnis hoc iudicemus in mundo. ut non cum hoc mundo dampnemur. quia si nosmet ipsos diiudicaremus. non utique iudicabimur. sed regnabimus cum regnante domino Ihesu Christo. qui vivit et regnat in secula. Amen.

Sermo in ordinationibus clericorum.

XXXVIII. Messis quidem multa. operarii autem pauci. Ad messem dominicam operarios locaturus. facta conventione denarii exhortatione mea utendum existimo non doctrina. Quis enim dispensator imprudentes operarios mercede conducit ut doceat? Quis autem operarius ita mentis ingrate. ut accepta mercede doceri ad opus veniat non operari? Si autem ad omnia humane sedulitatis officia doctos semper exquirimus non docendos. qua ratione ad culturam domini solum recipimus imperitos? Aut quis erudiet sic aliquis et

securus de primo ad opus confidentius accedat. aut si forte minus locum magisterii
timeat occupare. nequando compellatur et reddere quod accepit invitus. et honorati
locum deserere cum rubore. Alioquin cum venerit paterfamilias ille rationem po
nere cum servis suis. nonne iustissimum habebit pecuniam male dispensatam
repetere. et a servo nequam cum minis extorquere quadrantem. Redde inquiet ra
tionem villicationis tue. quia non potes amplius villicare. Quid tunc faciet miser
episcopus. quando nec male distributa colligere. nec ut bona lucretur valet ulterius
episcopari. Nil super est. nisi ut cecus cum suis sequacibus ductor. in foveam precipite
tur inferni. ubi donec que rapuit non potest exsolvere. questionariis et tortoribus
exponatur. Hec breviter ad excusationem nostram. ne quis arbitretur nos iniuriam
facere. si non passim admittamus omnes. cum in huiusmodi largitionibus munerum.
nonnullarum sint posita dispendia animarum. ceterum. iterum dicimus ad cautelam.
ne quis arduum super vires arripere opus quod nec explere sufficiat. nec relin
quere debeat inexpletum. Non est enim opus hominis sed opus dei. quod si quis egerit negligen
ter. maledictionem accipiet pro mercede. dicente scriptura. maledictus homo qui opus
dei negligenter agit. Ad quod indignus si quis accesserit. et altare prophanaverit al
tissimo consecratum. celesti percussus animadversione peribit de populo suo.
sicut ille quondam oza. qui dum vellet archam domini quod non merebatur attingere. pe
nas illico sue presumptionis exsolvit. Que est enim archa federis domini nisi sancta mater
ecclesia. que nostre conciliationis ad deum. et divine complacationis ad hominem con
tinet sacramenta federe sempiterno. Quis autem oza qui manum ad archam quam non licebat
extendit. nisi temerarius omnis. qui manibus impuris et consciencia maculatus. ad regen
dam accedit inportunus ecclesiam. et ideo fulminis ictu prosternitur. ut cuius esset cri
minis archam indigne tractare. missa divinitus ignea sagitta monstraret.
Hanc enim non nisi levite comportant. qui tantum altari deserviunt. et in terra cum populo
partem non habent. quia pars illorum dominus est. et ipsi pars domini sunt. Sic enim omnis qui
clericatus officium ambit. oportet sit liber a seculo. sanctus. innocens. impollutus.
segregatus a peccatoribus. non habens hereditatem in terra manentem. sed tota
eius conversatio sit in celis. Nemo enim militans deo. secularibus implicatur. ne

tuo christi agriculturam exercens. si respexit retro aptus est regno dei. Melius
est quoque ut humiliter excuses et dicas. non sum dignus ut intres sub tectum meum. quam ut
indignus et improbus. non sine periculo te ingeras in domum dei. Certe melius est omni tem
pore ieiunare. quam id semel insumere quod gustatum indubitanter possit periculum
mortis afferre. Melius esset illi qui tradidit christum iudeis. si numquam natus. si
numquam ad apostolatus ordinem pervenisset. quia gradus excelsior. maioris fuit causa
ruine. Multo melius est cum uno pede hoc est in laycali proposito simpliciter ambu
lanti. vitam intrare. quam duobus pedibus hoc est duabus viis gradienti. tormenta sub
ire gehenne. Sed longius paulatim egredimur. et dum cultores providemus idoneos.
messem domini relinquimus absque cultore. Ergo si placet inceptum redeamus ad opus. 139
et seminemus aliquid in agro dominico cum labore pariter et dolore. quod in gaudio centu
plicatum aliquando colligamus. Hanc messem fratres karissimi. salvator noster ille divinus
agricola tunc temporis in tam bonam et fertilem iecit. quando mentes apostolorum doctri
nis celestibus erudivit. Ex quibus tanta postmodum germina granorum produxit. ut ad
messionem nulli sufficiant operatores. Unde merito dicitur. Messis quidem multa.
operarii vero pauci. Que sit autem messis multa. que pauci operatores. neminem
vestrum credimus ignorare. quia nullus in ecclesia est qui non aut de messe sit. aut cultor
messis. Populus enim domini et oves pascue eius. dominica satio est. que tanto magis cre
scit et redundat in fruges. quanto studiosius a colonis suis et seritur et custoditur.
Operarii vero. sacerdotes et clerici sunt. qui tanto rursum pleniores de messe manipulos
referunt. quanto vel in serendo. vel in nutriendo segetes fortius elaborant. Mes
sis itaque domini tanta est quantum girat ambitus orbis. quia domini est terra et plenitudo eius.
Cui operarii et numero quod et merito perpauci esse dicuntur. quia consideratione virorum illu
strium. qui totum orbem terrarum christiane fidei subdiderunt. nos aut tam rari esse sumus aut
nulli. quia in ministerium presbiteratus assumpti. subiecto nobis populo et si bona interim predi
camus. male tamen vivendo que bene diximus dissipamus. Singuli vite nostre tem
pora sine fructu iusticie deperire iugiter querimur. nec tamen in posterum emen
damus. unusquisque nostrum falsa ductus fiducia. non operatur in presenti dum potest. sed
de prolonganda sibi vita cotidie blanditur et dicit. Adolescentulus sum et in prima

positus iuuentute. non possum maturos fructus afferre. quia nec in tempus ma-
turitatis adueni. Faciant uero senes et pueri et dudum etatis in crastinum uel
post triduum morituri. et ego cum senuero. cum ad maturam etatem peruenero. opera
senectutis implebo. Sed meminit ille talis. quia non omnium arborum uel herba-
rum fructus expectantur ad maturitatem. nec omnes eundem habent terminum
maturitatis. Quorundam enim prima folia decerpuntur. sicut folia celsi. que sericis uer-
mibus ceduntur ad escam. et omnium fere que nascuntur in ortis. que quanto
teneriora conspicimus. tanto auidius sumpta uoramus. Quarundam autem arborum et
herbarum. plus delectant flores quam fructus aut folia. sicut lilia. rose. et hi flores
qui de arangiis et similibus exeuntur. Et hec quidem tanto deteriora fiunt.
quanto in sua diutius arbore consenescunt. Semina uero que parantur ad uictum.
postquam exorta fuerint de terra. alia quidem tenera comeduntur. ut faseoli. cicer.
fabe. alia uero matura sed tempestiuius maturata. sicut ordea que messis tempus
anticipant. et ex arboribus cerasa. prunella uiridia. et uue sumuntur
acerbe. Sic tempora mortalium et etates. non pro suo disponuntur arbitrio.
sed in illius qui et nasci dedit et uiuere potestate consistunt. Unde uidemus fre-
quenter et obstupescimus. uagientes in cunis uix bene sumptum spiritum penitus exalare.
alios adhuc reptantes manibus. alios lingua balbutientes. quasi olera
de ortis tenerrima colligi. quosdam in adolescentia quasi prima folia ut ex his
uermes nutriantur ex arbore rapi. quosdam in iuuentute in modum agrestis
uue. acerba morte finiri. plerosque uero de mundi campo. ante perfectionem
cum fabis et ordeo in horrea comportari. Et his quidem omnibus spes erat non mo-
dica longius uiuere. diutius delectari. et sic demum ad senectutis metam ue-
nire. Sed spe et desiderio suo fraudati. non dico non finierunt. sed nec dimi-
diauerunt dies suos. quos sibi stulti promiserant. Sed respondebit aliquis
forsan et dicet. neque iniquitas mea neque peccatum meum si non attuli fructum
cultoribus meis. quia morte preuentus. non habui spacium germinandi.
Et hoc est quod timebam uobis. ne quis uestrum mane sicut herba uirens deci-
dat ante uesperam et arescat. fiatque sicut fenum quod hodie est et cras in cliba-

num mittitur. Frater mi noli excusationem querere in peccatis. ne dum iustificare
te uoles. reus ex ipsa magis defensione proberis. Qui enim tibi pueritiam dedit.
numquid et iuuentutem promisit. Non. Qui enim quando uoluit seminauit. prohibe-
bitur metere quando uolet. Non. Tu potius esto paratus. ut quandocumque uocauerit.
dicas. presto sum domine. Habet unumquodque tempus gratiam suam. habent etates singule
unde placeant colonis suis. Si puer es. esto simplex et purus. ut cum te dominus
preceperit colligi. nulla te obstinatia durum. nulla reperiat inmundicia macu-
latum. Si adolescens et iuuenis. non producas folia uermibus nutriendis.
sed flores habeas sancte opinionis. aut fructus teneros sanctitatis et si nondum maturos.
Si uero grandeuus et senex. nulla leuitate notaberis. nulla uacuus sanctitate. tri- 140
ticum tuum omni lolio et paleis emundatum cumules in horreum domini. centuplum in
crastino recepturus. Scitoque quod omnes illi. qui ad aream domini culmos aliquando iu-
sticie protulerunt. a primeuo iuuentutis seminare ceperunt. quia nemo repente fit
summus. nemo potest in senectute culmen sanctitatis attingere. nisi multo studio mul-
toque labore didicerit in iuuentute iusticie semitas ambulare. Crescit enim
per etates singulas non minuitur impotentia penitendi. et qui non est hodie. cras minus
aptus erit. tantoque difficilius uirtutum iter assumitur. quanto serius ad illud in fragi-
li senectute uenitur. Donec enim robur etatis inest. et fortia facere possumus.
bellum contra timemus assumere. sed semper in posterum de conuersione speramus. At post-
quam uires defecerint. et pre uirtute languore et torpore intepserint. ipsa rursum carnis
infirmitas uetat in ardua tendere. et breui quod superest spacio uite. tot tem-
porum desperat assueta mutare. Sicque fit. ut qui corrigere noluimus uicia dum
possemus. quando uolumus non possimus. Oportet ergo a primo tempore terram nostri pecto-
ris. uomere penitentie scindi. et confessionis aratro. iterum et iterum aperiri. ut et
squaloribus emundetur. et apta reddatur ad semina sanctitatis. Acceptum deinde
semen iusticie sic interius retine. ut de corde numquam dyabolus possit auferre.
At postquam cordi tuo quasi commortuum fuerit. et ceperit de terra tua paulatim erumpere.
rigandum est statim imbribus lacrimarum. ne dum herba uirens ad aspectum popu-
laris aure prodit exterius. interius humore siccetur. Ubi uero calamo miserit.

et accincta nodulis capitis in altum erexerint: tunc sentibus emundanda. tunc uigili seruanda custodia. ne bestia mala depascat. uel aura noxie laudis adurat. Cum autem optatos peruentum fuerit ad culmos. et spem dederit ubertatis. tunc imprecanda est prospera. tunc orationibus insistendum. ne uel labor preteritus pereat. uel fructus tanti laboris marcescat. Ad messem uero maturam si deo uolente perueneris: tanto annitendum est fortius. tanto est curiosius insudandum. quanto carissime nosti. nichil est post hec superesse temporis ad sementem. nichil spei relictum ad messionem. sed etiam in futurum seruari. que de area tua et proprio labore sustuleris. Quod si quis acute respondeat. non sum medicus et in domo mea non est panis. non habeo quod ponam ante illos. non sum propheta. non habeo scientiam predicandi. non teneor predicare quod nescio. respondebitur illi. amice quomodo huc intrasti. qui non habebas conuenientes indumentum? Quid predicationis officium usurpasti. si predicare non noueras? Quid imposuisti super humeros tuos. quod portare non poteras? Propter quod inexcusabilis es o homo. quia nemo te suscipere coegit inuitum. Ideo fratres ista premisimus. ut nouerint illi qui ad clericatus honorem aspirant. quantum eis ex honore onus incumbat. et qui ad messem domini quasi cultores accedunt. quantum primitus messem propriam teneantur excolere. ut fideles mysteriorum dei dispensatores inueniantur. Quod non prius effecerunt. non domum hoc est mentem suam bene disponendo ad statum [illegible] miserunt. qua temeritate domum dei regendam susceperunt? Quid enim docebit indoctus? Quid improperabit fornicatoribus populis sacerdos adulter? Quomodo boues et asinos non furandum clamabis. qui uestes sacras et uasa templi dei. sacrilega manu pariter et mente furaris? Quomodo pacem populis nunciabis. qui lites et iurgia seminas inter fratres. et aliquando professionis oblitus et ordinis. pugno impie percutis? Quomodo ieiunium et abstinentiam predicabis. qui numquam expertus esurire sed de mane ad uesperam saturaris. continue de prandio consurgis ad cenam ubi rursus inebriaris in tantum. ut uix suscitaris in lucem. tamquam potens et crapulatus a uino? Quomodo modestiam improbabis. qui uagus et dissolutus per uicos et plateas excurris. mente leuis. carne lubricus. pede instabilis. ueste lasciuus. capillo compositus. oculis elatus. corde superbus. sermone procax. supercilio erectus. impatiens. inconstans. inobediens. incompositus. impudicus? Hec sunt fratres que mentem meam exterrent. hec cito manum imponere prohibent. ne domini diuina largior indiscrete. quasi dissipasse bona ipsius. indignationem patris incurram. Hec si adolescentulus didicissem. numquam forsitan clericatus officium accepissem. Sed quoniam abscondita erant ab oculis meis et quod periculi continet altitudo maris a portu uidere non poteram. in hoc imprudens miseriarum deueni. unde penitus liberari. non prece. non precio. non meritis aut uirtute. sed sola christi misericordia spero. Et enim ad hec quis idoneus? Vel rarus certe uel nullus. Quid ergo dicemus? Numquid soli saluabuntur gramatici. et omnes illiterati peribunt? Absit. Quid ergo dicemus? Misericordie domini multe. 144
quia non sumus consumpti. quia dedit nobis in hac quoque parte remedium. Frater mi si sermonem ad populum habere non potes. certe bonum opus habere potes. Si castus in primis. sis humilis et quietus. sis moderatus in uerbis. sis parcus in cibis. sobrius in uino. in uestitu modestus. peruigil in oratione. festinus ad horas. frequens in ecclesia. rarissimus in platea. hec fac et uiues. Plus persuadere poteris sanctitate. quam ego sermone. quia gentes et populi plus attendunt opera nostra quam uerba. et qui ad uiam uirtutis. multis sermonibus prouocari uix possunt. uno statim nostre prauitatis exemplo relabuntur ad peius. Audiunt layci uerba sacerdotum attente. sed attentius opera speculantur. Et quicquid in sacerdote uiderint quod dampnetur. hoc sibi ad munimentum sui erroris assumunt. ut uel male faciant. uel male facta defendant. Sicque iustissimo dei iudicio. ut quibus peccandi materiam dedimus. eorum ipsi peccata portemus. Filioli mei. si non potestis cum maioribus esse coloni. saltem cum populo messis estote. Audite doctores uestros. obedite maioribus uestris. et quod illi pro salute uestra docuerint. quod uobis mandauerint faciendum. diligenter implete. Ut cum uenerit dominus. fructum aliquem afferatis. unde in illa patria uite necessaria inueniatis. Ne forte dies domini qui est reuelandus in igne. si uos et in clero sine cultu. et in populo sine fructu inuenerit. sicut inutiles palee sitis in combustionem. et cibus ignis. Quod auertat a nobis et uobis. qui dignatus est nasci et mori pro nobis. ihesus christus filius dei uiui. qui cum patre et spiritu sancto uiuit in secula. Amen.

In purificatione

xxxviij· Regnī ciues ut ē expti pfacile. de solo ppo pane q̄tidianū n̄ habēt.
s; nauali cōmercio. a ceuicinis regionib; mutuant unde pascunt̄.
Hi sic cassiodor' refert aliq̄ndo frumtoꝝ exactiōe uexati. scp̄ser eplām
theodorico q̄ tūc tēporis ipabat. suas hinc exponētes iniurias. qđ cū ipi ali
unde necessaria mendicarēt. cont̄ modū iuris annone uectigalia fisco
psolue cogent̄. Quo cognito licz tyrānp' magna tam̄ ex parte discret'.
dixisse fert̄ ad cōsidentes. nimis inq̄t inpbe petit'. qđ loci beneficio de
negat'. de stati regio mandauit edicto. ciues indebite uexatos absolui.
solisq; oleis z olerib; locupletes. ad alimonie pensionē ulteri' n̄ urgeri.
Potam g z ego frs istoꝝ exēplo si uelletis. hoc fasce leuari. potatis z uos
honeste satis ab exactiōe desiste. cū c̄te nouitis. apđ me frumti pa
bulū n̄ habi. Olere sustentor z oleo. nec his qđ ad satias. frequenter
eni z hoꝝ penuriā patior. qr de paupe uena q̄cqd uix ē. qđ guttati exp
mit'. ante discruciat q̄ refriget sitientē. Hec tam̄ si uultis accipite.
ac uiam qr satiari n̄ ual z ingluuie ampli' irritate.

Querenti sepi' i uolumine pectoris. z cordis interiora scrutanti. qđ z
unde cōueniat ad tante festiuitatis honorē edicē. ut z uīe satisfaciā
caritati. z creditori ut unū de mille psoluā. nichil apti. nichil occur
rit exploratu facili'. q̄ ipa sollēpnitatis facies ilaris. z ornat' sua cū
pcessiōe iocund'. Quis n̄ miret z paueat tanti potētiā regis z dn̄i. cui
hodierna die ad tēplū scm̄ suū annis singul' uenienti. uniuisi gentiū
ppli. cūctiq; pncipat' z potestates occurrunt. Quis n̄ gaudeat z le
tet' talē habe p scl̄a regē. cui soli ab omi q̄ sup celos z sub celo ē. crea
tura. tā leti. tā celebres exhibent' honores. Lib; exclamare cū illo
frs z dice. o regē celi cui talia famulant' obseq̄a. Mitat' anim' z ex
ultat. gaud; simt' z pauet. hic altitudinē maiestatis. inde grām
dignatiōis. Nota fidelib; loqr. z omniū q̄ xpi titlo insigniti cōgau
dent. testimoniū i uoco. ubi cleri simul z ppli multitudo accensis
cereis extra ualuas eccle. cū hymnis z canticis pcedit obuiā ueni
enti. n̄ alit' uidi mētib; singloꝝ q̄ ipm psonalit' dnm̄ suscipe uenientē.
oclo ad oclm̄ ēnere. salutatiōib; alloq̄. totaq; mltitudine quadā ditati
psentia delectari. Sz uerax dn̄s i ubis suis. z scs i cūctis opib; suis. ubi
duo inq̄t ul' tres cōgregati fuerīt i nomie meo. ego sū i medio illoꝝ.
Quid mirū g si xps dn̄s tot milib; i suo nomie cōgregatis interfuit.
cū int' duos t'cius eē dignet'. imo z singlis n̄ abeē. q̄ finxit corda hom̄
singillati. Adest sine dubio xps his qb; uiue xps ē. adest inq̄ de cet'.
omib; q̄ ei mystia ueniant' i t'ris. z debiles i fide cōfirmat spe pusil
lanimes recreat. i caritate pfectos. grā letificat pleniori. Unde nec
dubiū accid. ut q̄ties i ecclam ad sac sollēpnia cū clero ppl's cōuenit. 192
z expletis laudib; redire disponit. letior ad ppa redeat z securior q̄
ante uenisse. pcipue si uisu ul' auditu eoꝝ que i eccl'a gerunt' admo
nit'. pterita cōmissa dāpnauit. lacimas fudit. cū pximo ad pacem
redierit. tanto factus ylarior. q̄nto maiore mesticia cor humiliatū
afferit z cōtritū. Quis tā ingrate mentis ē obsec'. q̄ hoc donū eē
celestis grē deneget. cū uideat pplm̄ di spualit' exultantē. ab eccl'a
q̄ a nuptiis iocundiore redire. Credo mecū sentire fideles. q̄ties
ad sac sollēpnia ieiun' accedo. si bon' ab alto pat' spm̄ bonū petenti
seruulo dedit. ita faciat' mente regredior. ut nisi corporis infirmi
tas cogeret. a cibo diuti abstinerē. Sz qr de festiuitatis hodierne
mystio cepam'. lib; inuestigare kim. que pt' cōsuetudinē aliarum
sollēpnitatū quas de dn̄o saluatore genat' ueniat' eccl'a. hec proga
tiua specialitatis optinuit. ut clerus z ppl's. uiri simul z femine.
cuiq; cōditiōis. etatis. z ordinis. accensis luminarib; ab eccl'a i atriū
pdeant. ubiq; laudib; decantatis. rursū ecclam seruatis ingrediant'
ordinib;. ad toti cōsūmatione officii. psalmis insistentes z hymnis.
Sciendū g. qđ oms festiuitates xpi. pares i scitate. pares etiam
i honore. qm̄ idem dei fili' z n̄ alt' auctor ē omniū. z pprius singlaꝝ.

in omnibus omnis existens et in singulis totus. sed pro rerum et temporum varietate va-
riata sunt ei dona carismatum. unde diversa quoque sancta mater ecclesia redemptori suo
studuit laudum preconia solvere. ac pro multiplici gratia multimodas etiam institu-
it gratias decantare. Occurrit enim ad letaniam quasi venturo pariter domino extra
portam ecclesie candelis accensis letabunda et laudans. et immensis vocibus sua
promere gaudia gestiens. ut sic de nativitate salvatoris. passione. ac resur-
rectione. facere consuevit. quod semel ab illo gestum est in veritate pro nobis. hoc ecclesia
mater annua commemoratione frequentet. eique debitas laudes exhibeat.
per quem et servitutum tyrannice dominationis evasit. et perpetue meruit titulum
libertatis. Significat autem lumen istud visibile quod a fidelibus visibilis velut
occursuris domino venienti. gestatur in manibus. fidem gentium in Christo congrega-
tarum. que ante salvatoris adventum sedebant in tenebris et umbra mortis.
per que ducebantur euntes a filiis tenebrarum. At postquam ex alto lux orta est eis
et per fidem illuminati sunt omnes. accensis bonorum lampadibus operum. per totam
noctem presentis vite vigilantes expectant. obviam ire parati cum sponsus
advenerit. Et hoc in ecclesia duntaxat. vel ante fores ecclesie. ubi Christus recte
queritur. et veraciter invenitur. expectatur ut veniat. et non tardabit. Inde est utique
quod omnes qui fideliter Christo domino volunt occurrere. de ventre matris ecclesie prodeant.
et ubi sponsum venientem receperint. cum gaudio redeant in sinum eiusdem. ubi di-
lectus in meridie cubat. et amici secum sponse uberibus inebriantur. Quod autem
accensos referunt cereos ad altare. ibique reponunt unde lumen acceperant.
demonstratur aperte. omne opus bonum a deo principium sumere. et ad ipsum debere
referri. qui tributor est omnium in presenti bonorum et retributor fidelis in illa die.
ut iuxta vocem obsecrantis ecclesie. omnis operatio nostra a deo semper incipiat. et
cepta finiatur in ipsum. Leticia vero populi redeuntis ad propria. quam ab ecclesia
domum reportant. illud innuit gaudium. quod fideles anime de corpo-
ribus exeuntes. post hanc habiture sunt vitam. quod utique plenum veritatis
et gratie. nemo tollet ab eis. Recolitur autem istud et iteratur singulis annis

sicut alia passionis ac resurrectionis dominice vivifica sacramenta pari voto
sed cultu dissimili. non quia Christus dominus templum annuatim personaliter repetat. qui semel
natus de virgine. semel oblatus in templo. semel crucifixus et mortuus. semel de
morte resurgens. et in celum glorificatus ascendens. omnem salutis nostre semel
est operatus effectum. sed ut dictum est populus in lubrico positus vite. qui non potest ab omnibus
omnino abstinere peccatis. quotiens ex infirmitate dilabitur. totiens ante
oculos habeat celeste remedium quo sanetur. Non aliter enim verus agnus venerat tol-
lere peccata mundi. si non et preterita per suum sanguinem diluisset. et futura
per sacramentorum quorundam iterationem expianda mandasset. Sicut enim post 193
baptismatis sacramentum. graviora peccata que labente natura succrescunt
habent refugium penitentie quo salventur. sic et minora sine quibus in mundo
non vivitur. sanctorum celebratione festivitatum sine dubio minuuntur. Ubi
dum ea que pro nobis preterito gesta sunt tempore quasi nova presentantur ad oculum.
ingemiscimus. suspiramus. errata corrigimus. et ad bona deinceps opera. prompti-
animus apparamus. Hec est enim gratia ut si quando serpens antiquus morsu no-
xie delectationis venenum influxerit. presto sit antidotum quo pellatur.
antequam vitalia penetret. et sese per viscerum secreta diffundat. Et hec
est spes fidelium que non confundit. hoc habet potissimum fides et religio
christiana. ut quia secundum apostolum ubique gratia iam pridem superabundavit delicto.
nullum de reliquo tam grave sit facinus. quod non penitentia conterat. confessio
diluat. et ecclesie sacramenta fideliter assumpta propellant. Quicquid enim
remissionis et gratie divina mysteria nostris infirmitatibus semel exhibita
contulerunt. preter unum baptisma. totum efficiunt a fidelibus iterata. quia
per hec et corde creditur ad iusticiam. et ore confessio fit in salutem. Per hec et
gloriam deo canimus in excelsis. et iuxta modulum nostrum gratiarum referimus acti-
ones. Per hec apud patrem misericordiarum et dimitti nobis debita supplicamus. et bona
que volumus secundum deum petimus confidenter. Moraliter autem caritas que in
deum et proximum ardere non cessat. Christum in ecclesia. Christum querit in atrio. et

qm̄ assidue querit que͞m diligit. quadie meret suscipe uenientē.
Non est op' illi greges īcuire sodaliū. 7 p mundi hui' extiora uaga
ri. qd petit int' habꝫ. ubi cū plib' sola. xp̄o suo diē festū accelebrat.
uota de die ī diē reddit. thalamū uirtutib; ornat. cui' dulcedine
sps̄ recreat'. exclamat. nūc dimittis dn̄e seruū tuū ī pace. q' uider
ocl'i mei salutare tuū. Attendite diligent' ista kmi. 7 q̊tiens ad
xp̄m puenire cōtenditis. soli p cōteplatione. p caritate ū plib;
associati. pcedite. bonoꝝ operū lucernas ferentes ī manib; aliisq;
uirtutū exepla p̄bentes. Sic fr̄s 7 filii mei. sic obsc̄o petite cōfi
dent'. 7 accipietis. querite diligent'. 7 inuenietis. pulsate īstant'.
7 apiet' uob. Hec p̄ma pcessio disponat' ī mente. 7 sic demū corpore
suppleat'. Ad diē festū xp̄i sine xp̄o n̄ ascendatis. qm̄ ibi uere festus
ē dies. ubicūq; xp̄s ē p̄sens. Hunc illi tanto felici' diē festū agebant.
quanto sancti' xp̄m ī manib; xp̄m ī mente portabant. maria dixim'
7 ioseph. symeon 7 anna. 7 siq forte fuer' q̊s idem sps̄ ī aractco tem
poris addux' ī teplū. O uere bati ocl'i q p̄sencialit' ista uider'. q multi
ante 7 postea prophis 7 regib; n̄ ē uide cōcessū. At quanto batior illa mat'
7 ugo. que uenientē ī carne patris altissimi filiū. p̄ma sensit. p̄ma cre
didit. sola cocep. sola parturiit. 7 qd angli nunciarūt pastorib; p̄ma
natū ostendit. lactauit uberib;. pannis īuoluit. amplexib; fouit. ac
p etates tepoꝝ 7 moīnta dierū. ad ītemītū uirile pdux'. Parū ē q̄cq̄d de
graꝝ plenitudine diximus. qua sc̄issima genitx sup oms genationes
batificati sola tēporalit' meruit. si hec quecūq; sint referant' ad illa
que n̄dū ocl's uidit. nec cor hoīs intellex'. ubi cū xp̄o suo plenissima
iā felicitate pfruit'. sup angloꝝ ordines exaltata. comitata ugīnib;.
cetib; uallata scoꝝ. regina celestiū 7 trestriū cōstituta. Nec īmerito
mat' cū filio regnat 7 colletat' ī cel'. cui' animā gladi' amarissime pas
siōis ptransiuit ī tris. cū sua cnere uiscera cōfixa clauis de cruce pen
dere. latus innoxiū lancea pfossū cruore manare. emitte spm. cor

pusq; sacratissimū illd in orto q̄si clāpnaticiū sepeliri. Sz longi' intrim ta
pim. dū ei' glām ubis efferre cōtendim'. que n̄ dico uīm q puluis sum' 7
cinis. sz 7 omniū etiā pfectoꝝ supat intellectū. Ut ad p̄positū redeamus.
7 de festo qd supest. quoad ip̄a iuuerit. explicem'. Opulent' inq̄t. maria
nec dubiū 7 ioseph. p eo dn̄o. par turturū 7 par simlit' colūbaꝝ. que scdm
lege ī sacificiū iubebant' offerri. Qd nos hodie ad litam n̄ seruam'. ne
spualis eccla que lucē euāglice uitatis aspex'. uideoꝝ cerimonias seq.
7 de umbra legis retine aliqd uideat'. Spualit' tam̄ eccla que mater 7
spōsa dei xp̄i. 7 nos q ei' minist' 7 coadiutores sum'. p eo id ē ad glām ei'.
[illegible] dn̄o turtures 7 colūbas offerim'. si pie corā illo 7 caste uiuam'. Tur
tur enī 7 mundiciā carnis. colūba ū 7 mentis innocentiā signat. qb; hostiis
pmeret' d's. Talib; utiq sacificiis illa patrē placabat 7 filiū. quando supue
niēs sps̄ scs̄ 7 miro uirtutis effectu uginalē uterū 7 fecundū reddidit 7 et
clausū seruauit. Tales g pacificas q' nlls uīm offerre potest ut illa. Sal
tē q̊ad possum' imitem' 7 uginitatis florē. quē misere pdidim' a p̄mo
cōtinētia de cet'o cōpensem'. Presbr enī ut ait batus pat' ieronim'. aut ugo
debꝫ assumi. aut ēe post sacdotiū ī etnū pudic'. Non enī facile placat' sine
isto turture d's. de innocentia ū colūbe qd dixim'. sine qua nec turtur ac
ceptꝫ ē do. Paria utiq; s̄. qrū si alterū destruat'. necessario destruet' utrūq;
has hostias simul offerre docebat ugīnē xp̄i cū diceret paulus. mente sit
7 corpore ugo. Sz tacite aliqs respondebit. Quis castū gl'abit' se habe cor.
Quis innocens manib; 7 mundo corde. Nonne ī peccatis cōcepti sum'. nec
sine macla genati. Qm̄ sine peccato uiuere quisq potest. q utiq; ī pec
catis natus ē totus. Cui uoce dn̄ica respondet'. Si ego ī beelzebub eicio de
monia. filii uri ī q eiciunt. Ideo ipi iudices uri erunt. Est enī sensus.
Quare m̄ n̄ creditis. filii uri hoc ē apli habebūt iudicare de uob. q me comi
tantes. diuinis opib; attestant'. 7 n̄ ī beelzebub sz ī nomie meo demonia
pellunt. Est g locꝰ a simili. q' sic apli iudeis n̄ credentib; crede potuerūt.
7 inde incredulos iudicabunt. sic 7 nos q excusatiōes querim' ī peccatis

illos habebimus iudices. qui pari nobiscum conditione. sed dispari sanctitate uixerunt.
iuxta illud sapientis eloquium. iudicabunt sancti nationes et dominabuntur populis. Non est ergo
quod contra ualeas allegare. quasi abstinere non possis. eo quod natus es in peccato. quia si non
prorsus ab omni. certe potes a mortalibus abstinere. et abstinendo paulatim
ad maiora proficere. Nonne patriarche ac prophete sancti. nonne petrus et paulus. et ceteri
quique sanctorum similiter concepti sunt in peccatis? Et ideo nostri iudices sunt. quia de una nobiscum
carne progeniti. iuste et pie uiuendo superiores effecti sunt nobis. Quo utique po
teramus et nos secum ascendere. si uitam nostram et mores ut et ipsi quondam castigare
uellemus. si ad imitationem illorum. post uirginitatis iacturam. legibus continentie
uiueremus. si delicta iuuentutis nostre. uel sera maturitate corrigeremus. si uiri
bus totis illo contendere conaremur. ubi christus est in dextera dei sedens. Sed quia facere no
lumus. et uiam uirtutis arripere miseri trepidamus. merito iudicandi sumus ab illis.
apud quos de impotentia non possumus excusari. Qui per aduersa mundi et prospera uiri
liter incedentes. optime didicerunt quibus in causis excusabilis sit humana fragilitas
apud deum. sed nec minus. quoniam uirtus in infirmitate perficitur. Non enim omnes nati sunt sancti.
nec omnes exceptis quibusdam uirgines permanserunt. sed alii uirgines. alii continentes.
alii coniugati. quidam etiam post lapsum amaris fletibus reparati. Fratres peccare
collibuit. libeat emendare dum licet. Ad hoc enim data sacrificia nobis. ad hoc
instituta sunt ecclesie sacramenta. ad remedia sicut ante iam diximus peccatorum. Ha
bemus hostias quas deo si maiora munera desint. innocentiam et castitatem. cum
pauperibus offeramus. Hec de oblatione turturis et columbe caritati uestre sufficiant.
nec enim proposita fuit. non de luminaribus et processione disserere. Restat adhuc
missarum sollempnia. et ipsius negotia per[...]. in quibus oportebit non parum hodie
si tamen adiuuerit dominus laborare. Hoc ad ultimum uolo moneoque fratres. ut
firmum teneatis et certum. quia sine columba et turture. hoc est sine cordis inno
centia et continentia carnis. quantislibet muneribus aliis impossibile est quemquam
placere deo. precipue cum nullus sanctorum recolatur aliquando sub luxuria carnis et ma
licia mentis altissimo placuisse. Ad quod fratres et filii quia uestre re uera non
sufficiunt uires. summo studio implorandum est auxilium christi. ut adiuuet in

firmitatem nostram. misereatur nostri. misereatur et tocius sancte natiuitatis sue. respiciat
ad discipulos laborantes in remigando. ueniatque saltem quarta uigilia noctis
ad eos. Imperet contrario uento silentium. ne petri nauicula pereat in stagno
genesaret. et dicatur in circuitu gentes incredule. quoniam hic qui aperuit oculos ceci
nati. non potuit facere. ut et hic non moreretur. Conuertat tandem uultum suum ad
nos. et auferat opprobrium nostrum. Oremus et beatissimam genitricem ipsius omnes una
uoce kiri. ut ecclesie persecutionum turbine fluctuanti. celesti qua potest uirtute suc
currat. quia lacrime eius in maxillis eius. et iniurie sponse replete blasphemiis. im
mortalem usque redundant ad sponsum. Non nobis male mutis utique dominus sed nomi 124
ni suo det gloriam. ut eius consolatione letificati. cantemus et ipsi. gloria patri et filio et
spiritui sancto. qui uiuit et regnat trinus et unus deus. per secula seculorum amen. In annuncia
.xl. Si cum propheta benedicimus dominum omni tempore. tione
in hoc principaliter festo debemus instantius laudare deum. speciale aliquid
offerentes intuitu gratie specialis. qua uerbum dei caro uoluit homo fieri. et in
subito deus nobiscum dignatus est uisibiliter habitare. Licet enim omnium festiuitatum
quas de saluatore domino ueneramur in terris. unus sit auctor et dominus christus dei benedictus
in secula. licet considerata maiestate factoris pares sint omnes et pari studio cele
brande. habet tamen unaqueque priuilegium honoris et glorie. sicut et gratie singularis
dinoscitur mysterium continere. Unus est enim filius dei dum uentre concipitur. dum
ex utero nascitur. quando circumciditur et in templum offertur. crucifigitur ac sepelitur. resur
git a mortuis et in celum ascendit. sed tamen aliud in conceptu. aliud in aliis operatur.
Ideoque licet una fide unaque deuotione fideles. diuerso tamen officio sicut et diuersis
temporibus christi sollempnia uenerantur et colunt. propriisque laudibus singula
per uarios effectus ac sacramentis honorant. Inter reliquas autem sollempni
tates quas pro uiribus nostris non pro sui dignitate recolimus. diem incarnationis
ipsius considerantes extollimus. precipuisque dignam honoribus. cunctis merito cen
semus anteponi. que nobis et causa fuit nec dubium. et materia ceterarum.
Assurgant ergo ad laudem huius festiue diei clerus simul et populus. senes ac
iuuenes. uirgines et marite. omniumque fidelium in preconia redemptoris

ora ſoluant̃. 7 gaudia que p ipm de nr̃a redẽptione cõcepim᷒. ad ticlin
nõiſ ei q̃nta poſſum᷒ exultatiõe pmam᷒. Q̃ſ ſi tanti muniſ plenitudo
nllis uocib; nllã pot̃ a nob ſigũatiõe mõſtrari. ſuffic̃ nob ad ſimilitudi
nẽ anni que diurne lucis aduentũ q̃da uociſ modulatiõe cõcelebrat.
ortũ ſoliſ et̃ni. q̃ pfidie tenebraſ 7 error caliginẽ radio ũitatiſ abſt̃ſit.
ſono q̃lib; ĩuicẽ nunciare.

P Rimordia ḡ reſtaurationis humane kĩni quã dſ pat̃ ab et̃no diſpoſi
tã ſtatuit p filiũ ſuũ tẽpore nouiſſimo cõſũmandã. tanto memorare
frequenti᷒ lib; tantoq; deuoti᷒ uenãri. q̃nto pluſ morte uiuente horreſci
m᷒. 7 uitã moriti ſpam᷒. Pluſ enĩ appetiut uiuẽ pluſq; mori formidant
q̃s uixiſſe cõſtat aliq̃ndo. q̃ hi q̃ nũq̃ uixer̃. Plurĩſ ḡ morte adimere
7 uitã ſeruare uiuentib;. q̃ nõdũ ſentientib; dare. ut dediſſe. in ẽſtin
moriẽſ. Quib; ḡ datũ ẽ aliq̃ndo uiuẽ. tanto uitã ampli᷒ diligunt.
q̃nto ipĩ pluſ indigent. tantoq; mortẽ libenti᷒ fugiũt. q̃nto uitam
cari᷒ amplectunt̃. Vtrũq; aũ ſimt̃ ĩ uno collatũ ẽ filiũſ hominũ ĩ filio dĩ.
q̃ nouo p nob ſacre ũginiſ intuemente cõceptu. 7 uictriſ porte cõ
fracte ĩ mortiſ. 7 patuere morientib; oſtia uite. Gemino ḡ munere
tã gr̃ſ q̃ lib̃alit̃ obligati. alterũ q̃ ſcilic; morte euaſim᷒ impiã. alter
q̃ uita b̃ata donati ſum᷒. duplicit̃ ad gr̃aſ tenem᷒ aſſurgẽ. ut q̃ reſpon
dere tot bñficiiſ nllã cõpenſatiõe ualem᷒. laudib; ſaltẽ 7 cõfeſſiõe gr̃a
tiudinẽ referam᷒. Statuet̃ unuſq̃ſq; deſidia cordiſ ſui. 7 ĩ hac pegna
tiõiſ erũpna q̃nti ſit uiuẽ. q̃nti ſit emori. diligñti ſecũ eſtimatiõe
diiudicet. 7 apte uidebit. nichil eẽ ĩ uita p̃cioſi᷒ ipã. nichil duri᷒.
eandẽ morte mutare. Quã enĩ cõmutationẽ ñ daret moritũſ ĩ con
tinenti p anima ſua? Pellẽ inq̃t p pelle 7 cũcta que hab; hõ paruĩ
pendet intuitu uite. Aurũ. argentũ. predia. poſſeſſiones. magi
ſtratuſ. honoreſ. deniq; regnũ impiumq; 7 q̃d maiuſ ẽ hiſ. uxorẽ 7
filios. totũq; ſimul q̃d optari poteſt ĩ mundo. p facile quiſpiã ero
gabit ĩ redẽptionẽ ſui. quo ſolũ mors differat̃ ad tẽp᷒. 7 cõſeruet̃ uita

post paululũ ut dixim᷒ moritũ. Quid ḡ fidel᷒ ñ faciat aĩa. quã mundi
ſubam ñ propẽt elargiri. q̃ morte effugiat ſempitẽ ĩ infinitũ. 7 uitam
mereat̃ ſine fine manſurã? Eſtimet intior 7 extior hõ. q̃ntaſ hoc mỹ
ſterior obiectu ſit exut̃ mal᷒. ĩ quoſ bonor pfectus celeſtis ope ũitatis
euaſerit. 7 tũc ĩtelliget. q̃ntaſ dõ gr̃aſ ſuo debeat redẽptori. p quem
ſibi plene cõſultũ ẽ ĩ utroq;. Nã p incarnatiõis ſue mirabile ſacrament̃.
7 illd̃ deletũ ẽ debitũ ſeruitutiſ p q̃d humana cõditio ppetue tenebat̃
obnoxia morti. 7 hoc accumlatũ ẽ gr̃e. ſine q̃ fieri ñ potãt et̃nã regſſ᷒
ad uitã. Sane q̃ primi noxa parentiſ trãsfuſa p ſucceſſionẽ ĩ poſteros.
nãtãs lic; punita ſuppliciiſ. innumiſq; ſacrificior ritib; ſota. uliſ ẽ ta
men piaclis expiata. nec mortiferũ uuln᷒ ĩuidia ſerpentis inflictũ. ult̃
potãt oblatiõib; hoſtiar ĩ cicatricẽ adduci. q̃ ñ erat ĩ reb; hominũ unde
cõficeret̃ antidotũ ſalutare. q̃d ĩfuſa medull᷒ uenena mortiſ extingue
ret. 7 maliſ ĩ totã hõiſ maſſam graſſantib; obuiaret. q̃ppe cũ 7 ipa
q̃ miniſtrabat omĩa tellus corrupta eẽt malicia hominũ. nec extaret
q̃cq̃ ĩ hõiſ ditione relictũ. q̃d ñ tanto eẽt pp̃ offenſã pũaricatiõiſ ad
ũſum. q̃nto pluſ fuãt de munificentia largitoriſ ad uſũ. ſola reſta
bat oĩpotntiſ mĩa releuari. cũ iã experimento pbaſſ; ĩfirmitas. nõ
ſuas alit̃ poſſe piclis ſubueniri. ñ digit̃ dĩ adeẽt q̃ demonia pellet̃.
7 dextrã que leproſũ tanget̃ hominẽ. 7 ſanaret. Cũ ḡ hõ ſpũ cõſtar;
7 carne. 7 ex alt̃o diuinã portaret imaginẽ. ex alt̃o fictile corruptiuũ.
neceſſariũ pfecto creatriciſ nat̃e cõſiliũ fuit. ad reſtaurandũ utrũq;.
cõpoſitũ ex utroq; remediũ adhibẽ. ut ſeruil᷒ cõditio letali morbo
dãpnata. ſalutis unguentũ q̃d ſibi cõueret ſimile libent̃ exciperet.
7 ĩ mortiſ articlo. q̃d deſpatiſ ſolet accid̃e. cognata remedia ñ horreret.
Q̃ra ũ ad ſerenandã ĩ hõie dĩtatiſ imaginẽ peccati liuore fuſcatã. q̃dã
cõtraria. quedã ſimilia cõpetebat apponi. ſpẽs electa ẽ ſpẽr. que
ſcilic; ĩ toto t̃rar ambitu purior potuit ac dignior repperiri. ũgo
ũginũ. decuſ nobili cõſurgẽſ de radice ieſſe. int̃ filias benedicta.

int̄ matreſ ſinglariſ effecta .p̄lata mortalib; · ſup̄ anglos exaltata . Ex
q̄ ubiū patrſ altiſſimi carnē nr̄e mortalitatiſ aſſumenſ . reparatiuū ſalu
tiſ elactuariū fec̄ . ubi dm̄ ⁊ hominē ī una pſona coniūx̄ · ut ī hoīe qđ
erat hoīs morieſ : mortē dāpnaret etnā . in deo qđ diuitatiſ erat . uiuuſ ideq;
reſurgeſ . uitā miſeriſ redonaret amiſſā . Ad cōponendū ḡ ⁊ cōſeruandū
ppetuo qđ ī ſalutē mltoꝝ ex duab; ſubſtantiis ⁊ natis . unicū ⁊ ſinglare
diſpenſabat̄ unguentū . qſi mellis uiciſſitudinē gerens · imo ſup̄ oīa
mella delectamītū ſaporiſ habens . media patrſ ⁊ filii caritas interceſſit .
q̄ ſic ī unū diuiſa connecteret · ſic ad īuicē colligata ſeruaret . ut filius
unigenit̄ patrſ . nec ī hoīe cōmixtionē aſſūpto . nec diuiſionē pateret̄
miſſus a patre . Etenī ꝓꝑ nimiā caritatē qua dilex̄ noſ dſ . miſit filiū
ſuū ī mundū ⁊ cetā . Hic reuia medicine mod⁹ ad erigendū hominem
longa dudū ī infirmitate iacentē . tā mirabit q̄ ſalubris . aptandus
erat . q ſcilicꝫ natā ſimul ſꝫ ūtute ſupior . ex alto cōpateret̄ egroto . ex
altero releuare poſſet egrotū . Nemo enī poteſt inferi⁹ iacentē erigē .
n̄ curuato corpore manū propi⁹ iacenti porrexit . ut ex parte acclini⁹
⁊ ex altā rectuſ . habeat unde cōtingē . unde ſtatuere poſſit iacentē .
Qđ utiq; nllāten⁹ fieret . ſi uel rectuſ ſtaret . ut tot⁹ cū infirmato ia
ceret . Sic itaq; ſūmi ſapīa patrſ . fortit̄ habenſ ⁊ ſuauit̄ cūcta diſponē .
ſue potentiā diuitatiſ nr̄e cōtēpauit natē . ut p ſubām carniſ q̄ n̄ erat
diſſimil̄ a carne peccati . iacenti cōdeſcendēt hominī . manūq; porri
geret laborantī . ac p hoc qđ maclām peccati n̄ trax̄ de rubigine carni .
rectuſ ī cōpaſſione cōſiſteret . ⁊ ita qſi ex parte īclinat⁹ . ſuauit̄ teti
git . ex parte altā rectuſ . potent̄ erex̄ infirmū . Hoc aū efficē nullus
umq̄ mortaliū potuiſſꝫ . q ſimilit̄ ī peccatiſ cōcept⁹ ⁊ genit⁹ . cū egro
parit̄ egrotaret . Nec dſ utiq; faceret . ſi erga hominē nlli⁹ uiolen
tia tractū . ſꝫ ꝓpa uolūtate peccantē . ī ſue iuſticie rectitudine p
ſtitiſſet . Oportuit ḡ ad reformandā ī hoīe conditoriſ imaginem .
conditorē a rigore iuſticie p miſericordiā flecti . ⁊ p humanā ſpem

ut ſolatiū uere cōpaſſioīs afferret ad hominē inclinari . q lazar⁹ ī monu
mto fetens . eiulatio ſentiret cōmorientiſ affectū . ⁊ effectū cognoſceret
a morte uocantiſ . Hoc ē illđ uinū ⁊ oleū frs̄ qđ piuſ ātē attulit ſamaritēſ .
n̄ cōfundens utiq; ſꝫ infundēſ ex mīa uulnato . qndo ſp̄s ſcs̄ patrſ ⁊ filii
benignitaſ īexhauſta . ſacm ⁊ dō dignā ūginē obumbrauit ex alto . eiq;
gratiſſimū ūginitatiſ hoſpitiū dō ⁊ hoī cōtubniū mirabilit̄ coaptauit .
ubi cōfectū ē hoī cōgruū ex humanitate remediū . fortiſſimū ex diuitate
cont̄ mortiſ uita fomtū . In q̄b; mirabile di cōſiliū erga ſalutē nrām .
totiſ affectib; adorare debꝫ humana mortalitaſ . q nr̄e īfirmitati cōpati 197
ens . eo genē curatioīſ uſus . qđ ⁊ eger agnoſcere . ⁊ fragit poſſꝫ natura
portare . Quiſ enī oīpotentē . incogitabilem . incūſcptū . ut intueret̄
ī celū . ut de celo patrē audire loquentē . ſi nō mediante ūginiſ partu
fili⁹ di uidēt̄ ī triſ . ⁊ factuſ qſi un⁹ ex nob̄ . habitaſſet nobcū in tra . Ve
nit ḡ de cel̄ ī trram dſ . deſcendđ moyſes de mōte ad ꝓplm pauefcentē
tonitrua ⁊ fulgā n̄ ferentē . ut ei⁹ p̄ſentia puſillanimes animati . ad
frēm domeſticūq; ſecuti clamarēt . loquere tu nob̄ . ⁊ audiem⁹ . nō loq̄t̄
nob̄ dnſ . ne ꝑtin⁹ moriam̄ . Sic enī dſ a pncipio creatē . in p angelō . in
p hoieſ enigmatib; ⁊ figis intelligi dedđ mortalib; diuitias bonitatis
⁊ glīe . quā extremis tēporib; reuelata filii humanitate ī cōſpectu gen
tiū dignat⁹ ē apire . ut uidenteſ faciē n̄ ignotā hoīb; ⁊ īſuetā . ſecuri
accedēnt tāq̄ ad hominē . ⁊ utiq; ſcientē infirmitatē . Caro enī ⁊ fr̄ ē nr̄ .
Quid itaq; grati⁹ . qđ umq̄ nr̄e miſerie felici⁹ potuit exoptari . q̄ illum
habē frēm ī tra . quē angli dnm tremunt ī cel̄ . eundē aduocatum
habē quē iudicem . Quiſ de ſalute diffidat . ubi germanū agnouit
ſaluatorē . Quiſ hominū nō de celoꝝ regno p̄ſumat . cū uideat ho
minē turmiſ celeſtib; īpare . Hoc ordine frs̄ miſericors dſ nrām dig
nat⁹ ē miſeriā cōſolari . hac uia ſtatuit ad patriam exuleſ reuocare . q̄
nec directior ulla . nec facilior potuit ad uitā mortalib; exhibi . Mira
di pietaſ . mira ē ca creatam clemtia creatoriſ . q̄ ſcilicꝫ hoi p deuia mor

tis erranti q̊ facilı̉ rediret ad uitā: unigenitū ſuū uiā parauit ⁊ dedit. ac
ne q̉ ſorte deeſſ&. eundē ⁊ ducē fec̄ ⁊ comitē. ip̄ınq; uiaticū ⁊ oſtiū cōſtitu
it uite. Vnde clamans ī euangelio dic̄. Ego ſū uia ⁊ uita. ego ſū oſtiū.
p me ſiquiſ introierit ſaluabit̄. Ego ſū inq̇t paniſ q̇ de celo deſcendi. q̇
manducat me: uiuet ex me. Cui ueritā carniſ aſſūpte naturam: dolor ⁊
meſticia probat. demōſtrat apertio lateriſ ⁊ fixura palmaꝝ. mors ad ulti
mū de cruce pendentiſ ⁊ tridui ſepultura teſtat̄. Deitatē ū que ī hoīe x̊
corporalit̄ habitabat: manifeſtat glā reſurgentiſ. dū recentib; plagis
rediuiuū corp̉ oſtendit̄. aſpicit̄ oclıſ. manib; attrectat̄. ut nullus eē
poſſit credentib; diffidentie loc̉. nulluſq; dubietatiſ ſcrupulus: amātib;
relinq̄t̄. cū ⁊ uere n̄ fantaſtice ut heretici latūt humanitatiſ xp̄i teſti
monio ſit mors ⁊ paſſio tēporalr̄. ⁊ reſurrectio ſubſequēſ: aſtipletur om
nipotentie d̄itatis. Hec aū oīa ſic̄ ante iā dixim̉ ideo pietaſ ſup̄na diſpo
ſuit. ut hō q̇ dudū adima corruerat ab excelſo: q̄ nullis uiriſ. nulla ūtute.
ſine fortioriſ annisu. repetē potrāt q̉d amiſit: ſimul habet ī hoīe deo.
⁊ cōſortiū gen̉s: ⁊ auxilium d̄itatis. Nec dubitaret ſeq̇ p humilitatem.
cruciſ ī t̄ra: quē poſt cruciſ iniuriā eēt cū glā ſecutur̉ ī celū. In q̇b; kmi
lic& ī cōparabil̉ illa patrīſ ⁊ filii ſingl̄ari p̄conio ſic caritaſ extollenda. a q̄
p̄ncipalit̄ ⁊ gratiſ tot bona mortalib; puenere. lic& nulli penit̉ creature.
p cōparationē attribuenda ſit glā creatoriſ: ſaluo tam̄ diuine ſolio
maieſtatiſ. mlt̄ū ī hac ſollēpnitate p̄cipua ūgini debet̄ ⁊ mat̄. que dū
ſaluatorē nob̄ pep̄it xp̄m: cuncta parit̄ bona genuit ī xp̄o. P hanc
enī q̄ſi p organū q̊ddam artificiſ grē̄ miſſū celit̉ ūbū patrīſ inſonuit.
q̊ ⁊ hoſtil̉ demonū feritas ceſſit: ⁊ emerge de pfundo ūtus hominū abdi
ta cepit. Tantū ḡ nob ī hoc ſalutiſ myſterio b̄ate marie cōtulit fecunda
ūginitas: q̄ntū ſic̄ ēēo colligit̄ ab effectu. de ip̄a tantū n̄ de qualibet
alia uoluit ac ſeruauit ineffabilis illa diuinitas incarnari. Ei̊ ē ḡ
mun̉is poſt elargitā benignitatē e eē: q̊ q̉ grē nob hac mirabili
genitā puenit. ſine qua generante n̄ eēt. ut q̉d ēē poſſum̉ audact̄

aſſerere. p quā ſolam q̄ſi p ſpeclm̄ ī nubilo mundi ſpera celeſtis illuxit
Nemo f̄rs nemo tante grē ſit ingrat̉. nemo ūginis huỉ paruipendat
ī p̄tiabil̄e mun̉. p quā ⁊ d̄m ī t̄ra cognatū: ⁊ ī celo meruim̉ habē cōſor
tē. Hec ē illa felix regina kmi. que de ūginib; cunctiſ electa p̄ſtantior:
ſtetit a dext̄ſ regiſ et̄ni. ueſtitu decorata gratiſſimo. ⁊ amictu ūtutib;
uariato. ſuo p pp̄lo ne periret acturā. quē impỉ aman expetebat ad mortē.
Hec enī diuino diſpenſante cōſilio ī articlo neceſſitatiſ humane ſerua
ta: p̄ncipē mundi huỉ nr̄i gen̉is inimicū. q̇ ſep̄ humanū ſanguinē
ſitiens nos ante cōſpectū d̄i de legū p̄uaricationib; accuſabat: ſuiſ me
ritiſ ſuaq; ūtute cōtriuit. pp̄linq; nr̄m ſententie mortiſ addictū: regi uul
tu ſupplicatiōe placato a p̄ſcriptiōe ſeruauit. reuocauit a nece. luctuq;
mortiſ: ī uite gaudia cōmutauit. Que typū eccl̄e gerenſ. ī regina
uaſti ſynagoge ſupbiā p̄ſſit. deponenſq; de ſede potentē: p humili
tatiſ meritū ancilla ſucceſſit ī regnū. Cui nitorē mentiſ ⁊ carniſ: alon
ge ſpectābat̄ ille cū dicēt. pulcra eſ ⁊ decora filia iēruſalē. t̄ribilis ut
caſtroꝝ acieſ ordinata. Nouer̄ illi q̊ꝝ uſus ē ī reb; bellicaſ exercitatı. ar
mataſ acieſ ⁊ ī pluū ordinatas: q̄nti ſit decoriſ pariť ⁊ timoriſ aſpicere.
q̄ntū apparatuſ delectet. exterreat armatā. Cū uideaſ ſcilic& ī campis
patētib; digeſta p ordineſ hinc inde fortiū agmina bellatoꝝ. uexilla
fulgētia. ſcuta diūſi gn̄iſ ⁊ coloriſ. rutilaſ caſſideſ. ⁊ ferri ſp̄es anima
tas. pugnaceſ enim̉ haſtas. ⁊ a longe minantia tela. acutoſ gladios.
⁊ imbui cruore paratos. armoꝝ ſtrepituſ. hinnit̉ equoꝝ. euentū belli
ſaltu fremituq; mōſtrantiū. paueſcere ſingl̄os ⁊ tam̄ ūtutiſ ſigna p̄
tende. alioſ impetū face. alioſ obſtare currentib;. alioſ turmaſ inſtru
ere. alioſ ī cumulū cogē diſgregatos. oīs ſignū ducıſ ⁊ uultū atten
dere. indifferentē utrinq; uictoriā morteq; ſperare. Quiſ hec ſine de
lectatiōe puideat. ſine terrore ptranſeat? Sic nimirū mat̄ eccl̄a. ſic
⁊ matr̄ſ eccl̄e p̄ncipal̉ origo ūgo ſep̄ maria grāꝝ munere plena uariiſq;
ūtutib; metuenda: domeſticos fidei mulcet ſp̄e pietatis. ⁊ hoſteſ iure

poteſtatiſ abſterret. Pma enī uiciſ bellū indix̄. pma cont̄ carniſ in
ſultuſ uirtutū acieſ ordinauit. dū 7 uirginitatē elegit. 7 eā humilitatiſ
cuſtodia communiuit. p qđ 7 diabl̄o terrorē incuſſit. 7 ſc̄iſ ſpecioſa fac
ta ē 7 ſuauiſ. Cū enī fortiſ armat̄ ſuū cuſtodiret atrium ī pace. homi
neq; peccatiſ obnoxiū. iure tyrānico poſſidet. ubi ſolitiſ uiciiſ no
ua ſenſit uirtute reſiſti. ſubito conſternat̄. bella m̄ uideo bella paran
t̄ ait. Indeq; cep̄ hoſtis pauescere. unde fidelib; datū ē exultare. 7 ſic
una ſimul 7 eadē. p diūſis effectib; apparuit terribil̄ 7 decora. quando
7 ill̄ fortē ī plio. 7 nob̄ ducē pacificū pacificū parturiuit. Hinc
ſpecioſa dicta ē 7 ſuauiſ. q2 dū merito caſtitatiſ excelleret uniūſos.
ut pareret ī forma ſerui dn̄m maieſtatiſ. humilitatē ſp̄s ſūma cura
uit diligentia cuſtodire. neq̄ faſtu ſup hominē raperet. que ſuſceptura
erat ab anglis minoratū. Addiſcant hoīes ī pfundo peccatorū iacen
teſ minime ſupbire. cū cernt conſpiciant matrē dn̄i ſaluatoris ī uirtutum
culmine ſtantē. alta n̄ ſape. ſ7 humilib; aſſentire. n̄ extolli plenitudi
ne grē. ſ7 exultare q2 reſpexit dn̄ſ humilitatē ancille. Addiſcat cleric̄
de ſc̄ia litterarū 7 eloquii uenuſtate. de continentia carniſ aut cuiuſlibet grē
particlā n̄ inflari. cū audiat genitricē dī 7 hoīs repletā grā n̄ inflatā. exc
elsā uirtutib; n̄ elatā. Ecce lapiſ ſine manib; de monte abſciſ. deſcendit in
planū mortalitatis humane. ut ſtatuā conterat. cuiuſq; generis metallorū.
excellentē ſe cont̄ omē qđ dr̄ dſ. 7 diuinos honoreſ. p rapinā uſurpare
uolentē. Caueat g̊ omē terreū op9. omneq; luti figmtū attendat. ne con
tra lapidē erigat. q2 ſi terigit lapidē. confringet̄. tactuſ a lapide. conteret̄.
Caueat ifelix hō q uiq; op9 figli ē. ne metas ſue conditionis excedat. Hō
eleuet̄ adūſus lapidē tra. cū cernt cognoſcat illū p nob̄ humiliatū ī hoīe.
7 ob hoc ſup hoīeſ exaltatū ipleſſe totā faciē trē. Propt̄ hoc inquit apl̄s q2
ſemet ipm̄ exinaniuit. exaltauit eū dſ. deditq; omē genu ſub eius noīe
flecti. Si aūt qđ uerū ē uniūſā lapis unus opuit trām. neceē ē ſub tante
magnitudinis mole. ut ſubici p humilitatē. ut ob ſupbiā conteri terram.

Qđ enī aliud incarnationiſ xp̄i continent ſacramenta. qđ natiuitaſ 7 infan
tia ſaluatoriſ. inopie circuciſio carniſ. 7 eius q peccatū n̄ fec̄ ſ7 peccata tulit ab
lutio. quid p̄dicationiſ eloqa. myſtia paſſionis. n̄ exēpla humilitatis 7
patientie documta? Deſcendit de ſūmo celorū ad ima terrarū. ancillā ſuſce
pit ī matrē. hominē dſ. mortalem induit īmortal̄. abiectā ſubditus
exegit etatē. infirmitatiſ īcomoda. tedia paupertatiſ. paſſionis iniuriā.
tacite. crucis ad ultimū tulit improperium patienter. Qđ hic ſupbie ſignū.
que n̄ patientie forma. ubi inō irriſioneſ 7 ſputa. int̄ alapaſ 7 flagel
la. int̄ clauos 7 uulnā. qđ ē auditu mirabile. nec murmuriū qdem notat? 129
Querat aliqſ ſiplex 7 dicat que horū omniū cauſa. qſ cauſe ſecut̄ ē finiſ.
Audiat aplm̄ conteſtantē. mortuus ē pp peccata nr̄a. ſurrexit pp iuſtifi
catione nr̄am. captuſ ē ī peccatiſ nr̄iſ. ut ſolueret nos a laqueo peccati
7 mortiſ. Magna g̊ cauſa kirii. redēptio nr̄a. 7 cauſe grandis effect9.
reſurrectio nr̄a. Qm̄ enī poſt lapſū parentiſ antiq poſſ7 humana ſci
re fragilitas ſupabundantē diuine grē largitatē. qua pdem creati ſu
m9 cū n̄ eēm9. ac poſtmod redēpti ſum9 cū ſerui eēm9. ſi ut pagani 7 nr̄i
ſiplices clamant. ſolo iubentiſ imperio ſaluarem9? Quiſ ſcire poſſet
mortaliū an dn̄ſ iſta mandaſſ7. aut qui nob eū miam faceret uere dn̄s
eēt. ſi n̄ ūbū caro factū 7 hō cū hominib; loquens. aduenisse de celis
grām nunciaſſ7. ueteremq; tuliſſ7 nr̄e calamitatiſ ī ſua paſſione miſeriā.
7 noue reſtaurationis effectū. ī ſua reſurrectione monſtraſſet? Deuſ enim
7 ſi oīa poſſit. n̄ erat tamē ei uirtutiſ hō q dm̄ uidet. n̄ p hoīem 7 ī hoīe
poſſ7 audire loquentē. Vnde 7 int̄ hoīeſ aliquando conūſatus. cuidam ta
lia ueſtiganti. ſi terrena inquit n̄ capitiſ. qm̄ ſi dixero uob celeſtia ſuffertiſ?
Amicū itaq; fr̄s 7 humaniſ perpue defectib; neceſſariū fuit. ſic omni
potentē ī ſtirne condeſcendiſſe naturē. q nr̄a p illū infirmitas. in ſolidū re
heret̄ ppetue ſoſpitatiſ. Quotieſ enī infirmiſ ſalutaria miniſtramus
qđ n̄ fortia infirmati iubem9. ut dū ſana copatiunt̄ infirmis. ī ſalutē
pinde reſurgant infirma? Vnguentū q dolentib; membriſ īungit̄

nonne ſic dolori cōmoriť . ut mēbra dolentia cōualeſcant. Sic dš
p̄ icarnationē cōformat̄ ē hoī . ſic foraſ p̄ cōpaſſionē infirmat̄ ē patien
ti . ut pferendo leniret . dolendo ſanaret . moriendo mortalem ſuſcita
ret amorte . Quapp̄ omittenteſ ſcrutatioēſ iniqs̄ 7 cogitation̄ uolu
cteſ a cadauib; abigenteſ . pſtantes ī fide teneam̄ cōfeſſionē . imi
tanteſ dn̄m ſaluatorē ī patientia 7 humilitate ipſi⁹ . ſcienteſ . q̄ facta
xp̄i . rudim̄ta ſ n̄ra . ut ſimilit̄ ambulanteſ . ſimilia meream̄ . my
ſtium ī carnatioīs ipſi⁹ n̄re mirabilit̄ opatiuū ſaluat . n̄ diſcutiam⁹
ſ7 approbem̄ . n̄ ſcandalizem̄ ī gr̄a que data ē nob ī xp̄o . ſ7 gaudeam⁹
7 letem̄ ī ipſo . gr̄aſ agenteſ dō pat̄ p̄ ip̄m . meritiſ 7 patrocinio freti
ſacratiſſime genitriciſ ipſi⁹ . que memor utinā ſeruuloꝝ . placatum
nob reddat iudicē ſeculoꝝ . Q̄ cū patre 7 ſp̄u ſcō uiuit 7 regnat deus
unus 7 ſolus . Am̄ . De beata uirgine .

·xl i· Ad petrā duriſſimā duo parit̄ acceditiſ petri . cū iniuria poſtu
lanteſ 7 iurgiiſ . aq̄s uerū contradictioīſ ebibē . q̄ſi uoſ alti ſitis
moyſeſ 7 aaron . q̄ rupē iubeatiſ ī flumenta reſolui . aut ego n̄ illa ſim
petra . ſup̄ quā cecidit gn̄ū 7 ptin⁹ aruit . q̄ n̄ habebat humorē . Petitis
ḡ . 7 me tamq̄ debitorē urgetiſ . q̄teri⁹ ubū de ūgine faciā comuni ſmo
ne cōſcptū . qđ tēpore q̄lib3 legi cōueniat . 7 nllām feſtiuitatū ipſius
ſpecialit̄ tangat . parū diſcernenteſ increduli que ſtillam ſitiat . que
pet fundat aquas . Me pociꝰ q̄ extrema ſcie paupertate laboro . 7 tam̄
iure coartor aliīſ abundare . deceret iſta uobcū exq̄rere . 7 qđ paupib⁹
erogem . a ditiorib; mendicare . S7 diciſ exprobranteſ ī faciē 7 oblo
quenteſ . debē me didiciſſe p⁹us oīa que mito req̄runt̄ alabio ſacdotiſ .
q̄ ī prouid⁹ magiſtrii cathedrā occupaſſem . de reliq̄ n̄ licere q̄cq̄ igno
rare pbro . nec aliq̄d denegare petentib; q̄ ſe totū deb3 om̄i petenti .
fruſtra qđ facē noliſ excuſare cōtendaſ . Nō ē ī culpa . q̄ qđ potuit fec̄ .
Neq; eni noſ illa improbe petim⁹ . que peneſ te eē n̄ habi . Nolum⁹
te q̄cq̄ ſup̄ uireſ eniti . q̄ſi ad alienū iudiciū ut publicā audientiā p̄uen

tirū . Secretū iſtud tibi tantū 7 tuiſ . ¶ Scribim⁹ ḡ ſub hac cōdicioē qđ
poſſum⁹ . dam̄ libn̄t qđ petitiſ . hoc ūſa uice petenteſ . ut n̄ deriuet̄ foraſ .
nec diuidat̄ ī tuiſ plateariū . Bibite ſoli nec q̄ſq̄ participet alien⁹ . 7 ſiq̄d
ūgo piiſſima dephendit ī ſcptura culpabił̄e . uirī m̄ faciatiſ ab ea pcib;
indulgi . ne pſūpcioī adiudicet . qđ uob cognitib; ipſi⁹ ad ſcibē curam⁹ honori .
Dignare me laudare te ūgo ſacta . nec modicā reſpuaſ famuli ſer
uitutē . cui⁹ n̄ modicā ī tuiſ laudib; deuotionē attendiſ . Digna
re p̄humilē celeſtis regina clientē . mq; p̄ hanc imēſitatiſ materiam
q̄ſi uaſta p̄ eq̄ra ſine remige nauiganti . celeſtis aure fauore ſuccurre .
ut qđ gr̄a tua cōfiſus aggredior . tua pſeq̄ ualeam opitulatione ſecur⁹ .
Aſpiret 7 ille tui diuin⁹ habitator hoſpitii . ut q̄b; ī laudē matiſ ſtudiū
pietatiſ accendit ī tiſ . piuſ adiutor adeē n̄ dedignet̄ e celiſ . Quiſ eni
mortaliū n̄ diuino tut̄ oraclō . de unica dī 7 hoīs genitrice q̄cq̄ modicū
uł grande pſumat . imo pollutiſ hāc n̄ timeat labiiſ nominare . quā
pat̄ ante ſclā dš . ppetuā pdeſtinauit ī ūginē . digniſſimā filii p̄eleḡ
ī matrē . ſpš ſcš noue grē domiciliū ppatauit . Quib; canticiſ ſuit
hominū reginā efferet angeloꝝ . Que pconia dilatet mortalł an
guſtia . uł officia ſuministret . cui celeſtia parent 7 famulant̄ obſe
q̄a . Que ferat exenia . quaſ laudeſ attēptet humana penuria . cui
glām anglice mitant̄ 7 pdicant poteſtateſ . Quib; dignā honorib;
plauſus hominū acclamabit ī tiſ . quā ſp̄uum agmina beatoꝝ ui
gē uenant̄ ī celiſ . Nō ē facultatis humane ḱm̄ . q̄ diu ī hoc mortali
corpore uiuit̄ . plene captare celeſtia . 7 ī illa ſupnoꝝ archana mentiſ aci
em figē . que nodū oclš uidit nec cor hominis intellex̄ . Sufficiat ḡ hu
mane fragilitati ſcoꝝ cōcentib; regine celoꝝ applaudē . uł mutiꝝ ad uma
ginē litteꝝ . qđ pſe n̄ preualent . ſonis uocaliū cōſonare . Omittamuſ
intīm explorare que nllō poteſt annisu mens humana cōtinge . di
mittam⁹ celi ciuib; regiam ūginē put illi meli⁹ cōplacere nouerint
honorare . Nob ſufficiat q̄ uotū gerim⁹ obſequendi . talē credē tan ·190·

tamque factum, quanta nullus hominum valeat predicare. Sufficere forsitan potest
et illi cuius summam id ipsum cedit ad gloriam quod super angelos exaltata, omnium
hominum et voces excellit, et superat intellectum. Sufficiat nobis quod scimus
et vidimus attestari. quodque solum credentes audemus. matrem nostri dicere salvatoris.
Tantoque per eam pleniores deo gratias agere, quanto per eam plus percepimus celitus gratie.
plus miseriarum datum est mortalibus evasisse. Hec est ergo illa virgo sanctissima. que
prima inter mulieres ab angelo salutata, primum restaurationis humane
pignus accepit. ut sicut mulier sibilo decepta serpentis. prima genitalem mundo mor
tem induxit. ita quoque mulier quedam natura et virtute prestantior officio salutantis admo
nita, signum vite peperit prima. Hec prima inter filias benedicta, progenitores
suos nodo vetuste maledictionis absolvens. in antiquam restituit dignitatem.
tanto feliciores adiutores de reliquo, quanto constabat eatenus exilio duriora
perpessos. Hec sera virginitatis beate dum fovet ac servat intactam, partus sui v
irtute mirabili, flagrantes ignibus paradisi portas aperuit. ut iter ad lignum vite quod
pater obstruxerat filie, ad augmentum honoris virginei filia pandet genitori.
Scriptum in gestis veterum reperitur. quod dum tyrampnus quidam offensus miserum quempiam
diu iussisset carceri mancipari. tanta sub interminatione vinctum servari manda
vit. ut et post subtraheretur incluso. et negaretur omnino quicquid esse poterat extrema pa
tientibus alimento. quatenus omni morte crudelius. longis anima cruciatibus afflicta de
ficeret. et vitam dilata patientis inedia, tyrampni sevicies pasceret. Ad hunc itaque
cum nullus accederet amicorum vicino quisque malo perterritus. miserabilis filia que
ceteros superabat affectu. cum per dies aliquot eum cognosceret patri periculum imminere. mul
tis muneribus unum a custodibus impetravit. ut patrem vinculis alligatum si nichil ali
ud. vel videre semel liceret. Cui facilius datur accessus. eo quod nichil esset ut diximus
morienti preter lacrimas oblatura. Cum ergo ingressa fuisset horrendum tenebris et ple
num scaturigine locum. patremque vidisset vix iam deficiente spiritu palpitantem. quod solum
poterat. amplexibus fovere gelatum. artusque premortuos manibus calidis attrectare. mul
tisque cepit fugientem spiritum blandiciis retinere. Sed cum ille cibo inanitus et spiritu. vacua
convalescere ad blandimenta non posset. res mira et seclis omnibus enarranda. adinvenit

prudens nata remedium quod sors inimica negabat. deditque simul unde pa
trem et aleret mancipatum. et emanciparet adultum. Eductas itaque proprio de pecto
re mammas. labris senis iacentis admovit. et expressum digitis a tenui palato
modicum liquoris infudit. tantumque contulit in modico virium. ut eo sumpto resume
ret ille simul et spiritum. cauteque iubet nutricem abscedere. monitam id ipsum si tamen
liceret sepius attemptare. Sicque factum est ut per dies multos ordine mutato lactaret
nata parentem. donec causa vestigatu comperta. tyrampni ad pietatem novo pie
tatis officio flecteretur. et utroque reatu solutum abire liberum iuberet utrumque.
Quid vetat ergo festis nostram in facto virginem figurari. que licet meritis et honore ange
licam superet dignitatem. dignanter tamen ut credimus admittit exempla quelibet 191
pietatis. nec fastidit creaturis assimilari que laudem non taceant creatoris.
Hec enim patrem prothoplastum adam. sub crudelissimo diaboli dominatu captivum
infernali detentum angustia. famis et penurie tormentis affectum. mira lactis
sui hoc est lactantis dulcedine recreavit. secumque reduxit perpetua libertate do
natum. Quamvis enim ad omnimodam veritatis assertionem domestica esse suffi
ciant et abundent. nichil tamen obest unius testimonium peregrini. quod nec ista
nos ad probandam virginis causam inducimus. Sed quo virginem nostram et aliis nationi
bus predicandam. per aliorum quoque gesta laudemus. Hec est et arbor illa vitalis in para
diso deliciarum plantata. cuius vivificum germen hoc est fructum uteri virginalis.
fideli quisquis ore gustaverit. mortem non videbit in sempiternum. Hunc elisabeth
illa scilicet hominum sera posteritas. diu vitiata sterilis et infecunda. gaudio tamen re
pleta. congratulans et ad partum properans acclamabat. benedicta tu in mulie
ribus et benedictus fructus ventris tui. Cuius saporem longe ante presenserat ille qui de
semine proprio hanc proviserat arborem nascituram. gentium populos ad gustum ipsius invi
tabat dicens. gustate et videte quoniam suavis est dominus. De hoc ligno vite primo tempore
non immerito vetabatur edere primus homo. quia recentem adhuc crimine maiestatis proscriptum.
nondum vita mortis exsolvat. que propter vetitum ligni cibum. tenere conditioni debe
bat. Cui tamen misericors dominus et miserator inspirare fiduciam ex ipsa prohibitione
videtur. dum comminatur et dicit. videte ne sumat de ligno vite. Qui enim senten

nam excipiat mortis certe. quid de ligno uite competebat audire. si nulla mortali restabat fiducia uite? Si enim iuxta uocem domini ab initio contestantem. quacumque die comederis morieris. ineuitabilem ille comedendo mortis necessitatem incurrit. impossibile erat per aliquem cibum a uinculo diuine legis absolui. quandoquidem absque ullo conditionis remedio sententiam dominus protulisset. qua die comederis. morieris. nec adiecisset. ne forte sumas de ligno uite. Huiusmodi enim tante uirtutis lignum erat in terra. ut hominem iam mortalem effectum ne temporaliter moreretur efficeret. cum utique nec panis ille qui de celo descendit et dat uitam mundo. temporali morte ne puniamur efficit. Si enim solo sanguine ihesu christi recuperanda mortalibus erat amissi gloria paradisi. indignum satis uidebitur et absurdum. ut hoc cuiquam ligno credatur a primis seculis attributum. quod tanta post secula christi mysterio seruabatur. Quid ergo erit uidete ne sumat de ligno uite et uiuat in eternum. nisi ut lignum nobis edoceat lignum uiuifice crucis. in quo dei filius temporaliter moriens uitam propria sibi restituit sempiternam. siue melius de quo agimus in presenti lignum uirgule que florem protulit. in quo spiritus septiformis qui uita est omnium requiescit. Cuius gustu specialiter acquiritur. ut sicut per lignum mortalis effectus est homo. sic quoque per lignum resurget in uitam eternam. Videte inquit. quasi diceret. spes est relicta preuaricatori in gradum unde cecidit aliquando resurgendi. sed ne forte putet hoc antequam moriatur attingere. uidete ne forte sumat. quod est intelligere. cesset in presentiarum sperare quod optat. desinat in continenti preposteriores appetere. quod sibi de gratia promittitur in futuro. Vbi ergo non aliam ponit causam per quam redire sperari possit ad uitam. non tantummodo lignum uite. et multa corpora sanctorum cum primo parente sine gustu illius ligni resurrexisse. et sci omnes non gustato ad litteram ligno uite. resurrecturi credunt in uitam eternam. uelim querat indubitanter asserere. lignum uite in figura positum ut nominatum in paradiso fuisse. per quod in primo peccante totum genus humanum ab ipso rerum principio signi perpetue uite. tempore nouissimo rediret. Quod itaque pluribus uidetur. differtur. ut uiuit [illegible] moriatur homo. et corrupte soluat debitum carnis. quod simul utrumque stare non posset. et utique contrariorum uita seruare. ut sine morte mortalis esset ex uno. et ex altero manente mortalitate uitalis. Vbi uero post lapsum hominis quo

morte punietur esse dicitur lignum uite quo gustato uiuet in eternum. superest denunciat morienti uitam eternam. que per lignum uite futura erat in christo qui est uita nostra. Huic ergo a primordio nostre diuinitus ordinate saluti. nulla reperta est aptior uia. nullaque ad exhibendam mortalibus tam mira patris et filii caritatem competentior inuenta manens. quam hec uirgo sacratissima. talis de collegio feminarum electa. que ut celum pacificaret et terram. terram corpore tangeret. uirtutibus celum. Et quamquam ad nutum omnipotentis in redimendo humano genere multa suppeterent non minus forsitan oportuna. credere tamen quadam rationis nexu compellimur. hanc fuisse causam ceteris propriorem. quam ipse ad redimendum potiorem elegit. Vide ergo quanta sit hec beatissima uirgo. quam dei filius ut fieret dei et hominum mediator. inter se et homines alteram quasi mediatricem constituit. ut partu uirginis mediante. deus uideretur in terris et cum hominibus conuersaretur. et homo duodum a patria deuius. ad pristinum rediret honorem. ubi cum esset primus non intellexit. Ex hac enim uirgine speciali. speciosus ille processit pre filiis hominum. tamquam sponsus de thalamo suo. candidus et rubicundus. illo castitatis amictus. et crucis sanguine purpuratus. De quo propheta quasi querentibus aliis quis est iste qui uenit de edom tinctis uestibus de bosra. gradu concito respondit dicens. iste formosus in stola sua. gradiens in multitudine fortitudinis sue. Vide qualiter ubi patris altissimi factum caro pro nobis in utero uirginali. consonet in ore duorum. ut testimonium eorum legitimum probetur et uerax testificantium in id ipsum. ut quem alter speciosum forma predixit. alter formosum in stola monstraret dicens. iste formosus. Iste re uera solus et nullus alter speciosus forma et stola formosus apparuit quod carnem uirgineam et candidam induit. et seruauit in finem. Sed respondebit exercitus. Si candidam induit et seruauit. quare ergo rubrum est indumentum eius sicut calcantium in torculari? Sed intelligatur aliud esse martirum sanguine tingi. aliud peccati contagione fuscari. Christus enim deus benedictus in secula. pro hoc quod peccata nostra portauit in corpore suo. quasi quasdam notulas in uestimento uisus est habuisse. unde sic lepsus existimatus est et abiectus. Rubrum autem uestimentum eius. caro christi mundissima est sed passionis sanguine cruentata. quod utique non ad infamiam. sed ad laudem pertinet

bellatoriſ. nempe cū ſit familiare pugnantiſ ac p̄cipue uictoriſ inſigne.
redire de p̄lio cruore cōſp̄ſū. Vnde ⁊ cōfident̄ loq̇tur ī pp̄ha. calcaui genteſ
ī furore meo. id eſt peccatoreſ ⁊ diaboli membra contriui. ⁊ aſp̄ſus ē ſanguiſ eoꝝ
ſup̄ ueſtimēta mea. Nō ē dubiū q̄n totū maieſtatiſ redundet ad gl̄am q̇cq̇d p̄dicat̄
de filio gl̄oſū. ex qua carnē illam agni ſine macl̄a paſcaliſ aſſūpſit. quā in
ara crucis p̄ ſalute mundi piaclm̄ d̄o patrī oblatuſ affixit. ī qua fortē armatū
fortior ſup̄auit. arma cōfreg̃. diſtribuit ſpolia ⁊ p̄da captiuitatiſ reducta. p̄do
nem humani geniſ captiuauit. Si enī illi manſuetiſſimo regi magnā cedit
ad gl̄am q̇d longe remotū audiuit. de fructu uentriſ tui ponā ſup̄ ſedē meā. q̄nto
maior ē gl̄a filie regiſ abinde ⁊ aforis que ūgineo pudore ſeruato. dī filiū.
dauitici germinis fructū. uerū uere pacificū. omīq; p̄ditū ſap̄ia ſalomo
nē proprijſ uiſcib; incarnatū p̄fudit infantē. cui ūtutē omīſ cōfitetur
eccl̄a. potentiā demoneſ tremunt. angli maieſtatē adorant. gl̄am reges
t̄re mirant̄. uultū p̄pli deſidant uniūſi. Hic ille dauid regiſ filiuſ iunior. q̇
regnāte patre toti mundi ſuſcep̄ īpiū. acclamante pp̄ha. paruuluſ datuſ ē nob.
⁊ factuſ ē p̄ncipatuſ ſup̄ humū eiuſ cuiuſ regni n̄ erit finis. Quid īfidel pagane
mirariſ? Intellige d̄m. ⁊ n̄ mirabiriſ opuſ dī. Ille fecit hoc opuſ ī t̄ra. q̇ fecit celū
⁊ t̄ram. Qui ḡ celū ⁊ t̄ram q̄ndo uoluit fecit. mirū ſi faciat omīa ī celo ⁊ ī
t̄ra que uelit? Sed infert iude. Qua ratiōe uirū cōcep̄ femina ſine uiro? Reſ
pondeo. Qua ratiōe reſ inſenſata humuſ p̄muſ p̄tulit dudū ſine uiro ⁊ femi
na uirū? Potuit hō de t̄ra uirginaſ impio ſine qualib; admiſtione forma
ri. ⁊ n̄ mſto meliuſ miſtoq; decenti hō deuſ de ūgine parturiri? Ibi ūbo dī t̄ra
facta ē caro ⁊ habitauit ī paradiſo. hic aūt ūbū dī caro factū ē ⁊ habitauit
ī nob. Ibi de t̄ra recenti ⁊ n̄dū corrupta peccatiſ. hic de iuuencl̄a ī uiolato
pudore ūginitatiſ. Ibi paulo poſt corrupta ē telluſ malicia īhabitantiū in
ea. hic cōſeruata ē ūgo ūtute illiuſ q̇ natuſ ē ī ea. Ibi de uiro facta ē mulier.
hic uir factuſ ē ex muliere. Ibi ūbo ſuo mandauit d̄s ⁊ de t̄ra creatuſ ē homo.
hic miſit ūbū ſuū factū ex muliere. ⁊ redemptuſ ē hō. Vbi q̇d myſtiorū

cōtinet t̄poꝝ ſerieſ ⁊ ordo geſtoꝝ. quiſq; poteſt oculatuſ aduertere. dū uir a
ūtute ſtatū p̄lapſuſ ī uicia. de ſe coſta duriore ſubtracta feminā edit mol
lioris natē. p̄ q̇d ſtatū hominiſ declinare p̄cul dubio ſignabat̄ ī peiuſ. ⁊ cōceſſa
melioris munia uite. ī defectū miſere mortalitatiſ abire. Cū enī ad mu
lierē formandā oſ ex oſſib; dedit. ⁊ carnē p̄ oſſe recepit. infirmatū in p̄
mulierē mōſtrauit. ut lateriſ coſta minuitur. mentiſ q̇ ūtute deficeret.
eiq; ſe p̄diceret obſecutuṙ. cui robur oſſeū tribuiſſet. Hic aūt ut appareat
natē cōualeſcentiſ ad meliora p̄fectuſ. ⁊ de uiciiſ ad ūtuteſ. de morte re 143
curſus ad uitā. nequaq̄ ex uiro mulier ſed uir factuſ ē ex muliere. ut ipſo
utriuſq; natiuitatiſ exordio p̄baretur. unde p̄ditioīs initiū. unde reparatio
nis origo cepiſſet. Sed reſpondebit iudeuſ. Nos legē habemuſ. n̄ licet agere cont̄
legē. n̄ credo ſmonib; tuiſ. q̄ nichil umq̄ tale q̇d refert. nichil umq̄ ſimi
le uidi. Oſtende m̄ de ſc̄ipturiſ exēplū q̄m incarnatuſ ſit d̄s. q̄m mater ⁊
ūgo poſſit ēē mōſtrato. ⁊ ſi filiuſ dī ē deſcendat de cruce. ⁊ credimuſ ei.
Quid miſer inſanis. q̇d ſcandalizatiſ ī cruce? Erubeſcis īfelix. ⁊ ideo
te n̄ credere ſimulas. pudet ſine cauſa d̄nm crucifixiſſe tuū. ⁊ ideo q̄riſ
ut de cruce deſcendat. ut illo ad uocē tuā n̄ deſcendente. q̇ clamorib;
tuiſ pendebat ī cruce. tu tanti flagicii reuſ excuſari uideariſ a crimine
q̄ſi n̄ eēt filiuſ dī q̇ n̄ protinuſ de cruce deſcendit. q̇ paulo ante dū uiueret.
corā oculiſ tuiſ mortuoſ ſuſcitauit. ac poſt mortē uiuuſ amortuiſ reſur
rexit. Vide miſer utrum ne potuit mortē cruciſ effugere. q̇ iā fetentē po
tuit lazarū ſuſcitare? Potuit de cruce deſcendere. q̇ de t̄ra potuit nuliſ
ī celū uidentib; aſcendiſſe? Verū hec aliaſ. nūc ad p̄poſitū redeamus.
Exēplū querit iude de partu ūginiſ ⁊ cōceptu. tamq̄ poſſibile ſit ut
aliū ī carne dī filiū naſci. ut aliā de qua naſcatur ūginem reperiri.
Vnuſ ē deuſ. unuſ filiuſ dei. una ē mater eiuſ ⁊ ūgo. nec p̄mā habet ſimilē.
nec ſequentē. Dic tamē aut parumper auſculta. Sarra tua quondam
q̄m contra iura natē. filiū peperit anuſ ſterilis ⁊ effeta. q̇d tā īpoſſibile

uiſu͂: illi. ut nullo m͂ credere poſſ; angl'o ꝓmittenti ꝓꝓ defectũ caloris dudũ
ceſſantib; menſtruis adimpleri. Unde ab eod angelo. ⁊ riſus ē ⁊ increduli
tatis arguta. filiumq; a riſu nominauit yſaac. S; ex eo icipies. incre
pata ē; uere duricia iudeoꝝ. ⁊ qualis futa eet fides i ſobole. mat incredula
ꝓcedebat. Q̃m uirga fronduit aaron. ⁊ ſub uni tepore nocis. ne iudeus
poſſit animat agnoſce. florere potuit ⁊ gminare a ſuo dudũ ſtipite ſe
parata. ⁊ omni humore penit aliena. Utiq; reſpondebis. omia poſſibi
lia ſ omipotenti. Reuera ſic ē. S; q tecũ omia poſ. negabis mecũ aliqd
poſſe. Qui ē cocedis apd dm ee poſſibile ome ubũ. m calupniaris ut
unũ poſſibile ubũ. Q̃d tu d Sarra credis. ⁊ ego. S; oſtende m ſic ame
queris de ſcptis exeplũ. ubi ante hoc tep anus marcida. menſtruis ⁊
⁊ humore ſiccata. ꝑter uſũ nate filiũ pepit. Q̃d ſi nichil tale acciſſet
tepoꝛib; iuenit. que iſtud n ſolũ credis ſ; coſtanti factũ aſſertione de
fendis. cui nullũ antea ſimile reppiſti. Scrutare ſcpturas ⁊ uide ubi
umq apd te lignũ uiride ne dica aridũ uno momto fronduit. floruit.
⁊ germinauit. ut exeplo alteri ad iſtud credendũ meli inducaris. ⁊
ſi nuſpiã poſſis iuenire. alterũ neceſſario facies e duob. ut ul d uirgula
ſicca frondes ⁊ flores excutias. ut m ſaltẽ exeplo tui fas crede facias.
uirgam que ꝓdiit de radice ieſſe. flore ꝑtuliſſe diuinũ. ſup que pleni
tudo celeſtis gre requieuit. Si aũ iſta cont naturã diuina cognoſcis uirtute
patrata. ⁊ credis ſine qlib; antecedenti exeplo ueriſſima. qd cont me
latras q uirginẽ credo puerꝑam poſt tot enigmata figuraꝝ. ꝑ ꝓphaꝝ
oracla. poſt celeſtiũ exepla uirtutũ. ꝑter uſũ nate uerũ yſaac herede
uniuſoꝝ mundi gaudiũ genuiſſe. S; memini me hoc ipm pleni
alibi diſſerente. n nulla d uirgine diuſis expoſuiſſe locis. ut anxie m
requirenti qd dica. ⁊ aliena qſi ꝑ oſtia mendicanti. nouũ ee nichil oc
currat. nec eade frequent iterare codeceat. que ul maioꝝ coſtant
auctoritate coſcepta. ul nra tenuitate cũ frib; aliqndo ſuſurrata.

Et lic; ampla ſit ee maria. nec linguis angeloꝝ ⁊ hominũ explicanda.
m tam uide incdũ defice. dũ ipe maria creſcente deficio. ⁊ inope me
ſic aſſol; dici. m copia reꝝ. m uboꝝ inopia fac. Q̃ui ſeni ubũ dei
ꝑ qd facta ſ omia. ubis hominũ explicabit. Q̃uis matrẽ ubi. tuba
qntalib; ſermonis attollat. Quotiens uirginẽ pudicicia mentis ⁊ car
nis inſigne. ꝑ ſui dignitate ubis efferre cotendo. coſidata ꝑtiñ tante
reuerentia maieſtatis. in uoce erũpere ꝑtimeſco. Aliqndo matrẽ ⁊ uir
ginẽ laudib; extolle geſtio. ſ; dũ me indignũ tantis reꝝ ſublimitatib;
ſentio. heret ſtatim lingua palato. ⁊ ipſa que ueneror ſacramenta. contingẽ
n pſumo. Hec ego dũ ꝑ coſcia anim meditor. dixi. cuſtodiã uias meas.
ut n delinquã i lingua mea. Tacebo ⁊ omuteſcã. neqndo peniteat ee
locutũ. S; rurſus illd e regione ſubor. qd cũ ex toto corde meo. tota
mte illũ dilige teneat. illi grates ⁊ gras age. q redemit animã meã
de manu inferi cũ accep me. hoc ē qndo naturam meã aſſũpſit i uirgine.
cũ illi debeam ſacrificia laudũ q nre auctor ē uite. nonne uidemr ⁊ ei ma
gna ex parte debitoꝝ aſtringi. ꝑ quã meruim auctorẽ uite ſuſcipe.
Si uere tenemr laudare dnm ihm xpm. nonne parit ⁊ mariã de qua
nat ē ihus q dr xps. Si ꝑ ſolũ data ē gra xpm. ⁊ ſola naſci de uirgine
xps elegit. couenient ubicũq; ẽ pdicat aduent. celebre ſonat ⁊
uirginis nom. ꝑ quã nob xps aduenit. Laudent ḡ illã celi ⁊ tra. qui
celũ pacificauit ⁊ trã. Dicant laudũ preconia redeptoꝝ. q redepti ſ
de manu inimici. qs de regionib; adunatos. i ſinũ matris uirgini co
gregauit. Que cũ ſit mat. ⁊ uirgo mirabilit ē. cũ ſit uirgo. nichilomi
nus ⁊ fecunda ē. Que cũ unũ ⁊ unicũ peperit corporalit xpm. inte
grate ſeruata. multos cotidie generat filios ⁊ nutrit i xpo. Hec ē ſtella
kmi oriens ex iacob. que ſolẽ iuſticie. donec pariendi temp adimple
ret. intr uiſcera matrna cotinuit. qndo ſol ⁊ luna ſteter i habitacło
ſuo. qndo xps ⁊ eccla couenet. Q̃d eni aliud ſtella dudũ mõſtrabat

e celis. non stellam iacob que solem pariebat in aris? Utraque stella unum solem
prebebat. illa designans, ista parturiens. Hunc solem ante secula genitum
deus pater ortu post tempora fecit ex virgine super bonos et malos. ut gentilis qui
secus viam cecus a nativitate sedebat, veritatis lumen aspiceret. et videret quod de spe
cula montis syon nimis alta tenebatur. suam propter superbiam cecaretur. Hec est archa
federis domini auro circumtecta purissimo. undique rutilans fulgoribus gratiarum.
qua mediante quasi quodam interposito federe, celum colligatur et terra. servus pacifi
catur et dominus. convenit in unum deus et homo. Hec duas habet interius tabulas. quia quicquid
sacramentorum duo continent testamenta. quicquid legis aut gratie requiritur in utroque,
totum in virgine deo plena repositum invenitur. Inter quas et aurea reconditur urna
celeste manna conservans. quia christus est in utero virginis humana specie divinitatem
occultans. Cum quibus in archa et virga reponitur aaron. ut in virga virginem. in ar
cha fecundam intelligamus. Hec est stella matutina fratres. illius prenuncia
solis. qui ortu suo indigenas. occasu inferos illustravit. Hec est illa humi
lis. immo felix ancilla, de qua magnus ac fortis in prelio natus est utrique
subee gigas. qui devictis nostre rei publice hostibus et captivatis. post barba
ries domitas et provincias subiugatas. post tyrannos in vincula coniectos.
et gentes ad pacem receptas. post reductas ad ultimum captivitates. coro
na glorie redimitus, patriam sedem erogatur donativa conscendit. Ubi celi
terreque monarchiam tenens, ancillam de qua loquimur humilem reginam constitu
it seculorum. Hec est illa que per desertum ascendit virgula fumi ex aromatibus
myrre et thuris. quia virginitatem mentis et carnis suo dedicans creatori.
totam se optulit in odorem suavitatis honorem deo et patri libationem. Et re
vera sic decuit fratres. ut sicut ad componendum inter deum et hominem. illum
oportebat fieri mediatorem. qui verus esset deus et homo. sic quoque illa de
mundo nasci eligeretur mediatoris. que tanto sufficeret sacramento.
tantis virtutum dotibus ornaretur. ut celos inclinaret ad terras. et terram
celo meritis adequaret. Sed quis umquam tante virginis glorie dicendo

fecit satis. que deum et hominem ineffabili partu. omnia nobis fidei pariter edidit sacra
menta. omnium profudit documenta virtutum. Per hanc enim et veteris patuit
scripturarum abyssus. et nove gratie mysteria sunt reserata. Per hanc factus est et descen
sus ad hominem dei. et hominis ascensus ad deum. Hec est illa patriarche mira
bilis scala. que de terra consurgens, tangebat cacumine celos. per quam
angeli descendebant et ascendebant. ut et dominum maiestatis in terram ven
turum predicerent. et mortalibus iter monstrarent ascensuris in celum. Quis
enim hominum quantelibet sanctitatis et mira. invisibilem deum facie ad faciem
conspicere potuisset in celo. si non hec scala surrexisset de terra. cui dominus inni
teretur. et homo factus ab homine videretur. Hec igitur ad deum sanctorum omnium
via. hec est scala veterum et modernorum. quia quicquid antiquis patribus spondebatur de
reparatione mortalium, totum restabat complendum in virgine. quicquid gratie col
latum est filiis. totum in virgine constat esse completum. Per hanc enim quisque fidelis
aut humiliatus ascendit in celum. aut elatus de celo descendit. Dixisse
dominum legimus salvatorem. ego sum via veritas et vita. sed ad illam viam, hac
eundum est via. hec est illius semita vie. hec via veritatis et vite. Hec est porta
salutis humane. hec sanctitatis exordium. introitus paradisi. doctrina vir
tutum. disciplina morum. humilitatis exemplum. virginitatis eulogium. pri
vilegium castitatis. pudoris insigne. norma iusticie. pudicicie for
ma. stella maris. lucerna terre. speculum vite. Hac stella duce karissimi cur
ramus viriliter. firmum fide tenentes, quod recto nos perducat itinere. non ubi
verbum caro factum primus vagiebat in cunis. sed ubi revelata gloria filium
conspicit in maiestate regnantem. ubi suum beata complectitur et plena leticia
christum. Magna nobis spes est in virgine fratres. magnumque per eam in christo fiducie
robur. que licet incomparabili munere gratiarum una omnium genuit salvato
rem, una tamen omnium nostrum puericie naturam. omnium in melius condi
tionem mutavit. Ex quo enim celum per tot secula mortalibus clausum.
ut una meruit aperire, magna prius facta est confidentia ceteris

adeundi. dum quod impossibile antea uidebatur, uni celum potuit aperiri. Hec enim credenda est quia filius dei unam solum saluare uenit uirginem. quin genus humanum una totum assumpsit in spe. Sed quemadmodum sic per unum mors generaliter cucurrit in omnes, sic et omnium rediret uita per unum. Fas est ergo et nobis magna sperare de Christo. fas est per Christum de celesti presumere gratia. ex qua nostre mortalitatis naturam et glorificatam uidemus et collocatam in celis. Quod si filius uirginis in carne quam assumpsit de matre glorificatus celi possidet principatum. dubium non est reginam et matrem esse ubi filius est. quandoquidem minoribus suis promisit dicens. ubi ego sum, illic et minister meus erit. Si autem quod uerum est Christi mater cum filio manet et regnat in celo. siue in corpore siue aliter ipsa melius nouit. fiduciam habemus per eam ad dominum. quicquid digne petierimus accepturi. dummodo ad imitationem ipsius uitam componamus et mores. et uirginitatem quam nec habemus nec habere iam possumus. de me ac similibus loquor, in omnibus quidem aliis sed in hac potissimum uirgine laudemus ac ueneremur. que prerogatiuam meruit dignitatis super uirgines uniuersas. ut mater esset nec desisteret umquam esse uirgo. si fidem qua filio seruemus illesam. quam ipsa quod et ante conceptum habuisse dinoscitur. dum annuncianti angelo respondisset. fiat mihi secundum uerbum tuum. Dubitari forte poterat an credidisset. si non prius fidem promissio consecuta fuisset. Sed ubi secundum angeli uerbum dei uerbum celitus obumbrata concepit. maximum dedit fidei purissime argumentum. ut quantum uerbis credidit angeli. rerum probaret effectus. Et helysabet illa mater annosa: beata inquit que credidisti. quia perficientur omnia que dicta sunt tibi. Ecce quam humilis. quam obediens: quam fidelis ancilla. que suo nichil arbitrio. sed totum et angelo nuncianti: et imperanti domino committebat. ignara uirorum. uerborum credula. respondere cauta. obedire parata. Hic certe beatam omnes dicunt generationes. que dum credidit, concepit. dum paret, parit. dum deuota obsequitur. uirgineo lactat ubere Christum. Vere beata. quam sic omnes acclamant et beatificant nationes. ut in eius preconiis exultare

proprium quisque munus arbitretur a domino. magnaque se reputent beatitudine assecutos: si eius claritati congaudeant. si honoribus aggratulentur. Testis est conscientie deus. quod siquando celesti gratia largiente secularibus curis exemptus laudibus uirginis ualeo totus uel per horulam occupari. tanta mentis leticia sacior. tanta interius suauitate perfundor. ut cunctis mundi calcatis honoribus, nichil malim aut appetam. quam cum ipso leticie spiritu si daretur exilire statim ad dominum. antequam illud gaudium spirituale, curis iterum redeuntibus auferatur. et stimulante memoria delictorum, cithara mihi uertatur in luctum. et iubilum pre dolore in lamentum. Vide ergo quante sit felicitatis et glorie in illa patria dei genitricem et uirginem stipatam ordinibus angelorum. choris uirginum comitatam. uultu plenissimo gratiarum in sue dignitatis solio presidentem reuelata iam facie contemplari. quandoquidem in sordibus carnis adhuc et mundi luto degentibus: tam leta contingat in eius ueneratione sentire. Taceo festiuitatum ipsius preclara solempnia. que ubi per anni circulum certis recolenda diebus occurrunt. tanto cum gaudio clerus tantaque mentis alacritate concelebrat. ut quamquam ex cotidianis officiis interdum lassus adueniat. sic tamen in sollempnitate uirginis recens et hylaris ad sacra mysteria reperitur. ut refici potius quam laborare putetur. eaque iocunditatis gratia replentur ex alto. ut omnes ad unum peractis officiis se plurimum gaudeant laborasse. Testes sunt huius rei sacerdotes et clerici tam latini quam greci. siquidem sollempnitates sanctorum tam deuote sic alacriter in ecclesia celebrantur. Sic huius beatissime uirginis. ut eam non dubites de gratie plenitudine quam celitus angelo nunciante percepit. munificentius ac deuotis infundere. ac secundum propriam cuiusque uirtutem. particulas inspirare. Testis est ipsa mihi. cuius me perpetue seruituti quod utinam dignetur acceptare deuoui. me mihi de ipsa quod sentiam dicere. plus sentire quam loquar. Fauebit itaque mihi credite mater. si nos aspexerit tota filium uirtute diligere. que licet omni corruptione deposita. in solidum perpetue firmitatis euaserit. super filium

tam uite sui celsitudinem retinens. magno dilectionis non dubitatur affectu. Cer-
te fauebit et filius. si matrem a nobis condigne uidit honorari. quam tanto pro-
dem extulit sublimatam honore. ut ancillam dignaretur in matrem. et de terris assump-
tam. choris omnium preficeret angelorum. Oremus ergo dilectissimi filium uirginis dominum
ihesum christum. ut matrem nobis ante se iudicem. concedat habere patronam. uos qui pro
nostris scelibus de causa diffidimus. tante uirginis interuentu de misericordia sperare possimus.
Oremus et uirginem beatissimam fratres. ut que mater esse meruit iudicis seculorum. pro rea-
tibus nostris filio satisfaciat aduocata. Quid enim in causa potest esse periculi.
ubi de humanis excessibus ante iudicem agitur qui nostris infirmitatibus compati
sua didicit passione. ubi causas hominum illa portat. que non est humane con-
ditionis ignara. Habet enim hec unde apud deum pro filiis hominum orare pre-
sumat. quia mater est dei. habet et ille unde hominibus clementer ignoscat. quia filius
hominis est. Multum certe nobis collatum est in utroque. multum miseris patrona carita-
te prouisum. Ambo certatim casus miserantur humanos. mater excusando mor-
tales ne pereant. filius ignoscendo peccantibus ut resurgant. Habentes ergo karum
iudicem de fratribus nostris et de cognato sanguine aduocatam. confidenter agamus. non
confundamur reuelare domino uias nostras. querentes excusationes in peccatis nostris.
sed potius facinora nostra pensantes tanto instantius accusemus. quanto et in multis nos
offendisse cognoscimus et penam meruisse multorum. Et tunc illa melius excusabit.
quando nos et corde compunctos. et propria uidit accusatione confusos. quia nec pater prodi-
gum amplexatus est filium. nisi postquam et se peccasse confessus est et iram meruisse pa-
rentis dicens. pater peccaui non sum dignus uocari filius tuus. Sic ego seruus
nequam et piger. sic omnes qui christi gratiam suspiramus. pie genitricis ipsius debemus
implorare suffragium. quia sic procul dubio misericordiam poscentibus impetrabit. que
mater misericordie singulari meruit priuilegio nominari. Omnes ergo in commune filium
uirginis inuocantes. ipsum esse deum et dominum. creatorem ac redemptorem nostrum. corde
confiteamur et uoce. uotis et gemitibus obsecrantes. ut qui de uirgine dignatus est
substantiam nostre carnis assumere. sue nobis dignetur eternitatis dona largiri. Omnis

Quid enim erat homini preceptis et legibus eterne iam mortis addicto de ligno ui-
te facere mentionem. si numquam a morte resurgeret. si numquam presciret uicturum?
Si sic dampnatus erat ad mortem ut nulla penitus spes esset ad uitam. quare prohibetur
tangere lignum uite. cum non esset fiducia uite? Nullum enim esse potest remedium
uite. ubi irrefragabilis est promulgata sententia mortis. Quos ergo male me-
ritos uita procul exulare compellit. et esse prohibet lignum uite. quod tamen sumere non
permittit. subtiliter innuit. quod peccanti homini qui ex culpa trahebatur 149
ad mortem. aliquid superesset ex gratia per quod aliquando respiraret ad uitam.
Vbi siquis prudenter obiciat. quare tunc temporis primus homo lignum uite pro-
hiberetur attingere. quod esset sine dubio quandoque tacturus. sciat nullatenus
conuenire. ut tunc captiuus homo redimeretur. quando nec peccatum sue trans-
gressionis sciret. nec quanta foret gratia redemptoris. posset agnoscere. Nondum
enim in sudore uultus sui comederat panem suum. nec terra carnis sue spinas
libidinum et tribulationum tribulos germinarat. Nondum eua genuerat filios in
dolore. nec cum merore perdiderat generatos. Nondum abel mactatus ad aram.
mortem quam ex transgressione contraxerant parentibus ante uidere quam sentire mon-
strauerat. Nondum cayn agitatus insania. uiuus sed profugus uiuentibus
horrorem mortis incusserat. nec incommoda senectutis experti. largitorem
bonorum laudare. seu iudicem malorum timere didicerant. At postquam miser
homo nec bonitatem dei nec seueritatem poterat ignorare. bonitatem in eo quod hominem
gratis tantam condidisset ad gloriam. seueritatem in eo quod offensus statim manus
extendisset ad penam. postquam genus humanum multiplicata propagine totam operuit
faciem terre. et mortuorum nimio satiauit infernum. uiuorum dominus et mortuorum lignum
uite quod a principio plantauerat in medio paradisi. tempore oportuno prodire
iussit in publicum mundi. ut sicut per arborem uetitam generale fuit edictum
mortis ad mortem. sic uersa uice per arborem diuinitus editam. uerbum uite ge-
nerale foret ad uitam. Bene autem in paradiso talis plantatur siue nascitur
arbor. per quam et expulsi dudum reuocantur in paradysum. et colonus suus suus

reddit᷑ paradisus. Aliꝰ enī frustra uideret᷑ lignū uite tantope plantatū in
paradiso. si nūq̄ erat ī paradyso gustandū. Habentes ḡ p̄ oclis lignū uite
sacratissimā uginē dico. fructū eiꝰ qui singlarit̄ ī hac arbore tantū ⁊ nūq̄
ī alia repitur. corde fidelit̄ ⁊ ore sumamꝰ. cont̄ mora ferū illd̄ qđ patres
nr̄i comederūt acerbum. unde dentes filioꝝ obstupuerūt. contᷓ maledictum
eue. benedictionē pcipiamꝰ marie. cōgratulantes ei parit̄ ⁊ dicentes.
benedicta tu ī mulierib; ⁊ benedictus fructus uentris tui. Amē.

xliii. **De beato iohanne baptista.**

Cum uos me p̄cias nocab; de more sopnꝰ effugeret. ⁊ ego fessus ī modulo multa reuoluerē. recordatꝰ sū forte festi
uitatis bāti iohis baptiste. quā estiuo t̄pore sursū ī p̄dio celebrare solemꝰ
ubi annis singlis de lectionū penuria t̄timurcamꝰ. cū ille n̄ sint n̄ sex
tm̄ ⁊ breues. ⁊ eas ꝗtidie p totas octauas repete. sic molestū. Impeciis
itaq; fuit. pani e lectulo surge. ⁊ aut nouas si daret̄ edē lectiones. aut
si stilus occurreret. ueteres adaugere. S; cū neutrū pcederet qr iuxta
poetā difficiles adit̄ impetꝰ omis habꝫ. omissa pposita uia. secutꝰ sū
q̄ taliter spiritus n̄ uoluntas. ⁊ scpsi qđ alius monuit n̄ qđ ipe uole
bam. Vos aūt sensu quo p dī grām abundatis unusq̄sq; uiriti ī suo.
scptiuam pendentē ī dubio ut dāpnabitis merita. ut absoluetis
a culpa.

Natiuitas p̄cursoris ⁊ baptiste x̄pi sic rerū nouitate mirabilis.
sic ⁊ mysterioꝝ cōstat reuelatiōe fecunda. ut eo debat studiis hoīū
uenari celebriꝰ. quo sublimiꝰ redundat plenitudine grāꝝ. Habꝫ enī
exterius. unde ppl̄s admiret̄. habꝫ intius. unde clerus erudiat̄. habꝫ
hec p̄ncipalis sollēpnitas sacramentū. unde sumat quisq; p sui ca
pacitate pfectū. Qđ enī de parentib; īfecundis nouiss etate no
uissima p̄ter usum natus ē filius. rudib; racū ē ad fidei rudim̄tū.
ut edocta p̄ius miraclis simplicitas popularis addisceret. etiā alia
que de partu mirabili cōsecunt̄ p hoc qđ oclis aspexat. credere.

Conuētus. S̄. M̄. Nouelle. de Flo. or. p̄.

Biblioteca Nazionale Centrale Mss

[illegible]